

Yaska

YASKA

Tommi Salminen

© Tommi Salminen 2020

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

1

”Miksi kaikilla hesalaisilla poliiseilla on parrat?” Yaska kysyi silittäen omaa paljasta leukaansa ja vältti näin vastaamisen minun kysymykseeni.

”Kaikki ne matkivat minua,” vastasin saadakseni kuulustelun eteenpäin. ”Toistan kysymyksen: Missä olit eilen illalla klo 21 ja 22 välisenä aikana?”

Yaska katseli ympärilleen tuttuun tapaansa esittäen, ettei häntä kiinnostanut kuulustelu pätkän vertaa.

”Olin viihteellä,” hän lopulta vastasi.

”Kenen kanssa?” pyysin tarkennusta, koska se oli velvollisuuteni.

”Mutsis,” Yaska sanoi raivostuttava ylimielinen virne kasvoillaan.

Jos äitini olisi ollut kuollut, olisin voinut nälväistä siitä joutain vastapalloon. Harmillisesti hän kuitenkin oli elossa. Toisaalta Yaska ei voinut tietää sitä – tai niin ainakin toivoin.

”Eli olit siis eilen kello 21 ja 22 välissä hautausmaalla?” kysyin kuvitellen olevani sukkela.

Yaska katsoi minua ensin hämmentyneenä, mutta sitten tyytyväisenä.

”Joo, laita silleen,” hän sanoi.

Vitsini lensi harvinaisen tyylikkäästi ikkunasta ulos, joten kirjoitin Yaskan viralliseksi lausumaksi hänen olleen hautausmaalla. Kuulustelutodistajana toimiva harjoittelija näytti pudonneen kärryiltä.

”Onko sulla lapsia?” Yaska kysyi.

Rikolliset kysyivät kahta asiaa kaikkein useimmin: miksi poliisi halusi olla poliisi ja oliko poliisilla lapsia. Se tuskin oli sattumaa. Kenties rikollisilla oli jokin oma intranetti, jossa he jakoivat keskenään kuulustelutekniikoita ja tapoja olla ärsyttävä. Vaikka poliisien perheisiin kohdistuvat uhkat olivat harvinaisia, lapsista puhumalla sai helposti henkilön pois tasapainosta.

”Ei,” vastasin totuudenmukaisesti. ”Entä sinulla?”

Hyvä perustaktiikka oli heittää tyhmet kysymykset takaisin kysyjälle.

”Sinähän näet sen sieltä koneelta,” Yaska huomautti.

Näkisin sen toki koneelta kirjautumalla Väestötietojärjestelmään. Siellä ei kuitenkaan saanut tehdä mitään kyselyitä ilman tutkintaan liittyvää perustetta, minkä lisäksi poliisilaitos joutui vielä maksamaan niistä kyselyistä. Maksullisuus tuntui hölmöltä, koska raha siirtyi vain valtion toisesta taskusta toiseen. Kyselystä ei myöskään varmasti aiheutunut mitään kustannuksia Väestötietojärjestelmän ylläpidolle, joten maksullisuudelle oli vaikea keksiä perusteita. Se kuitenkin nosti kynnystä järjestelmän käyttöön, mikä toki saattoi myös jollain eksoottisella tavalla palvella jonkin ylemmän tahon tarkoitusperiä.

Pysähdyin vielä ajattelemaan epämurkavan kuulusteluni etenemistä. Maailmassa oli paljon ihmisiä, joiden vastaus mihiin tahansa keskustelua avaavaan kysymykseen oli ”googleta” tai epäkohteliaammin ”KVG”. Parhaassa tapauksessa asian googlettaminen johti sivulle, jossa kysyjää kehoitettiin googlettamaan vastaus.

”Seuraava kysymys,” alustin tulevaa. ”Kiinniotettaessa oikeasta kengästäsi löytyi ilmastointiteippiin kääritty

muovipussi, jossa oli valkoista jauhetta. Mitä se aine oli ja miksi se oli kengässäsi?”

Yaska laittoi kädet ristiin ja alkoi keikkua tuolilla.

”Se oli vehnäjauhoa,” Yaska sanoi yrittämättä edes olla vakuuttava. ”Minulta loppui leipoessa jauhot kesken, joten kävin lainaamassa jauhoja kaverilta.”

Aioin kysyä, kuka tämä kaveri oli, mutta Yaska oli askeleen edellä.

”En muista hänen nimeään,” hän jatkoi.

Rikollisilla tapasi olla paljon kavereita, joiden nimiä he eivät muistaneet. Oli ilmeistä, ettei Yaskalla ollut kuulustelulle mitään annettavaa, joten pyrin vain saamaan sen nopeasti loppuun. Olin jo avannut suuni seuraavan kysymyksen kysymiseksi, mutta Yaska ehti taas ensin.

”Miksi sinä halusit poliisiksi?”

Kuulustelun jälkeen saatoin harjoittelijan kanssa Yaskan takaisin koppiin ja huokaisin helpotuksesta oven paukahtaessa kiinni. Toisinaan Yaska vaikutti ihan tavalliselta kansalaiselta, mutta toisinaan hänellä oli arvaamaton sekopään kiilto silmissä. Alamaailma tuntui kunnioittavan häntä, eikä hänen täytynyt pönkittää egoaan ajamalla itseään kaljuksi ja hankkimalla läjäpäin näkyviä tatuointeja. Poliisissa hän oli hallinnut paikallisen epävirallisen kuolemantoivomuslistan kärkeä koko sen ajan mitä olin paikkakunnalla vaikuttanut.

”Ei se sitten tunnustanut,” harjoittelija totesi kävellessämme samassa rakennuksessa olevan poliisivankilan tiloista työhuonettani kohti.

Tämä harjoittelija tulisi seuraamaan minua kuin hai laivaa kolmen viikon ajan ja tästä ajanjaksosta oli menossa ensimmäinen päivä. Aikaisemmassa työpaikassani en ollut ollut juurikaan harjoittelijoiden kanssa tekemisissä, mutta nyt tämä viehättävä nuori nainen oli määrätty minun perehdyttäväkseni. Suhtauduin vastuulliseen tehtävääni vakavuudella. Oli myös ilmeistä, että harjoittelijani suhtautui työhönsä vähintäänkin riittävällä vakavuudella.

”Eipä ei,” vastasin. ”Hyvin harvoin kukaan tunnustaa. Siitäkin huolimatta tämä kuulustelu teki tehtävänsä.”

Saavuimme työhuoneeseeni ja istuimme alas. Huonetoiverini näpytteli jotain omalla koneellaan, eikä reagoinut tuloomme mitenkään. Harjoittelija tuijotti minua aivan hiljaa ja liikkumatta pakottaen minut perustelemaan edellisen lausahdukseni.

”Rikoksesta epäillyn kuulustelun päätehtävä on tarjota epäillylle tilaisuus kertoa oma näkemyksensä tapahtumista. Amerikkalaisissa TV-sarjoissa pyritään jekuttamaan kuulusteltava puhumaan itsensä pussiin, mutta täällä meillä sellaisesta puhevoitosta saatu hyöty jäisi vähäiseksi. Vaikka epäilty kuulustelussa tunnustaisikin teon, hän voisi koska tahansa perua tunnustuksensa... ja sen hän varmasti tekisikin puhuttuaan avustajansa kanssa. Meidän on hankittava näyttö rikoksesta muilla keinoin.”

Harjoittelijan sinisistä silmistä paistoi erimielisyys.

”Mutta jos epäilty muuttaa tarinaansa,” hän aloitti, ”niin eihän kukaan enää usko mitään mitä hän on sanonut.”

Äkkiä muistin käyneeni juuri saman keskustelun muutama vuotta aiemmin oman perehdyttäjäni kanssa.

”Ei uskokaan,” myönsin, ”mutta ei kukaan muutenkaan usko epäiltyä. Tuomioistuimen pitää perustaa päätöksensä muuhun kuin siihen, kuka vaikuttaa uskottavimmalta. Meidän tehtävänä on kerätä näyttöä epäillyn syyllisyydestä – täysin riippumatta hänen puheistaan.”

”Entä jos epäilty onkin syytön?” harjoittelija kysyi tehden samalla muistiinpanoja.

”Silloin meidän pitää osoittaa hänet syyttömäksi,” vastasin. ”Edelleen riippumatta hänen sanomisistaan.”

Katsoin hetken kynän sauhuamista. Kynä näytti suurelta niin pienissä käsissä. Hieman ylemmäs katsomalla näin harjoittelijan nimilaatan ja yritin taas painaa hänen nimensä muistiin.

”Mutta mitä jos me emme tiedä onko hän syyllinen?” harjoittelija H. Aho kysyi.

”Se yleensä selviää tutkinnan aikana,” sanoin. ”Esitutkinnassa pitää ottaa huomioon yhtä lailla epäillyn puolesta puhuvat seikat kuin epäiltyä vastaanakin olevat seikat.”

Juuri silloin työhuoneeni avonaiseen oveen koputettiin ja näin tutkinnanjohtajan seisovan kynnyksellä.

”Kantakoski, miten Yaskan kanssa meni?” hän kysyi minulta.

Ojensin hänelle kuulustelupöytäkirjan.

”Hän käytti oikeuttaan puhua puuta heinää,” tiivistin koko tunnin mittaisen tuokion annin.

Tutkinnanjohtaja R. Lampinen silmäili pöytäkirjan nopeasti läpi. Hänen nimensä muistin siitä, että ensimmäisellä työviikollani olin käynyt hänen kanssaan ongella erällä lamella, jonka nimeä en muistanut, mutta sekin alkoi R:llä.

”Tehkää kotietsintä,” Lampinen käski ojentaessaan pöytäkirjan takaisin minulle. ”Jos Yaska haluaa olla läsnä niin pyytäkää kenttäpartio mukaan. Laitan määräyksen sisään nyt saman tien.”

Nyökkäsin ja Lampinen poistui oman huoneensa suuntaan. Kello lähenei vasta kymmentä ja näytti siltä, että loppupäivä kuluisi Yaskan asunnossa.

”Oletko ollut kotietsinnällä aikaisemmin?” kysyin harjoittelijalta.

Tarkistin taas hänen nimensä, sillä kertaa kuulustelupöytäkirjan läsnäolijaluettelosta. Se oli Heini Aho... siis Haho... Se voisi olla jokin urheiluseura, mutta mikä? Hangon... Hongat?

”En,” Aho vastasi. ”Kerran piti mennä kotietsinnälle mukaan, mutta juuri silloin meille tuli kiireellisempi tehtävä.”

Nykyisessä työpaikassani harjoittelijat olivat ensin joitain viikkoja kenttävalvonnassa ennen saman mittaista jaksoa tutkintapuolella.

”Mikä tehtävä?” kysyin silkasta mielenkiinnosta.

”Aiheeton automaattinen murtohälytys,” Aho tilitti.

Automaattisia murtohälytyksiä oli tosiaan vaikeaa ottaa tosissaan, koska sellaisista vähintään yhdeksän kymmenestä oli aiheeton. Otin osaa Ahon menetettyyn kokemukseen.

”Tästä kotietsinnästä voi tulla keskimääräistä mielenkiintoisempi,” sanoin ja varmistin Ahon naamalta hänen haluavan kuulla perusteluni. ”Virallisesti etsimme vain varastettuja puhelimia, mutta se myös antaa meille perusteet tonkia kaikki mahdolliset kaapit ja lokerot läpi.”

”Aivan,” Aho nyökkäili. ”Koululla sanottiinkin, että henkilöä etsittäessä ei ole perustetta kurkata kylpyhuoneen peili-kaappiin.”

Olin tyytyväinen siitä, että harjoittelijani oli kuunnellut koulussa.

”Ja Yaskan peilikaapista voi löytyä vaikka mitä,” totesin.

Avasin Yaskan jutun rikosilmoitusjärjestelmästä ja siellä olikin jo liitettyä Lampisen määräys kotietsinnästä. Tutkinanjohtaja oli asiat ripeästi hoitava mies. Samalla toimeen tarttuvalla otteella hän oli minustakin ottanut kopin ensimmäisenä työpäivänäni. Heti alkuun hän oli kertonut, että Helsinkiin verrattuna pienellä pohjoisella paikkakunnalla mies tarvitsee paikallisen harrastuksen. Vaihtoehdot olivat käytännössä metsästys ja kalastus. En ollut erityisemmin innostunut kummastakaan, joten hän oli saman tien kutsunut minut mukaansa kalareissulle perjantain päätteeksi. Sen jälkeen olen voinut kysyttäessä vastata harrastavani kalastusta.

Kotietsintämääräyksestä varmistin kohteen olevan niminomaan Yaskan asunto, eikä vaikka auto tai vene. Kaikki paikkakunnan poliisit varmasti tiesivät missä mikin noista kolmesta yleensä on, mutta tarkistin silti osoitteen. Kotietsinnän tekeminen väärässä paikassa oli kohtalaisen noloa, eikä sitä virhettä hevin tehnyt toista kertaa.

”Miten pääsemme asuntoon sisään?” Aho kysyi.

Selostin perusvaihtoehdot:

”Joko Yaskan omalla avaimella, huoltomiehen avaimella tai viime kädessä universaalilla yleisavaimella.”

Katsoin järjestelmästä mitä tavaraa Yaskalta oli otettu haltuun kiinnioton yhteydessä. Kuten toivoin, siellä oli yhtenä esineenä mainittu avainnippu.

”Onko meillä jokin kaikki ovet avaava yleisavain?” Aho kysyi hämmästyneenä.

Katsoin häntä hetken, kunnes tajusin, mitä hän oikeasti kysyi.

”Tarkoitin sorkkarautaa,” vastasin. ”Otamme siis Yaskan avainnippun mukaan ja oletettavasti ovi aukeaa sillä. Jos ei aukea niin soitamme huoltomiehen paikalle. Jos sittenkään ei ovea saada auki niin rikomme sen.”

Aho kirjoitti taas asioita itselleen muistiin. Olisihan se toki hienoa, jos poliisilla olisi käytössä legendaarinen *Skeleton Key*, jolla saisi auki minkä tahansa oven. Aina toisinaan, kun tietyissä nörttipiireissä puhuttiin halutuimmista pelimaailmojen taikaesineistä, joku mainitsi *Skeleton Key*n.

”Lähdetäänpö nyt heti?” Aho kysyi jo lähtökuopista irronneena hellyttävällä harjoittelijan innokkuudella.

”Juu,” vastasin. ”Käydään vain ensin ilmoittamassa Yaskalle ja toivotaan, ettei hän halua tulla mukaan.”

Vilkaisin Ahon muistiinpanoja ja takerruin olennaiseen seikkaan:

”Yaskan nimi kirjoitetaan muuten J:n sijasta Y:llä.”

”Haistakaa paska,” Yaska lausui poliisivankilan sellin ovelta olevan luukun ahtaammalta puolen.

Suljin luukun tyytyväisenä ja kirjasin ylös kellonajan, jolloin epäillylle oli tarjottu mahdollisuutta olla läsnä kotietsinnällä.

”Ymmärsiköhän hän varmasti, mitä häneltä kysyttiin?” Aho kommentoi huolestuneen oloisena.

”Ainakin tarjosin hänelle mahdollisuuden ymmärtää,” sainoin kävellessäni jo pois päin Yaskan sellin ovelta.

Aho ei vaikuttanut täysin tyytyväiseltä, mutta ei onneksi takertunut asiaan sen enempää. Itse halusin vain pitää Yaskaa kopissa niin pitkään kuin mahdollista, enkä siksi halunnut työntää hänen kurkustaan alas mahdollisuutta lyöt-
täytyä seuraamme.

Kävimme pukuhuoneissa laittamassa päälle suojaliivit ja varustevyöt ja tapasimme sen jälkeen asekaapeilla. Tunsin ylpeyttä muistaessani vahtia Ahon käsittelyvän voimankäyttövälineitä oikein. Pamppu, käsiraudat ja kaasusumute menivät varustevyön lokeroihin selvästi sujuvammin kuin minulla, mutta pistoolin kanssa hän epäröi. Opastin tekemään asiat oikein. Mielestäni pistoolin käsittelyssä kuuluikin edetä hisukseen, kunnes kaikki tuli selkärangasta ja senkin jälkeen sai mielellään olla erityisen tarkkana.

Ahon varusteet näyttivät suurilta, aivan kuin se kynäkin. Ei hän varmaan silti mitenkään poikkeuksellisen pienikokoinen ollut, enkä minäkään huomiota herättävän iso. Olin vain tottunut askartelemaan voimankäyttövälineillä miesten kesken. Ne muutamat naisetkin, joiden kanssa olin aiemmin tehnyt töitä, olivat olleet sattumalta aika isoja.

Saatuamme kaikki varusteet niskaan lukitsimme kaapit ja menimme valitsemalleni autolle. Olin jo istumassa kuskin paikalle asiaa sen enempää ajattelemta, kun Aho huomautti auton tarkastamisesta. Hänelle oli koulussa opetettu, että auto piti aina tarkastaa ennen ajoon lähtöä ja oikeassahan hän oli. Sama asia oli minullekin opetettu, mutta se oli niitä asioita, joista herkästi luisti. Olisihan se aika typerää rikospaikkaa tutkiessa huomata sormenjälkien ottamiseen tarkoitetun jauheen puuttuvan. Vähintään yhtä ikävää oli, jos

polttoaine loppui tai jos täräytti kenttämiesten ratsiaan toinen ajovalo pimeänä.

Tarkastimme yhdessä nesteet, rengaspaineet, valot ja varustelun. Kaikki oli kuten pitikin ja kysyin lopuksi halusiko Aho ajaa. Halusihan hän, koska ei ollut kuulemma ajanut muita poliisiautoja kuin vanhaa maijaa. Menin siis apukuskin paikalle ja katsoin Ahon määrätietoisesti siirtävän penkin, ratin ja peilit hänelle sopiviin asentoihin. Itse tyydyin työntämään penkkini niin taakse kuin mahdollista. Kun kaikki oli valmista, ajoimme hallista ulos kauniiseen loppukesän aamupäivän aurinkoon.

2

”Miksi sinä halusit poliisiksi?” Aho kysyi täysin yllättäen heti päätielle päästyämme.

Syytin kysymyksestä itseäni, koska emme olleet puhuneet mitään. Kenties Aho oli niitä, jotka kokivat tietynlaiset hiljaisuudet erityisen painostavina ja halusivat rikkoa ne rupattelamalla joutavia. Tai ehkä häntä oli jäänyt häiritsemään se, etten ollut vastannut Yaskalle mitään samaiseen kysymykseen.

”Se kiinnosti silloin,” vastasin viitaten aikaan, jolloin hain poliisikouluun. ”Entä sinä?”

Toivoin pitkää vastausta, vaikkei se erityisesti minua kiinnostanutkaan. Arvelin Ahon vain olevan tyytyväisempi saadessaan puhua jostain häntä itseään kiinnostavasta aiheesta.

”Haluan oikeuden tapahtuvan,” Aho julisti sen kuuloisena, että oli sanonut saman asian joskus ennenkin. ”Oikeudenmukaista on silloin, kun kaikki noudattavat sääntöjä. Silloin on kaikilla myös paljon mukavampi elää. Kun yksi rikkoo sääntöjä, se madaltaa muiden kynnystä rikkoa sääntöjä.”

Aho alkoi viittoilla oikealla kädellään tarinan mukana vasemman pysyessä vielä onneksi ratissa kiinni.

”Esimerkiksi,” hän jatkoi, ”kun jalankulkijat odottavat vaion vaihtumista vihreäksi, kaikilla on kivaa, kunnes joku kävelee punaista päin. Se taas tuo pahaa mieltä lainkuuliaisille,

jotka jäävät odottamaan. Eikö niin? Sillä ei ole väliä, tuleeko autoja vai ei.”

Kuuntelin toisaalta kiinnostuneena, mutta toisaalta hie-
man hämmentyneenä. Olin odottanut jotain paljon pinnalli-
sempaa, mutta Aholla olikin selvästi syvälinen näkemys ja
kutsumus. Arvostin kuitenkin hänen vahvaa paikallista mur-
rettaan. Itse olin ensimmäisinä päivinäni kuullut huomautte-
lua Helsingin murteestani, mikä oli tuntunut oudolta, koska
en ollut koskaan mieltänyt puhuvani murretta.

”Eli haluat valvoa järjestystä?” kysyin varovasti tunnustel-
len.

”Järjestys on seuraus,” Aho jatkoi huomattavan innostu-
neena. ”Se on seurausta sääntöjen noudattamisesta. Olen-
naista ei ole se, että punaisilla menevät saavat itselleen oi-
keudetonta hyötyä. Olennaista on se kunnan kansalaisten
saama mielipaha, jolle nykyisessä julkisessa keskustelussa ei
tunnuta antavan mitään painoarvoa.”

Intohimoisissa visionääreissä ei ollut mielestäni mitään vi-
kaa, kunhan pysyttiin järjellisissä mittasuhteissa. Koin ole-
vani suorastaan suvaitsevainen eri tavalla ajattelevia koh-
taan, jos vertasin itseäni joihinkin vanhoihin jääriin. Nämä
kollegat eivät sietäneet pienintäkään kyseenalaistamista
vuosikymmeniä vallinneita toimintatapoja kohtaan. Olin tyy-
tyväinen siitä, ettei Aho ollut kenenkään heidän ohjauksessa.

”Se on kyllä totta,” nyökkäilin mukana. ”Minäkin haluan
nähdä rikollisten kärsivän, mutta ei heitä koskaan laiteta kär-
simään.”

”Niinpä!” Aho huudahti ennen kuin ehdin kunnolla lopet-
taa oman puheenvuoroni. ”Suurin osa varmasti ajattelee
niin. Joku Yaska tekee jonkin törkeän rikoksen ja saa siitä

kuusi kuukautta ehdollista. Virallisesti ainoa, millä on väliä, on rikollisen kuntoutus. Sanotaan että *ei vankila paranna ketään*. No ei sen kuulukaan! Oikeusjärjestyksen oikeat ja alkuperäiset tavoitteet on unohdettu täysin.”

Viimeisen lauseen kohdalla Aholla oli jo molemmat kädet irti ohjauspyörästä, mikä aiheutti minussa pelkoa. Olin kiinnostunut hänen ajatuksistaan, mutta toivoin niiden läpikäymistä vähemmän stressaavissa olosuhteissa, enkä siksi jatkanut heti juttua. Lounastauko olisi sopinut siihen kohtaan muuten täydellisesti, mutta kello mokoma oli vielä liian vähän.

Kuin tilauksesta lähestyimme risteystä, josta piti kääntyä pois päätieltä. Huomautin siitä Aholle ja hän keskittyi taas hetkeksi ajamiseen. Keskustelu rauhoittui ja puhuimme hetken tulevasta kotietsinnästä. Päätin kuitenkin palata vielä myöhemmin oikeusjärjestykseen sopivan tilaisuuden tullen.

Pian saavuimme määränpäähämme. Yaska asui keskustan reunamilla vanhassa kerrostalossa. Se ei ollut kaikkein arvokainta seutua, mutta ei myöskään missään erityisen hankalan seudun maineessa. Kun olin muuttamassa paikkakunnalle, olin sattumalta käynyt katsomassa erästä halpaa vuokra-asuntoa samaisessa taloyhtiössä, joskin eri rapussa. Onneksi olin lopulta valinnut erään toisen asunnon hieman keskustaa lähempää – onneksi siitäkkin huolimatta, että yläkerrassani asui nykyään innokas steppitanssin harrastaja. Pahempaa olisi kuitenkin moikata Yaskaa tuon tuosta kotipihaalla.

Yaskan asunto oli lähinnä parkkipaikkaa olevassa rapussa. Muutaman yrityksen ja erehdyksen kautta löysin Yaskalta haltuun otetusta avainnippusta rapun oveen sopivan avaimen

ja astuimme sisään porraskäytävään. Oli hiljaista, minkä ansiosta kuulin erittäin hyvin kameran laukaisun äänen vierelläni. Käännyin katsomaan kameralla tähtäilevää Ahoa hie-man ihmetellen. En kuitenkaan katsonut häntä ääneen, koska digiaikana filmi oli halpaa.

Ulko-ovelta alkoi tavanomaista pidempi käytävä metalli-ristikolla erotetulle hissikuilulle ja sitä kiertävälle portaikolle. Hissi oli toisessa kerroksessa kuten kohdeasuntokin, joten menimme portaita pitkin. Hyvien poliisitapojen mukaisesti kuuntelimme hetken oven läpi ennen kuin teimme muuta. Asunnosta ei kuulunut mitään, joten soitin ovikelloa Ahon räpsiessä edelleen kuvia rappukäytävästä. Hetken odotetuani viittoilin Ahon valmiuteen ja avasin oven käyttäen samaa avainta, jolla rappuunkin oli päästy.

”Täällä poliisi,” kuulutin kovaan ääneen astuessani sisään. ”Onko täällä ketään?”

Suoraan edessäpäin näkyi yhdistetty keittiö ja olohuone. Heti oikealla oli lyhyt eteiskäytävä naulakoineen ja kaappeineen. Sen käytävän päässä oli lukollinen suljettu ovi, jonka takana epäilemättä oli vessa. Pimentävät verhot oli vedetty kaikkien olohuoneessa olevien ikkunoiden eteen. Raoista kajasti kuitenkin valoa, eikä lamppuja täytynyt heti kytkeä päälle. Asunto vaikutti sotkuiselta, muttei siinä määrin kuin pahimmat näkemäni huumeluolat.

”Poliisi on paikalla,” toistin harppoessani olohuoneeseen.

Vasemmalla seinällä oli keskimääräistä isompi televisio ja sen alla uusimman sukupolven pelikonsolit. Televisiota vastapäätä oli nahkasohva, joka oli varmaan tehtaalta tullessaan ollut valkoinen. Sohvalla lojui erittäin käytetyn oloinen amerikkalainen pornolehti, yksi peliohjain ja lähes tyhjä pussi

juustonaksuja. Ikkunan edessä television oikealla puolen oli sekalaisella rojulla kuorrutettu pöytä. Sohvan ja sen takana olevien keittiön kaappien väliin jäi kapeahko käytävä. Televisiolta katsoen keittiön vasemmalla puolen oli vielä avonainen oviaukko.

Kuulutin vielä kerran poliisin olevan paikalla kurkatessani oviaukosta sisään. Sen takana oli makuuhuone, jossa oli peetaamatta jätetty parisänky ja vaatteita sikin sokin lattialla. Vasemmalla seinällä oli ikkuna ja oikealla saranallisia vaatekaappeja, joista yksi oli jätetty auki. Eniten huomiota herätti kuitenkin takaseinällä sängyn päällä oleva suurikokoinen Yaska itseään esittävä mustavalkoinen muotokuva.

Otin askeleen taaksepäin ja melkein törmäsin Ahoon. Hän hymähti Yaskan taulumaille ja totesi asunnon olevan vastenmielinen. Kehotin häntä laittamaan valot päälle, koska oli hyvien tapojen mukaista pitää verhot edessä kotietsinnän aikana. Ahon palatessa eteiseen etsin itse makuuhuoneen valokatkaisijan ja painoin sitä.

Mitään ei tapahtunut. Katsoin kattoon ja huomasin, ettei siellä ollut lamppua ollenkaan, vaan ainoastaan ammottava reikä ja roikkuvia piuhoja. Samalla keittiöön ja olohuoneeseen tuli hieman lisävaloa Ahon löydettyä oikeat katkaisijat. Raotin makuuhuoneen verhoja hieman, eikä sinne sen jälkeen lisävaloa kaivattukaan.

”Katsoitko kylpyhuoneeseen?” kysyin Aholta, joka nyökkäsi.

”Ei ollut mitään erikoista,” hän vastasi.

Kaikki oli siis valmista. Kehotin Ahoa kuvaamaan kaiken tarkasti, vaikka rappukäytävässä nähdyn antaumuksen perusteella Aholla oli homma hanskassa. Ehdotin, että ensin

käymme harjoitusmielessä perusteellisesti yhdessä läpi kylpyhuoneen ja eteisen ennen siirtymistä muualle. Sillä tavalla saisimme heti alkuun pelattua yhden mutkan pois ja jäljelle jäävän asunnon pohja muuttuisi yksinkertaisemmaksi.

Odotin eteisessä Ahon kuvatessa kylpyhuoneen katosta lattiaan. Kun hän oli valmis, muistutin vielä kerran tehtäväämme ennen hihojen käärimistä.

”Etsimme siis puhelimia,” kertosin. ”Otamme haltuun kaikki puhelimet, mitä tästä asunnosta löytyy. Jos ja kun löytyy mitä tahansa muita laittomuuksia, teemme niistä omat juttunsa.”

Aho nyökkäsi taas, sillä kertaa hieman epävarman näköisesti.

”Kysy heti, jos tulee kysyttävää,” jatkoin. ”Hanskat käteen ja toimeksi.”

Kylpyhuoneessa oli vain suihkunurkkaus, pieni ämpäri, pönttö, lavaari ja sen päällä peilikaappi. Pesukoneliitäntä törrottä käyttämättömänä seinästä. Avasin peilikaapin odottaen löytäväni sieltä vähintäänkin epämääräisiä pillereitä, mutta se olikin täysin tyhjä – suorastaan puhdas – ikään kuin sitä ei olisi koskaan käytettykään. Tokaisin Aholle kuivan vitsein rikollisten pyykki- ja hammashuollosta ja sain vastaukseksi aluksi kohteliaan hymähdyksen. Sitten Aho kuitenkin osoitti ohitseni jotain ja kääntyessäni katsomaan näin peilikaapin ovissa olevan tekstiä sisäpuolella.

”FUCK A POLISE,” luin ääneen.

Teksti oli punaista ja olisin veikannut sen kirjoitetun huulipunalla. Viimeiset kirjaimet olivat pieniä, koska tila oli loppunut kesken. Kehotin Ahoa ottamaan taideteoksesta valokuvan akateemisen mielenkiinnon vuoksi.

Muuta kiinnostavaa kylpyhuoneesta ei löytynyt. Se oli äkkiä katsottu läpi, koska emme olleet niin jäykän jutun parissa, että olisimme alkaneet repiä kaakeleita irti. Siirryimme sitten eteiseen, jossa vaikutti olevan enemmän tutkimista. Henkärivistössä oli suorastaan häiritsevän paljon erilaisia takkeja. Aloin penkoa niiden taskuja läpi Ahon tutkiessa yhtä kaapeista.

Suurin osa taskuista oli tyhjiä, mutta joissain oli käytettyjä nenäliinoja tai kolikoita. Kun olin päässyt jo yli puolivälin, rivistön hienoimman ja varmasti kalleimman takin oikeasta etutaskusta löytyi noin sataa euroa vastaava määrä venäjän ruplia ja povitaskusta uusinta mallia oleva iPhone. Näytin Aholle, miten löytöpaikka ja -aika merkittiin. Puhelimen laitoin asunnon rappukäytävään vievän oven viereen odottamaan kotietsinnän valmistumista. Sitten jatkoin takkien läpi käyntiä.

”Täällä,” Aho pian sanoi. ”Täällä kaapin perällä on valtava määrä tupakkaa.”

Menin Ahon taakse katsomaan ja siellä kaapissa tosiaan vaikutta olevan Yaskan tupakkakätkö. Valitettavasti se ei aiheuttanut toimenpiteitä. Mieleni olisi tehnyt uittaa tupakat ruokaöljyssä ihan vain kiusallani, mutta siitä olisi todennäköisesti tullut sanomista.

Aho oli pian saanut käytyä läpi kaikki hyllyt, joihin hän ylettyi. Ylimpien tutkiminen lankesi minulle. Lähinnä ulko-ovea olleen kaapin ylin hylly näytti aluksi tyhjältä, mutta kun

nousin varpaileni ja kurotin aivan perälle asti, tunsin siellä olevan laatikon. Vedin laatikon esiin ja ensisilmäyksellä se näytti sisältävän vain erilaisia hyönteismyrkkyjä. Tarkempi katselmus kuitenkin toi ilmi, että yksi monista pulloista olikin luvanvarainen pippurisumute. Aho kirjoitti ylös löytöpaikan ja -ajan.

Eteisestä ei löytynyt muuta kiinnostavaa, joten siirryimme oleskelutiloihin. En halunnut katsella Yaskan naamaa, joten itsekkäästi laitoin Ahon aloittamaan makuuhuoneesta. Itse aloitin keittiön kaapeista ja vedin ensimmäisenä auki oikeanpuoleisimmasta kaapistosta ylimmän vetolaatikon, jossa normaalisti pidettäisi aterimia. Yaska sen sijaan oli katsonut aiheelliseksi säilyttää siellä lyijykynää ja ruutupaperia, jossa oli toista kymmentä nimeä.

Hetken nimilistaa luettuani oli ilmeistä, että kaikki olivat paikallisten poliisien nimiä. Siellä oli minunkin nimeni, mutta ei Ahon nimeä. Kaikkien paitsi yhden nimen perässä luki ”mulkku”. Tämä yksi edukseen erottuva nimi oli P. Heimonen – mielestäni todella ärsyttävä itsekeskeinen egoisti kenttävalvonnan puolelta. Muutamaa lukuun ottamatta nimien perässä luki myös oliko näillä henkilöillä lapsia ja kuinka monta. Minun kohdallani sitä tietoa ei ollut.

Näytin nimilistaa Aholle, joka ymmärrettävästi suhtautui siihen pelolla. Harmikseni en kuitenkaan keksinyt siinä listassa mitään laitonta, joten tyydyimme vain ottamaan siitä valokuvan. Asia oli kuitenkin tuotava päällystön tietoon.

Ennen kuin siirryin seuraavaan laatikostoon, muistin katsoa jääkaappiin. Sen ovi oli keittiön toimivuuteen nähden väärän kätinen. Sisustushullu serkkuni olisi voinut pahoin sen nähdessään. Odotin jääkaapin sisällön olevan jotain, mikä

saisi erään toisenkin serkkuni voimaan pahoin, mutta se ei ollut. Toisin kuin peilikaappi, se ei sentään ollut työnsen tyhjä. Siellä oli noin neljä kiloa sika-nautajauhelihaa ja pullo Felix-ketsuppia.

Jääkaapin sisältö kertoi paljon ihmisestä. Olin aina suh- tautunut epäilevästi kaikkiin, joiden ketsupivalinta oli jotain muuta kuin Heinz. Se ei kuitenkaan ollut peruste takavari- koida mitään, joten suljin oven.

Jääkaapeistakin oli joskus löytynyt vaikka kuinka kiinnos- tavia takavarikoitavia tavaroita, kuten iskuporakone ja start- tipistooli. Jälkimmäistä oli hätäisesti yritetty piilottaa täyte- kakun sisälle siinä onnistumatta. Iskuporakoneessa ei toki it- sessään ollut mitään kiellettyä, mutta sillä kertaa olimme sat- tuneet olemaan etsimässä varastettuja työkaluja.

Jatkoin etsimistä. Pöydällä oli tehosekoitin, jonka kannu oli täynnä kellertävää nestettä. Se näytti homerihmastoista päätellen olleen siinä jo hyvän tovin. Päätin ottaa uskon loi- kan, enkä tutkinut kätkekö neste sisäänsä puhelimia. Laimin- lyödyn keraamisen liesitason päällä oli jähmettyneen rasvan peittämä paistinpannu, jonka arvelin paistaneen melkoisen määrän jauhelihaa edellisen pesun jälkeen. Keittiön työtä- salla oli paljon sekalaisia astioita, aterimia, lehtiä ja muuta rojua. Kaiken keskeltä kuitenkin huomiota herätti erityisen siisti keittokirja, joka oli jäänyt auki kasvissosekeittoja käsit- televälle sivulle.

”Löysin puhelimen,” Aho huusi makuuhuoneesta.

”Hyvä,” vastasin ja jatkoin omaa etsintääni.

Tiskialtaan alapuolella olevassa kaapissa oli iso pahvilaa- tikko, joka oli ylitäytetty aikakausilehdillä. Pinon päällimmäi- senä oli epäilyttävästi Me Naiset ja Avotakka. Nostin nämä

kaksi pois ja alta paljastui Jallu ja Lollo. Katsoin niidenkin alle ja siellä oli lisää samanlaisia – ja nimenomaan samanlaisia. Pinossa oli päällekkäin kolme samaa Jallun numeroa. Vedin laatikon ulos kaapista ja kaadoin sisällön keittiön lattialle.

Yhtään enempää naisten lehtiä en nähnyt, mikä ei tullut yllätyksenä. Sen sijaan erittäin positiivisena yllätyksenä viimeisten lehtien jälkeen lattialle tippui sähkölamautin. Se oli erilainen kuin poliisin käyttämät nuolia ampuvat etälamauttimet. Tämä lamautin toimi vain painamalla sitä kohteen ihoa vasten. Kehotin Ahoa tulemaan katsomaan.

”Tiedätkö mikä tämä on?” kysyin.

Aho katsoi käteni osoittamaan paikkaan hetken ennen kuin vastasi.

”Pornokätkö?”

Suupieleni kääntyivät lievään hymyyn. Osoitin sitten tarkemmin juuri löytämäni luvanvaraista välinettä.

”Ahaa,” Aho sanoi pelaten itselleen aikaa. ”Se näyttää parranajokoneelta... En tiedä.”

Selitin. Sen jälkeen kirjasin löytämistiedot ylös ja vein esiin löydettyjen pinoon odottamaan. Aho palasi makuuhuoneeseen ja pian olin itse taas keittiön kaappeja tonkimassa.

Alakaapeista ei löytynyt enää mitään mielenkiintoista ja keittiöstä oli sen jälkeen jäljellä vain yläkaapit. Normaaleilla ihmisillä olisi ollut siellä astioita ja kuiva-aineita, mutta Yaskalla ei ollut mitään sellaista. Ilmeisesti kaikki astiat olivat likaisina pöydällä ja mitään kuiva-aineita ei tarvittu, koska oli jauhelihaa.

Oikeimman puoleisessa kaapissa oli pelkästään tehosekoittimen pahvinen laatikko. Laatikossa oleva kuva vastasi pöydällä olevaa tehosekoitinta, mutta laatikossa oli vielä

alkuperäiset muovit päällä. Kokeilin laatikkoa kädessäni ja se tuntui juuri siltä kuin kaupasta ulos kannettaessa – maksettuna tai ei.

Kuivauskaappi oli täysin tyhjä, mutta sen vasemmalla puolella olevassa kaapissa oli kori täynnä kirjekuoria. Selasin ne läpi. Niitä oli seitsemän ja ne olivat kaikki suljettuja. Yhdessäkään ei ollut postimerkkiä ja kaikissa luki osoitteen kohdalla vain ”Katja”. Painon perusteella niissä ei voinut olla puhelimia sisällä, joten kuorien avaamiseen ei ollut perustetta. Otin niistäkin kuitenkin valokuvat. Muistin myös sääliä Katjaa, oli hän sitten kuka tahansa.

Julistin keittiön tutkituksi ja siirryin Olohuoneen puolelle. Tutkin ensin sohvan rakenteet järjellisellä tarkkuudella ja sen jälkeen kävin läpi pöydällä lojunutta krääsää. Sieltä ei lopulta paljastunut mitään mielenkiintoista, paitsi ehkä se, että tuhkakuppi vaikutti käyttämättömältä.

Katsoin ympärilleni, enkä keksinyt enää mitään paikkaa, mistä puhelimia etsisin. Aho kuulosti olevan vielä työn touhussa makuuhuoneessa, enkä palanut halusta mennä sinne mukaan. Kaikki konsolipelit näyttivät olevan yhdessä pinossa television alla ja päätin käyttää hetken analysoidakseni Yaskaa hänen pelimakunsa pohjalta.

Pian kuitenkin toivoin, etten olisi tehnyt sitä. Pelikokielma oli nimittäin tarkka kopio omastani. Ainoana poikkeuksena oli Yaskalta löytyvä viimeisin Dead or Alive Xtreme, jota olin kyllä himoinnut, mutten ollut kehdannut ostaa. Mieleni teki julistaa tilanne vain erittäin epätodennäköiseksi ja epämiellyttäväksi yhteensattumaksi, mutta en uskonut pystyväni siihen. Sen sijaan halusin käynnistää pelikoneet ja katsoa millä tunnuksella Yaska niitä käytti. Jos hän vaikka olisi

saanut minun kirjautumistietoni jostain ja sitä kautta tarkoituksella kopioinut pelikirjastoni. Kumarruin jo koneiden eteen...

"Makuuhuone on valmis," Aho juuri silloin ilmoitti oviaukosta ja sai ajatukseni palaamaan tehtäväämme.

Nousin hitaasti ylös.

"Täälläkin on valmista," sanoin.

Aho katsoi keittiön lattialla edelleen lojuvaa kasaa lehtiä.

"Pitääkö meidän siivota?" hän kysyi.

Astelin lehtikasan luokse.

"Minun mielestäni," aloitin, "on hyvien tapojen mukaista siivota kaikki aiheeton sotku. Jos meidän on pitänyt sotkea paikkoja löytääksemme jotain laitonta, silloin kohde saa minun puolestani itse siivota."

"Eli siivotaan jos ei löydetä mitään?" Aho tarkisti.

"Juuri näin," vahvistin ja siirryin katsomaan miltä makuuhuoneessa näytti.

Huone näytti tismalleen samalta kuin meidän saapuessa paikalle. Mikäli muistini ei tehnyt tepposia, peittokin oli saman näköisellä mytyllä samassa kohtaa sänkyä. Yaskan naama myös virnuili edelleen yhtä ärsyttävästi muotokuvastaan.

"Katsoitko tuon taulun taakse?" kysyin.

Aho näytti hätääntyneeltä.

"En," hän myönsi.

Astuin sängyn päälle ja nostin taulun pois pidikkeestään.

"Tätä pitääkin käsitellä varoen," sanoin. "Olisi todella ikävää, jos tälle taululle tapahtuisi jotain."

Kaikenlaisia fantasioita vilisi mielessäni.

”Siellä on rahaa!” Aho huudahti ja keskeytti unelmoimiseni.

Katsoin taulun toiselle puolen ja sinne oli totta vie sidottu iso tukku 50 euron seteleitä.

”Tiedätkö, mitä nyt tehdään?” kysyin Aholta.

Aho mietti hetken.

”Onko meillä peruste ottaa rahat haltuun?” hän kysyi.

”Hyvä kysymys,” vastasin. ”Lähtökohtaisesti kansalaisilla on oikeus säilyttää suuriakin määriä käteistä kotonaan. Jos meillä olisi jokin erityinen syy epäillä juuri tämän rahatukun liittyvän johonkin meillä tutkinnassa olevaan rikokseen, silloin ainakin ottaisimme sen. Nythän meillä on tutkinnassa kännykkävarkauksien sarja ja muutaman luvanvaraisen voimankäyttövälineen hallussapito. Mutta tiedätkö mikä tässä on parasta?”

”No mikä?” Aho antoi minun jatkaa.

”Ulosotto,” vastasin. ”Yaskan kaltaisilla idioteilla on usein suuria summia ulosotossa maksamattomista sakoista ja korvauksista. Sen takia kenttämiehet haluavat niin hana-kasti käydä tunnettujen rikollisten taskuilla. Käteisrahat voidaan lähes aina ottaa poliisin haltuun ja parhaassa tapauksessa nämä rikolliset joutuvat silloin suuriin ongelmiin maailmassa, kun eivät voi maksaa huumevelkojaan pois.”

Aho nyökkäili tyytyväisen oloisena.

”Nähdääkö me jostain Yaskan ulosottotilanne?” Aho kysyi.

”Soitetaan nyt alkuun tutkinnanjohtajalle,” sanoin.

Vähän ajan päästä pakkauduimme takaisin autoon. Asunnosta lähti mukaamme kaksi puhelinta, kaasusumute, sähkölamautin ja 1450 euroa käteistä. Venäjän ruplien annoimme jäädä.

”Mistä tiesit katsoa sen taulun taakse?” Aho kysyi ihailevalla äänellä.

Nautin hetkestä.

”Erään vanhan viisauden mukaan,” selitin, ”murtovaraan kannattaa aina katsoa kaikkein mauttomimman taulun taakse.”

Aho kirjoitti jotain ylös.

”Mistä olet tuon oppinut?” hän jatkoi.

Totuus oli paljon mitään keksittyä tarinaa hausempi, joten kerroin sen.

”Aku Ankasta.”

Taas lyijykynä hankasi lehtiöpaperia.

”Lounas jäi väliin,” huomautin kellon näyttäessä jo lähemmäs kahta. ”Pysähdytään jossain paluumatkalla.”

3

Matkan varrella oli sopivasti paikallinen menomesta eli seudun suurin huoltoasema. Siellä oli viimeisimmän uudistuksen jälkeen yllättävän laadukas lounasbuffet, joka oli tarjolla kolmeen asti. Täytimme tarjottimemme mieltymyksemme mukaan ja istuimme ikkunapöytään, josta näimme käytössämme olevan auton. Omalla lautasellani oli paljon kaikkea. Aholla oli vähän kaikkea.

”Otit aika paljon kuvia,” aloittelin keskustelua voidellessa leipääni.

Aho oli juuri ehtinyt tunkea ruokaa suuhunsa, joten hänellä kesti hiukan vastata.

”Koulussa opetettiin, että kuvia ei voi olla liikaa,” hän perusteli. ”Koskaan ei tiedä, milloin olisikin olennaista tietää vaikka missä asennossa verhot olivat meidän saapuessa paikalle.”

Poliisikoululla opetettiin mielestäni tämä asia hyvin. Eräälle kollegalleni oli käynyt juuri siten, että hän oli ollut kotietsinnällä erään tunnetun rikollisen luona ja seuraavana päivänä Keskusrikospoliisi oli soittanut hänelle. KRP:llä oli ilmeisesti ollut omat tutkintansa ja niiden kannalta oli ollut olennaista, oliko pöydällä olleen kannettavan tietokoneen kansi ollut auki vai kiinni. Sattumalta se oli juuri ja juuri näkynyt yhdestä valokuvasta ja ilmeisesti KRP:n herrat olivat olleet tyytyväisiä. Kenties tätä tapausta käytettiin nykyään koululla esimerkkinä.

”Se on juuri näin,” vastasin Aholle. ”Jatka samalla tavalla.” Halusin siirtää keskustelun rangaistusjärjestelmään.

”Menomatalla sanoit,” aloitin, ”että ketään ei kiinnosta hyvien ihmisten mielipaha, vaan ainoastaan rikollisten kunnottaminen. Miten s—”

”Aivan!” Aho huudahti päälleni. ”Rikokselle ei anneta mitään hintaa nykyään. Tuomion jälkeen taputellaan kunnan kansalaisia selkään ja kehoitetaan unohtamaan kaikki pahat asiat. Tekijää taas taputellaan päälaelle ja pyydetään käyttäytymään jatkossa siivosti.”

”Kuulemma sii—” yritin osallistua, mutta Aho peitti minut jälleen alleen.

”Mitkä ovat rangaistusjärjestelmän olemassa olon syyt?” hän kysyi, aikoen epäilemättä itse vastata välittömästi. ”Yksi: Rikoksesta pitää antaa tekoon nähden riittävä rangaistus, jotta kaikki rikoksella saatu hyöty olisi kärsitty pois. Rikos ei saisi tilastollisessa mielessä kannattaa.”

Aho laski aterimet käsistään voidakseen pitää sormillaan lukua. Vasemman käden peukalo oli jo pystyssä.

”Kaksi,” hän jatkoi ja nosti myös etusormen pystyyn, ”Rangaistuksen pitää olla riittävän ankara myös siksi, että kunnan kansalaiset kokevat yhteiskunnan olevan oikeudenmukainen. Yleisen oikeustajun rapautuessa kunnan kansalaisia siirtyy rikolliselle polulle.”

”Miten se eroaa ykkösestä?” onnistuin kysymään väliin.

Huomasin myös naapuripöydän keski-ikäisen herran kuuntelevan.

”Ykköskohta on rikollisia varten,” Aho vastasi. ”Sillä este-tään rikollista ainesta tehtailemasta lisää rikoksia. Kakkoskohdalla ehkäistään rikollisen aineksen kasvamista.”

Nyökkäsin hyväksynnän merkiksi.

”Kolme,” Aho palasi raiteille ja nosti myös keskisormen pystyyn, ”Vankeusrangaistuksilla on tarkoitus pitää kaikkein mädin aines poissa häiritsemästä yhteiskunnan toimintaa. Vaikka vangit vapautuvat ajallaan, he ovat sentään sen määräjän tekemättä lisää rikoksia. Vankeusrangaistusten välitön tarkoitus on siis pitää yhteiskunta turvallisena.”

Naapuripöydän herra vaikutti olevan eri mieltä, mutta itse olin samaa mieltä.

”Neljä,” Aho sanoi ja nosti myös nimettömänsä pystyyn. ”Rikollisten ollessa yhteiskunnan hallussa, yhteiskunnan pitää yrittää eheyttää heitä.”

En voinut ajatella kohtaa neljä, koska tuijotin vain ihmeisäni Ahon sormia. Miten oli mahdollista, että hän piti pikkusormeja tiukassa nyrkissä, mutta muita suorina pystyssä?

”Nykyään keskitytään ainoastaan kohtaan neljä,” Aho julisteli pettyneellä äänellä ja lysähti selkänojaa päin. ”Vankiloisakin on niin kivaa, että se on rikollisille lähinnä lomailua.”

Mumisin jotain yrittäen samalla taivuttaa sormiani juuri näkemälläni spektaakkelinomaisella tavalla.

”Ei se ihan noin mene,” naapuripöydän herra yhtäkkiä kommentoi ja nojasi meihin päin. ”Olen itse ollut linnassa ja voin kertoa, ettei se pleikkareista huolimatta mikään loma-paratiisi ole.”

Tottumuksesta arvioin tilanteen vaarallisuuden. Herra näytti kyllä siltä, että sopisi vankilassa hyvin joukkoon. Hän kuitenkin puhui asiallisesti ja näytti lukevan iltapäivälehdessä politiikkasivuja – eli osasi siis lukea. Tilanne hoituisi siviilinä, eikä olisi tarvetta siirtyä poliisimoodiin.

”Oliko se tällä vuosituhannella?” Aho kysyi kritisoidun henkilön kärkkäydellä.

Mies tekohymyili muhkean, mutta silti siistin partansa takaa. Olin kateellinen siitä parrasta.

”Oli,” hän vastasi. ”Vaikka siellä ei ruoskaa ja raippaa enää annetakaan, se on kuitenkin suljettu laitos.”

Yhtäkkiä halusin nähdä, miten Aho käsittelee eri mieltä olevia henkilöitä puhuttaessa hänelle itselleen tärkeästä aiheesta.

”Kerro lisää,” sanoin miehelle vetäen samalla vieressäni olevaa tyhjää tuolia kauemmas pöydästä kutsuen häntä istumaan seuraamme. ”Mitkä sinun mielestäsi pitäisi olla rangaistusjärjestelmän tavoitteet?”

Mies vilkaisi tuolia, minua ja Ahoa. Sitten hän nousi ylös, otti muutaman askeleen ja istui tarjoamalleni tuolille.

”Kukaan ei aio jäädä kiinni,” mies sanoi. ”Siksi on turha kuvitella kovien rangaistuksien toimivan ennalta ehkäisevästi. Jos sinä jätät murhat tekemättä vain rangaistuksen pelossa niin huonosti on asiat.”

”En minä niin väittänytkään,” Aho tiuskaisi. ”Pelote on juuri se, joka ei toimi. Oikeudenmukaisuus on se, joka toimii.”

Omaksuin statistin roolini ilman vastalauseita ja huomioin myös lautaseni. Olin tehnyt virheen ja asettanut kastikkeen siten, että se kosketti myös salaattia. Vettynyt ja satunnaisen makuinen salaatti ei houkutelut, joten kävin sen kimppuun ensimmäisenä.

”Konnia ei kiinnosta oikeuden tapahtuminen,” pöytävieras sanoi. ”Mutta olit sinä oikeassakin – siinä kun sanoit vankila-ajan pitävän rikolliset poissa pahan teosta. Sanoisin, että puolet vangeista on sellaisia, jotka kuuluvatkin kiven sisään.”

Aho nappasi lihapullan haarukkaansa ja tunki sen suuhunsa harvinaisen aggressiivisesti.

”Keitä se toinen puoli sitten on?” hän kysyi.

Minuakin kiinnosti vastaus siihen.

”Häviäjiä,” mies vastasi. ”Sellaisia kuin itse olin silloin. En ollut paha – olin vain tyhmä ja tein tyhmiä asioita. Tarvitsin tukea. Jos minut olisi vain laitettu koppiin lusimaan, olisin tullut sieltä lopulta ulos vähintään yhtä tyhmänä.”

”Millaisena sitten tulit ulos?” Aho kysyi lihapulla poskessa.

”Moottoripyörämekaanikkona,” mies sanoi ylpeänä.

Aholla oli juuri jauhanta kesken, eikä hän voinut puhua. Siispä oli statistin aika astua parrasvaloihin.

”Kaunis tarina,” aloitin pehmeästi. ”Noinhan se aina parhaassa tapauksessa menee. Mutta otetaanpa kuvitteellinen esimerkki...”

Tulossa oli mielestäni hankala filosofinen kysymys, jota olin eri ihmisten kanssa pyöritellyt paljonkin vuosien varrella. Se tuli esiin ensimmäistä kertaa lukion elämänkatsomustiedon tunnilla, tosin en muista oliko se jonkun oppilaan vai opettajan esittämä.

”...Leikitään, että meillä on kiva vankila. Siellä olo on suorastaan hauskaa lomailua. Ja kun sieltä pääsee pois, on täysin parantunut, eikä tee enää koskaan rikoksia... Kuuluisiko kaikki rikoksen tekijät laittaa sinne vankilaan?”

Aho ja entinen linnakundi vastasivat samanaikaisesti.

Aho: ”Ei tietenkään!” Mies: ”Ilman muuta pitäisi!”

Tunsin ajautuvani statistin roolista tuomarin rooliin, mikä ei välttämättä ollut toivoton asema, mutta ruokarauha siinä menisi lopullisesti.

”Te poliisit olette aina tuollaisia kyykyttäjiä,” mies sanoi.

Emme olleet mielestäni maininneet ammattiamme, eivätkä voimankäyttövälinemme olleet näkyvillä. Kenties meillä oli jokin omalaatuinen aura, jonka vain tietyn alan ammattilaiset – entiset tai nykyiset – havaitsivat.

”Kyllä,” Aho puolusti näkemystään jo melkoisen vihaisesti, ”minä nautin siitä, kun näen rikoksesta seuraavan rangaistuksen. Jos murhamiehet päätyisivät tekonsa jälkeen parantolaan niin siitä jäisi paha maku suuhun – vaikka he parantuisivatkin.”

Nostin käsiä hieman pöydän pinnasta kierrosluvun laskemiseksi.

”Otetaan helpompi,” alustin itse aikaisemmasta jalostamaani esimerkkiä. ”Mitä jos joku tekisi jonkin kamalan rikoksen – voitte itse päättää minkä – ja hänen jäätyään kiinni me tietäisimme varmuudella – vaikka jonkin mystisen näyn kautta – tekijän parantaneen tapansa? Hän olisi välittömästi valmis siirtymään tuottavaksi osaksi yhteiskuntaa, eikä enää koskaan hölmöilisi... Kuuluisiko hänet silti passittaa vankilaan?”

Molemmat keskustelukumppanini hiljentyivät hetkeksi miettimään. Aho katsoi tyhjyyteen vasemmalle yläviistoon ja miesvieraamme tuijotti pöydän pintaa. Pidín tästä esimerkistä. Sillä sai jokaisesta kaivettua esiin perustavan laatuista arvoja.

”Pitäisi,” molemmat sanoivat lopulta yhtä aikaa.

Siinä kohtaa pöytävieraamme kiitti kohteliaasti keskustelusta ja poistui seurastamme vedoten aikatauluunsa. Sen jälkeen keskityimme molemmat hiljaa ruokaamme.

4

Poliisiasemalla piti vielä kirjata haltuun otetut esineet takavarikoiduiksi ja laatia rikosilmoitus kaasusumutteesta ja sähkölamauttimesta. Ulosottomies haki kiitosten kera käteisen rahan pois saman tien. Virka-aikaa riitti vielä Yaskan pikaiselle kuulustelulle. Aholla oli muita asioita hoidettavaan, joten olin yksin.

Yaskan sellin ovella toivoin hänen jatkavan haistattelulinjalla, koska silloin hänet olisi voinut jättää vielä yöksi kopiinsa rauhoittumaan ja kuulustelun olisi voinut hoitaa seuraavana aamuna. Valitettavasti Yaska oli kuitenkin taas sivistyneessä moodissa. Ilmoitin tehdyistä takavarikoista toivoen hänen vielä pillastuvan, mutta hän suhtautui tilanteeseen ärsyttävän vähäeleisesti. Jäljelle ei jäänyt enää muuta kuin rauhautua jälleen kerran kuulusteluhuoneeseen.

Seurasi vastenmielinen kuulustelu. Yaska kertoi ilmiselviä valheita tutkittavana olleesta asiasta ja pyrki kaikin käytettävissä olevin keinoin ärsyttämään minua. Päädyin yleisellä tasolla hiljaa mielessäni ihmettelemään rikollisten pakottavaa tarvetta käyttäytyä huonosti. Ketä se jatkuva suun soittaminen hyödytti? Saivatko he siitä itse hyvää mieltä jollain minulle käsittämättömällä tavalla?

Aloin vahvasti kallistua vanhan kansan kannalle siinä, että Yaskan kaltaisiin yhteiskunnan loisiin ei tehonnut mikään muu kuin jalkapuu. Ja vaikka ei sekään tehoaisi, saisin itse hyvää mieltä nähdessäni Yaskan kärsivän. Aho taisikin olla oikeassa. Ja vaikka Yaskaa ei saataisikaan nyky-yhteiskunnan puitteissa virallisesti kärsimään, hän ansaitsisi ainakin

epävirallista kärsimystä. Eikä sen tarvitsisi edes olla mitään dramaattista. Yaskaa piti vain muistuttaa omasta kuolevaisuudestaan. Mutta kuka sen tekisi?

”Hei, Helsingin Jyri,” Yaska huuteli pöydän toiselta puolen. ”Kuuleksää?”

En todellakaan kuullut, enkä oikeastaan aikonutkaan enää kuunnella. Mietin vain keinoja Yaskan hiekoittamiseksi. Kaikkein tyydyttävintä olisi saada iskeä häntä valurautapanulla naamaan, mutta siitäkkin voisi tulla turhan paljon sanomista. Sen sijaan kevyemmät keinot voisivat toimia jopa paremmin. Seuraavalla kuulustelukerralla voisin yrittää istuttaa häntä pilailupuodissa myytävän pierutyynyn päälle tai kaataa hänen paitaansa syyhypulveria. Ajatus hänen tupakkansa kastamisesta ruokaöljyyn alkoi myös houkutella – tai klassinen vesiämpäriansa oven päällä.

Aloin itsekseni hihitellä miehekkäästi ajatukselle Yaskan kastumisesta läpimäräksi oman kotioven avatessaan. Sitten hän hapuilisi pyyhettä, joka olisikin täynnä syyhypulveria. Sen jälkeen hän menisi suihkuun, mutta suihkupäähän olisi piilotettu väripatruuna. Hän avaisi kaappinsa hakeakseen uuden pyyhkeen, mutta kaapin oveen olisi viritetty paukkupatruuna. Päivien kuluessa hän alkaisi ihmetellä asunnossa aina vain voimistuvaa hajua, kunnes löytäisi patjan alle piilotetun kalan.

Yaska mutisi jotain, mutta en kiinnittänyt siihen huomiota. Päätin kuulustelun, otin suutaan edelleen soittavalta Yaskalta pöytäkirjaan allekirjoituksen ja saatoin hänet takaisin koppiinsa. Piti vielä varmistaa tutkinnanjohtajalta, pidettäisiinkö Yaska edelleen kiinniotettuna vai päästettäisiinkö hänet vapaaksi. Mahdollisimman pitkä koppiohoito oli

toivottavaa, koska poliisivankilassa viruminen oli sitä yleisön toivomaa kärsimystä.

Pian olin esitellyt kuulustelun lopputuloksen tutkinnanjohtaja Lampiselle ja kertonut laajemmin kotietsinnästä. Hänen mukaansa näissä jutuissa ei ollut enää perusteita Yaskan pitämiselle kiinniotettuna, mutta muualta oli onneksi saatu peruste. Jälkimmäisen kuulustelun aikana Keskusrikospoliisista oli soitettu ja pyydetty pitämään Yaska hallussa vielä aamuun asti. Ilmeisesti heillä oli Yaskaan liittyvä oma tutkintansa. Tämän jutun tutkija taas halusi kuulustella Yaska itse, eikä hän ehtisi paikalle ennen kuin vasta liian myöhään illalla.

Lopputulema oli hyvä. Kaikki paitsi Yaska olivat siihen tyytyväisiä. Vilkaisin kelloa ja arvioin, että laittamalla pillit pussiin nopeasti ehtisin vielä kotiin ennen pelin alkua. Hosuin siis äkkiä välineet paikoilleen, koneet sammuksiin, omat tavarat kantoon ja jätin poliisiaseman taakseni.

Sinkkumiehen vapaailta kotona ei pitänyt sisällään muita yllätyksiä kuin sen, että nukkumaan mennessä huomasin unohtaneeni Yaskan avainnipun taskuuni. Harkitsin jonkin aikaa poliisiasemalle palaamista palauttaakseni avaimet oikealle paikalleen, mutta päätin lopulta odottaa aamuun, koska tiesin Yaskan myös tekevän niin. Jos raahautuisin töihin aikaisin, ei kukaan ehtisi huomata mitään.

Sängyssä kieriskellessäni mietin, mitä kaikkea yhteistä hyvää voisin hallussani olevalla avainnipulla tehdä. Valitettavasti mitään hassunhauskoja ansoja ei kannattanut käydä virittämässä, koska minä ja Aho olimme juuri todistettavasti

asunnossa käyneet. Kotietsintätilanteen väärinkäyttäminen ei tekisi hyvää poliisin imagolle, eikä henkilökohtaiselle uralle.

Päädyin ajattelemaan kuluneen päivän lounaspöytäkeskustelua. Rangaistusten ankaruudella pystyi varmasti vaikuttamaan mädän aineksen rikosentekoherkkyyteen vain vähän. Toisaalta hyvä aines jätti rikokset tekemättä ihan muista syistä. Usein kuuleekin sanottavan, että pitkistä tuomioista ei ole hyötyä ja siksi niitä ei pitäisi antaa... Mutta Aholla oli vielä paljon syvällisempi näkemys. Jos hyvä aines halusi nähdä ankaria rangaistuksia niin senkin pitäisi olla yksi tekijä rangaistusasteikkoja määritettäessä.

Toisaalta usein kuulee myös, miten kallista on pitää ihmisiä vankilassa ja se varmasti pitääkin paikkansa. Siihen on helppo vedota, koska vankilapäivän hinta on helposti laskettavissa. Sen sijaan laskuista helposti jää ulkopuolelle se tuho, mitä yksittäinen idiootti voi saada muutamassa minuutissa aikaan. Jos vaikka joku Yaskan kaltainen paatumaton ääliö raaputtaa kaikkien autojen kyljet naarmulle yhdeltä kadun pätkältä niin...

Herätyskello pirisi tuskaisen aikaisin. Vetäisin pimennysverhot ikkunan edestä pois selvitäkseni pahimmista unihieloista ja näin tutun betonimaiseman auringonnousussa. Yhtäkkiä mieleni teki kovasti kalastamaan. Toisenlaisessa elämässä olisin voinutkin seurata mielihalujani, mutta valtion pitkän ja kapean leivän syöminen edellytti säännöllistä läsnäoloa. Yaskan avainnippu häiritsi myös mielen lepoa, joten se asia oli hoidettava kuntoon ensiksi.

Perusaamupalani koostui mikrotetusta kaurapuurosta ja valmissmoothiesta. Yksin oli aika tylsä panostaa kotiruokailuun. Joku tusinan kolmastoista nettituttavani oli joskus huomauttanut joka-aamuisten annospakattujen smoothieiden vuotuisesta kustannuksesta, mutta sellaisia ajattelemalla teki itsensä vain surulliseksi. Raha oli mielestäni elämistä varten, eikä se ollut minkään arvoista pankkitilillä notkumassa ennen kuin joku suostui ottamaan sen vastaan.

Puuroa puputtaessani laitoin myös television päälle katsoakseni aamun uutisia ja studiovieraiden haastatteluja, mutta niiden sijasta sainkin vain uutisikkunan. Siitä tiesi olevansa epäinhimillisen aikaisin jalkeilla, kun Aamu-TV:kään ei ollut vielä alkanut. Tietokonetta ei kannattanut avata ennen töihin lähtöä, vaikka aikaa olisikin ollut. Legendaariset ”Pelaaan vielä yhden vuoron” sessiot tuppasivat iltaisin aloitettuna venymään pikkutunneille ja aamuisin aloitettuna suunnitteen työvuoron alkamisajankohtaan, jolloin tuli melkoinen hoppu.

Vihasin kiirettä – varsinkin liikenteessä. Punaiset valot kestivät silloin aina pidempään ja jotenkin näin enemmän liikennerikkomuksia kaikkialla. Kenties ympärilläni olevat näkivät myös enemmän liikennerikkomuksia minuun päin katsoessaan. Auton ajaminen oli paljon miellyttäväpää, kun sen sai tehdä rauhassa. Työajassani oli säännöllisyydestä huolimatta pieni liukumavara, joten yleensä pyrin olemaan paikalla hieinan listaan merkittyä aikaisemmin ja lähtemään myös saman verran aikaisemmin.

Kaikesta huolimatta pääsin sillä kertaa ulos asunnostani vasta normaaliin aikaan. Aikaa tuppaa tuhlamaan sitä enemmän mitä enemmän sitä on tuhlattavaksi.

Rappukäytävässä varmistin vielä kerran Yaskan avainnippun olevan mukana. Parkkipaikalle saapuessani en ollut vielä varma menisinkö autolla vai kävelen. Poliisiasema ei ollut kovin kaukana ja valitsin kulkuvälineeni tai sen puutteen yleensä tunnetilani mukaan. Vaikka pienellä yhden keskuksen paikkakunnalla kaikki päivittäispalvelut olivatkin kävelymatkan päässä, oli auto mokoma silti välttämätön, koska muuten ei päässyt minnekään ulkopuolelle. Ei ollut mitään julkisia yhteyksiä, joilla pääsi tunnin sisällä kaikkialle. Jos jokin kohde oli 20 kilometrin päässä niin sinne joko mentiin omalla autolla tai ei menty ollenkaan. Auton lainaaminen tuttavalta tuntui jotenkin vieraalta ja silloinkin olisi heidän armoillaan. Auton vuokraaminen taas maksoi niin paljon, että mikään reissu ei niillä hinnoilla olisi vaivan arvoinen.

Mutta moni asia oli myös paremmin kuin Helsingissä. En tosin osannut nimetä yhtäkään. Silti aistin sen joka hetki ihmisten ilmoilla ollessani. Paras teoriani oli, että ilmiö liittyi äänimaailmaan. Ei tarvinnut mennä kovin kauas keskustasta ongelle, kun pääsi täydelliseen hiljaisuuteen. Ei ollut kauaisuudesta kuuluvaa moottoritien pauhua tai toisinaan yli lentäviä lentokoneita. Toisaalta koko asia saattoi olla myös pääni sisällä, mutta sillä ei ollut merkitystä, koska siellä kuitenkin vietin koko elämäni.

Huomasin kävelleeni autoni ohi, joten ilmeisesti oli vuoro laahustaa työpaikalle asti apostolin kyydillä. Asuntoni oli vähän matkaa keskustasta pohjoiseen ja poliisiasema oli keskustan etelälaidalla. Aluksi sain kävellä rauhallista ulkoilureittiä pitkin, mutta loppumatka piti taapertaa kaupungissa. Ohitin kaikki tutut liikkeet – hotellin, lähikaupan, pikaruokapaikan, trendikkään kahvilan, turkkilaisen pizzerian, suutarin...

Pysähdyin katsomaan suutariliikkeen ikkunassa olevaa isoa avaimen kuvaa. Huomasin samalla pyörittäväni Yaskan avaimia kädessäni taskuni sisällä. Sillä hetkellä suunnitelmieni ei ollut tunkeutua Yaskan asuntoon, mutta se optio voisi olla hyvä olemassa. Laitontahan avaimen kopioiminen olisi väkisinkin, vaikken heti keksinytkään oikeaa rikosnimikettä. Laitonta, mutta nähdäkseni kovin harmitonta.

Hieman myöhemmin saavuin työhuoneessani yksi ylimääräinen avain taskussani. Alkuperäinen avainnippu oli palautettu oikeaan paikkaansa ja Keskusrikospoliisin tutkija oli jo kuulustelemassa Yaskaa. Istuin alas ja katsoin suutarin tekelettä vielä kerran. Avain oli niin vanhaa mallia, ettei sen kopioimisesta oikeastaan tullut edes omantunnontuskia. Kyseistä avainta oli varmaan jo kymmeniä kappaleita pyörimässä maailmalla. Eikä kukaan voinut mitenkään tietää minun olleen hämärillä asioilla.

Juuri silloin keksin itselleni rikosnimikkeen. Sen oli oltava yksinkertaisesti virka-aseman väärinkäyttö. Tuomioistuimen rangaistuksena olisi pienet sakot, mutta suurempana murheena melko varma viralta pano. Sillä tosin ei ollut merkitystä, koska en aikonut jäädä kiinni – aivan kuten edellisen päivän lounaalla pöytävieraamme oli sanonut.

Katsoin pöydällä notkuvaa pinoa rikosilmoituksia. Lapihommat eivät lapioidamalla loppuneet, mutta jonkun oli silti lapioitava. Aloin rutiininomaisesti hiljalleen edistää kaikkia edistettävissä olevia juttuja ja avainasia pyyhkiytyi pian mielestäni.

5

Illalla istuin ongella eräässä hyvin tarkkaan valitussa paikassa vanhan betonisen laiturin nokassa. Sitä voisi perustellusti kutsua vakiopaikakseni, vaikken ollut koskaan saanut siitä kalaa. Olinkin tavanomaista isomman saaliin jäljillä.

Kun ensimmäistä kertaa olin käynyt yksin ongella, olin satuman kaupalla päätynyt sille paikalle. Silloin vain muutama minuuttia myöhemmin oli minulle tuntematon nainen istunut laiturin toiselle reunalle niin ikään onkimaan. Näin hänet silloin edestäpäin vain vilaukselta, mutta se vilaus oli tehnyt lähtemättömän vaikutuksen. Istuimme silloin täydessä hiljaisuudessa kolmatta tuntia ennen kuin nainen nousi ylös ja lähti pois mitään sanomatta. Kumpikaan ei ollut saanut saalista, mutta ainakin minä olin saanut nuolen rintaani.

Jälkikäteen olin toki keksinyt vaikka mitä perusteluja sille, etten ollut sanonut tai tehnyt mitään. Se ei kuitenkaan ollut olennaista. Jos saisin vielä joskus uuden tilaisuuden, tarttuisin siihen. Intressini olivat suuret ja siksi istuin samaisella laiturilla viikosta toiseen – odottaen ja toivoen. Usein en vaivautunut edes laittamaan matoa koukkuun.

Laiturilla kulutettu aika ei ollut suinkaan hukkaan heitettyä. Hiljaisuudessa kohoava tuijotellessa oli erinomaiset puitteet ajattelemiselle. Joskus jopa jotkin työasiat ratkesivat pelkällä rauhallisella pohdinnalla, vaikka pyrinkin välttämään töiden ajattelemista lähes pyhässä paikassani. Tietyn asian ajattelemisen välttely tuppasi kuitenkin johtamaan sen ajatteluun ja siksi pyörittelin työasioita aika paljon mielessäni.

Yaska oli ainoa asiakkaani, joka onnistui tunkeutumaan pääni sisään. Oli vaikea selittää, mikä juuri hänestä teki niin poikkeuksellisen. Valtakunta oli täynnä isoja ja pieniä rikollisia, jotka olivat vain osia samassa isossa palapelissä. Yaskan palakin loksautti omalle paikalleen, mutta siinä oli jotain erityisen vastenmielistä – ikään kuin se pala olisi ollut jonkin liiman peitossa, eikä siihen halunnut koskea. Tai kenties se pala oli kirottu. Jokainen, joka palaan koski, joutuisi ajattelemaan Yaskaa vapaa-ajallaankin. Ainakin omassa mielessäni kummitteli Yaskan makuuhuoneen seinällä paistatellut taulu sanoinkuvaamattomine virneineen.

Haaveilin taas tuhotöiden tekemisestä Yaskan asunnossa. Taulun suora turmeleminen osoittaisi yhtä huonoa makua kuin taulu itse, joten piti keksiä jotain hienostuneempaa. Kenties sen kiinnitystä voisi heikentää siten, että sopiva tärinä saisi sen putoamaan seinältä – mielellään sängyssä makaavan isäntänsä päälle.

Ajatus huvitti minua hetken, mutta sen jälkeen oli taas apea olo. Tuijotin jonkin aikaa kohoaa nauttimatta siitä. Päätin kerätä kampeeni ja palata kotiin viettämään normi-iltaa internetin syövereihin.

Seuraavat työpäivät kuluivat pitkälti Ahoa opastaessa. Pläräsin avoinna olevien juttujen pinoa ja valikoin niistä hänen tutkittavakseen aluksi kaikkein yksinkertaisimpia. Tyypillisesti sellaisille jutuille ei voinut heti alkuun tehdä muuta kuin laittaa perustiedot kuntoon ja sopia yksi kuulustelu-aika.

Näin ollen perusjuttuja oli aina iso kasa pöydällä odottamassa.

Keskimäärin kerran viikossa tuli joku päästään sekaisin oleva tekemään rikosilmoitusta toinen toistaan mielikuvituksellisemmista asioista. Annoin Aholle yhden sellaisen, jossa ilmoittajan mukaan hänen päähänsä oli asennettu hänen käytöstään ohjaava mikrosiru. Laki ei näissä tapauksissa jättänyt tulkinnan varaa. Jos ilmoittajan mielestä rikos oli tapahtunut, poliisin oli kirjattava ilmoitus. Uraansa aloittelevat poliisit helposti sortuivat siihen virheeseen, että yrittivät vain puhua näitä tapauksia pois. Se oli virhe kolmesta syystä.

Ensinnäkin, sekopäisestä ilmoittajasta pääsi yleensä nopeimmin eroon kirjaamalla ilmoituksen asiallisesti. Toisekseen, jos ilmoittaja teki kantelun ilmoituksensa vastaanoton laiminlyönnistä, sen kantelun selvittely oli synkkää. Kolmas syy, joka ei suinkaan ollut vähäinen, oli lain tarkoitus. Sillä yhdellä kerralla vuosisadassa, kun ilmoittajaa oikeasti vakoiltiin pistorasioista, olisi melkoinen oikeusmurha hätistää hänet pois.

Näille huuhaailmoituksille ei toki tehty mitään. Päälystöön kuuluva henkilö luki tiivistelmän ja virallisesti päätti tutkinnan, koska ei ollut syytä epäillä rikosta tapahtuneen. Annoin Aholle tämän yhden jutun vain, jotta hän kokisi senkin prosessin. Jos hän olisikin innostunut päähän upotetuista mikrosiruista, olisin perehdyttäjän roolissa voinut vetää jarrukahvasta.

Joskus taas juttu aluksi näytti huuhaalta, mutta sisälsikin syvällistä rikosoikeudellista pohdintaa. Yksi Aholle antamistani oli juuri sellainen. Vastikään eronnut ilmoittaja esitteli pitkän sarjan tekstiviestejä, joita oli saanut entiseltä

mieholtään. Ilmeisesti heillä oli ollut erimielisyyksiä miehen nimiin jääneen mökin irtaimistosta. Yleensä tapeltiin siitä, kuka sai sen oikeasti kaatopaikalle kuuluvan mummon lipaston. Nämä henkilöt sen sijaan käyttäytyivät päinvastoin ja tyrkyttivät kaikkea tavaraa toisilleen. Mies oli viimeisessä viestissään jo uhannut laittaa koko irtaimiston merikonttiin ja tuoda sen kontin naisen pihalle.

Halusin Ahon oppivan erottamaan poliisiasiat siviilioikeuden asioista. Tavaroiden jako ei kuulunut poliisille, mutta uhkaukset kuuluivat. Poliisi kuitenkin tutki rikoksia, joten aluksi piti aina selvittää, mistä rikoksesta mahtoi olla kyse. Merikontilla uhkaaminen oli minullekin uusi asia, enkä pystynyt suoralta kädeltä keksimään sille rikosnimikettä.

Tutkimme Ahon kanssa yhdessä lakikirjoja ja tulimme lopulta siihen tulokseen, että rikosta ei ollut tapahtunut. Yleinen rikosnimike laiton uhkaus ei sopinut siihen, koska se edellytti rikoksella uhkaamisen lisäksi perusteltua syytä olettaa jonkun hengen, terveyden tai omaisuuden olevan vakavassa vaarassa. Merikontin tuominen pihalle saattaisi toki pilata nurmikon, mutta siitä aiheutuvaa vaaraa omaisuudelle ei voitaisi pitää vakavana. Merikonttia ei suinkaan saanut ilman lupaa viedä toisen pihalle, mutta poliisiasiaksi se muodostuisi vasta sitten, kun tilanne olisi päällä.

Arkipäiväisemmissäkin jutuissa tuntui olevan hyviä oppeja. Ahon ensimmäisessä nakkikioskitappelin tutkinnassa kiteytyi hienosti vanha viisaus siitä, miten jokaisella tarinalla oli kaksi puolta. Jompaakumpaa osapuolta oli aina kuulusteltava ensin ja jos ei osannut varoa, sai aina aluksi puolueellisen käsityksen tapahtumista. Sitten kun toinen osapuoli tuli kuulusteluun, häntä herkästi piti aluksi suurena roistona,

kunnes hän antoi täysin päinvastaisen näkemyksen tapahtumista. Todistajatkin olivat yleensä jommankumman kave-reita ja kertoivat yhtä ristiriitaisia tarinoita kuin nyrkkejä heilutelleet. Harvassa olivat ne jutut, joissa totuuden lopulta näki valvontakameran tallenteesta tai kuuli luotettavalta todistajalta.

Kuten itsekin urani alussa, Aho oli alla päin tavalliselta vaikuttavien ihmisten epärehellisyyden johdosta. Epäilyillä ei toki ollut mitään velvollisuutta puhua totta kuulustelussa, mutta silti tuntui pahalta saada silkkoja valheita päin naamaa. Yaskan tapauksessa sillä ei ollut väliä, koska häntä ei tarvinnut pitää lähtökohtaisesti tavallisena ihmisenä, eikä hänkään varmaan odottanut kenenkään uskovan hänen puheitaan.

Omalla kohdallani tärkeä havainto oli, etteivät kännissä tyhmyyksiä tehneet ihmiset yleensä tarkoituksella puhuneet palturia. Vain paha ihminen löi toista ilman syytä ja hyvin harva vaikutti oikeasti pahalta. Sen sijaan taustalla oli usein provosointia, tahallista tai tahatonta, sekä väärinkäsityksiä. Näiden molempien vaikutus taas vahvistui huomattavasti osapuolten ollessa humalassa. Pääsääntöisesti jokaisella oli siis omasta mielestään perusteltu syy työntää toista kauemmaksi, minkä toinen osapuoli perustellusti koki tuntemattoman ihmisen äkillisenä hyökkäyksenä, johon oli vastattava.

”Milloin joku sitten valehtelee?” Aho kysyi puolusteltuani epäiltyjen totuuden vastaisia kertomuksia yleisellä tasolla.

Osasin odottaa sitä. Olin jo vuosia aiemmin kehittänyt valehtelulle oman määritelmäni.

”Minun mielestäni,” aloitin korostaakseni asian olevan mielipidekysymys, ”valehtelu edellyttää tahallisuutta,

aktiivisuutta ja tarkoitushakuisuutta. Kivikauden ihmiset eivät valehdelleet sanoessaan maan olevan litteä, koska he oikeasti luulivat sen olevan. Ja kertojan pitää myös pyrkiä saamaan kuulija uskomaan kertojan epätodeksi tietämä väite.”

Aho vaikutti pohtivan asiaa, muttei ainakaan heti kyseenalaistanut mitään.

”Entä se aktiivisuus?” hän kysyi.

Olinkin toivonut hänen kysyvän siitä.

”Väärinymmärrys on kuulijan vastuulla,” selitin. ”Jos sanon jonkin totuudenmukaisen asian, minkä sinä ymmärrät väärin, ei ole minun velvollisuuteni korjata väärinkäsitystäsi.”

Kuulustelussa asian laita riippui kuulusteltavan roolista tutkinnassa. Epäillyllä ei ollut muita velvollisuuksia kuin saapua paikalle ja kertoa henkilötietonsa, mutta asianomistajalla ja todistajalla oli. Tai jos oikein tarkkoja oltiin, asianomistajan eli uhrin ei myöskään ollut pakko sanoa mitään, mutta sen, mitä hän sanoi, oli oltava totta. Sitä sanottiin negatiiviseksi totuusvelvollisuudeksi. Todistajalla sen sijaan oli positiivinen totuusvelvollisuus, eli hänen piti oma-aloitteisesti kertoa kaikki mitä tutkittavana olevasta asiasta tiesi.

”Kuulostaa teennäiseltä,” Aho kritisoi.

Emme jääneet väentämään kättä valehtelun määritelmästä, vaan tartuimme jälleen lapioihimme.

Muutamaa viikkoa myöhemmin, Ahon jo poistuttua jatkuvasta ohjauksestani, pikkulinnut lauloivat Yaskan olevan jälleen kerran kiinniotettuna. Työpäiväni oli miltei paketissa, joten kävin silkasta vahingonilosta haistelemassa

poliisivankilan ilmaa. Oma työhuoneeni sattui sijaitsemaan samalla käytävällä vain muutaman kymmenen metrin päässä putkatiilojen sisäänkäynnistä, joten kynnyks kopeilla käymiseen oli olematon.

Yhdistetyn putkan ja poliisivankilan lisäksi samassa hallintorakennuksessa oli poliisiasema, syyttäjänvirasto ja ulosotovirasto. Käräjäoikeus oli sentään erillisessä rakennuksessa tien toisella puolen ja lähin vankila löytyi naapurikunnasta, joten Yaskan kaltaiset eivät voineet viettää koko elämänsä samassa korttelissa.

Pöytäkirjan mukaan Yaska oli kiinniotettuna rikoksesta epäiltynä, koska oli perusteltu syy olettaa hänen yrittävän vältellä esitutkintaa. Lisäksi hän oli niin tukevassa humalassa, että häntä voitaisiin kuulustella vasta aamulla. Painoin rikosilmoituksen numeron mieleeni, sillä halusin tietää, mitä hän oli sillä kertaa tehnyt. Herralta ei ollut löytynyt taskuista muuta mielenkiintoista kuin hevostiehen puukko ja yksi suljettu kirjekuori. Uteliaisuudesta katsoin kirjekuorta päältäpäin ja totesin sen samanlaiseksi, joita olin löytänyt Yaskan keittiön kaapista.

Palasin työhuoneeseeni ja katsoin rikosilmoituksen tietoja, vaikka itselleen kuulumattomia asioita ei saisikaan nuuskia. Ilmoituksen mukaan Yaska oli toista kymmentä minuuttia jyskyttänyt jonkun Ekaterina Volginan asunnon ovea vaatien sen avaamista ladellen samalla uhkauksia. Kopituksen arvoisen asian siitä teki se, että Yaskalla oli näemmä voimassa oleva lähestymiskiello tätä naista kohtaan. Rikosnimikkeinä oli siis lähestymiskiellon rikkominen, laiton uhkaus, toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen hallussapito ja vielä vahingonteko, koska Yaskan käsittelyn jäljiltä ovi oli

korjauksen tarpeessa. Yaska oli tietysti viinahöyryissään kiistänyt kaiken kuin kettu kanalassa.

Fantasioin jälleen kunnan sakinhivutuksesta. Yaska jos joku ansaitsisi sen. Vanhemmat kollegani olivat kertoneet, että vielä 80-luvulla pahimpia ääliöitä oli kuskattu eräälle sorakuopalle pampuilla hakattavaksi. Silloin kuulemma poliisia vielä pelättiin, mikä näiden henkilöiden mielestä oli ollut hyvä asia. Silloin toki myös ammuskeltiin revolvereilla liikkuvasta autosta liikkuvaa autoa ja huvin vuoksi törmäiltiin vanhoilla pikkumällejä kestäneillä Saabeilla.

Kätteni päätyi taskuuni hypistelemään avainnippua, vaikka Yaskan avain ei ollutkaan siinä. Sen sijaan se oli laukussa, jota raahasin mukaan lähes kaikkialle. Vaikka muut sanoisivat mitä, ja hehän sanoivat, se ei ollut naisten käsilaukku. Se oli todella kätevä yleislaukku, jossa oli näppärät lokerot kaikille mahdollisille ja mahdottomille tavaroille – kuten yksinäisille avaimille.

Laitoin pillit pussiin ja poistuin rakennuksesta. Vielä autoni ovea avatessa suunnittelin ajavani suoraan kotiin, mutta ratin taakse päästyäni olin jo päättänyt ajaa Yaskan asunolle. Järkeilin, että parempaa tilaisuutta ei tulisi ikinä.

6

Ajoin määränpäähänäi robotin lailla sen kummempia miettimättä. Ensimmäinen asiaan liittyvä ajatus tuli päähäni, kun sammutin moottorin Yaskan taloyhtiön vieraspaikoilla. Ehkä olisi kuitenkin viisaampaa, jos oma autoni ei olisi niin lähellä rikospaikkaa. Toisaalta, jos nousisin vain autosta ylös ja kävelisin rappuun omistajan elkein, kukaan ei kiinnittäisi siihen huomiota. Jonkun huomio sen sijaan saattaisi hyvinkin kiinnittyä autoon, joka muutaman vieraspaikalla vietetyn sekunnin jälkeen päätyi pysäköidyksi huonommalle paikalle kulman taakse. Nousin siis autosta ja otin ensimmäiset askeleet kohti rapun ovea.

Silloin alkoi jännittää. Kaikki epäröinti, jonka olisi pitänyt tulla jo paljon aikaisemmin, tuli siinä ja silloin. Ensimmäistä kertaa kyseenalaistin koko suunnitelmani järkevyyden. Voittavaa oli hyvin vähän ja hävittävää melkoisesti. Mitä oikein olin tekemässä?

Olin kuitenkin jo porraskäytävässä sisällä ja pian harppomassa rappusia toiseen kerrokseen. Oven edessä avain kädessäni pysähdyin viimeisen kerran. En tosin siinä kohtaa enää epäröinyt. Tiesin jo astuvani sisään. Sen sijaan käytin hetken heittäkseni hyvästit nuhteettomalle elämälle.

Haikeiden hyvästien jälkeen koputin vielä oveen kaiken varalta. Kai Yaskalla olisi voinut emäntäkin olla kotosalla – tai joku toinen olisi voinut samaan aikaan saada saman idean kuin minä... Hän tosin ei olisi varmaan tullut koputuksesta avaamaan, vaan sukeltanut sängyn alle piiloon.

Hetken odoteltuani avasin oven, mikä sai pulssini yhtäkkiä taivasiin. Tunsin valtavan adrenaliiniryöpyyn virtaavan suoniini ottaessani ensimmäisiä askelia sisällä. Menin automaattisesti puolustavaan asentoon ottamaan vastaan varjoista päälle hyökkäävän hirviön.

Karistelin eteisessä pahimpia jännityksiä pois hetken aikaa. Sitten laitoin valot päälle ja silmääni osui keittiön lattialle jättämäni lehtipino, johon ei näköjään ollut koskettu. Ensivaikutelmaltaan koko asunto näytti samalta kuin edellisen kotietsinnän aikana useita viikkoja takaperin. Kylpyhuoneen ovi tosin oli auki ja olin melko varma, että olimme Ahon kanssa laittaneet sen kiinni poistuessamme.

Tarkastin asunnon kaikessa hiljaisuudessa. Mitään uutta ja erikoista ei näkynyt. Jäin lopulta makuuhuoneen oviauk-
koon seisoskelemaan tuijottaen Yaskan vastenmielistä vir-
nettä seinällä.

Mietin vielä kerran, mitä olin tekemässä. Halusin saada aikaan jotain sellaista kiusaa, mistä Yaska ei pystyisi varmuudella sanomaan jonkin käyneen asunnossa. Vesiämpäriansaa ei siis sopinut virittää minkään oven päälle. Tihutyöni ei edes tarvinnut olla merkittävä, koska vanhan viisauden mukaan kiusa se oli pienikin kiusa. Parasta olisi siitä seuraava epätie-
toisuus. Pahinta asuntomurroissa ei ollut varastetun tavaran arvo, vaan tunkeutuminen omalle turvallisena pidetylle alu-
elle ja siitä seuraava turvattomuuden tunne.

Muistin Yaskan kirjekokoelman ja vilkaisin keittiön kaap-
piin. Siellä niitä kirjeitä taas oli, joskin taisi olla yksi vähem-
män kuin edellisellä kerralla. Kaikki olivat päällisin puolin
identtisiä, kuulakärkikynällä kirjoitettua vastaanottajan ni-
meä myöten.

Halusin tietää mitä niissä kirjekuorissa oli sisällä. Se häiritsti minua niin paljon, etten voinut keskittyä mihinkään muuhun. Olisi kuitenkin väärin viedä tai vain avatakin yksi. Kaikesta päätellen ne olivat Yaskalle tärkeitä ja hän todennäköisesti huomaisi sen heti. Toisaalta, Yaskan tuntien, tämä kirjeiden kohde saattoi olla suuressakin vaarassa, mikä taas puolsi kirjeiden avaamista. Hakkasin päätäni seinään aikani, kunnes lopulta keksin ratkaisun:

Katson nyt hyvin tarkkaan, millaisia kirjekuoret ulkoisesti ovat ja kuinka paljon niitä on. Sitten käyn postikonttorissa ostamassa samanlaisia ja kirjoitan niihin vastaanottajan juuri kuten alkuperäisissäkin. Tulen joskus toiste uudestaan käymään ja vaihdan alkuperäiset kirjekuoret näihin itse tekemiini. Sitten voin tutustua sisältöön kaikessa rauhassa kotona, eikä Yaska huomaa koskaan mitään. Mikäli kuoret päätyvät joskus perille, Katja saattaa ihmetellä niiden tyhjyyttä, mutta se olisi kuitenkin todennäköisesti vain parempi niin.

Suunnitelmani tyydytti. Painoin mieleeni kirjekuorien ulkoiset ominaisuudet ja otin yhdestä valokuvan, mikä toi minulle mielenrauhan. Sitten pystyin käymään asiaan eli tekemään kepposia. Ensimmäisenä oli taulun vuoro. Nostin sen seinältä ja tutkin kiinnitystä. Seinässä oli tavallinen ruuvi, jossa taulu roikkui rautalangan varassa. Jos voisin korvata ruuvin jollain kannattomalla, taulu luultavasti putoaisi ensimmäisestä tärähdyksestä. Sillä kertaa työkalupakkini ei kuitenkaan ollut tullut mukaani, joten jätin asian hautumaan.

Kävelin hetken ympäriinsä miettien seuraavaa siirtoani. Muistin alkuperäisen ajatukseni tupakan uittamisesta ruokaöljyssä ja katsoin jääkaappiin. Öljyä ei ollut. Jauhelihaa oli saman verran kuin edelliselläkin kerralla, mutta niissä oli

päiväykset vaihtuneet. Sen lisäksi siellä oli yksi avaamaton smoothiepullo – samanlainen, jonka itse olin juonut juuri sen päivän aamuna. Katsoin myös keittiön työtason päällä oleviin kaappeihin. Öljyä ei löytynyt niistäkään, mutta yhteen oli ilmestynyt lähes täysi paketti puolikarkeita vehnä jauhoja.

Yhtäkkiä rapusta kuulunut pulina sai sydämeni pomppaamaan kurkkuun. Sen sijaan, että olisin syöksynyt jonnekin piiloon, jähmetyin paikalleni. Avuttomana kuuntelin äänen voimistuvan, kunnes se tuntui kuuluvan aivan oven takaa. Sen jälkeen ääni kuitenkin alkoi vaimeta, kunnes sitä ei kuulunut enää ollenkaan.

Kerättyäni itseni käytin ensin hetken hävetäkseeni jäätymistäni. Olin kuvitellut olevani henkilö, joka saisi asioita aikaan vaaran uhatessa. Olin luullut vain nössöjen jähmettyvän paikoilleen. Työtehtävissä mitään pelkoa jähmettymisestä ei ollut, mikä psykologien mukaan johtui aseman ja varusteiden tuomasta itseluottamuksesta. Yaskan asunnossa, leijonan luolassa, olin kuitenkin yksin ja aseeton.

Halusin ulos. Jos kuitenkin olisin siltä seisomalta lähtenyt, en olisi saanut mitään aikaan ja koko visiittini olisi ollut aivan turha. En silti halunnut jäädä vaaravyöhykkeelle suunnittelemaan mitään mestarikepposia, joten tyydyin yhteen yksinkertaiseen:

Viereisen kaapin kautta kurottamalla asetin vehnä jauho pussin nojaamaan kaapin oveen siten, että se varmasti kaatuisi päälle kaapin ovea avatessa. Sitten poistuin asunnosta turhia viipymättä ja taakseni katsomatta.

Rappukäytävästä harpoin reippaasti ulos vastustaen halua juosta. Autoon päästyäni käynnistin moottorin

välittömästi ja kaahasin tarpeettoman nopeasti pois pihalta. Vasta tielle päästyäni pystyin rentoutumaan.

Koin epäonnistuneeni, mutten silti katunut mitään. Jollain oudolla tavalla olin kuitenkin nauttinut tekemisistäni. Siinä oli ollut jännitystä. Laskuvarjohypyssäkin oli jännitystä, mutta siinä taas ei ollut tarkoitusta. Koin olleeni hyvän asialla pahaa vastaan ja se taistelu oli nähnyt vasta ensimmäisen näytöksensä. Yaska tulisi vielä kärsimään, kunhan saisin kerättyä hieman kokemusta.

7

Kotona suunnittelin jo seuraavaa keikkaani. Olin piipahtanut postitoimistossa ja ostanut sieltä nipun kirjekuoria. Olin myös selannut työkalujani läpi ja askarrellut itselleni sopivan oloisen kannattoman ruuvin. Kirjoitin kaikkiin kirjekuoriin kuulakärkikynällä ”Katja” pyrkien mahdollisimman tarkasti matkimaan näkemääni käsialaa. Suljin tyhjät kirjekuoret ja sujautin ne laukkuuni yhdessä kannattoman ruuvin kanssa. Aioin olla valmiina seuraavan tilaisuuden koittaessa. Olisin toki voinut sinä samana yönä palata vielä rikospaikalle, mutta en halunnut ahnehtia.

Katsoin hetken omaa kahden huoneen asuntoani yrittäen hypätä Yaskan saappaisiin. Jos joku olisi käynyt minun kotonani siirtelemässä tavaroita ja virittämässä ansoja niin miten voisin saada siitä vihiä? Tuskin mitenkään, jos en olisi varautunut siihen. TV-tasolla makoileva pleikkaripelin kotelokin voisi olla eri asennossa kuin mihin sen jätin, enkä koskaan huomaisi mitään...

...Takerruin esimerkkiini. Enhän minä koskaan jättänyt pelikoteloita TV-tasolle. Olin kyllä pelannut kyseistä peliä lähipäivinä, mutta kotelon olisi kuulunut olla hyllyssä omalla paikallaan. Miksi se oli TV-tasolla?

Läpsin itseäni molemmille poskille. Päivän jännitys oli sekoittanut pääni. Voisin keksiä vaikka tuhat selitystä sille, että pelikotelo oli siinä missä oli. Yhtään selitystä ei heti tullut mieleeni, mutta varmasti keksisin niitä, kun vain vähän aikaa miettsin. Ei, se asia ei ansainnut yhtään lisäajattelua. Minun

kuului vain jatkaa elämääni normaalisti ja unohtaa koko asia. Ja mikäpä olisi helpompaa kuin jonkin asian tietoinen unohtaminen?

Laitoin pesukoneen käymään saadakseni muuta ajateltavaa. Vaivihkaa olin hakevinani kuivaa pyykkiä saunasta, jossa pyykinkuivausteline mahtui parhaiten olemaan poissa jaloista. Todellisuudessa halusin vain tarkistaa, ettei saunassa ollut ketään. Ei ollut. Kävin sitten järjestelemässä komeroa samasta syystä. Sen jälkeen otin pölynimurin käteeni saadakseni syyn kurkistaa sängyn alle.

Olin jo melko varma yksin olostani. Huomasin kuitenkin päälleni langenneen kirouksen todellisen luonteen. Koskaan ei voinut olla täysin varma. Vaikka kuinka hyvin tarkasti mielestään kaiken, aina jäi ikuinen pieni epäily.

Aloin miettiä partiopoikavirityksiä, joilla voisin tarkistaa, onko kukaan käynyt asunnossani minun poissa ollessa. Kovan luokan ammattilaiset kyllä huomaisivat kaikki sellaiset. Onneksi muistin erään lukemani sarjakuvan, jossa päähenkilö oli ratkaissut samaisen ongelman. Hän oli tehnyt huoneensa oveen valevirityksen, joka kiinnittäisi tunkeutujan huomion, jolloin todellinen viritys jäisi huomaamatta. Hän oli sujauttanut paperinpalan oven ja karmin väliin sillä ajatuksella, että huolellinen tunkeutuja osaisi asettaa sen tarkalleen alkupeiräiselle paikalleen poistuessaan. Sitä tehdessään tunkeutuja ei kuitenkaan huomaisi lukkopesässä olevaa karvaa, joka katkesi oven kahvaa painamalla.

Tiedostin ammattiavun tarpeeni. Hämäräpuuhat eivät selvästikään sopineet kunniallisten ihmisten psyykelle. Toivoin seuraavan päivän jo koittavan ja työrutiinien hukuttavan murheeni.

8

Erinäisistä sairaspöissaaloista johtuen Yaskan kuulustelu seuraavana aamuna lankesi minulle, mikä oli yhtä iloinen ja tervetullut yllätys kuin muuan kirkas välähdys Hiroshiman taivaalla vuonna 1945. Yaska oli yön aikana selvinnyt ja oli aamutuimaan oma uhmakas itsensä. Murheitteni hukuttaminen saisi odottaa.

Aloitin kuulustelun maailman parhaalla kysymyksellä: Miksi?

”Se narttu vei sateenvarjoni,” Yaska sanoi. ”Jos hän olisi antanut sen, olisin poistunut heti.”

Lähestymiskiellon rikkojat olivat aina samanlaisia. Kielolla suojattua kohdetta oli vain aivan pakko lähestyä toinen toistaan vähäpätöisemmällä tekosyillä. Tavaroiden hakeminen toisen kotoa oli varmaan yleisin veruke. Luonnollisesti mukana piti olla jonkinlaista aseistusta. Kysyinkin seuraavaksi puukosta.

”Se on työkalu,” Yaska väitti. ”Putsaan sillä kavioita, kun autan erästä kaveriani talleilla.”

”Muistatko kaverin nimeä?” kysyin automaattisesti.

”En.”

Jotta puukkoasia saataisi loppuun käsiteltyä, piti vielä ottaa epäillyltä lausuma teon tahallisuudesta. Siispä kysyin, tietäen vastauksen vallan hyvin:

”Tiesitkö, ettei puukkoa saa pitää mukana julkisella paikalla?”

Yaska näytti sammuttaneen valonsa.

”En,” hän vastasi samalla äänensävyllä kuin edelliseenkin kysymykseen.

Lyhyet vastaukset eivät häirinneet minua. Päinvastoin, niiden myötä asia eteni nopeammin. Maailmassa ei todellisuudessa ollut yhtäkään henkilöä, jota Yaskan vastaus edelliseen kysymykseen olisi kiinnostanut. Sen sijaan oli paljon henkilöitä, jotka kuitenkin halusivat minun esittävän sen kysymyksen. Palasin lähestymiskieltoasiaan toivoen Yaskan jatkavan samalla linjalla.

”Tiesitkö,” aloitin taas tahallisuutta kartoittavan kysymyksen, ”että sinä et olisi lähestymiskiellon takia saanut olla Volginan oven takana?”

Yaska katsoi tyhjyyteen, muttei vastannut. Vastaamatta jättävät kuulusteltavat olivat taas paljon ärsyttävämpiä, koska kuulustelun kulkua oli silloin vaikeampi kirjoittaa pöytäkirjaan. Jouduin toistamaan kysymyksen.

”Häh?” oli vastaus.

Mieleni teki kirjoittaa se Yaskan viralliseksi vastaukseksi. Syyttäjä ei olisi kuitenkaan pitänyt siitä ja olisin joutunut kutsumaan Yaskan uudelleen kuulusteluun sen yhden kysymyksen esittämiseksi. Esitin kysymyksen siis vielä kolmannen kerran. Kun vastausta ei taaskaan kuulunut, siirryin asiassa eteenpäin ja kirjoitin kuulusteltavan kieltäytyvän vastauksesta.

Huonon yhteyden teeskentely oli oikeastaan aika toimiva taktiikka, kun piti ärsyttää jotakuta. Erityisen hyvin se toimi puhelimen välityksellä. Luuria pitelevällä ei ollut mitään mahdollisuutta tietää, pätkikö yhteys oikeasti, vai väittikö toinen osapuoli vain niin. Muutaman tahallisen väärinymmärryksen ja toistopyynnön jälkeen vastapuolella oli

väkisinkin pinna kireällä. Jos en ollut varovainen, se olisi pian minunkin kohtaloni.

”Mitä sinä huusit oven läpi Volginalle?” kysyin.

Syyte laittomasta uhkauksesta tulisi melko varmasti menemään nurin oikeudessa. Mitään todisteita tai todistajia tuskin saataisi Yaskan huudoille. Syytetty sanoisi yhtä ja uhri toista. Oikeusvaltiossa oli syytä jättää tuomitsematta sana-vastaan-sana tilanteissa, ellei toinen osapuoli olisi sitten tehnyt itsestään asiaa puhumalla tyhmiä läpi koko prosessin.

”En huutanut,” Yaska aktivoitui. ”Puhuin rauhallisesti. Ehkä käytin kovaa ääntä, mikä pelotti Katjaa.”

Yllätyin sen nimen mainitsemisesta, mutta toisaalta se sopi kuvioon varsin hyvin. Yaskan kirjeet oli siis osoitettu tälle naiselle, joka oli hakenut Yaskalle lähestymiskiellon. Käytin tilaisuuden saada asialle virallisen vahvistuksen:

”Tarkoitatko Katjalla Ekaterina Volginaa?”

Siinä kohtaa vaikeneminen olisi ärsyttänyt minua aivan erityisesti, mutta onnekseni Yaska vastasi myöntävästi. Jatkoisin yksityiskohtien hinkkaamista:

”Uhkasitko sinä tappaa Volginan, jos hän ei avaisi ovea?”

”En,” Yaska vastasi ripeästi.

”Kiistätkö siis sanoneesi,” aloitin lukien tarkan lainauksen paperista, ”*Avaa ovi, vitun huora, tai tapan sut.*”

Yaska vaikeni, mokomakin. Se oli viisasta, koska jos hän olisi kiistänyt tämän yksityiskohdan ja saisimme myöhemmin siitä lisänäyttöä, hänen voitaisiin osoittaa valehdelleen. Jouduin kuitenkin protokollan mukaan vielä toistamaan kysymyksen ja kun en edelleenkään saanut vastausta, kirjasin vain ylös kuulusteltavan haluttomuuden vastata.

Kaikki pakollinen oli hoidettu. Olisin voinut päättää kuulustelun siihen, eikä perästä olisi kuulunut. Halusin kuitenkin tehdä vielä omaa tutkimustani, koska Yaskan sielunelämä oli alkanut kiinnostaa minua. Vihollisen voittamisessa suureksi avuksi oli vihollisen tunteminen.

”Kiinniotettaessa hallustasi löytyi Katjalle osoitettu kirjekuori,” alustin tulevaa kysymystä. ”Mitä sen kirjekuoren sisällä oli?”

Yaska silminnähden tulistui.

”Se ei kuulu teille,” hän huudahti. ”Sen kuoren jos avaatte niin syytän teitä kirjesalaisuuden rikkomisesta.”

Yllätyin voimakkaasta reaktiosta. Toisaalta se sai minut vain enemmän haluamaan tutkia kirjettä.

”Kirjesalaisuus ei päde siihen,” väitin tietämättä totuutta. ”Se pätee vasta kun kirje on luovutettu postiin.”

”Ja paskat,” Yaska vastaväitti.

Asia piti tarkistaa paremmalla ajalla. Tyydyin siltä istumalta vain kirjaamaan, ettei kuulusteltava halunnut paljastaa kirjeen sisältöä. Valitettavasti meillä ei ollut edelleenkään mitään laillista perustetta kirjeen avaamiseen. Minulla kuitenkin oli laitton peruste ja aikomus toimia sen mukaan myöhemmin.

Yhtäkkiä koin vaikuttavan voiman tunteen, jonka päätte-
lin säteilevän laittomasti hallussani olevasta avaimesta. Sen turvin pystyin näkemään Yaskan paljon pienempänä kuin aikaisemmin. Ikään kuin hän olisi surkea räätäli, joka oli täysin armoillani. Minä taas olin kaikkivoipa oikeuden puolustaja, johon eivät luoditkaan tepsineet. Yaska istui edessäni enää hovinarrin roolissa ja minä aloin olla kyllästynyt hänen

temppuihinsa. Vielä edellisenä iltana olin katunut koko avainseikkailuani, mutta juuri sillä hetkellä se tuntui oikealta.

Päätin kuulustelun. Kirjoitin pöytäkirjan puhtaaksi ja luin sen Yaskalle ääneen. Oli hänen oma asiansa, kuunteliko hän vai ei. Jos kuulusteltava jätti pöytäkirjan allekirjoittamatta, hän pelasi sillä vain vartin verran aikaa. Silloin kutsuttiin paikalle kuulustelutodistaja, jonka läsnä ollessa pöytäkirja luettiin uudestaan. Sen jälkeen pöytäkirja voitiin laittaa eteenpäin kuulustelijan ja todistajan allekirjoituksilla. Yaska kuitenkin allekirjoitti sillä kertaa, vaikka hänen suttuisessa signeerauksessaan lukikin mielestäni Joulupukki.

Saatoin narrini takaisin koppiin ja tutun kaavan mukaan esittelin kuulustelun tulokset tutkinnanjohtajalle. Mitään ylimääräisiä toimenpiteitä ei tehty ja Yaska päästettiin vapaalle jalalle. Usein nähdyn tavan mukaisesti hän vielä heristi nyrkkiä lähtiessään ja sai vastaukseksi putkan vartijoiden lentosuukot. Yaskan loittonevaa selkää katsoessa taas kerran tuntui siltä kuin olisin saanut roskan pois silmästä tai limaköntin kurkusta.

Palasin huoneeseeni punomaan juonia. En voinut suin päin sännätä tekemään lisätuhoja Yaskan asuntoon. Oli kärsivällisesti odotettava seuraavaa turvallista hetkeä. Tihutöiden tehonkin kannalta niiden välinen ajallinen etäisyys oli tärkeä. Aikaa oli oltava riittävästi, jotta uhri ehtisi laskea suojauksensa. Ansojen piti laueta silloin, kun niitä ei osannut odottaa. Lankeamisen jälkeen oli aina tietty aika, jonka uhri oli valppaana. Toisaalta, jos ansat seurasivat toisiaan välittömästi, uhri ei olisi vielä ehtinyt toipua edellisestä, kun lankeaisi jo seuraavaan. Kaikki piti siis laukaista yhdellä kertaa tai sitten niiden välillä tuli olla huomattavasti aikaa.

”Hei, Kantakoski, kuuletko?” Aho huuteli korvani juuressa ja havahduin ihmettelemään, kuinka kauan hän oli jo ollut siinä.

”Anteeksi,” pahoittelin poissaoloani. ”Olin uppoutunut... mukaviin ajatuksiin.”

Ahon naamasta näki hänen saaneen jonkin käsityksen ajatuksistani ja se todennäköisesti oli väärä. Sen korjaaminen olisi kuitenkin edellyttänyt totuuden kertomista, joten annoin asian olla.

”Ehditkö auttaa yhden jutun kanssa?” Aho kysyi.

Ehdinhän minä.

Sinä iltana kotiovella avainta kaivaessani harmittelin, etten ollut virittänyt mitään ansoja mahdollisten tunkeilijoiden varalle. Olisi ollut huojentavaa ennen oven avaamista todeta lukkopesässä olevan karvan olevan ennallaan. Toisaalta olisi ollut mielenkiintoista huomata karvan katkenneen, mutta oven ja karmin välissä olevan paperinpalan olevan paikallaan. Jos keppostelija ei tiedä kohteensa tietävän, kohde voi kääntää asetelman pääläelleen. Toisaalta, jos keppostelija saa tietää kohteensa tietävän, asetelma kääntyy taas – paitsi jos kohde tietää keppostelijan tietävän, että kohde tietää...

Riisuin ulkovaatteeni normaalisti eteisessä. Tavallisessa elämässäni olisin laahustanut siitä suoraan olohuoneeseen, mutta varjoelämässäni jouduin ensin tarkastamaan eteisessä olevan vaatekomeron. Todettuani sen tyhjäksi ihmisistä, mutta ei todellakaan tavaroista, pystyin jo ottamaan

muutaman askeleen kohti olohuonetta. Tieni sinne kävi kuitenkin makuuhuoneen ohi ja minun oli pakko tarkistaa sekin. Katsoin isoihin kaappeihin ja sängyn alle, mutta en löytänyt murtomiestä, enkä edes unelmieni naista.

Ennen olohuonetta oli kuitenkin vielä kylpyhuonekin. Kohtaloni oli selvästi hamaan tulevaisuuteen asti tarkastaa koko asunto joka kerta kotiin tullessani. Kylpyhuoneessa oli onneksi vain vähän piilopaikkoja ja se olikin nopeasti todettu tyhjäksi. Vihdoin pääsin lysähtämään sohvalle.

Katselin hetken aikaa televisioseiniä. Ruudun päällä roikui kolme geneeristä taulua vierekkäin. En edes pitänyt niistä, mutta jotain sinne oli täytynyt ripustaa hävittämään kaikua. Lisäksi, jos joskus joku nainen tulisi kyläilemään, ne taulut saisivat minut näyttämään todellista normaalimmalta.

Riittävän kauan tauluja tuijoteltuani huomasin vasemmanpuoleisimman olevan vinossa.

Oliko se aina ollut vinossa? En ollut varmasti koskenut tauluihin sen jälkeen, kun muuttoa seuraavana päivänä ripustin ne seinälle. Voiko taulu mennä itsestään vinoon? Miksi menisi? En itse harrastanut basson luukuttamista, mutta olisiko joku seinänaapuri voinut joskus kääntää nupit kaakoon? Tai olisiko lähistöllä voinut olla jokin rakennustyömaa, josta olisi aiheutunut värinä? Ei kai täällä sentään koskaan maanjäristyksiä ollut?

Kävelin taulun luokse ja oikaisin sen. Jatkoisin sen katsoamista hetken, odottaen sen menevän takaisin vinoon, mutta niin ei käynyt. Lopulta laahustin keittiöön tehdäkseni itselleni voileivän.

Mestarin elkein otin näkkileipäpaketin esiin. Olin aikojen saatossa kokeillut useaa eri näkkileipää ja lopulta päätynyt

julistamaan juuri sen merkin voittajaksi. Ihmettelin, miksi kenellekään maksoi vaivan tehdä pahaa näkkileipää, kun siitä sai myös hyvääkin. Sitä ihmetellessä avasin jääkaapin ottaakseni sieltä voipaketin, mutta sitä ei löytynytäkään.

Olenko muka käyttänyt sen loppuun? Pakko olla, koska miksi kukaan varastaisi voitani? Vaikka toisaalta juuri sellaisesta tihutyöstä olen itse haaveillut...

Läpsäisin itseäni taas poskelle palatakseni todellisuuteen. Ei ollut mitään järjellistä syytä olettaa kenenkään ylimääräisen hiippailevan asunnossani. Olin vain syönyt voin loppuun ja laittanut tyhjän paketin roskiin. Omat hämäräpuuhani edelleen sekoittivat päätäni. Jos avaisin tiskialtaan alla olevan kaapin, näkisin voipaketin siellä roskien joukossa.

Jäin harkitsemaan roskien tonkimista. Jos se oli mielenrauhani kannalta tärkeää niin silloinhan se kannatti tehdä. Ymmärsin kuitenkin pelätä olevani jo suossa, josta ei olisi omin avuin pois pääsemistä. Jos etsisin nyt voipakettia roskista, olisinko silloin hävinnyt? Olisin lähtenyt häiriköimään Yaskaa, mutta päätynyt vain pilaamaan oman elämäni ihan itse ilman Yaskan apua.

Kaikesta huolimatta avasin kaapin odottaen löytäväni voipaketin roskalaarin päällimmäisten joukosta. Toimin nopeasti, koska en halunnut tapella siitä itseni kanssa enempää. Harmikseni roskapussi oli kuitenkin aivan tyhjä.

Olinko muka vienyt roskat? Milloin? En ainakaan tänään.

Tunsin olevani kuin vanhassa Vekkulan peilihuoneessa, josta pystyi katsomaan äärettömyyksiin. Siinä oli jotain todella syvällisellä tavalla pelottavaa, kuten sen hetkisessä todellisuudessaanikin. Jos alkaisin selvittää roskien vientiä, päätysin hakkaamaan päätäni vain johonkin toiseen tiiliseiniin

loputtomassa sokkelossa. Jahtasin omaa häntääni. Minun oli päästävä ulos.

Voi. Menen kauppaan ja ostan uuden paketin voita. Se olisi tässä tilanteessa aivan normaalia. Mitään muutahan tässä ei ole tapahtunutkaan. Minulta on vain voi loppu.

Olisin vihellellyt hermostuneena, jos olisin osannut viheltää. Siispä hyräilin. Laitoin kiireesti kengät jalkaan ja säntäsin ulos. Rappukäytävässä huomasin unohtaneeni lompakon, joten jouduin vielä palaamaan hakemaan sen keittiön pöydältä. Samalla vilkaisin vielä taulua toivoen sen olevan edelleen suorassa ja olihan se.

9

Seuraavina päivinä odotin vain Yaskan päätymistä takaisin koppiin, mikä saattoi haitata varsinaista työntekoani. Kun hänestä ei kuulunut mitään, hain häntä tietojärjestelmistä siltä varalta, että hän olisi siirtynyt vaikuttamaan jollekin toiselle paikkakunnalle. Parastahan olisi ollut tietää hänen olevan kiinniotettuna jossain muualla. Tai ehkä vielä parempaa olisi ollut tietää hänen kuolleen. Toisaalta, halusin kyllä viedä suunnittelemani tihutyöt loppuun, eikä siinä olisi paljoa mieltä kohteen kuoltua.

Yaskasta ei valitettavasti näkynyt jälkeäkään, mikä sai minut hiukan huolestuneeksi. Kenties hän viruikin asuntonsa lattialla, eikä kukaan saisi tietää ennen kuin kuukausien päästä naapurit valittaisivat hajusta.

Pitäisiköhän minun soittaa hänelle ja varmistaa kaiken olevan kunnossa?

Läpsäisin taas itseäni poskelle, sillä kertaa aika kovaa.

Juuri vähän aikaa sittenhän olin halunnut nähdä koko miestä niin vähän kuin mahdollista. Miksi olen nyt niin kiinnostunut? Sehän olisi juhlan paikka, jos Yaska tuupertuisi asuntoonsa ikuisiksi ajoiksi.

Nousin ylös ja lähdin harhailemaan poliisiaseman käytäviä vailla päämäärää. En ollut koskaan käynyt psykologin puheilla, mutta yleisen elämäkokemuksen perusteella se tuntui tilanteessani järkevältä vaihtoehdolta. En kuitenkaan tiennyt, miten prosessi etenisi. Kenelle minun pitäisi ilmoittaa ja mitä? Voisinko vain kaikessa hiljaisuudessa käydä jonkun psykologin luona purkamassa mieltäni ilman, että siitä

jäisi jotain merkintää tietoihini? En ainakaan kehdannut kysyä sitä keneltäkään.

Pysähdyin Ahon työhuoneen kohdalla. Hän vaikutti niin hyvin asioista perillä olevalta, että hänellä voisi olla kaikki tarvitsemani tieto. Jos pelaisin korttini oikein, saisin vielä naamioitua kysymykseni harjoittelijan kouluttamiseksi.

Astuin sisään huoneeseen ja istuin asiakkaan paikalle Ahoa vastapäätä. Vasta kun avasin suuni, huomasin hänen olevan puhelimessa. Jäin odottamaan.

”Suostutteko kirjalliseen menettelyyn?” Aho kysyi puhelimelta.

Kuulin jotain pulinaa luurista, muttei ollut toivoakaan saada sanoista selvää.

”Kirjallisessa menettelyssä ei ole televisiosta tuttua oikeudenkäyntiä,” Aho selvensi. ”Tuomari tekee päätöksensä pelkän kirjallisen materiaalin pohjalta. Se on kaikkien osapuolien kannalta parempi, mutta sitä voidaan käyttää vain, jos kaikki osapuolet suostuvat siihen.”

Selostus oli juuri sellainen kuin pitikin. Arvostin myös alun humoristista otetta. Valitettavasti asiakas ei vaikuttanut arvostavan, sillä luurista kuului kovaa huutoa ja Aho joutui ottamaan etäisyyttä puhelimen ja korvansa välille. Hän vilkaisi minua toverillisesti ennen kuin jatkoi asiakkaan käsittelyä.

”Kaikilta kysytään sitä,” hän selitti puhelimeen. ”Laki vaatii kysymään sitä.”

Kova suun soitto linjan toisessa päässä jatkui. Aho laittoi puhelimen pöydälle ja painoi siitä jotain nappia. Huuto oli niin kovaa, että vanhan ajan lankapuhelin olisi varmaan hypynyt pöydällä vastaavasta kohtelusta.

”Se on uhri,” Aho sanoi minulle

Rikosten uhreilla oli tosiaan taipumusta kuumentua tekijöitä enemmän, erityisesti pienissä omaisuusrikoksissa. Toisinaan tuli myös vastaan niitä, jotka halusivat välttämättä päästä vuodattamaan tuntojaan henkilökohtaisesti oikeuden eteen. Istuntopäivänä mieli todennäköisesti oli jo muuttunut, mutta poliisille piti tietysti päästä purkamaan pahaa oloa. Olin tyytyväinen siihen otteeseen, jolla Aho tätä tapusta käsitteli.

”Onko bemarkuskin autoa naarmutettu?” kysyin.

Ahon kulmakarvat nousivat teatraalisesti.

”Hyvin arvattu,” hän sanoi. ”Mersukuskin autosta on puhkottu renkaat.”

Katsoimme molemmat hiljentynyttä puhelinta ja Aho otti sen takaisin korvalleen.

”Laitetaan siis, että ette suostu kirjalliseen menettelyyn,” Aho sanoi ja naputteli hetken näppäimistöä.

Puhelinkuulustelu oli lopussa, joten Aho tarkisti, oliko kuulusteltavalla vielä jotain sanottavaa. Kun ei ollut, Aho luki kuulustelupöytäkirjan ääneen ja allekirjoitti sen saatuaan asiakkaalta hyväksynnän.

”Siinä kaikki, kiitoksia,” Aho sanoi puhelimeen ja kuunteli hetken vastausta ennen kuin jatkoi. ”Joo, ei se mitään. Sitä sattuu. Kyllä minuakin ärsyttäisi... Kuulemiin.”

Aho sulki puhelun ja puhalsi äänekkäästi.

”Rankka päivä?” kysyin.

Aho nyökkäsi ja laittoi puhelimen sivuun.

”Miten selviät?” jatkoin, yrittäen ohjata keskustelua omien tarpeitteni mukaan.

”Ei tässä mitään,” Aho antoi tyhjän vastauksen. ”Oliko sinulla jotain?”

Harkitsin hetken psykologin ohittamista ja Aholle avautumista, mutta en vielä päättänyt lähteä sille linjalle.

”Tulin vain kysymään miten menee,” valehtelin. ”Tiedätkö miten pitää toimia, jos joskus tuntuu, että et selviä?”

Aho näytti pitävän puheenaihetta epämukavana.

”Kysyisin varmaan sinulta,” hän sanoi vaikeasti. ”Mutta ihan oikeasti ei ole mitään hätää. Kyllä minä näistä idiooteista selviän.”

En siis ollut päässyt lähtöruudusta yhtään mihinkään.

”Ohjeethan löytyvät intrasta,” valehtelin lisää, ”jos niitä kuitenkin tarvitsee.”

Toimintaohjeet henkisten ongelmien varalle varmasti olivat poliisin intranetissä, mutta...

”Ei sieltä ikinä löydy mitään,” Aho tiuskaisi ja tuli samalla selittäneeksi, miksi väitteeni oli vale.

Kaikki vihasivat intranetiä. Sinne ilmestyi lähes päivittäin kaiken maailman tiedotuksia, mutta sinne ne myös hukkui-
vat. Navigointi ei tuntunut olevan ihmisille tehty. Muutaman kerran olin yrittänyt etsiä jotain dokumenttia sivuston sisäisellä hakutoiminnolla, mutta se oli ollut aivan yhtä tyhjän kanssa.

Pyysin Aholta anteeksi tyhmää kommenttiani ja kompu-
roin kohti ovea yrittämättä edes tehdä poistumisestani luon-
nollista. Tunsin Ahon katseen niskassani, enkä siksi kehdan-
nut enää katsoa taakseni tai sanoa mitään muuta. Käytävälle
päästyäni käännyin vasemmalle, koska olin hiukan lähem-
pänä oviaukon vasenta reunaa.

Aikani vailla päämäärää haahuiltuani palasin omaan huo-
neeseeni vetämään henkeä. Epätoivoisen miehen

epätoivoisena tekona avasin intranetin ja yritin etsiä sieltä toimintaohjeita lääkäriin hakeutumiseen.

Tuntia myöhemmin elämäni oli tunti vähemmän jäljellä ja tiesin, etten tulisi kuolinvuoteellani muistelemaan sitä tuntia lämmöllä. Luovutin, nousin ylös ja lampsin määrätietoisin askelin esimieheni luokse.

Muutamaa minuuttia myöhemmin minulla oli toimintaohjeet selvillä. Siitä vielä muutama minuutti lisää ja minulla oli aika varattuna psykologille seuraavan viikon keskiviikon aamupäivälle. Asia olikin hoitunut todella vähällä vaivalla, kun vain tiesi, mistä narusta piti vetää.

10

Mieleni oli keventynyt huomattavasti saatuani pyörät pyörimään. Seuraavat päivät sujuivat töissä varsin mallikkaasti. Kotonakin elo oli siedettävää, kunhan aina ensiksi tarkisti kaikki paikat hiippareiden varalta.

Psykologikäyntiä edeltävänä päivänä harmoninen eloni kuitenkin keskeytyi jälleen pikkulintujen lauluun. Poliisiaseaman käytävillä huhuiliin Yaskan poistuneen maisemista. Jäljitin huhun lähteen ja sain kuulla tarinan partiomiehiltä itseltään. He olivat olleet matkalla takaisin käytyään kuskamassa erään hampuusin itärajalle, kun melko lähellä rajaa heitä vastaan oli ajanut auto huomattavaa ylinopeutta. He olivat pysäyttäneet auton ja päätyneet kirjoittamaan sen kuljettajalle, Yaskalle, moivot sakot. Sakoilla sinänsä ei ollut mitään merkitystä, koska Yaska ei kuitenkaan maksaisi niitä. Sillä sen sijaan olisi merkitystä, jos hän oli jäämässä Venäjälle pidemmäksikin aikaa, kuten hän oli partiolle väittänyt. Yaskan sanaan ei toki ollut luottamista, mutta ainakaan siinä suunnassa ei ollut juurikaan muita kiinnostavia kohteita rajan ylityspaikan lisäksi.

En osannut päättää, oliko tuurini hyvää vai huonoa. Toisaalta sain täydellisyyttä hipovan tilaisuuden käydä tekemässä tuhojani Yaskan asunnossa, mutta toisaalta heti seuraavana päivänä olisin saanut puhua ongelmistani. Jos vain psykologikäynti olisi ollut ensin, olisin saattanut perua koko suunnitelmani...

Mutta enhän minä halunnut perua suunnitelmaani. Oli hyvä saada tämä tilaisuus viime hetkellä. Käyn vain

virittämässä muutaman ansan ja se jää samalla viimeiseksi kerraksi. Yaska tulee huomaamaan jonkun käyneen hänen asunnossaan ja hyvä niin. Jos hyvin käy, hän tulee tekemään siitä vielä rikosilmoituksen ja sitten voin nauraa partaani työntäessäni jutun silppuriin.

Muutamaa tuntia myöhemmin istuin autossa korttelin päässä Yaskan talosta. Olin jättänyt sopivalta tuntuneen haju-auraon pysäköintipaikan ja kohteen välille. Pyörittelin käsissäni kannatonta ruuvia, nippua tyhjiä Katjalle osoitettuja kirjekuoria, sekä hetkeä aikaisemmin paikallisesta marketista ostamaani kokonaista siikaa. Kala oli toki kääritty paperiin.

Siika ei ollut halvin tarjolla ollut kala, mutta jokin siinä yksilössä oli näyttänyt erityisen vakuuttavalta. Vaikutus kohteeseen olisi aivan eri luokkaa kuin silakalla, särjellä tai ahvenella. Hauki olisi voinut olla vielä parempi, mutta niitä ei ollut valitettavasti tarjolla.

Aikani harkittuani kahmaisoin kaikki tavarani toiseen käteen ja nousin autosta. Mukanani oli myös taskukokoinen työkalusarja. Pyrin kävelemään muina miehinä kohti oikeaa taloa. Kukaan ei kiinnittänyt huomiota jalkakäytävällä normaalisti kävelevään mieheen, mutta hiippailevaan tai hosuvaan mieheen kyllä kiinnitettiin. Ammattilaisetkin tiesivät sen. Mitä tahansa pystyi varastamaan, kun vain röyhkeyttä oli riittävästi. Julkisella paikalla sai häärätä kenenkään estämättä, jos vain piti huomioliiviä päällään. Sillä tavalla sai vaikka katukivet tieltä tai housut ohikulkijan jalasta.

Avasin rapun oven kopioimallani avaimella ilman draamaa. Kävelin omistajan elkein Yaskan asunnon ovelle ja olin jo työntämässä avainta lukkoon, kun päätin kuitenkin

soittaa ovikelloa. Mitään vastakaikua ei hetkeen kuulunut, joten avasin oven ja astuin sisään.

Kasa pornolehtiä oli edelleen keittiön lattialla. Ensivaikutelmani oli, että mihinkään ei ollut koskettu edellisen käyntini jälkeen. Katsoin heti jääkaappiin tarkastaakseni jauhelihan päiväykset, mutta se olikin tyhjä. Sitten tarkistin olivatko kirjeet entisellä paikallaan ja kyllähän ne olivat. Tungin koko kirjenipun taskuuni ja laitoin tilalle mukanani tuomat tyhjt kirjekuoret. Yksi kolmesta tehtävästäni oli sillä selvä.

Sitten siirryin ripeästi makuuhuoneeseen ja tuijotin hetken virnuilevaa Yaskaa silmiin. Taulu oli siinä missä pitkin, mutta taas tuntui kuin virne olisi leventynyt. Astuin petamattoman sängyn päälle ja nostin taulun seinältä. Työkaluilani sain vanhan ruuvin nopeasti ulos seinästä ja koputin uuden kannattoman ruuvin tilalle. Sitten ripustin taulun takaisin. Se tuntui pysyvän paikallaan todella huterasti – juuri kuten toivoinkin.

Sitten oli kalan vuoro. Taulusta ja kirjeistä Yaska ei ehkä koskaan saisi tietää joutuneensa keppostelun uhriksi, mutta kalalla olisin yhtä hyvin voinut huitaista häntä naamaan. Se itse asiassa olisi ollut varmasti melko tyydyttävää. Lisäksi jonkin kauan sitten kuulemani legendan mukaan mafia merkkasi uhrinsa tiputtamalla kalan näiden postiluukusta, joten sillä oli etäinen symbolinenkin arvo.

Olin jo hyvissä ajoin päättänyt kalan paikan olevan sängyn alla rungon ja patjan välissä. Menin kontalleni ovelta katsoen sängyn vasemmalle puolen ja tarkistin rakenteiden olevan suunnitelmaani sopivat. Patja oli melko painava, joten yhdellä kädellä en saisi koko tehtäväni hoidettua. Toisella kädellä pitäisi nostaa patjaa ylös ja toisella sujauttaa kala

tukirimojen päälle. Vahinkojen välttämiseksi halusin kalan myös olevan mahdollisimman lähellä sängyn keskikohtaa, joten menin pitkälleni ja hivuttauduin mahallani sängyn alle.

Pian olin asemassa vastenmielisen pölyisellä lattialla. Hinta-lappu piti kädessäni olevaa kalakääröä kasassa. Repäisin sen pois ja pyörittelin käärön auki. Sisältä paljastui totuttuun tapaan uusi käärö, jonka myös pyörittelin auki, kunnes tuijotin huono-onnista siikaa silmiin.

”Mahdoitkohan meressä uidessasi aavistaa,” mumisin kallelle, ”että elämälläsi tulisi oleman näin merkittävä tarkoitus?”

Kala ei vastannut, joten otin siitä paperin avulla otteen ja valmistauduin toteuttamaan sen kohtalon. Nostin vasemmalla kädelläni patjaa ylöspäin ja oikealla yritin sujauttaa kalaa paikoilleen. Huomasin samalla olennaisen ajatusvirheeni. Eihän kyse ollut kalan elämän tarkoituksesta, koska se oli jo kuollut. Pikemminkin käsissäni oli kala, jolla oli ollut erityisen merkittävä kuolema.

Askartelussani tuli yllättävä ongelma eteen. En saanut kalaa jäämään paikoilleen ilman, että paperikin jäisi. Se taas oli niin rapisevaa sorttia, että se pilaisi koko tempun. Kalaan koskeminen paljain käsin oli vastenmielistä, mutta se taisi olla oma kohtaloni. Siispä enempää viivyttelämästä otin urhon lailla kalan käteeni ilman paperia ja asetin sen menestyksekkäästi paikoilleen.

Äkkiä tunsinkin surua kalaa kohtaan. Se oli yllättäen ja pyytämättä joutunut pelinappulaksi turhanpäiväiseen taisteluuni. Katsoin sitä vielä hetken silmiin pyytäen hiljaa anteeksi ja toivoin, ettei lisää sivullisia uhreja tulisi. Sitten painoin pääni alas ja aloin käsilläni työntää itseäni pois sängyn alta.

Olin jo melkein kuivilla, kun jähmetyin paikalleni. Rappukäytävästä kuului taas kovaa pulinaa, aivan kuten edelliselläkin hiippailukerrallani. Silloin se oli nopeasti alkanut vaimentua, mutta tällä kertaa se vain voimistui.

kilin kilin *rraps*

Joku oli selvästi ovela. Avain oli jo työnnetty lukkoon. Lisää pulinaa kuului. Miehen ääni ja naisen naurua. Minulla oli vain sekunteja aikaa keksiä jotain todella ovelaa tai muuten ei hyvä heiluisi. Sen enempää ajattelematta sukelsin takaisin sängyn alle ja käänsin itseni siten, että pääni oli olohuoneeseen päin.

Mitä helvettiä oikein teet, Jyri hyvä? Jos Yaska tulee kotiin niin onkohan sinulla paremmat mahdollisuudet selvitä hyökkäämällä kulman takaa kimppuun, vai odottamalla löytymistä sängyn alta? Sinullahan on virkamerkkikin mukana niin voisit ihan hyvin sepittää tarinan jostain kotietsinnästä ja myöhemmin vaikka kiistää kaiken. Miten selität sängyn alla makaamisen? Etsitkö varastettuja kaloja?

Äänistä päätellen ovea räplänneet henkilöt astuivat sisään ja suunnitelman muuttamisen aikaikkuna oli täyttä laukkaa umpeutumassa.

”Herra on talossa,” kuulin Yaskan kuuluttavan humalaisen aksentilla.

11

En hengittänyt. Olin valinnut piileskelyn. Toivoin heidän vain hakevan jotain ja lähtevän. Nainen sanoi jotain, mistä en saanut selvää. Se saattoi myös olla venäjää. Pian kuulin sisäoven sulkeutuvan, joten oletin jonkun menneen vessaan.

Vessa! Jos Yaska menee vessaan niin voin juosta ulos naisesta välittämättä. Hyvällä tuurilla ehdin ennen kuin Yaska näkee minua ollenkaan. Niin ikään hyvällä tuurilla nainen ei kuulu asiakaskuntaamme, eikä tunnista minua.

Kuulin lähestyvät askeleet ja pian näin makuuhuoneen oviaukolla jalat – epäilemättä Yaskan. Jaloissa oli siistit ruskeat kengät, mikä jaksoi elätellä toiveitani siitä, että he olisivat pian lähdössä. Yaska käveli minusta katsoen vasemmalle puolelle vaatekaappien eteen ja seisoi siinä hetken. Sitten hän käveli takaisin oviaukolle ja poistui eteisen suuntaan.

Pidätin edelleen hengitystä. Purin tilanteen puhaltamalla keuhkot tyhjiksi niin hiljaa kuin osasin ja siirtymällä sen jälkeen kevyimpään mahdolliseen pintahengitykseen. Huomasin myös pitäväni kalan käärepaperista tiukasti kiinni vailla mitään muistikuvaa sen käteen ottamisesta.

Kuulin Yaskan huutelevan jotain venäjäksi eteisessä, ilmeisesti vessan oven läpi. Pian sen jälkeen vessan ovi taisi aueta, koska kuulin naisenkin äänen taas. Yritin päästää irti paperista, mutta olin näemmä puristanut sen tiukkaan myttyyn ja se rapisi liikaa. Sen purkaminen ääneti tulisi olemaan hankalaa.

Poliisikoulussa opetettiin, että stressaavassa tilanteessa on luonnollinen reaktio pitää tiukasti kiinni kaikesta, mitä

käsissä on. Esimerkkinä käytettiin tarinaa poliisista, joka oli kirjaamassa muistiinpanoja, kun yhtäkkiä alkoikin ammuskelu. Poliisi oli heittäytynyt suojaan ja vastannut tuleen. Seurasi pitkä taistelu ja piiritys, joka purkautui vasta tuntien päästä. Kun rikollinen oli saatu kiinni ja kaikilla oli ollut hetki aikaa rauhoittua, tämä poliisi huomasi edelleen puristavansa kynää ja lehtiötä rystyset valkoisina. Sen takia voimankäyttökoulutuksessa opetettiin heti aluksi heittämään kaikki tavarat pois käsistä – kaiken paitsi pistoolin sai paiskata maahan.

Odotin ja toivoin kuulevani ulko-oven avautuvan, mutta niin ei käynyt. Sen sijaan kohta kuulin askelten taas lähestyvän. Kengät eivät enää kopisseet. En voinut muuta kuin pyrkiä olemaan täysin liikkumatta ja ottamaan sen mitä tulossa oli.

Yksi pari jalkoja saapui makuuhuoneeseen. Yleisen elämäkokemuksen perusteella julistin niiden kuuluvan miehelle. Yaska meni taas vaatekaapeille ja seisoi sinä hetken jalkaterät kaappeihin päin. Sitten jalkaterät vielä kääntyivät hetkeksi sänkyyn päin ja kaikesta päätellen jokin vaatekappale lensi sängyn päälle. Sen jälkeen Yaska käveli taas olohuoneeseen, housut edelleen jalassa. Paidasta en pystynyt sanomaan, koska en asemastani käsin nähnyt yläruumista.

Seurasi pakotetulta kuulostanutta venäjänkielistä dialogia. Hetken sitä kuunneltuani muistin yrittää hellittää otetani rapisevasta paperista. Nyrkkini aukeni millimetri kerrallaan ja tasaisen epäsäännöllisesti paperista kuului tuskaisen kova rusahdus.

tip

Hikipisara putosi otsaltani lattialle ja siitäkkin lähti käsittämättömän kova ääni. Puheensorina olohuoneessa katkesi hetkeksi ja ehdin jo luulla paljastuneeni. Aseen laukeamisen sijasta seuraavaksi kuului kuitenkin vesihanan avaamisen ja lasin täyttämisen ääni. Yhtäkkiä minulla oli pakottava tarve päästä pissalle, eikä vesilasillinenkaan olisi ollut pahitteeksi.

Televisio kytkettiin päälle. Näin sen alareunan juuri ja juuri. Nainen käveli television edestä punaisen lyhyen haameen ulottuessa juuri näkökenttäni ylärajalle. En ehtinyt kiinnittää huomiota siihen, oliko hänellä mitään muuta jalkassa, kun hän jo katosi sohvan taakse. Pian Yaska seurasi häntä samaa reittiä pitkin ja oletin molempien istahtaneen sohvalle.

Hyvä, hyvä, uppoutukaa elokuvaan. Laittakaa nupit kaakoon. Sammukaa vaikka sinne sohvalle... Mutta älkää pehlikö lattialla, koska saattaisitte nähdä minut.

Kuului korkin avaamista muistuttava pulpahdus.

Hyvä! Juokaa!

Näkemäni matalan kuvakaistaleen perusteella televisiossa alkoi pyöriä elokuva. Hyvin pian oli myös selvää, että se oli vain 18 vuotta täyttäneille. Nainen kikatti ja sanoi jotain venäjäksi. Yaskan puhetta en kuullut.

Voi helvetti, aivastus! Eikö se pelle koskaan imuroi sänkynsä alta!

Oli vaikeaa saada käsiä nopeasti nenääni siinä asennossa. Muistin onneksi kuulleen jostain, että aivastuksen pystyi estämään laittamalla kielensä kitalakeen. Kokeilin sitä ja se tuntui auttavan – ainakin hetkeksi. Silmäni kuitenkin vettyivät ja oloni oli mitä epämukavin.

Äänistä ja pienestä kuvakaistaleesta päätellen elokuvassa päästiin tositoimiin. En tosin voinut olla varma, mitkä äänet tulivat televisiosta ja mitkä suorana lähetyksenä olohuoneesta. Sohvalle en nähnyt, enkä erityisesti halunnutkaan nähdä.

Eihän tilanne olekaan niin paha. Jossain vaiheessa molemmat nukahtavat varmasti ja silloin hiivin ulos täältä. Jos vain jaksan olla aivan hiljaa ja liikkumatta, kukaan tuskin huomaa minua muuten kuin tuskaisen huonolla tuurilla.

Liikkumattomuus oli tosiaan tärkeää. Ihminen oli aikojen saatossa kehittynyt havaitsemaan erityisesti liikkeen, jotta pensaissa vaanineet pedot eivät saisi ateriaansa. Vielä nykypäivänäkin mitättömän pieneltä tuntuva liike sai ihmisen kiinnittämään siihen huomionsa. Tälläkin tiedolla oli oma hyötynsä poliisimaailmassa. Pitkiä väijymiskeikkoja hoitavilla virkatovereilla oli lähes maagiselta tuntuva kyky istua autossa huomaamattomasti. Auton ohi saattoi vaikka kävellä näkemättä etupenkeillä istuvia miehiä. Tempun salaisuus oli kuulemma nimenomaan täydellisessä liikkumattomuudessa.

Yaska sanoi jotain venäjäksi ja nauroi päälle. Vilkaisin kaalaa, joka edelleen roikkui maisemissa. Se oli jäänyt sellaiseen asentoon, että se näytti kurottavan alaspäin kuunnellakseen ajatuksiani. Vaihdoin sen kanssa ymmärtäväisen katseen ja laskin pääni lattiaan lepuuttaakseni niskaani. Ilta oli vielä nuori ja meillä saattoi olla pitkä yö edessämme.

Paljonkohan kello on? Ei tee mieli kaivaa puhelinta taskusta ja katsoa siitä... Puhelin... Laitoinko sen äänettömälle? En!

Edessäni oli välttämätöntä akrobatiaa. Parempaa tilaisuutta tuskin tulisi. Siispä ryhdyin heti toimeen ja hivutin

oikeaa kättäni varovasti kohti oikeanpuoleista housuntasukuani, jossa puhelintani aina säilytin. Melko nopeasti sainkin käteni oikealle alueelle, mutta asentoni johdosta puhelin oli puristuneena minun ja lattian väliin. Yritin hiljalleen siirtää painoa vasemmalle kyljelle, kun vasen kyynärpäätäni osui käärepaperiin aiheuttaen mielestäni hävyttömän kovan rusahduksen. Jouduin taas pahinta peläten jähmettymään ja kuulostelevaan...

...Kun riittävän monta sekuntia oli kulunut, jatkoin hengittämistä. Paperia kiroten työnsin sitä varovasti sivummalle ja lopulta sain käteni ujutettua taskuuni. Vanhan ajan puhelimissa olisi ollut näppärä fyysinen virtanappi, mutta minun piti tyytyä sen äänettömälle asettamiseen. Täydessä yön hiljaisuudessa värinästäkin lähti huomattava ääni, mutta päätin jatkaa sen ongelman parissa vasta myöhemmin.

Päädyn miettimään, milloin joku oli viimeksi soittanut minulle. Kaikki kommunikaatio tuntui jo tapahtuvan erilaisten viestittelyapplikaatioiden kautta. Se ei olisi häirinnyt minua, jos niitä ohjelmia olisi ollut vain yksi. Mutta ei, eri henkilöt suosivat eri ohjelmia ja jos halusi puhua kaikkien kanssa, piti asentaa vähintään kolme keskenään yhteensopimatonta viestiappia. Vanhan ajan puhelinsoitot kaipasivat selkeästi kunnian palautusta.

Nainen kommentoi olohuoneessa jotain hämmästyneellä äänellä. Yaska vastasi yhdellä sanalla epäilyttävän syvän huokauksen säestämänä.

Kasvojeni alle alkoi muodostua hikilammikko. Jalkani olivat epämurkavassa asennossa ja huomasin pissahädänkin hii-pivän takaisin. Oloni oli kaikin puolin epämurkava. Halusin ulos. Harkitsin ryntäämistä ovelle.

Harkintani keskeytyi, kun Yaska nousi ylös. Vyön solki kilisi hänen kävellessä keittiöön päin. Ei ollut vaikeaa kuvitella, mitä sohvalta oli tapahtunut. Vaikeaa sen sijaan oli olla kuvittelematta sitä.

Kuulin sisäoven käyvän.

Yaska meni vessaan! Nyt on tilaisuuteni!

Yritin löytää tasapainon kiemurtelunopeuteni ja siitä lähtevän äänen välillä. Luolani suuaukko tuntui olevan paljon pidemmällä kuin tullessa ja sängyn alta pois pääseminen vaikutti kestävästi ikuisuuden. Sattumalta vilkaisin kalaa vielä viime hetkellä ja kuiskasin sille hiljaa hyvästit. Tuntui pahalta jättää kaveri surman suuhun.

Lopulta sain kaikki osani vapaiksi ja nousin hätiköiden ylös. Liian nopea seisomaan nousu pitkän makaamisen jälkeen tosin aiheutti huimausta, mutta pahempiakin oli koettu. Aikuisviihdettä pyöri edelleen televisiosta ja vaaleatukkainen, takaapäin arvioituna nuori nainen katsoi sitä. Tai ehän voinut tietää, vaikka hänellä olisi ollut silmät kiinni tai hän olisi muuten vain teeskennellyt katsovansa televisiota. Minua hän ei ollut kuitenkaan osoittanut huomanneensa.

Otin muutaman ripeän hiippailuaskeleen kohti makuuhuoneen ja olohuoneen välistä oviaukkoa. Vilkaisin siitä nopeasti, mutta varovasti eteistä kohti ja näin pelastukseni – ulko-oven. Päätin rynnätä. Mitään muuta ei ollut tehtävissä. Nainen varmasti kuulisi kolisteluni ja kääntyisi katsomaan, mutta Yaska olisi oven takana. Hän ei ollut vetänytään vessaa vielä, joten aikaa varmasti oli.

Nyt... NYT! Jalat liikkeelle!

Kuvittelin jo kiitäväni pikajuoksijan lailla kohti ovea, mutta jalkani eivät heti totelleet. Sen sijaan otin vielä muutaman

varovaisen askeleen eteenpäin ja olin jo kokonaan keittiön puolella täysin vailla suojaa... Sitten kuului taas oven ääni.

Eikö se urpo edes vedä vessaa käyntinsä jälkeen?

Sujahdin kiireen vilkkaa takaisin makuuhuoneeseen, heittäydyin pitkäksi sängyn viereen vaatekaappien puolelle ja aloin kiemurrella kohti turvapaikkaani. Yaska pulisi jotain seinän toisella puolella. Sitten kuulin paljasjalkaisten lattiaan läpsyen liimautuvien askeleiden tulevan lähemmäs.

Nyt se tulee makuuhuoneeseen! En mitenkään ehdi kokonaan piiloon...

Vasta oikea puoli minusta oli ehtinyt sängyn alle, kun näin karvaisten jalkojen saapuvan.

Mene toiselle puolelle!

Jalat läpsyttelivät kuin läpsyttelivätkin ikkunan puolelle sängystä. Ne olivat hetken aikaa paikoillaan ja kääntyivät sitten sänkyyn päin. Sängyn jousituksesta kuului ääniä jalkojen ollessa yhä näkyvissä, joten Yaska varmaan paineli patjaa käsillään.

Nytkö hän intoutui petaamaan sänkynsä? Silloinhan hän varmaan tulee kohta toisellekin puolelle...

Yritin hivuttautua syvemmälle sängyn alle, mutta sen tekeminen riittävän äänettömästi oli mahdotonta. Tarvitsin jonkin harhautuksen. Onnekseni juuri silloin nainen huusi olohuoneesta jotain venäjäksi.

Siinä se! Yaskan pitää vastata jotain ja samalla kun hän keskittyy omaan ääneensä, liu'un yhdellä työnnöllä näkymättömiin.

Kun Yaska vastasi, olin valmiina ja kaikki meni kuin amerikkalaisissa elokuvissa. Olin liikkunut mahallani ketterästi kuin pingviini ja päässyt kokonaan pois näkyvistä. Olisin

turvassa niin kauan kun kenellekään ei tulisi mieleen varta vasten kurkata sängyn alle.

Vain muutamaa sekuntia myöhemmin Yaska tosiaan vaihtoi puolta ja ilmeisesti hoiti petaamisurakkansa loppuun. Kuulin hänen hyräilevän jotain – kuin hänellä ei olisi huolen häivää – ja se sai minut vihaiseksi. Olisin halunnut kömpiä esiin ja ottaa erää, mutta viisas mies pääni sisällä esti sen. Erää olisin toki päässyt ottamaan, jos olisin ollut muutamankin sekunnin hitaampi tai jos Yaska olisi aloittanut petaamisensa sängyn toiselta puolen.

Pian Yaska siirtyi oviaukkoon ja sanoi naiselle jotain ilmoitusluontoisesti. Sitä seurasi pehmeämmän kuuloista sananvaihtoa ja kohta naisenkin jalat tulivat näkyviin. Ne pysähtyivät parin metrin päähän Yaskasta, keinuivat hetken puolelta toiselle ja sitten punainen mekko putosi alas niiden ympäriltä. Tätä performanssia seurasi lyhyet Yaskan ylimieliseltä kuulostaneet kommentit. Naisen jalat astuivat mekkomytyn ulkopuolelle ja samalla Yaskan housut tippuivat vastaavalla tavalla.

En voinut väittää, ettenkö osannut odottaa sitä, mutta se tuntui silti epäoikeudenmukaiselta. En olisi edellisenä päivänä arvannut päätyväni kuuntelemaan Yaskan kirskuttamaa hetekaa. Toisaalta siinä myös oli jotain oikeudenmukaistakin. Itsehän olin astunut sivuun kaidalta polulta ja nyt paha sai palkkansa.

Naisen jalat siirtyivät aivan Yaskan jalkojen eteen ja näin sydäntatuointien koristavan molempia naisen nilkkoja. Sekin vielä. Olin aina vihannut tatuointeja.

Seurasi iljettävää muminaa ja ähkinää, jonka aikana molemmat jalkaparit tulivat sängyn laidalle. Pian jalat katosivat

näkökentästäni ja sängyn tukiranka hipaisi selkääni. Sänky oli onneksi sen mallinen, ettei siihen päässyt kovin kummoista monttua syntymään. Mahduin edelleen liikkumaan ja ennen kaikkea hengittämään.

Nitinä, natina ja ihmisten ääntely oli aluksi satunnaista, mutta pian siihen tuli rytmi. Yritin sulkea sitä pois mielestäni siinä onnistumatta. Sitä häiritsi erityisesti koko ajan koven- tuva naisen ääni.

Sitten tulikin täyteläinen sekunti. Ensin kuului kova ko- laus, jonka oletin johtuvan jonkun heittäytymisestä seinää päin. Sitä seurasi rämähdys ja rysäys, sekä jokin sanoin ku- vaamaton rikkoutumisen ääni. Samanaikaisesti naisen rytmikäs ääntely vaihtui säikähdyksestä kirkaisuun ja Yaska aloitti oman kaiken kattavan huutonsa.

Taulu.

Hassunhauska kepposeni oli ilmeisesti toiminut parem- min kuin olin osannut uneksiakaan ja ennako-oletuksistani poiketen olin jopa saanut todistaa sen tapahtumista. Siinä sa- massa olisi ollut sopivaa ryömiä esiin, osoittaa Yaskaa sor- mella ja nauraa pahantahtoisesti. Miksi en siis tehnyt niin? Miksi minua ei naurattanut ollenkaan?

Ilmapiiriä pystyi aistimaan yllättävän hyvin sängyn alta. Olin toki ollut leijonan luolassa koko ajan, mutta leijona oli ollut hyväntuulinen. Enää ei ollut. Yhdessä hetkessä ilmapiiri oli muuttunut raskaaksi, vastenmieliseksi ja ennen kaikkea vaaralliseksi. En kestänyt sitä yksin. Vilkaisin Wilsoniksi ni- meämääni siikaa, joka vaikutti yhtä pelokkaalta kuin minäkin. Mieleni teki kuiskuttaa sille ja valehdella, ettei ollut mitään pelättävää, mutten uskaltanut.

Yläpuolellani käytiin taas keskustelua itärajan takaisella kielellä, jota en suinkaan osannut, mutta dynamiikasta pystyi pääättelemään paljon. Yaska vaikutti kiroavan itsekseen naisen yrittäessä saada häneen kontaktia. Nupit olivat kaakossa molemmilla, eikä siitä välttämättä olisi venäläisenkään saanut selvää.

Huudon rytmissä tapahtui yllättävä muutos. En osaisi sanoa miksi se oli mielestäni ilmeistä, mutta Yaska kohdisti huutonsa naiseen, joka puolestaan hiljeni hetkeksi. Seurasi sekunti tai pari hiljaisuutta, jonka jälkeen nainen taas huusi hysteerisesti takaisin ja läpsäisyjen äänestä päätellen otti kontaktiakin. Sitten äänet muuttuivat katkonaisiksi ja peittyivät murinaan. Sängyn jousitus alkoi myös saada paljon enemmän räsitusta.

Nytkö alkoi tappelu?

Kyllä, päälläni käytiin kamppailua. Välillä kuului Yaskan murinaa ja välillä naisen pelokas kirkaisu. Kädet läpsyivät ja ilmapiirissä oli selkeää tosissaan olemisen tuntua.

Hetkinen... Jos Yaska tosissaan hakkaa naista alle metrin päässä minusta niin eikös minulla ole velvollisuus puuttua siihen – eikä vain virkani puolesta, vaan myös ihmisenä. Pelkäättään esiin tulemiseni saisi tilanteen varmasti keskeytymään, eikä minun tarvitsisi edes sukeltaa painiin mukaan. Mutta mitä sen jälkeen? Juoksisinko karkuun, vai jäisinkö selvittämään asiaa?

Poliisivirkaan tosiaan kuului lain mukaan velvollisuus vapaa-ajallakin ryhtyä toimenpiteisiin vakavan rikoksen uhattessa tai ollessa käynnissä. Laki ei ottanut kantaa siihen, mitä ne toimenpiteet olivat. Yleinen näkemys virkaveljieni keskuudessa oli, että ilmoitus hätäkeskukseen oli

pääsääntöisesti oikea toimenpide. Kenenkään ei odotettu pysäyttävän aseellista ryöstäjää paljain käsin. Oli kuitenkin aiheellista edellyttää rikollisen kiinniottamista, jos se oli mahdollista ilman merkittävää vaaraa. Usein oli myös paikallaan aloittaa tutkinnallisia toimenpiteitä jo ennen ensimmäisen virkaa tekevän partion saapumista paikalle. Sitä saattoi vaikka tehdä omia havaintoja, kerätä todistajien tietoja tai eristää teknistä tutkintaa vaativan paikan.

Yaska lausui jotain uhkaavalla äänellä. Naisesta ei enää kuulunut mitään, eikä sänkykään enää heilunut niin paljon kuin vielä hetki sitten.

Päästiinkö sopuun? Riittikö Yaskalle, kun sai hetken aikaa purkaa kiukkuaan mätkimällä jotakuta?

Vaimea, korkea kiljahdus kuului vielä, mutta sitten tuli aivan hiljaista ja rauhallista – suorastaan aavemaista. En uskaltanut ajatella. Pelasin vain sekunteja pois. Jotenkin en uskonut enää sovinnon vallitsevan yläpuolellani muuten kuin josain todella filosofisessa mielessä. Mitä ikinä olikaan tapahtunut, siihen puuttuminen olisi myöhäistä.

Pelkäsin. Tunsin myös surua ja syyllisyyttä.

Oikealla puolellani laskettiin jotain lattialle. Se oli epäilemättä rikkinäinen taulu, enkä ottanut paljastumisen riskiä kääntymällä katsomaan. Sen sijaan vilkaisin päälläni edelleen levollisesti roikkuvaa kalaa. Sekin oli joutunut kokemaan kovia puristuksissa patjan ja rungon välissä, mutta näytti ottavan tilanteen rennosti.

Vaihdetaanko elämiä, Wilson?

...Aijoo, ei vaihdetakaan.

Yhtäkkiä Yaska alkoi hyräillä kuulostaen hyvän tuuliselta. Mikäpä hänellä olikaan ollessa. Hän varmaan koki olevansa

maailman huipulla. Kukaan ei uhmannut häntä ja naisvieras-kin vaikutti jalkojen perusteella ihan mukiin menevältä. Mitä nyt jotain erimielisyyksiä oli tullut päälle putoavasta taulusta hauskanpidon aikana.

Patja muljahteli hetken, kunnes liikkeisiin alkoi taas tulla rytmiä. Pian heteka kirskuu entiseen malliin ja huokaisin helpotuksesta.

Okei, Yaska siis pelotteli naisvieraansa hiljaiseksi seksileluksi. Käy se minulle. Kunhan me molemmat pääsemme täältä pois, nainen pitäisi saada kertomaan tarinansa poliisille. Se taas olisi joko helppoa tai vaikeaa riippuen hänen suhteestaan Yaskaan. Jos nainen oli vain jokin satunnainen yhden yön poka, jutun tekemisen luulisi onnistuvan. Jos taas kyseessä oli jokin alamaailman sisäinen liitto tai maksullinen seksi niin vaikeammaksi menee.

Luvattomasti maassa olevat venäläissukuiset prostituoidut eivät olleet järin halukkaita olemaan tekemisissä virkavallan kanssa. Yaskan vanhat tutut taas todennäköisesti pelkäsivät häntä liiaksi. Mitä tuntemattomampi nainen olisi, sen parempi.

Sängyn hytkyminen kesti vielä hetken. Se loppui tukahduttuun huokaukseen, jota seurasi lysähdys ja hiljaisuus.

No nyt Yaska sai tarpeekseen. Tajuaakohan nainen, että hänen on aika lähteä? Toivottavasti... Toivottavasti tämä ei ole taas niitä, missä nainen kituuttaa vuosikausia väkivaltaisessa parisuhteessa.

Pian päältäni kuului taas möyrimisen ääntä. Se lähestyi minusta katsoen sängyn vasenta reunaa.

Ok, hyvä, nyt nainen lähtee... Laita ne tatuoidut jalkasi lattialle, kerää vaatteesi olohuoneesta ja häivy.

Juuri kun odotin näkeväni jalat, näinkin koko naisen. Täysin yllättäen hän putosi rysähtäen lattialle saaden minut melkein kiljaisemaan miehekkäästi. Säikäyksen käsittelylle ei kuitenkaan jäänyt aikaa, koska nainen katsoi ilmeettömästi suoraan minuun.

Nyt on muutama sekunti aikaa keksiä jotain todella ovelaa. Mitä se on? Olenko minä sängyn korjaaja? En. Vaikka se typeryydessään menisikin naiseen läpi, Yaskaan se ei menisi. Olenko asentamassa salakuuntelulaitetta KRP:n huippusalaisen jutun tutkintaa varten? Ehkä muuten, mutta miksi jään tänne piileskelemään? Nukahdinko? Toki, mutta miksi minulla on kala mukana? Mitäs jos kala onkin se kuuntelulaitte? Olisiko se jotain "todella ovelaa"?

Sekunnit kuluivat, eikä tarinaani tullut mitään järkeä. Se ei tosin tuntunut haittaavan naista, joka katsoi minua hiljaa ja liikkumatta samalla tavalla kuin Wilson.

Pahus.

Jouduin hylkäämään aiemmat toiveajatteluni ja hyväksymään tuijottavani ruumista. Sen silmät olivat jämähtäneet osoittamaan jonnekin rintakehäni tienoille ja suu oli hieman raollaan. Luonnottoman blondi keskipitkä tukka oli auki, peittäen osan kasvoista. Jalkojen lisäksi tatuointeja oli olkavarissa. Ruumiin rakenteeltaan hän oli – tai oli ollut – erittäin hoikka, kuten ammatissani tapaamat venäläiset naiset yleensäkin. Rintoja oli kuitenkin selvästi operoitu, joten rahaakin oli tultava jostain...

...Joo, keskitytä nyt siihen.

En oikeastaan ollut ammatistani huolimatta nähnyt tuoretta ruumista aikaisemmin, eikä varmaan kukaan tovereistanikaan ihan niin tuoretta. Tyypillinen kroppakeikka oli

sellainen, jossa vanha alkoholisti oli muumioitunut asuntoonsa. Ne eivät olleet mitään speaktaakkeleita. Pitkään kuolleena virunut ei näyttänyt enää niin inhimilliseltä, että sen katsomisesta olisi tullut missään määrin paha mieli. Kyseessä oli silloin esine, eikä ihminen.

Sängyn alla maatessa minulle kuitenkin tuli paha mieli. Vaikka nainen saattoi olla itsekin vaikka kummoinen konna, hän ei sen illan tapahtumien perusteella ansainnut päästä hengestään. Hänhän saattoi olla jopa aivan kunnollinen kansalainen, jonka Yaska vain oli onnistunut viettelemään kaupungilla. Kenties hän oli yksinäinen yksinhuoltaja, joka oli altis suulaille ja pelottavan auran omaaville rentuille.

Voi Yaska, minkä teit. Odotahan, kun virkaveljeni kuulevat tästä.

Juuri silloin epämiellyttävä totuus valui kylmänä hikenä kasvoilleni.

Mahtavatko kuulla? Silloinhan joutuisin samalla myöntämään käyttäneeni virka-asemaani härskisti väärin. Vaikka Yaskan saisikin kiven sisään, sen hintana olisi oma työpaikkani ja mahdolliset henkisen kärsimyksen korvaukset Yaskalle.

Yläpuolellani oli hiljaista. Tappaminen vaati varmaan veronsa ja oli lepo hetken aika. Äkkiä tunsin yksinäisyyttä, jota en ollut tuntenut naisen ollessa elossa. Vilkaisin taas turvaa hakien Wilsoniin, mutta se olikin vain perattu kala. Makasin ruumiiden keskellä käytännössä itsekin kuollutta leikkien.

”Miten menee?” Yaska yhtäkkiä kysyi, mikä sai sydämeni pomppaamaan kurkkuun ja vähän ylikin.

Siinäkö se sittenkin oli? Yaskalla ei ole mitään aikomusta päästää minua lähtemään elävänä. Sinä aikana, mikä

minulla menee sängyn alta pois ryömimiseen, asiansa osaava mies iskee minut kanveesiin kolme kertaa. Ja vaikka pääsisinkin pystyyn, ei jäisi muuta vaihtoehtoa kuin tapella henkeni edestä. Yaska taas ei varmaan haastaisi minua näissä olosuhteissa, ellei hänellä olisi jo jotain kättä pidempää hallussaan.

”Kotona,” hän jatkoi, mikä tuntui omituiselta, kunnes tajusin hänen puhuvan puhelimeen.

Helputus oli sanoin kuvaamaton, vaikka edelleen makasin surman suussa. Olin kuitenkin saanut taas kerran lisää armon aikaa.

”Ei ole naisia,” Yaska taisi vastata kysymykseen. ”Yleensä on, mutta tänään ei.”

Kyky valehteluun suoralla naamalla äänen värähtämättä tuntui minusta jopa vieraammalta kuin sänkykumppanin kuristaminen hengiltä. Arvelin, ettei kumpikaan ollut Yaskalle ensimmäinen kerta, vaikkei häntä koskaan ollut henkirikoksesta tuomittukaan.

”Herttarouvaan?” Yaska kysyi äänellä, joka sai kysymyksen vaikuttamaan ehdotukselta.

Herttarouva oli paikallinen räkälä, jonka jopa tiesin. Asiakkaana en ollut siellä käynyt, mutta kerran tutkin sinne tehtyä murtoa. Se vaikutti paikalta, josta kaljajuopot etsivät yhden illan juttuja ja luovuttaneet yksinhuoltajaäidit leikki-isää lapsilleen. Kysyntä ja tarjonta ei koskaan kohdannut ja saatavilla oli vain pettymyksiä. Näin se siis oli, mikäli omat mihinkään perustumattomat ennakkoluuloni pitivät paikkansa.

Mutta hetkinen, eikö Yaska saanut vielä tarpeekseen? Meneekö hän sinne houkuttelemaan seuraavan naisen kotiinsa? Ehkä tämä vieressäni makaava uhri oli myös pokattu

sieltä? Kuinka monta uhria hänellä jo on? Mitä hän oikein tekee ruumiille?

”Ai, no haista vittu sit,” Yaska sanoi ja nauroi päälle.

Seurasi hiljaisuus, josta päättelin puhelun olevan ohi. Olin huojentunut siitä, ettei Yaska ainakaan vielä lähtenyt uudelle seuranhakureissulle. Vaikka toisaalta, minunhan olisi pitänyt nimenomaan toivoa Yaskan poistuvan kotoaan.

Pian kuulin sängyn natisevan ja sen jälkeen Yaskan jalkojen laskeutuvan lattialle eri puolelle sänkyä kuin mihin hän naisen ruumiin pudotti. Taas oli aika olla hiiren hiljaa ja liikkumatta. Yaska käveli saman tien läpsyvin askelin ulos makuuhuoneesta ja kohti eteistä.

Nytkö se oikea vessatauko tulee? Mutta pitääkö hän ovea auki vai kiinni kuvitellessaan olevansa yksin asunnossaan?

Mietin omaa käyttäytymistäni. En tosiaan sulkenut vessan ovea perässäni ollessani yksin kotona. Jos Yaska oli samanlainen kuin minä, hän ei voisi mitenkään olla näkemättä minun juoksua ovelle, vaikka olisin mimmoinen ninja. Päätin siis olla lähtökuopissa ainakin siihen asti, että kuulisin oven kolahtavan kiinni.

Odotukseni päättyi lorinaan, jonka voimakkuudesta päätellen oven auki oleminen oli ilmeistä. Valitettavasti se sai minut myös muistamaan jo kahteen kertaan unohtamani oman pissahätäni.

Jos juuri nyt antaisin tulla, ei Yaska varmasti huomaisi mitään ennen paluutaan makuuhuoneeseen. Silloin peli olisi kuitenkin varmasti menetetty. Toisaalta, jos kohtaloni oli kuolla täällä, voisin yhtä hyvin lähteä leikkimällä ensin palomiestä.

Valitsin kärsimysnäytelmäni jatkamisen ja pysyin piilossa. Vähän ajan päästä kuulin Yaskan tulevan pois vessasta ja puuhailevan jotain olohuoneessa. Seuraavan kerran, kun näin hänen jalkansa, niissä oli jo housut. Sukkia hän sen sijaan ei laittanut, mikä oli hyvä, koska silloin kuulin hänet paremmin.

Hän avasi television. Tuttu pelikonsolin käynnistysvalikon ääni toi minulle virheellisen turvallisuuden tunteen, joka vielä vahvistui Yaskan käynnistäessä suosikkipelini.

Mokomakin matkija... Toisaalta, nythän minulle aukesi uusi tapa yrittää puhua itseäni hengissä ulos. Voisin ilmestyä Yaskan viereen ikään kuin siinä ei olisi mitään ihmeellistä ja tarjoutuisin haastamaan hänet tuossa pelissä. Jos siitä seuraisi suun soittoa, voisin ehdottaa pelin sisäiseen kaksintaisteluun panokseksi omaa henkeäni. Voittamalla saisın lähteä, häviämällä otettaisiin erää tosimaailmassa. Mutta mitä voitettavaa Yaskalla olisi siinä?

Suunnitelmassani oli perustavan laatuinen aukko, jota en osannut siinä ja silloin paikata. Ainoa, mitä osasin, oli hiljaa sängyn alla makaaminen.

Voisinko soittaa nyt hätäkeskukseen? Jos Yaska pitäisi pelin ääniä tarpeeksi kovalla, voisin sopivan räiskintäkohtauksen aikana saada varmaan supatettua poliisipartion paikalle. Silloin tosin joutuisin taas selittämään, mitä minä täällä olen oikein tekemässä, mutta kaipa se olisi parempi kuin kuolema. Silloin Yaska myös saataisi omista tekosistaan kiinni.

Tuijotin vieressäni makaavaa ruumista. Pääni alkoi selvitä alkushokista. Jos aikoisin tehdä makuuhuoneessa vielä jotain muuta, sen aika oli käsillä.

Vaikka pääsisinkin lähtemään asunnosta vielä omin jaloin, ruumis tuskin olisi enää nykyisellä paikallaan virkapartion saapuessa. Ja sehän saapuisi nopeasti. Soittaisin hätäkeskukseen nimettömän puhelun ja kertoisin tästä asunnosta kuuluvan perheväkivallan ääniä. Asunnon omistajan tuntien virkaveljet saapuisivat paikalle raskaassa varustuksessa...

...Mutta ruumis olisi varmaan ehditty jo hävittää, eikä mitään näyttöä olisi mistään. Heillä ei olisi syytä kammata asuntoa läpi jälkiä etsien, koska mitään henkirikosta ei olisi vielä tiedossa. Koko operaatio kuitattaisi aiheettomana hälytyksenä, jonka aiheuttaja olin minä. Ei... Tuo tapa toimisi vain silloin, jos ruumis olisi edelleen asunnossa minun päästessä pois.

En ollut vielä valmis uhraamaan omaa uraani saadakseni Yaskan linnaan. Jos uhri olisi vaikuttanut sympaattisemmalta tai jos urani olisi ollut jo ehtopuolella niin sitten olisin harkinnut tarkemmin. Jotain oli kuitenkin tehtävä.

Yaska aikoo varmasti siivota jälkensä, eikä täältä sen jälkeen löydä mitään merkkiä henkirikoksesta, ellei varta vasten etsi sellaisia. Saisin varmaan itse ohjattua rikospaikkatutkintaa siihen suuntaan, että makuuhuonetta katsottaisiin tarkasti, mutta ensin pitäisi olla se tutkinta.

Päätin kuitenkin ratkaista yhden ongelman kerrallaan.

Okei, leikitään, että ruumis löytyy jostain, mutta epäiltyä ei ole. Sopivalla todistusaineistolla saisin Yaskalle tuomion, mutta miten saisin hänet ensin sotkettua juttuun mukaan?... Miksi meillä olisi erityinen syy epäillä Yaskaa, jos hänellä ei ole mitään yhteyksiä uhriin – muuta kuin yhden surmaillan juttu?

Tarpeeksi pienissä piireissä kun tapahtui vakavia rikoksia, kuulusteltiin varmuuden vuoksi kaikki tunnetut roistot. Ihan niin pienellä paikkakunnalla emme kuitenkaan olleet.

Yaskan ja uhrin liikkeet pitäisi saada selvitettyä ensin. Sitteen löytyisi joku, joka olisi nähnyt heidät yhdessä. Sen havainnon jälkeen olisi jo riittävä peruste Yaskan asunnon perusteelliseen tomuttamiseen... Jotain löydettävää pitäisi nyt jättää tänne.

”Haista sinä homo vittu!” Yaska yhtäkkiä huusi kovaan ääneen.

En pelästynyt, koska se ei kuulostanut kasvotusten sanotulta asialta. Kolme vaihtoehtoa tuli heti mieleeni. Yaska saattoi puhua taas puhelimeen, mutta se huudahdus olisi ollut outo ensimmäinen repliikki. Jotenkin se myös kuulosti kommentilta johonkin tapahtuneeseen, eikä tavalta vastata puhelimeen. Toinen vaihtoehto oli, että hän vain kirosi yksikseen jotain vastoinkäymistä pelaamassaan pelissä. Itsekin sorruin siihen joskus. Viimeinen keksimäni vaihtoehto oli, että hän kommunikoi muiden pelaajien kanssa. Sitä vältin itse aina viimeiseen saakka, ellen sitten pelannut kaveriporukalla. Pikkuteinejä harvoin voitti huutokilpailussa ja se tuntui aivan erityisen pöljältä lapsilta kielletyssä pelissä.

”Tunge se kivääri perseeseen,” hän jatkoi hieman rauhallisemmalla äänellä, eikä oikeastaan vielä rajannut pois yhtäkään kolmesta vaihtoehdostani.

Hivuttauduin hieman eteenpäin nähdäkseni, mitä ruudulla tapahtui. Jos Yaska olisi juuri silloin kääntynyt katsomaan makuuhuonetta kohti, hän olisi varmasti nähnyt minut. Sängyn alla oli kuitenkin niin tylsää, että uteliaisuuteni vei voiton.

”Vittu, tapan sut, saatana!” Yaska tiuskaisi vihaisesti, vaikka pelissä ei mielestäni juuri silloin tapahtunut mitään ihmeellistä.

”Ei, kun oikeesti,” hän kohta jatkoi.

Hän siis puhuu toisten pelaajien kanssa. Miksi häntä ei ole jo heitetty serveriltä ulos? Tuollaiset kiukuttelijat ja suun soitajat aina vain pilaavat muiden ilon.

”Jos kerrot missä asut, niin...” Yaska uhoosi.

Samalla näin ruudulta Yaskan ampuvan sinisen joukkueen pelaajaa selkään, vaikka hän näytti itse kuuluvan sinisiin. Sen tehtyään hän nauroi luonnotonta ivallista naurua mikrofooniin. Oli ilmeistä, ettei se nauru ollut tarkoitettu itseksensä naurettavaksi.

”Saat vittu lisää jos –” Yaska jatkoi uhoaan, mutta pysähtyi kesken lauseen ilmeisesti kuuntelemaan keskustelukumppaniaan.

”katos vaan,” hän pian huudahti, ”asutaan samassa talossa!”

Tuleekohan nyt taas se usein nähty uhkaus tulla oven taakse ja sitä seuraava äkillinen poistuminen pelistä?

Hivuttauduin vaivihkaa takaisin kunnolla piiloon sängyn alle.

”Kohta nähdään, mulkku!” Yaska julisti keskustelun lopettavalla äänellä.

Kuten aavistelinkin, Yaska saman tien sammutti laitteensa. Hän ilmeisesti toivoi vihansa kohteen hetken aikaa luulevan jonkun oikeasti tulevan ovensa taakse riehumaan. Kukaan ei kuitenkaan koskaan vastaavassa tilanteessa antanut oikeaa osoitettaan. Ja vaikka antaisi, olisi

maailmanlaajuisessa pelissä melko epätodennäköistä oikeasti osua samaan taloon. En siis ollut huolissani.

*Usko jo! Yaskan poistuminen asunnosta olisi **hyvä** asia.*

Äänistä päätellen Yaska nousi ylös sohvalta ja korkkasi jonkin sihahtavan pullon. Hyvin pian sen jälkeen hän palasi makuuhuoneeseen ja istahti sängylle eri puolelle kuin mihin jätti ruumiin. Hänen paljaat, mutta karvaiset jalkansa lepäsivät liikkumatta lattialla hyvin lähellä oikeaa kättäni. Säännöllisen epäsäännöllisesti kuului kulaus, jota toisinaan seurasi huulien ja lasipullon suun välinen muiskaus.

Mitähän se ajattelee nyt? Muistaakohan edes tappa-neensa juuri jonkun?

Kuului niiskaus ja väsynyt huokaus. Sen jälkeen jalat katosivat näkyvistä vasen edellä ja sängyn jouset vingahtivat kevyesti. Makuuhuoneeseen laskeutui täydellinen hiljaisuus.

Hyvä, hyvä, nukahda! Sinun kuorsatessasi minä häivyn ja soitan virkaveljeni paikalle.

Kuuntelin. Tekisin siirtoni heti kuorsauksen kuuluessa tai hengityksen muuttuessa nukkuvan tasaiseksi. Sitä odotellessa katsoin vieressäni makaavaa alastonta, mutta elotonta naista. Näin kohtalaisen hyvin, koska Yaska oli jättänyt olohuoneeseen valot päälle.

Turhan laiha omaan makuuni. Suurin osa kurveista on keinotekoisia. Hiukset ovat ihan kivat, mutta mahtavatko ne-kään olla aidot?

Hiusten ajattelu palautti minut oikeille raiteille.

Et ole täällä arvostelemassa naisvartaloja! Mieti sen sijaan, miten saat jätettyä henkirikoksesta jäljen!

Jos Yaska olisi epäiltyinä taposta, tutkijat tosiaan kävisivät asunnon tiheällä kammalla läpi. Heitä kiinnostaisi

ensisijaisesti jokin, mikä kertoisi taposta itsestään. Sellaisen puuttuessa he ainakin haluaisivat saada varmistuksen siitä, että uhri oli ollut paikalla.

Jos tekotapa oli kuristaminen, kuten olettaisinkin, itse teosta olisi vaikea löytää teknistä todistusaineistoa tapahtumapaikalta. Veitsen iskusta tai ampumisesta seuranneita verijälkiä oli paljon mukavampi etsiä. Kuristamisesta sen sijaan ainoat jäljet saattoivat löytyä uhrin kaulalta. Jos teon ja tutkinnan välissä ei olisi mahdollottoman pitkä aika, uhrin DNA:ta saataisi toki löytyä myös tekijän kynsien alta. Jos uhrin voitaisi osoittaa olleen tässä asunnossa, kaulalta löytyisi kuristusjäljet ja Yaskan kynsien alta uhrin DNA:ta, Yaska alkaisi jo olla aika heikoilla.

Päätelin oman roolini olevan istuttaa todisteita siitä, että nainen oli ollut asunnossa. Piti vain keksiä, mitä repiä irti ja minne tunkea se. Osa uhrin hiuksista kurottui sängyn alle aivan vasemman käteni viereen, eikä minun tarvinnut kauaa miettiä vaihtoehtojani.

Sängyn alla oli sen verran hämärää, että yksittäisiä hiuksia oli vaikea nähdä. Hetken aikaa erittäin varovasti hypistelin käteni ulottuvilla olevaa tukkaa, kunnes kuvittelin nyrkissäni olevan vain muutama hius. Vedin niistä hiljalleen, kunnes ensimmäinen pingottui kuin viulun kieli. Nykäisin vielä vähän ja minulla oli saalis kädessäni. Hiuksen irtoamisesta ei tuntunut kuuluvan ääntä, mutta epätasaisesta käden liikkeestäni kyllä, kun hihani hankasi lattiaa vasten.

Hikoillen ja hiljaa huohottaen kuuntelin hetken, mutta Yaska ei osoittanut reagoimisen merkkiä. Sitten toistin hius-tempun vielä pariin kertaan entistä varovaisemmin ja kohta minulla oli riittävä tukku kädessäni.

Katsoin Wilsonia ystävälliseen sävyyn kuin lasta, jolle aikaisin juuri antaa nallen lahjaksi. Lattialle hiuksia ei voinut jättää, koska Yaska todennäköisesti imuroisi tai muuten luuttauaisi ruumiin hävitettyään. Epätodennäköisempää oli, että hän jollain tavalla siivoaisi itse sängyn.

Paitsi sitten kun hän löytää sinut. Pahus, taas. Jos tässä meneekin useita päiviä ennen kuin saan tänne teknisen tutkinnan, Yaska saattaa löytää Wilsonin ja päätyä vaikka hävittämään koko sängyn. Niin minä ainakin tekisin.

En silti keksinyt parempaa vaihtoehtoa kuin tunkea hiuksia roikkumaan sängyn tukirangasta. Senkin tekeminen ääneti oli melkoinen urheilusuoritus ja pian jouduin lepuuttamaan päätäni aina vain suurenevassa hikilammikossa.

Olin väsynyt, janoinen, nälkäinen ja ...vessahätäinen. Näiden lisäksi asentoni oli huono. Mietin hetken näiden epämuokavuustekijöiden järjestystä. Akateemisesta mielenkiinnosta halusin tietää, minkä niistä poistaisin, jos yhden saisi valita.

Pohdintani keskeytyi Yaskan erittäin kovaan äkilliseen ääneen, jota olisi mahdotonta litteroida. Ikään kuin hän olisi ollut tukehtumassa ja saanut vihdoinkin ilmaa, mutta samalla säikähtänyt ja röyhtäissyt. Todennäköisesti kuitenkin minä säikähdin enemmän, sillä laskin sydämeni lyövän kolmisen kertaa sekunnissa.

Heti sen jälkeen ei tapahtunutkaan enää yhtään mitään. Tunsin sydämeni hakkaavan ensin epämuokavan nopeasti, sitten vain tavallisen nopeasti ja lopulta rauhoittuvan leposykkeeseen. Yritin kuunnella Yaskasta nukahtamisen merkkejä siinä onnistumatta. Välillä tarkistin naisen ruumiin ja Wilsonin olevan paikoillaan ja muina aikoina keskityin taistelemaan rakkoni tyhjentämisen tarvetta vastaan. Siinä touhussa

muut epämukavuustekijät unohtuivat ja sain vastauksen Yaskan ääntelyä edeltäneeseen pohdintaani.

Elättelin myös toiveita siitä, että Yaskasta lähtenyt outo ääni olisi ollut kuolinkorahdus. Sellaista ääntä en ollut aiemmin kuullut ja sitä seurannut hiljaisuus myös puolsi tätä teoriaa.

Kenties Yaska kuitenkin tuli katumapäälle surmatyönsä johdosta ja viinahöyryissään päätti kitata purkillisen unipilleireitä? Se voisi olla vielä minut pelastava onnen potku.

En kuitenkaan ajatellut varmistua asiasta. Jos pääsisin pois asunnosta Yaskan jäädessä makaamaan sängylle, en palaisi mittaamaan hänen pulssiaan. Menisin silloin perussuunnitelmani mukaan ja hälyttäisin poliisipartion paikalle aivan normaalisti. He saisivat sitten kutsua lääkärin julistamaan yhteiskunnan yhden syöpäpesäkkeen kuolleeksi.

Poliisi ei tosiaan julistanut enää minun aikamani ketään kuolleeksi, mutta koululla oli kerrottu asioiden olleen ennen toisin. Lakia lopulta muutettiin, koska keskivertokenttämiehellä ei ymmärrettävästi ollut pätevyyttä arvioida tilannetta tietyissä olosuhteissa. Lakimuutos johti toki lääkärin kannalta ikäviin tilanteisiin, kun he joutuivat syrjäseuduilla ajamaan satojakin kilometrejä todetakseen junan alle jääneen henkilön kuolleeksi. Kuulemani legendan mukaan lakiin oli kuitenkin vielä jätetty takaportti. Poliisikin saattoi julistaa henkilön kuolleeksi, mikäli *yleisen elämäkokemuksen perusteella oli ilmeistä, että henkilö oli kuollut*. Tämä klausuuli oli kuulemma sovellettavissa, mikäli pää oli irrallaan muusta ruumiista.

Yaskan kuolemalla olisi sekin miellyttävä seuraus, että hänen kohdistuneet tutkinnat voitaisi saman tien lopettaa.

Rikostutkinta päätettiin heti, jos kaikki epäillyt olivat kuolleita, eikä ollut syytä olettaa tekijöitä olevan enempää. Yaskan tapauksessa tutkijat tomuttelisivat paikkoja ja toteaisivat Yaskan kuristaneen seuralaisensa, tulleen katumapäälle ja heittäneen sitten oman henkensä. Se oli aivan tavallista. Hautausmaalle saataisi taas lisää yksi hauta, jolle kukaan ei toisi kukkia.

12

Täydessä hiljaisuudessa vailla virikkeitä oli vaikea arvioida ajan kulumista. Jouduin tekemään linjapäätöksen siitä, kuinka kauan hiljaisuuden oli jatkuttava ennen kuin aloittaisin pakoni.

Ainakin vielä vähän kauemmin. Yaskahan saattoi maata sängyllään vaikka silmät auki. Minulla ei silloin olisi mitään mahdollisuuksia päästä huomaamatta pois, varsinkin kun olohuoneessa oli valot.

Kirosin ne valot. Pimeydessä voisin päästä ulos paljastumatta, vaikka Yaska huomaisikin jonkun juoksevan karkuun.

Jos ne valot olisivat sammuksissa, lähtisin juuri nyt. Nyt heti. Välittömästi ja viivyttelämättä. Ryömisin hiiren hiljaa jalkopään kautta pois.

Turhauduin. En uskonut voittavani odottamisella enää mitään. Ei ollut sen todennäköisempää, että Yaska tunnin kulltua nukkuisi. Kävi miten kävi, ulos oli päästävä. Ja jos todella selviäisin... en ensimmäisenä soittaisi hätäkeskukseen, vaan ihan ensiksi kävisin pusikossa tyhjenemässä. Ajatus siitä houkutti enemmän kuin kiinni jääminen pelotti.

Toivoakseni viimeisen kerran kuulostelin nukkumisen tai vaihtoehtoisesti valveilla olon ääniä. Kun en kuullut kumpiaakaan, panin toimeksi. Heitin haikeat jäähyväiset Wilsonille, jännitin raajojani ja aloin hiljalleen liukua eteenpäin pysähtyen muutaman senttimetrin välein kuulostelevaan lisää.

Pääni oli näkyvillä. Olin kasvot lattiaan päin ja kuvittelin Yaskan tuijottavan minua sängyltä käsin. Minulla ei ollut vielä

tilaa kääntyä selälleni ja tarkistaa tuijottiko, mikä oli varmaan vain hyvä asia.

Hartiani tulivat esiin. Arpa oli selkeästi heitetty. Enää en pääsisi takaisin missään järjellisessä ajassa vaikka sängyn päältä kuuluisi mitä ääniä.

Sentti sentiltä selkänikin tuli pois sängyn alta. Mieleni teki lähteä jo juoksemaan, mutta en ihan vielä saisi jalkoja alleni. Ensimmäinen oli hivuttauduttava niin pitkälle, että takapuolenikin oli selvillä vesillä. Sitten saisin pikkuhiljaa vedettyä jalkoja ylävartalon alle.

Selkäni tuntui jatkuvan loputtomiin. Hiljainen hivuttautuminen oli todella raskasta ja jouduin suunnitelmastani poiketen hengittämäänkin. Käteni olivat heikot pitkän makoilun ja jännityksen seurauksena, mikä sai ne tärisemään rasisuksessa.

Viimeinkin takapuoleni oli ulkona ja aloin välittömästi nostaa sitä ylöspäin. En edelleenkään uskaltanut katsoa taaksepäin. En juuri sillä hetkellä osannut ajatella sitä, mutta jos Yaska olisikin katsonut touhuani, hän ei välttämättä olisi tunnistanut minua niissä olosuhteissa takaapäin. Sen sijaan, jos kääntyisin katsomaan, tunnistuisin varmasti.

Pääsin karhuasentoon. Lattiaan koskivat enää sormenpäni ja varpaani. Tunsin adrenaliinitasoni nousevan vielä entisestään ja pinkaisin eteenpäin kuin pikajuoksija lähtöteleistä. Minä hetkenä hyvänsä saattaisin saada luodin selkääni.

Hosuin kuitenkin liikaa. Jalkani eivät toimineet halutulla tavalla, enkä saanut niitä vedettyä eteenpäin riittävän nopeasti etukenoni edellyttämällä tavalla. Mikään ei voinut estää kaatumistani. Vaikka kaikki varmaan tapahtui silmän

räpäyksessä, ehdin hyvin ymmärtää jo etukäteen, mikä ryminä ja ryske oli luvassa. Yhtäkkiä pelkäsin myös huomauttani torkahtaneeni sängyn alla ja Yaskan sinä aikana laahustaneen takaisin olohuoneeseen. Siinä tapauksessa esiintuloni olisi melkoinen. Vilkaisin vielä nopeasti ympärilleni ennen kuin naamani osui vauhdilla lattiaan.

Hyvä, ei näy ketään, ja tuosta voi olla apua...

Tähtäsin ja osuin otsallani lattialla lojuneeseen tupakkaaskiin, joka pehmensi alastuloani. Sen jälkeen ponnistin kimmoisasti ylös kuin pomppupallo ja sykähdin kohti eteistä. En kuullut mitään enkä nähnyt muuta kuin ulko-oven. Jos Yaska oli kannoillani, olin siitä tietämätön. Muumiotkin olisivat heränneet rymistelyyni, mutta en antanut sen häiritä.

Pian oikea käteni iskeytyi voimalla sisemmän oven kahvaan painaen sen väkisin alas. Samalla revin oven auki kaikin voimin hapuillen toisella kädelläni jo ulomman oven lukkoa. Sekin aukeni kiltisti ja sain oven työnnettyä auki. Jonain outhona stressireaktiona otin vielä asiakseni vetää sisemmän oven perässäni kiinni ja silloin näin pienen vilauksen taakseni jättämästä asunnosta.

Kukaan ei ollut perässäni. En kuitenkaan aikonut jäädä rappuun kuulostelemaan, vaan painoin ulomman oven kiinni ja juoksin rappuset alas minkä kintuistani pääsin.

Matka ulos tuntui loputtomalta, eikä minulle jäänyt edes muistikuvaa rapun oven avaamisesta. Jälkikäteen muistin vain juosseeni sisällä valoisassa ja lämpimässä, sekä ulkona pimeässä ja kylmässä. Seuraava muistikuvani olikin jo auton sisältä. Istuin ratin takana käsieni täristessä niin, etten saanut avainta virtalukkoon.

Laitoin kädet hetkeksi reisilleni ja vedin syvään henkeä silmät suljettuina. Se auttoi vain vähän. Haaveilin hetken lasillisesta vettä, mutta se keskeytyi muistettuani taas todellisen hätäni.

Pakon sanelemana syöksyin ulos autosta lähimpään puskikoon. Sen verran järkeni vielä juoksi, että käännyn Yaskan taloa kohti ennen hanan avaamista. Kuvittelin toimituksen alkamisen olevan taivaallinen helpotus, mutta se olikin aluksi tuskallista. Valtavan paineen piti purkautua liian pientä kanavaa pitkin, mikä siirsi paineen siihen kanavaan. Vasta hyvän tovin jälkeen aloin nauttia elämästä.

Menemättä sen enempää yksityiskohtiin, palasin pian autoon huomattavasti rauhoittuneena. Työnsin avaimen virtalukkoon heti, koska pystyin siihen. Kaikki oli valmiina lopullista pakoani varten. Enää piti käreäyttää Yaska.

Otin puhelimen käteeni ja kuittasin sen varoituksen vähäisestä akun varauksesta. Yhden hätäpuhelun soitti kuitenkin vielä kevyesti. Kenttävalvonnassa ollessani olin soittanut hätäpuheluita useaan otteeseen, joten siihen ei liittynyt mitään mystiikkaa. Näppäilin tutut numerot kuin soittaisin äidilleni ja kuuntelin hetken tuuttausta.

Hetkinen... Kaikista hätäkeskukseen soitetuista puheluitahan kirjataan aina tiedot ylös. Jos nyt kerron Yaskan juuri tappaneen jonkun, joudun taas myöntämään olleeni siellä asunnossa. Hätäkeskus ei perusta nimettömistä vihjeistä ja he tulevat tivaamaan ilmoittajan tietoja. Voisin tietty antaa jonkin tekaistun nimen, mutta mitä jos puhelimeen vastaa joku tuttuni? Hänhän tunnistaisi ääneni...

"Hätäkeskus, kuinka voin auttaa?" kuului äkkiä puhelimesta.

Pahus, ne vastasivat jo.

Vastasin hädissäni tökerösti muunnellulla äänellä:

”Täällä Pe—Pekka P... Parviainen,” änkytin.

Koin akateemista mielenkiintoa keksimäni nimen alkupe-
rää kohtaan, mutta se pohdinta saisi vielä hetken aikaa odot-
taa. Hätäkeskus halusi aina mahdollisimman aikaisessa vai-
heessa puhelua tietää tapahtumapaikan tarkan sijainnin, jo-
ten kerroin heti kunnan, tien nimen, talon numeron, rapun ja
asunnon numeron.

”Siellä asunnossa on...” aloitin, mutta pysähdyin ymmär-
rettyäni, etten ollut miettinyt asiaa loppuun asti.

*Poliisipartio on saatava paikalle kiireesti! Mutta miten
voin selittää tapahtumat kertomatta itse nähneeni niitä? Jos
vaitän olleeni paikalla, tutkijat tulevat kaivamaan puheluni
tiedot. Puhelinnumeroni on varmaan jo tallentunut järjestel-
mään, mutta onneksi otin sen turvakiellon muuttaessani
tänne. Riittäisiköhän tässä jutussa tutkijalla motivaatiota sel-
vittää numeron omistajaa? Ei välttämättä... ainakaan jos pe-
laan nyt korttini oikein.*

”Mitä siellä asunnossa on?” ylineutraali naisääni kysyi ja
huomasin taukoni venyneen turhan pitkäksi.

”Kuulin sieltä semmoista, öö...” sanoin ja jäin taas het-
keksi miettimään. ”...kamppailun ääniä. Naisen huutoa ja...
sitten se loppui yllättäen ja... joku mies taisi huutaa, että ta-
pan sut.”

Valehteleminen oli minulle todella vaikeaa ja vastenmie-
listä.

”Entä missä te olette?” päivystäjä kysyi.

”Asun yläkerrassa,” vastasin yllättävän uskottavasti.
”Mutta lähdin juuri kotoa.”

Vedin henkeä.

”Siinä alakerran asunnossa asuu joku sekopää,” jatkoin erittäin totuudenmukaisesti. ”Sieltä kuuluu aina toisinaan outoja ääniä, mutta tällä kertaa se oli erilaista. Nyt kuulosti siltä, että oli tosi kyseessä.”

Päivystäjä mumisi viestittääkseen minulle kuuntelevansa.

”Niin,” sanoin, kun en keksinyt enää mitään. ”Voitteko lähettää poliisipartion paikalle?”

”Krhm,” päivystäjä puhdisti kurkkuaan. ”Oletteko te käyneet sen asunnon ovella?”

Se kysymys ärsytti minua.

”En tietenkään,” tiuskaisin. ”Se hullu voisi käydä minunkin kimppuuni.”

Yllätyin siitä, miten helppo se vale oli. Olin ilmeisesti pääsyt jo hahmooni sisälle, eikä tämä olisi missään tapauksessa mennyt soittelemaan Yaskan ovikelloa.

”Nojoo,” päivystäjä myöntyi, ”lähetetään partio tarkastamaan tilanne.”

Menestys!

”Hyvä,” vastasin. ”Tarvitsetteko minua vielä? Haluaisin lähteä töihin.”

Sen sanottuani vilkaisin kelloa, joka näytti 03:44.

Missäköhän roolihahmoni on töissä?

”Voitteko avata rapun oven partiolle?” päivystäjä kysyi.

En halunnut moikata työkavereita rapun ovella. Siitä olisi herännyt toinen toistaan kiinnostavampia kysymyksiä.

”En voi jäädä odottamaan,” väitin, ”mutta voin jättää oven auki. Käykö se?”

”Juu, se sopii hyvin,” päivystäjä myöntyi. ”Kiitos ilmoituksesta. Onko teillä vielä jotain lisättävää?”

Mietin hetken ja muistin tärkeän asian.

”Hei, kuulkaas,” aloitin. ”Ei kai se hullu saa tietää, että juuri minä ilmoitin tästä?”

Tiesin kyllä, miten kuvio etenisi. Hätäkeskuksen järjestelmään jäisi tieto soitostani ja oli tutkijasta kiinni, miten hän kirjaisi ilmoittajan tiedot rikosilmoitukseen. Mitään todistusarvoa en uskonut roolihahmollani olevan.

”Tuskinpa,” päivystäjä sanoi, vaikkei varmaan tiennyt mistä puhui. ”Mutta hei, teillä kun on tämä salainen puhelinnumero niin voitteko antaa vielä jonkin numeron, josta teidät tavoittaa? Jos vaikka partio haluaa kysyä jotain...”

Kyllä! Mikä loistava tilaisuus siivota jälkeni!

Annoin intoa uhkuen melkein oikean puhelinnumeroni. Vaihdoin vain viimeisen numeron nollassi. Sen sanottuani toivoin muuttaneeni enemmänkin numeroita, mutta siinä kohtaa se oli jo myöhäistä.

”Okei, kiitoksia,” päivystäjä sanoi. ”Menkää vain töihin. Hyvää työpäivää ja kiitos soitosta.”

”Kiitos, moikka,” vastasin ja painoin voitonriemuisena punaisen luurin kuvaa.

Menipäs se hyvin... Kukaan ei saa koskaan tietää oikeaa ilmoittajaa, ellei tutkija jostain syystä heittäydy todella virkaintoiseksi. Jos itse löytäisin Yaskan nukkumasta ruumiin vierestä niin siinä ei paljoa seinänaapurin todisteluja kaivattaisi. Syyllinen kuin kettu kanalassa.

Rentouduin. Tunsin ylpeyttä. Kenties Yaska ei olisi edes tappanut naista, ellei taulu olisi pudonnut hänen päälleen. Minun ansiostani hän kuitenkin teki typerän henkirikoksen ja kohta, kun poliisipartio hakee hänet pois, hän pysyy poissa

pitkään. Seuraavan kerran hän saanee maistaa vapautta vasta noin kymmenen vuoden kuluttua.

Päiväsi ovat luetut, Yaska! Enpä haluaisi olla nyt sinun housuissasi. Voisinpa vain nähdä naamasi poliisipartion astuessa sisään. Varmasti itsekin huomaat siinä kohtaa pelin olevan menetetty. Kunhan et vain ala ammuskella...

Pelotti ajatella sitä huonointa vaihtoehtoa. Jos Yaska tosiaan innostuisi vastustamaan kiinniottoa ja kaivaisi aseensa jostain, joillekin kollegoilleni voisi käydä hyvinkin huonosti. Siitä voisi tulla minulle syyllinen olo, kuten ehkä naisenkin kuoleman olisi pitänyt jo tulla.

Äkkiä muistin luvanneeni hätäkeskuspäivystäjälle jättäväni rapun oven auki. Juuri siinä kohtaa ei yhtään huvittanut palata tapahtumapaikalle, mutta roolihahmoni peitetarina edellytti sitä. Siispä nousin autosta ulos ennen kuin ehdin epäröidä ja säntäsin kohti pahamaineista taloa.

Kävelin reippain askelin kaivaen oikeaa avainta samalla taskustani. Aioin vain äkkiä kiinnittää oven haan nuppiin ja poistua uudestaan paikalta. Olin myös ikävän tietoinen siitä psykologisesta totuudesta, että tekijä palasi aina rikospaikalle. Jo ennen poliisiuraani olin ihmetellyt, miksi rikolliset tekivät niin, vaikka tämä sääntö oli yleisessä tietoisuudessa. Poliisiurani alussa puolestaan ihmettelin sitä, että tämä sääntö olikin totta, eikä pelkästään TV-ohjelmissa käytetty vitsi. Kaikesta tästä tietoisuudesta huolimatta olin kuitenkin itsekin astumassa samaan miinaan.

Sain avaimen käteeni juuri ennen ovele saapumista. Avain solahti lukkopesään helposti ja samalla tarkistin oven kuuluvan auki pitämisen mahdollistavan hakasen olevan

paikoillaan. Aikaisemmasta elämästäni tiesin niiden usein puuttuvan erityisesti huonoilla seuduilla.

Kiinnitin hakasen seinässä olevaan nuppiin ja olin juuri säntäämässä karkuun, kun kuulin rappukäytävästä ääniä. Käännyin katsomaan ja näin kauhukseni Yaskan ilmestyvän pitkän käytävän päästä raahaten jotain suurta myttyä perässään. Juuri sillä hetkellä Yaska katsoi pois päin, joten hän tuskin oli vielä nähnyt minua.

Heittäydyin pois oviaukosta. Valitettavasti olin ollut sellaisessa asemassa, että pääsin heittäytymään vain väärälle puolen autooni juoksemista ajatellen. Räpiköin itseni kiireellä pystyyn ja spurttasin talon toiselle seinustalle kulman taakse piiloon, ovelta katsoen oikealle. Autopaikat olivat rapun ovelta katsoen vasemmalla ja sinne oletin Yaskankin pyrkivän.

Pian Yaska ilmestyi pihalle. Hänellä oli toisessa kainalossaan mattorulla, jonka toinen pää laahasi maata. Ei ollut vaikeaa arvata, mitä mattorullan sisältä löytyisi.

Tulisipa partio paikalle nyt!

Sillä hetkellä tajusin, että Yaska saattoi päästä livahtamaan kuin koira veräjästä. Jos hän saisi ruumiin autoon, hän voisi hurauttaa muutamassa tunnissa minne tahansa satojen kilometrien säteellä. Sellaiselta alueelta löytynee jo suo, johon ruumiin voisi upottaa. Millä kukaan sitä sieltä löytäisi? Henkirikostutkintaakaan tuskin aloitettaisi ilman sitä.

Yaska jatkoi määrätietoisesti näköisesti kohti parkkipaikkaa, raahaten kantamuksiaan häiritsevän kevyen näköisesti.

Mitä jos nyt puuttuisin peliin? Hyppäisin täältä esiin ja huutaisin "Hei, Yaska, odotapas vähän... Mitäs sinulla siinä mattorullassa on?" Yaska joko jatkaisi matkaa autolleen

huudostani välittämättä, tai jäisi odottamaan minun saapumista heijarietäisyydelle. Molemmissa tapauksissa tilanne pitäisi ratkaista voimalla. Yaska tuskin katsoisi rauhassa sivusta minun purkavan mattorullan ja soittavan hätäkeskukseen – saati että sen jälkeen vielä odottelisi rauhassa virkupartion saapumista. Ja vaikka saisinkin hänet taltutettua, jutun tutkijoita kiinnostaisi varmaan oma osuuteni. Jos partion saapuessa minä ja Yaska painimme ruumiin vierellä Yaskan kotitalon edustalla aamuyön tunteina...

Pohdintani aikana Yaska oli ehtinyt jo kauas. Pystyin oikaisemaan pienen metsikön läpi omalle autolleni käymättä taloyhtiön parkkipaikan kautta, joten armonaikaa oli vielä. Lisäksi, jos Yaska nostaisi kytkintä, hänen täytyisi ajaa minun pysäköintipaikkani ohi päästäkseen päätielle. Päätin siis hiippailla omaa autoani kohden, pitäen samalla Yaskaa silmällä. Jos ja kun hän lähtisi ajamaan, minä lähtisin perään. Mutta mitä sen jälkeen sitten tapahtuisi? Siihen minulla ei vielä ollut suunnitelmaa.

Näin Yaskan pysähtyvän yhden auton luokse ja avaavan sen takaluukun. Oli niin pimeää ja olin niin kaukana, että kaikki autot näyttivät samanlaisilta mustilta möhkäleiltä. Hän nosti mattorullan takakonttiin vaivattoman oloisesti, laittoi takaluukun kiinni, asteli kuljettajan ovelle, avasin sen, istui sisään, käynnisti moottorin...

Ei helvetti, nyt tuli kiire!

Ampaisin juoksuun omaa autoani kohti. Kompuroin lyhyen luonnontilaisen alueen läpi kaatuen rähmälleni vain kerran. Ilmestyessäni tielle, jonka toisella puolen autoni odotti, näin jo silmäkulmassani Yaskan auton valojen liikkuvan. Autoni keula osoitti väärään suuntaan ja minun pitäisi

ehtiä vielä autooni sisälle tien puolelta – siitä, mistä Yaska muutaman sekunnin kuluttua ajaisi ohi.

Katsoin Yaskan autoa juostessani tien yli. Se lipui hiljalleen pois taloyhtiön parkkialueelta ja oli juuri kääntymässä minun suuntaani. En ehtisi enää avata ovea huomaamatta.

Sukelsin autoni taakse piiloon. Hivuttauduin vielä kontakten jalkakäytävän puolelle pitäen oman autoni koko ajan itseni ja Yaskan välissä. Kun Yaska oli suhannut ohi, avasin etumatkustajan oven ja ryömin vauhdilla kuljettajan paikalle kolauttaen oikean polveni matkalla jonnekin. Kivulle ei ollut kuitenkaan aikaa, joten käynnistin auton välittömästi.

Ajovalot tuntuivat valaisevan koko maailman. En ollut varmaan koskaan sammuttanut ajovaloja, joten muutama sekunti meni oikean napin etsimiseen. Sitten pyöritin rattia täydet vasemmalle ja käänsin auton vauhdilla ympäri jousituksen protestoidessa koukatessani toisen puolen jalkakäytävän kautta.

Yaskan auto kääntyi juuri silloin päätien risteyksestä vasemmalle. Jos olisin ollut kahta sekuntia hitaampi, en olisi ehtinyt nähdä kumpaan suuntaan kohteeni kääntyi. Kiihdytin kaasua pohjassa perään kiroten omaa tehotonta koslaani. Risteyksessä en katsonut mahdollista risteävää liikennettä ollenkaan, vaan kaahasin vain Yaskan suuntaan.

13

Päätielle päästyäni näin Yaskan auton jonkin matkan päässä edessäni ja tilanne tuntui hetkellisesti olevan hallussa. Rauhoituin myös sen verran, että huomasin parkkisaikon lepattavan toisessa pyyhkijässäni. Ajoin vielä hetken aikaa huomattavan lujaa saadakseni etäisyyden seurattavaani sopivaksi. Sen jälkeen kaivoin puhelimen taskustani, kuittasin jälleen varoituksen vähäisestä akun varauksesta ja näpyttelin hätäkeskuksen numeron.

Nyt voin olla oma itseni. Poliisi vapaa-ajalla näkee epäilyttävästi heittelevän auton ja ilmoittaa hätäkeskukseen mahdollisesta rattijuoposta. Mikäpä sen luonnollisempaa. Tuskin ketään kiinnostaa, mistä olin tulossa ja minne olin menossa.

”Hätäkeskus, kuinka voin auttaa?” vastasi sama naisääni kuin edelliselläkin kerralla.

Oli huojentavaa saada kertoa totuus.

”Täällä Jyri Kantakoski,” aloitin protokollan mukaisesti. ”Olen poliisi, nyt vapaa-ajalla. Seuraan epäiltyä rattijuoppoa. Ehtisikö joku virkapartio ottamaan tilanteen haltuun?”

Kerroin vielä mitä tietä ajoin ja mihin suuntaan, sekä minkä risteävän tien juuri ohitin. Lisäksi annoin auton tunto-merkit. Rekisterinumeroa en nähnyt, enkä muistanut ulkoa.

Juuri silloin vastaan ajoi poliisiauto. Sillä ei ollut vilkut päällä, enkä huomannut sitä ennen kuin se oli aivan kohdallani. En ehtinyt reagoida siihen mitenkään ja hetken päästä sen perävalot näkyivät jo peileistäni.

”Jooh,” hätäkeskuspäivystäjä aloitti pahaenteisesti, ”nyt ei valitettavasti ole yhtään partiota vapaana tarkastamaan sitä seuraamaasi autoa.”

Kiihdyin.

”Yksi ajoi juuri äsken vastaan!” tiuskaisin.

Tiesin kyllä, miten ärsyttäviä hätäkeskuspäivystäjälle vastaan inttävät soittajat olivat.

”Se voi olla näin,” päivystäjä jatkoi, ”mutta sillä suunnalla oleva partio on kiireellisemmällä tehtävällä.”

Läpsäisin otsaani.

Mitäs sitten, jos partio pysäyttäisikin Yaskan? Millä saisin heidät tarkastamaan tavaratilan? Poliisikoulussa nimenomaan opetettiin, että ei ole mitään oikeutta tarkastaa paa-tuneidenkaan konnien takakonttia, ellei ole jotain erityistä syytä. Rattijuopumusepäily ei ole peruste siihen...

...Miksi käytin rattijuoppotarinaa? Olisin voinut keksiä vaikka mitä... Vaikka... että näin miehen lastaavan aseita ja huumeita takakonttiinsa ja lähtevän ajamaan.

Tietä oli vaikea nähdä ilman ajovaloja. Tajusin sitten, että poliisipartio olisi varmaan ennemmin pysäyttänyt minut kuin Yaskan. Valottomat autot kannatti aina tarkastaa, koska niistä löytyi hyvin usein jotain muutakin mussuttamisen aihetta – jos ei autosta itsestään niin kuljettajasta viimeistään.

Jos virkapartio kuitenkin pysäyttäisi Yaskan auton, voisoin omin päin juosta sinne ja avata takaluukun ilman lupaa. Sit-ten juoksisin karkuun kuin lapsi, joka hyvänä vitsinä on juuri soittanut tuntemattoman ovikelloa. Hyvällä tuurilla onnistuisin katoamaan metsään ennen kuin kukaan tunnistaisi mi-nua. Huonolla tuurilla takaluukku olisi lukossa. Niin ikään

huonolla tuurilla mattorulla olisi niin hyvin kääritty, ettei sen sisälle tulisi katsoneeksi.

Tai sitten vain lipuisin autollani hiljaa pysäytyspaikan ohi ja huutaisin ikkunan raosta "Sillä on ruumis takakontissa!"... Ei, siinä olisi taas se sama vaara, että joutuisin kertomaan koko oman osuuteni tarinasta.

"Haloo, kuuluuko?" hätäkeskuspäivystäjä huuteli korvaani.

Mietin, kuinka paljon aikaa oli kulunut. Minulla ei ollut mitään hajua siitä, mitä päivystäjä oli sanonut.

"Joo, kuuluu," kuittasin.

Arvelin kohtaloni olevan kuitenkin Yaskan seuraaminen. Sitten kun hän pysähtyisi ja kaivaisi ruumiin esiin, voisin hyvällä omatunnolla ilmoittaa siitä hätäkeskukseen. Sen luulisi jo menevän tavanomaisten kotikäyntien edelle.

"Niin että," päivystäjä aikoi toistaa aiemman repliikkinsä, "onko se teidän epäilyenne sellainen, että voitte antaa sen olla?"

Olisipa.

"Jos nyt vielä vähän aikaa seuraan," vastasin. "Soitan sitten uudestaan, jos tilanne muuttuu. Kiitti ja moikka."

"Moikka," päivystäjä kuittasi.

Suljin puhelimen ja yritin tunkea sitä takaisin taskuuni, mutta se osoittautui ajoasennossa liian vaikeaksi. Sen sijaan heitin sen etumatkustajan penkille.

Lähestyimme risteystä, josta kääntyisin kotiin ajaessa. Harkitsin hetken aikaa koko touhuni lopettamista ja luovuttamista. Voisin mennä vain kotiin nukkumaan ja olla kuin ei mitään olisi tapahtunutkaan. Olisin varmaan tehnytkin niin, jos olisin uskonut voivani jatkaa elämääni normaalisti kaiken

tapahtuneen jälkeen, mutta ei... Yaskan narauttaminen oli jo muuttunut elämäntehtäväkseni.

Yaska ajoi risteykseni ohi ja minä seurasin perässä. Nopeus pysyi koko ajan maltillisena reiluna viitenä kymppinä viiden kympin alueella. Jokin elokuvia katsonut osa minusta alkoi jo toivoa takaa-ajokohtausta.

Lällärit lakoon ja pellit ruttuun. Mitäs jos kiihdyttäisinkin Yaskan rinnalle? Heiluttelisin käsiäni provosoivasti ja polkaisin samalla moottoriin kierroksia... Paitsi että miten se tehtäisi automaattivaihteistolla auton liikkeessä? Tööttiä voisin ainakin huudattaa. Mutta mitä jos Yaska vetäisikin pistoolin esiin? Voisin varmaan yrittää taklata hänen autonsa ojaan, jonne se voisi jäädä vaikka jumiin. Saisinkohan sitten poliisipartiota paikalle nopeammin? Varmasti jos kertoisin aseesta, mutta mitä jos sitä ei olisi? Mitä jos muuten vain täräytän nyt Yaskan perään ja väitän nukahtaneeni rattiin? Saataisiin komea pikkutuntien kolarijuttu, jossa riittäisi paperihommia. Mutta mitä jos koko homma menisikin ohi kenenkään kurkkaamatta takakonttiin? Auton lokeroiden tutkiminen edellyttää kotietsintämääräystä, eikä pelkkä kolari ole peruste sellaiseen. Jos antaisin minkä tahansa vinkin, joutuisin taas perustelevaan, miksi tiesin...

Juuri silloin havahduin Yaskan takavalojen loittonemiseen. En tiennyt oliko hän nähnyt minut vai muuten vain polkenut kaasua. Ajovaloni olivat edelleen pimeänä, eikä katuvalojakaan ollut enää sillä kohtaa. Huomasin ajavani lähes sokkona. Kytkin äkkiä omat valoni päälle ja polkaisin kaasun pohjaan ampaistakseni kohteeni perään, mutta välimatka tuntui vain kasvavan.

Pian edessä siintäneet punaiset valot hävisivät jo tien mutkan taakse. Minulta kesti pienen ikuisuuden päästä siihen samaan mutkaan ja pelkäsin jo kadottaneeni kohteeni. Sen jälkeen onnekseni kuitenkin avautui pitkä suora ja näinkin nopeasti liikkuvat punaiset valot kaukaisuudessa.

Koin vauhtini epämukavana. Hälytyssireenit ja siniset vilkut toivat jotain outoa turvallisuuden tunnetta, mutta sillä kertaa olin vain yksi idiootti lisää kaahailemassa pitkin öisiä katuja. Virkapartio oli saatava paikalle.

Pitäen katseeni visusti tiessä hamuilin puhelintani etumatkustajan paikalta. Sainkin sen lopulta käsiini ja yritin vaihtaa näppäillä jälleen yleisen hätänumeron. Se ei kuitenkaan onnistunut katsomatta, joten laitoin puhelimen hetkeksi ratin päälle. Kun olin saanut oikeat numerot näppäiltyä, laitoin puhelimen oikealla kädellä korvalleni ja tajusin pimeänäköni kadonneen kiitos kirkkaan näytön. Minun oli pakko hidastaa vauhtia.

”Hätäkeskus, kuinka voin auttaa?” edellisestä puhelusta tuttu ääni vastasi.

”Täällä Jyri Kantakoski taas,” ilmoitin kiihtyneeseen äänensävyyn. ”Soitin juuri äsken ja ilmoitin siitä epäilystä rattijuoposta. Nyt se lähti kaahaamaan tuhatta ja sataa pois päin kaupungista.”

Kerroin vielä samaan hengenvetoon sijaintini niin hyvin kuin vähäinen paikallistuntemukseni antoi myöten. Olin ylpeä osatessani sanoa tien numeron.

”Irtoaisiko nyt yhtään partiota mistään?” kysyin vielä. ”Muuten voidaan vain toivoa, että se idiootti rysäyttää kiiven, eikä kehenkään sivulliseen.”

Päivystäjä ei sanonut mitään.

”Äkkiä nyt,” hoputin.

Kuuntelin vielä hetken hiljaisuutta.

”Haloo?” kysyin ja otin puhelimen pois korvalta katsoakseni näyttöä.

Se oli pimeänä.

Heitin puhelimen turhautuneena etumatkustajan paikalle ja keskityin taas ajamiseen. Juuri silloin näin kaukana edessä Yaskan auton aggressiivisesti kääntyvän vasemmalle pois päätieltä. Painoin taas kaasun pohjaan ehtiäkseni perään. Muutaman kerran näin vielä takavalojen vilahtavan puiden välistä, mutta sitten oli kaikkialla pimeää. Kun lopulta saavuin samaiseen risteykseen ja käännyn vasemmalle, jouduin myöntämään kadottaneeni kohteeni.

Kirosin ääneen ja taoin rattia autoni lipuessa hiljaisella nopeudella sivutietä eteenpäin. Jostain syystä kaikki poliisit tuntuivat aina tekevän niin seurattavan auton päästessä karkuun. Samaa reaktiota ei tullut, jos joku pääsi karkuun jalkaisin. En tiennyt mistä se johtui, mutta veikkasin samaa syytä, josta maantieraivo johtui. Jotain tekemistä sillä oli myös ol-tava egon kanssa – ainakin miehillä.

Jatkoin sivutiellä ajamista normaalisti ikään kuin olisin menossa jonnekkin. Sen tien varrella ei näkynyt asutusta ja maasto oli enimmäkseen metsää. Jos puhelimeni ei olisi hyytynyt, olisin voinut katsoa kartasta, minne se tie johtaa. Koh-talokseni koitui kuitenkin raahautua sokkona eteenpäin, kun-nes en enää jaksaisi ja sitten palaisin häntä koipien välissä kotiin.

Katsoin kojelaudan kelloa. Psykologiaikani oli vain muuta-man tunnin päässä. Aamukin alkoi jo sarastaa. Kotona käymi-nen tuntui turhalta. Ajattelin meneväni suoraan työpaikalle

hakkaamaan päätäni seinään. Sattui olemaan minun vuoroni mädäntyä rikosilmoitusten vastaanottotiskillä ja siihen velvollisuuteen uneton yö sopi hyvin.

Pysäytin auton tien laitaan. Päällyste oli näköjään jossain kohtaa loppunut ja sillä kohtaa oli sorapinta. Tie oli kapea. Vastakkaisiin suuntiin ajavat autot mahtuisivat vain juuri ja juuri ohittamaan toisensa – kunhan eivät molemmat olisi tukkirekkoja. Olin jo kääntämässä autoani ympäri, kun muistin erään iloisen asian. Minähän nimittäin en lähtenyt Yaskan asunnosta tyhjin käsin. Minulla oli taskussa edelleen ne Yaskan mystiset Katjalle osoitetut kirjeet.

Laitoin matkustamovalon päälle ja kaivoin kirjeet taskustani. Oloni oli kuin jouluaattona. En uskonut löytäväni kirjekuorista mitään raskauttavaa sisältöä, mutta jotain kiinnostavaa niissä oli pakko olla. Vähintäänkin niiden luulisi avaavan hieman Yaskan suhdetta tähän mystiseen ja epäonniiseen Katjaan. Ennen ensimmäisen avaamista taputin vielä itseäni selkään tekemästäni vaihdoksesta. Omat tekokirjeeni olivat tuntuneet ja näyttäneet aivan samoilta kuin ne, mitä juuri pitelin käsissäni.

Katsoin vielä sattumanvaraista kirjettä valoa vasten, mutta en oppinut siitä mitään. Siispä repäisin vain kuoren auki. Huokaisin helpotuksesta, kun mitään jauhetta ei tullut naamalleni. Ravistelin kuorta avattu puoli alaspäin saadakseni sen sisällön ulos, mutta mitään ei tippunut käteeni. Työnsin sitten sormeni sinne sisään tunnustellakseni, mutta en tuntenut mitään. Lopulta revin kuoren riekaleiksi.

Paperisilpun seasta ei löytynyt mitään. Kirjekuori oli tyhjä, aivan kuten tekemäni jäljennöksetkin. Palasin miettimään sitä hetkeä, kun vaihdoin kuoret Yaskan asunnossa...

*Vaihdoinko ne tosiaan? Aivanko varmasti? Olisinko mitenkään voinut sekoittaa niput ja laittanut vahingossa alkupe-
räiset takaisin? Kuka olisi niin idiootti, että sulkisi läjäpäin
tyhjiä kirjekuoria?*

Yksi idiootti katsoi minua peruutuspeilistä. Siitä huolimatta olin täysin varma itsestäni. Vaihto oli tehty. Muodon vuoksi revin auki loputkin kuoret odottamatta niissäkään olevan mitään sisältöä – kuten ei ollutkaan.

Minun kävi entistä enemmän Katjaa sääliksi. Hän oli joutunut pahamaineisen rikollisen jonkin erittäin oudon fetissin kohteeksi. Kun vielä tarkemmin ajattelin, en olisi voinut edes keksiä mitään häiritsevämpää sisältöä niille kirjeille. Mikä tahansa sairas vuodatus tai kuvakollaasi olisi ollut jotain, mikä on nähty jo tuhat kertaa aiemminkin. Lisäksi se olisi ollut tästä maailmasta. Tunsin olevani tekemisissä jonkin yliluonnollisen kanssa.

Nyt ryhtiä, Jyri. Olet valvonut koko yön äärimmäisen stressaavissa oloissa. On aivan normaalia, ettet ajattele selkeästi. Menet poliisiasemalle, käyt suihkussa ja torkut hetken taukotilan sohvilla. Sitten kuuntelet vielä pari tuntia huolestuneita kansalaisia ja sen jälkeen voit vuodattaa kaiken psykologille. Ehkä se saa elämäsi taas raiteilleen.

Suljin matkustamon valon ja aloin hiljalleen lipua autolla taas eteenpäin etsien sopivaa käänköpaikkaa. En kuitenkaan ollut päässyt montakaan kymmentä metriä eteenpäin, kun mäen nyppylän takaa tuli esiin vastaantulevan auton ajovajot.

Kuka hullu ajelee täällä tähän aikaan?

Vilkaisin taas peruutuspeiliin, mutta vain hetkeksi. Vastaan tuleva auto tuntui ajavan huomattavan suurella

nopeudella. Siirsin oman autoni niin reunaan kuin mahdollista. Hetkessä toinen auto oli jo lähes kohdallani ja oman autoni valokiilat valaisivat sitä hieman.

Tuttu auto...

Juuri ennen kuin se suhahti ohitseni, ehdin nähdä vilaukselta kuljettajan, joka ei katsonut minuun päin.

Yaska!

Kaikki tapahtui nopeasti ja kohta Yaska jo katosi taakseni aamun hämärään. Kun sain kerättyä itseni kokoon, en osannut ajatella muuta kuin uudestaan perään lähtemistä. Käänsin rattia täydet vasemmalle ja auto kääntyi niin pitkälle kuin sillä kapealla tiellä oli tilaa. Sitten vaihdoin peruutusvaihteen. Vaihdelaatikko protestoi, kun painoin kaasua liian aikaisin. Vaihteen mentyä päälle käänsin täydet oikealle ja peruutin sen mitä mahtui. Sitten vaihdoin taas ajovaihteen päälle ja ampaisin tulosuuntaani ymmärtäen heti olevani auttamatta myöhässä. Yaska oli jo kadonnut – taas.

Mitäs sitten vaikka olisinkin saanut hänet nyt kiinni? Hänhän saattoi olla jo dumpannut ruumiin jonnekin. Itse asiassa sehän oli kaikkein todennäköisintäkin. Vaikka virkapartio lopulta pysäyttäisikin hänet ja katsoisi takaluukkuun, saattaisivat he lopulta vain toivottaa turvallista matkaa.

Katsoin taas kojelaudan kelloa. Edellisestä vilkaisustani oli kulunut tasan kymmenen minuuttia. Jos ruumis oli maastossa, se ei voinut olla kaukana. Valitettavasti oli myös ilmeistä, etten ennen päivänvaloa tulisi löytämään yhtään mitään, joten en edes yrittänyt. Sen sijaan piti katsoa kartasta, millaista maastoa muutaman kilometrin säteellä oli. Sen voisin tehdä poliisiasemalla, sillä työhuoneeni seinää komisti iso kartta lähiseudusta.

Jos jokin taho löytäisi ruumiin nyt, kaivaisin vaikka väkisin jostain rotankolosta todistajan, joka olisi nähnyt Yaskan yhdessä uhrin kanssa. Kun vain saataisiin mikä tahansa syy epäillä Yaskaa, voitaisi tehdä taas kotietsintä ja löytää asunnosta vaikka ne sängyn alle asettamani hiukset. Silloin Yaska olisi nalkissa, eikä häntä nähtäisi enää ainakaan kymmeneen vuoteen.

Ajelin hissukseen kaupunkia kohti etsien jotain maamerkkiä, jonka perusteella tietäisin sijaintini jälkikäteen tarkalleen. Pian vastaan tulikin pieni puron yli kulkeva silta, jollaisia ei voinut olla kovin montaa päätien ja sijaintini välissä. Siitä kohtaa pohjoiseen päin mentäessä Yaskalla oli ollut noin kymmenen minuuttia aikaa ajaa jonnekin, heivata ruumis ja ajaa takaisin. Alueen oli oltava kohtalaisen pieni.

Tai sitten ruumis oli edelleen hänen takakontissaan, missä tapauksessa minä olisin jo hävinnyt. Silloin Yaskan pitäisi tehdä jokin virhe jäädäkseen kiinni.

Saavuin päätielle ja käännysin tulosuuntaani. Tien varrella oleva asutus ja kaiken maailman tehdashallit lisääntyivät pikkuhiljaa, kunnes metsiköiden takaa alkoi erottua kerrostaloja. Valtakunnallisten ruokakauppaketjujen väreihin koristellut yksikerroksiset tasakattoiset rakennukset toivottivat minut tervetulleeksi takaisin sivistyksen pariin. Paikallisen 24h nakkikioskin edessä oli jonoa, vaikka oli aikainen keskiviikko-aamu. Olisin voinut mennä aukomaan päätäni heille, mutta heillä kaikilla oli todennäköisesti ollut paljon hausکمپی yö kuin minulla. Olin joka tapauksessa tyytyväinen, ettei jonossa tapeltu juuri silloin.

Omaan kotiini johtava risteys lähestyi ja jäi pian taakse ilman sen kummempia ajatuksia. Olin päättänyt mennä töihin.

Yhden yön pystyi aina valvomaan. Pahimmat tunnit olivat juuri siinä neljän ja viiden välissä. Silloin tuli pilkittyä, jos ei ollut mitään tekemistä. Se oli ollut kenttävalvonnassa ikävää hiljaisissa yövuoroissa. Kun sitten lopulta seitsemän aikoihin pääsi lähtemään kotiin, ei enää edes nukuttanut. Kropasta oli vain kaikki voima kadonnut ja ainakin minulla oli aina vatsassa epämukava tunne. Muutaman tunnin levottoman torkkumisen jälkeen olo oli yleensä vain entistä pahempi.

Saavuin muutaman korttelin levyisen keskustan laitamille. Asuintalojen ikkunoissa näkyi vain vähän valoja. Kunnan kansalaiset alkaisivat heräillä vasta vähän ajan kuluttua. Näin sattumalta yhden epäonnisen jalankulkijan kävelevän määrätietoisesti kohti kylän kaikkein kovinta ydintä ja säälin häntä, vaikken edes tiennyt oliko kyseessä aamu- vai ilta- virkku. Auto tuntui yhtäkkiä todella mukavalta, kun sitä vertasi ulkopuolen pimeyteen ja kylmyyteen. Mieleni teki pysäköidä tien laitaan ja jäädä siihen nukkumaan.

Havahduin seuraavan kerran todellisuuteen poliisiaseaman parkkipaikalla autooni nojaten. Asentoni tuntui levolliselta, mutta sitä häiritsi kylmyys. En millään jaksanut liikuttaa evääkään. Tarkistin kellonajan. Työvuoroni alku häämötti jo. Päättelin voivani käyttää vähäisen aikani paremminkin kuin autooni nojaillen, joten laahustin vaivoin rakennukseen sisälle.

14

”Jyri, herää,” kaunis naisääni toisteli korvani juuressa ja tunsin samalla hytkyväni puolelta toiselle.

Heräsin, mutten jaksanut vielä näyttää sitä.

”Koko yönkö olet ollut tässä?” sama ääni jatkoi.

Se kysymys toi kaikki yön tapahtumat kerralla mieleeni.

”Olisinpa,” mumisin poski vasten olkavarttani, jonka samalla huomasin olevan märkä.

Avasin silmät ja näin Ahon vetäytyvän hieman taemmas. Huomasin myös kuolani valuneen pitkin poliisiaseman tauko-tilan sohvaa.

”Näytät kamalalta,” Aho asiallisesti toi minut tilanteen tasalle.

”Oli vähän rankka yö,” sanoin sanoakseni jotain kammetessani itseäni istuma-asentoon.

Aho vaikutti huvittuneelta.

”Liittyikö siihen nainen?” hän kysyi viattoman kuuloisesti.

Mietin hetken ja päätin sitten käyttää hyväkseni syötön lapaani.

”Elimellisesti,” vastasin totuudenmukaisesti ja uskoin näin saavani koko episodin uskottavalla tavalla kuitattua.

Ahon hymähti kohteliaasti. Tunsin hiukan häpeää. Kuten kaikki muutkin nuoret naispoliisit, Aho joutui varmasti joka päivä kuuntelemaan vaikka kuinka paljon mieskollegoiden seksististä puhetta. Olisin halunnut olla sen kaiken yläpuolella.

”Eikös sinun pitäisi olla jo vastaanottotiskillä?” Aho tarkisti.

Se oli muotoiltu kysymykseksi, mutta haiskahti enemmän paheksuvalta ohjaukselta. Katsoin kelloa ja totesin molempien olleen aiheellisia. Huuhtelin naamani pikaisesti taukotilan keittiön lavuaarin päällä ja kiiruhdin kerroksen alaspäin rikosilmoitusten vastaanottoon.

Aula oli onneksi tyhjä – molemmin puolin tiskiä. Minulla oli noin puolitoista tuntia aikaa, kunnes piti lähteä psykologin juttusille. Rojahdin ensimmäiseen kahdesta palvelupaikasta ja kirjauduin omalla tunnuksellani hätäkeskuksen puhelutietojärjestelmään. Hain edellisen yön aikana soitetuista hätäpuheluista omani ja tarkistin millainen selostus niistä oli kirjoitettu. Kaksi ensimmäistä vaikuttivat asiallisilta, mutta kolmatta ei löytynyt. Käsittääkseni kaikista taskupuheluista ja huohotuspuheluistakin piti kirjata jokin aiheeton soitto. En kuitenkaan syyttänyt päivystäjää. Akkuni oli varmaan loppunut ennen kuin he olivat kuulleet minun sanovan mitään.

Kuulin oven käyvän.

Päivän ensimmäinen asiakas, otaksun?

Olin jo huutaa sisään kävelleelle, ettei tarvitse ottaa vuoronumeroa, vaan voi tulla suoraan luokseni. Jäin kuitenkin sanattomaksi huomattessani, kuka saapui...

Yaska! Mitä helvettiä? Näitkö minut sittenkin? Ja vaikka olisitkin nähnyt niin sitä suuremmalla syyllä... mitä helvettiä? Mitä kuvittelet täältä löytäväsi? Jos meinaat vetää minut vieräriin niin voit olla varma, että vedän sinut mukana.

Yaska asteli omistajan elkein huoneen halki ja istui eteeni pleksin toiselle puolen ikään kuin se olisi maailman luonnollisin asia.

"Haluan tehdä rikosilmoituksen," Yaska julisti rauhallisella äänellä kuten kuka tahansa asiakas.

En sanonut mitään. Yritin vain ymmärtää mitä oli tapahtumassa.

”Kotiini on murtauduttu,” Yaska kertoi.

Pulssini nousi ja nielaisin. Koin Yaskan silmäilevän minua kuin lukien kasvojeni mikroilmeitä. Toivoin vain kuvittelevani sen, mutta en ollut luottavainen.

Mimmoista peliä oikein pelaat? Jos tulit kokeilemaan, kumpi meistä murtuu ensin, voit saada korkeintaan tasapelin. Minä otan sinulta ilmoituksen vastaan tarkasti protokollan mukaisesti.

”Mitä on viety?” kysyin pitäen repliikkini mahdollisimman lyhyenä ja yksinkertaisena verhoten näin oman epämukavuuteni.

”Mitään ei ole viety,” Yaska sanoi leikkien edelleen asiallista ilmoittajaa. ”Joku on vain käynyt asunnossani.”

Jos aiot osoittaa jotakuta sormella niin tee se suoralla sormella!

Huuleni tuntuivat rutikuivilta ja minun piti lipaista niitä kielellä.

”Onko murtojälkiä?” kysyin niin rauhallisesti kuin siinä tilanteessa oli mahdollista.

”Ei,” Yaska vastasi pakottaen minut esittämään ilmeisen kysymyksen:

”Mistä sitten tiedät jonkun käyneen siellä?”

Yaska päästi ärsyttävän huokauksen.

”Kyllä minä tiedän,” hän sanoi ikään kuin hierarkiassa alempana olevalle ihmiselle. ”Tavaroitani on siirrelty.”

Sadistinen sekopää! Olet juuri murhannut jonkun ja tulet tänne valittamaan siirrellyistä tavaroista. Ja en minä

mielestäni mitään tavaroita siirrellyt – muuta kuin ne kirjeet, mutta sinähän sanoit jo, ettei mitään ole viety.

”Mitä tavaroita?” kysyin.

Yaska otti avatun tupakka-askin rintataskustaan.

”Täällä ei saa polttaa,” huomautin heti.

Yaska vilkaisi minua jälleen alentavasti.

”Tätä oli siirretty,” hän sanoi osoittaessaan askia.

Enpä!

”Mihin olit jättänyt sen?” kysyin vahingossa epäuskovalla äänellä. ”Ja mistä löysit sen?”

Yaska pani askin takaisin taskuunsa.

”Se oli keskellä lattiaa,” hän sanoi. ”Ja löysin sen sohvan alta ryttääntyneenä.”

Äkkiä mieleeni muistui kompuroiden pakoni yhteydessä ja pääni iskeminen tupakka-askiin. Kiinni jäämisen pelko valtasi minut.

”Ja sen perusteella uskot jonkun tunkeutuneen kotiisi?” kysyin lähes värisevällä äänellä.

Tarkoitukseni oli viestiä pitäväni Yaskan tarinaa naurettavana. Se oli harmillisen vaikeaa, kun tiesin tarinan todeksi. Yritin kuitenkin vielä:

”Eikö olisi todennäköisempää, että sinä tai joku **vieraasi** on vain vahingossa astunut sen päälle?”

Yaska nytkähti vieraan kohdalla.

”Ei minulla ole käynyt vieraita,” hän valehteli välittömästi hermostuneen oloisena.

Haa, onhan sinussakin inhimillisiä piirteitä!

”Ai ikinä?” piikittelin, yrittäen saada kaiken huomion pois itsestäni. ”Eikö edes ketään kaveria, jonka nimeä et muista?”

”Haista vittu,” Yaska sanoi, mikä oli harvinaista rikosilmoituksen tekijältä.

”Eikö edes tyttöystäviä viime päivinä?” möläytin ja kaduin sitä saman tien.

Mielestäni Yaskan silmissä vilahti pelko.

”Ei,” hän valehteli lyhyesti ja ytimekkäästi.

Olikohan tuo viisasta? Ei todellakaan... Jos hän epäili öisen vieraan olleen minä, hän sai nyt vain lisää aihetta epäilylleen.

”Sinä taidat olla viimeisin vieras,” Yaska jatkoi.

Sydämeni hypähti kurkkuun.

Okei, minä se olin, mutta mitäs sitten? Haluatko myös kuulla, mitä tapahtumaa minä siellä todistin? Jos tälle linjalle lähdetään niin pistetään painiksi vaikka saman tien. Poliisiurani on sitä myöten mennyttä, mutta niin olet sinäkin.

Yaska yskähti osoittaakseen, että juttua tuli vielä lisää.

”Sen viimeisen kotietsinnän jälkeen ei ole käynyt ketään,” hän tarkensi.

Aivan, sitähan sinä tietysti tarkoittit.

”Milloin tämä tunkeutuminen tapahtui?” kysyin ohjatakseeni keskustelun äkkiä turvallisemmille vesille.

”Viime yönä,” Yaska vastasi.

Taputin näppäimistöä oikealla peukalollani hetken.

”Kuten varmaan alan ammattilaisena tiedät,” aloitin, ”rikosilmoitukseen pitää kirjata jokin tapahtumaväli. Jos asuntoosi siis tunkeuduttiin viime yönä, meidän on hyvä kirjata viimeisin aika, jolloin sitä ei varmuudella ollut vielä tapahtunut. Lisäksi kirjaamme ajan, jolloin tunkeutuja – **mahdollinen** tunkeutuja – on varmuudella jo poistunut asunnosta.”

Ovi kävi ja keski-ikäinen nainen saapui aulaan. Hän otti vuoronumeron ja katsoi tiskin yläpuolella olevaa näyttöä.

Koska Yaska oli lampsinut puheilleni ilman vuoronumeroa, näytöllä varmasti luki edelleen se numero, jonka tämä uusi asiakas oli juuri saanut. Hän meni kuitenkin penkille istumaan ja odottamaan sen sijaan, että olisi tullut vaatimaan vuoroaan. Kiitin häntä hiljaa mielessäni siitä.

”No en vittu tiedä,” Yaska tuhisi. ”Tänä aamuna huomasin ja eilen illalla olin heittänyt sen askin lattialle.”

”Mihin a—” olin vaatimassa tarkennusta, mutta Yaska puhui päälle:

”On se tyyppi voinut olla siellä vaikka koko ajan. Voi olla vieläkin siellä. En tiedä mistä se tuli.”

Nyökkäsin saadakseni asian eteenpäin ja kirjasin tapahtuma-ajaksi 20:00 – 08:00. Vaikutti siltä, ettei Yaska sittenkään epäillyt minua, mutta en voinut olla siitä varma.

”Jos te sattumalta saatte sen mulkun joskus kiinni,” Yaska jatkoi nojaten eteenpäin ja katsoen minua silmiin, ”jos joku vaikka joskus tunnustaa teille... Haluan tietää, kuka se oli.”

Vaikka meillä oli pleksi välissä, jouduin ottamaan hieman etäisyyttä. Yaska oli aiemminkin osoittanut vaarallisuutensa sille päälle sattuessaan. Nyt kun hän omalla oudolla tavallaan peitteli vain hetkeä aiemmin tekemäänsä henkirikosta, hän saattoi olla aivan erityisen vaarallinen.

”Oletan siis, että vaadit tekijälle rangaistusta?” varmistin.

”Totta vitussa,” Yaska vastasi.

”Entä onko jotain korvausvaatimuksia?” jatkoin.

”Ei, tämä oli tässä,” Yaska ilmoitti, tarkoittaen ilmeisimmin, ettei hänellä ollut koko asiaan enää mitään lisättävää.

Laitoin raksit ruutuihin.

”Tämä tosiaan oli tässä,” sanoin. ”Rikosilmoitus on tehty. Olemme yhteyksissä, jos jotain joskus selviää.”

Yaska ei reagoinut.

”Voitte poistua,” selvensin vielä. Se oli yksi niitä repliikkejä, joita ei ollut mahdollista sanoa kohteliaasti.

Mitään sanomatta Yaska nousi ylös ja lähti väsyneen näköisenä laahustamaan ovea kohti. Huokaisin helpotuksesta.

Kuka pystyy suhtautumaan tappamiseen noin välinpitämättömästi?

Panin merkille Yaskan pitkävartisten kenkien olevan huomiota herättävän likaiset. Sellaiselta kengät saisi näyttämään vain rämpimällä mutaisessa maaperässä.

Johtolanka! Tuo muta on varmasti peräisin ruumiin hävittämisestä. Jos nyt katsoisin sitä tarkemmin niin se varmasti paljastuisi joksikin erikoislaatuiseksi maaperäksi, jota on vain yhdellä tietyllä suolla koko Suomessa.

Herkuttelin utopistisella ajatuksella hetken, mutta päätin sitten varmuuden vuoksi kuitenkin tarkistaa asian. Kun Yaska oli poistunut rakennuksesta, menin sivuovesta asiakkaiden puolelle ilmoitustiskiä ja tutkin lattiaa siltä kohden missä Yaska oli istunut.

Nytkö pitäisi olla se kuuluisa suurennuslasi?

Lattialle ei ollut jäänyt erityisiä mutapaakkuja. Yaska oli kuitenkin ollut päivän ensimmäinen asiakas ja lattia oli varmaan pyyhitty päivien välissä. Kaikki muruset saattoivat siis olla tärkeitä.

Sujahdin takaisin poliisien puolelle tiskiä ja kaivoin esiin vastaanotossa säilytettävän teknisen tutkinnan salkun. Sieltä tosiaan löytyi suurennuslasi. Otin myös suljettavan muovipussin, pinsetit ja pienen harjan. Näiden työkalujen kanssa palasin takaisin siihen, missä Yaska oli istunut.

Tutkailin lattiaa pienen mustan varren päässä olevan suuren lasin lävitse. Lattialla tosiaan näkyi pieniä hiekan jyviä ja mutapaakkuja. Poimin niistä suurimmat pinseteillä pussiin ja lopuksi vielä harjasin ylijäämät toiseen pussiin. Työni valmistuttua huomasin vuoroaan odottavan asiakkaan seuraavan toimintaani herkeämättä.

Nyt tuli firmalle hyvää PR:ää.

Palasin vastaanottajan puolelle tiskiä ja asetin työkalut takaisin salkkuun. Muovipussit jätin pöydän nurkalle. Sitten painoin vuoronumeron juoksutusnappia ja seuraava asiakas istui eteeni.

”Päivää, haluaisin tehdä rikosilmoituksen,” nainen sanoi.

Tylsä, mutta tehokas avaus.

”Mitä on tapahtunut?” kysyin ja siirryin autopilotille.

15

Katsoin kaiken pulinan keskeltä kelloa ja huomasin, että ihan kohta pitäisi jo lähteä psykologin luo. Edelleen suutaan soittavan ilmoittajan ongelma taisi olla jokin naapurustossa kiihdyttelevä auto. En ollut aivan varma, koska olin horjunut tajunnan molemmin puolin. Valvottu ja muutenkin poikkeuksellinen yö alkoi toden teolla vaatia verojaan.

Tein parhaani ilmoittajan pois puhumiseksi. Tallensin jonkinlaisen ilmoituksen, jossa ainakin hänen tietonsa olivat oikein, ja laitoin lapun luukulle. Sitten poistuin hakemaan tuuraajaa, joka vastaavissa tilanteissa tuppasi olemaan lähimpää löytyvä harjoittelija. Asiasta mitään tietämättä väitin Aholle tulevani tunnin kuluttua takaisin ja poistuin paikalta ilman suurempia fanfaareja.

Ulos päästyäni hoipertelin autoni luokse. Vasta ratin taakse istuttuani muistin, etten ollutkaan menossa kotiin, vaan tien toiselle puolelle ammattiauttajan luokse. Samalla huomasin, että kaikki Yaskan kirjeet olivat edelleen auki revittyinä etumatkustajan penkillä. Päällimmäisenä oli yksi kirjeluori, josta varsin hyvin erottui vastaanottajan nimi.

*Näkiköhän Yaska tuon ohi kävellessään? Ei, nyt taas ylianalysoin. Miksi hän kurkkisi pysäköityjen autojen sisään?... Ai miksikö? Eivätkös rikolliset tee juuri niin?... Ai poliisiase-
man parkkipaikallako?... Ehkä sinä olet merkattu mies...*

Kenelle sinä oikein puhut?

Nousin äkkiä ulos autosta ja aloin hoiperrella suuntaan, jossa kuvittelin psykologin olevan. Aikaa oli vielä kymmenen minuuttia. Löysin nopeasti lupaavan näköisen aulan ja

ilmoittauduin vastaanottotiskillä. Istuttuani odottamaan minulla ei ollut enää mitään muistikuvaa sisään kävelemisestä ja olisin aivan yhtä hyvin voinut istua pizzeriassa.

”Kantakoski? Onko Kantakoski?” matala miesääni huuteli.

Miksi minun nimeäni kuulutetaan?

Avasin silmäni ja näin vanhan herran puhuvan kauniin vastaanottovirkailijan kanssa. Tämä viehättävämpi näistä kahdesta osoitti kohta minua ja selitti jotain.

”Täällä!” huudahdin ja nousin äkkiä seisomaan.

Se vanha mies tuli kättelemään minua ja taisi kertoa nimensäkin. Nimi kuitenkin sujahti toisesta korvastani sisään ja toisesta ulos. Yritin vähän aikaa saada siitä kiinni, mutta en päässyt pitkälle. Olin vain vakuuttunut, että se ei päättynyt *nen*. Seurasin häntä huoneeseen, jossa oli mukavan näköinen sohva. Hän ei kuitenkaan ohjannut minua sohvalle, vaan kahdella tuolilla varustetun pienen pöydän ääreen.

”Olen hiukan väsynyt,” sain sanottua välittömästi tuoliin lysähdettyäni.

Hän ei kommentoinut heti, vaan istui ensin rauhassa alas.

”Onko sitä jatkunut jo pitkään?” hän kysyi vasta asennon haettuaan.

Sain hetkeksi ajatukseni järjestykseen.

”Ei, en vain ole nukkunut viime yönä,” selitin välttääkseni sivuraiteelle menon. ”Normaalisti nukun kyllä ihan hyvin. En ole täällä sen takia...”

Psykologini katsoi minua tarkkaavaisena silmälasiensa yli hyvin kiinnostuneen näköisenä.

”...Tai oikeastaan tavallaan olen,” jatkoin. ”Se on pitkä tarina.”

”Kaikkien ongelmien taustalla on pitkä tarina,” mies sanoi ymmärtäväisesti. ”Kerropa sinun tarinasi.”

Olin aivan liian väsynyt keksimään mitään ihmeellistä. Kaunistelemattoman totuuden kertominen oli helpointa. Siispä aloitin kertomuksen Yaskan avaimen unohtumisesta taskuuni ja kerroin aivan kaiken.

”Melkoinen yö,” yleisöni sanoi lempeällä äänellä sen jälkeen, kun olin päässyt tarinassani nykyhetkeen. ”Ja voit olla tosiaan varma siitä, että mikään täällä kertomasi asia ei tästä huoneesta lähde.”

Osasin aavistaakin sitä, mutta sen kuuleminen tuntui erityisen hyvältä.

”Vaitiolovelvollisuus?” tarkistin.

”Juuri se,” psykologi vastasi. ”Oletko ajatellut, mitä aiot tehdä seuraavaksi?”

Ajattelin asiaa sen verran mitä väsymykseni antoi myöten.

”Ei hajuakaan,” vastasin totuudenmukaisesti. ”Pitäisi kai löytää se ruumis ja ottaa roisto kiinni. Pallo jalkaan ja pyttyyn niin että häkki heilahtaa.”

Keskustelukumppanini hymähti kohteliaasti. Hymähdykseen liittymättä yhtäkkiä tajusin, ketä hän muistutti. Hän oli kuin ilmetty Gordon Freeman vanhana miehenä.

”Entä aiotko kertoa omasta osuudestasi?” hän kysyi.

”En,” vastasin heti. ”Se olisi poliisiurani loppu.”

Herra Freeman nyökkäsi.

”Ehkä,” hän aloitti, ”mutta minäpä kerron sinulle jotain, mitä tässä ammatissa oppii nopeasti.”

Hän osoitti erästä huoneesta olevaa hyllyä, johon en ollut aiemmin kiinnittänyt mitään huomiota. Siinä oli kahdessa tassossa täpötäyden näköisiä mappeja.

”Olen ehkä vanhanaikainen, kun säilytän noita paperisina,” hän selitti. ”Tuossa on vuosien varrella kertyneitä tarinoita asiakkailtani. Suurta osaa niistä yhdistää yksi asia, joka todennäköisesti on sinunkin tilanteessa se kaikkein tärkein.”

Alustus oli vakuuttava. Kohotin kulmiani sen merkiksi, että halusin kuulla, mikä se asia oli. Siispä hän jatkoi:

”Ihmiset käyvät täällä pääsääntöisesti siksi, että heidän mieltään painaa jokin. Monilla se on jokin ikävä tapahtuma, kuten läheisen menetys. Toisilla se on jokin salailusta kumpuava ongelma, kun valheiden korttitalon pystyssä pitämiseen kuluu aina vain enemmän ja enemmän energiaa. Sinulla taas on yhdistelmä näitä molempia. Olet joutunut todistamaan traumaattista tapahtumaa, mutta toisaalta myös salaillet omaa osuuttasi siinä. Et ole vielä ehtinyt rakentaa sitä korttitaloa ja siksi onkin hyvä, että olet täällä näin pian tapahtuman jälkeen.”

”Entä mikä se oppimasi asia on?” kysyin, kun selostuksesta tuntui puuttuvan se kaikkein kovin ydin.

Mies mokoma vain hymyili minulle koko suun kiertävän siistin partansa takaa. Samalla muistin yhtäkkiä hänen sukunimensä, joten jouduin vastahakoisesti luopumaan Freemanista.

”Ainoa lääke on avoimuus,” herra Karhu sanoi. ”Kaikki nämä ongelmat ratkeavat vain puhumalla. Niin kauan, kun

asiakkaani hautoo raskaita asioita sisällään, hänen ongelmansa eivät katoa minnekään – ne vain pahenevat. Ja vaikka henkilö kertoisikin täällä minulle kaiken, se olisi vain väliaikainen oireiden lievityshoito, mikäli hän jatkaisi salailua joka-päiväisessä elämässään.”

Uskoin häntä, vaikken pitänytkään hänen sanomastaan.

”Eli minun pitäisi vain kertoa esimiehelleni kaikki?” kysyin.

”Mielestäni kyllä,” Karhu vastasi. ”Voi olla, että saisit rikoksen ratkaistua paljastamatta kenellekään omaa osuutasi... Mutta pahoin pelkään, että se ei tekisi sinua onnelliseksi. Tapaus voisi kuitenkin jäädä mielesi perukoille avoimeksi. Kunnan kansalaisia ei ole suunniteltu hämäräpuuhiin.”

Juuri noin itsekin ajattelin!

Halusin todistaa koko maailmalle olevani kunnan kansalainen. Se sointuikin hyvin.

Voisin teettää t-paitoja, joissa lukisi 'kunnan kansalainen'. Nykyisille asiakkailleni voisin puolestaan jakaa sellaisia, joissa lukisi 'roisto'. Se voisikin olla uusi elantoni, jos joutuisin vaihtamaan alaa.

Karhu jatkoi:

”Pienikin rikollinen teko tuppaa kaivelemaan vielä vuosienkin päästä, jos ei ole jäänyt kiinni. Sen sijaan isojenkin rikosten jälkeen voi jatkaa elämäänsä onnellisena, kun ne on kunnolla käsitelty ja päätetty. Olen nähnyt paljon molempia.”

Vilkaisin kelloa, joka oli minuuttia vaille session loppumisaikaa. Karhukin vilkaisu sitä ja alkoi sitten puhua lopun sävyllä:

”En voi pakottaa sinua, mutta suosittelen tulemaan vielä uudestaan. Joka tapauksessa ota ihmeessä loppupäivä vapaata ja mene kotiin lepäämään. Mitä ikinä päätätkin tehdä niin päätä se vasta nukuttuasi. Miltä kuulostaa?”

Se kuulosti järkevältä, vaikken pitänytkään siitä. Olin aina kokenut henkisten ongelmien vuoksi otetut vapaapäivät heikkojen ja lusmujen toimintatapana.

”Hyvältä kuulostaa,” myönnyin.

Sovimme uuden ajan kahden päivän päähän, kun siellä oli sopivasti peruutuksen jättämä aukko Karhun kalenterissa. Vakuuttelin vielä meneväni suoraan kotiin nukkumaan. En luovannut vielä kertoa tarinaani kenellekään, vaan ajattelin oikeasti päättää siitä vasta saatuani hieman unta palloon.

Kiitin saamastani palvelusta ja laahustin tiskille hoitamaan rahaan liittyvät muodollisuudet. Kaunis vastaanottovirkailija ei vilkaissutkaan minuun päin käsitellessään papereja ja maksuvälineitä. Odottaessani kaikkia minulle kuuluvia byrokralialappuja katselin aikani kuluksi ympärilleni. Vuoroaan oli odottamassa joku kovin huolestuneen näköinen mies, joka istui samalla paikalla kuin minä aiemmin. Hän silmäili pöydällä olevia naistenlehtiä sen näköisenä, että lukisi niitä, jos kukaan ei olisi näkemässä. Pian hän kuitenkin luovutti ja otti käteensä monta vuotta vanhan Tekniikan maailman.

Sain lopulta kaiken tarvittavan edelleen pöytää tuijottaneelta vastaanottovirkailijalta ja poistuin rakennuksesta. Haistelin pikkukaupungin ilmaa hyvän tuulisena ja olin tyytyväinen käyntiini. Vielä jos olisin saanut hyvää palvelua tiskillä, olisin palanut halusta käydä uudestaan. Karhu oli kuitenkin ollut hyödyllinen ja pidin uutta tapaamista järkevänä.

Aloin kävellä kotia kohti. Autoon istahtaminen ei jostain syystä houkutellut. Koin tarvetta ajatella asioita ja sitä pystyi kävellessä tekemään paljon paremmin kuin ratin takana. Lisäksi kävellessä pystyi aivan eri tehokkuudella havaitsemaan asioita.

Kuten esimerkiksi tuon marketin ikkunoissa olevat mainokset. Jos olisin vain ajanut tästä ohi, en olisi huomannut banaanien olevan tarjouksessa 0,99 € kilolta!

Mieleni alkoi tehdä banaania, joten poikkesin kauppaan ostamaan tertun. Sen hinnaksi tuli sattumalta tasan yksi euro, joten maksoin rahvaanomaisesti käteisellä, mutta palkitsevasti tasarahalla. Hauskutin vielä myyjätyttöä kertomalla, miten heidän mainontansa oli tuottanut tulosta. Hän hymyili kohteliaasti ja alkoi sitten palvella seuraavaa asiakasta.

Kävin juuri siinä kaupassa aika harvoin ilman autoa, joten tottumuksesta vilkuilin parkkipaikalle etsien omaa koslaani. Harha-ajatukseni eivät kestäneet montaa sekuntia, mutta ne saivat minut ajattelemaan myös muuta auton käyttöä. Olin edelleen aikeissa mennä kotiin nukkumaan, mutta sen jälkeen olisi oivallinen tilaisuus käydä kalassa. Sitä taas en ajatellut tekeväni apostolinkyydillä, mikä johtui lähinnä vakioonkipaikkani sijainnista. En ollut vielä ehtinyt kauas poliisi-asemasta, jonka parkkipaikalla autoni toivottavasti vielä odotti, joten käännyn takaisin hakemaan sitä.

Puolivälissä lyhyttä matkaani näin sattumalta erään työn kautta tutun pultsarin katuojassa. Hänkin huomasi minut ja huuteli tavalliseen tapansa viinan polttamalla äänellä:

”Hei, Kantakoski, onko mulla hakuja perässä?”

Hän viittasi etsintäkuulutuksiin.

”Hei, Pena, en muista ulkoa,” vastasin totuudenmukaisesti. ”Tule joskus asemalle kysymään.”

Toisin kuin jotkut kollegani, en pitänyt näitä tuttavallisia laitapuolen kulkijoita ongelmana. Tuntui hyvältä ajatukselta pitää yllä positiivisia suhteita asiakaskuntaan, kunhan vain etäisyys oli riittävä. Pulsarit eivät sitä paitsi olleet yleensä pahoja ihmisiä. Suuri osa heistä oli vain surullisia häviäjiä, jotka toisissa olosuhteissa olisivat voineet elää normaalia duunarin elämää. He ansaitsivat mielestäni vihan sijasta sääliä. Tämänkin reppanan olin kerran nähnyt puiston penkillä syömässä raakaa jauhelihaa suoraan rasiasta.

”Otatko banaanin?” kysyin esitellen terttuani.

Penan silmät suurenivat iloisesta yllätyksestä.

”No perkele, kiitos,” hän sanoi ja ojensi kätensä.

Otin muutaman askeleen hän luokseen, repäisin tertusta yhden banaanin irti ja kurotin sen hänelle. Pena näytti iloiselta kuoriessaan sitä.

”Satutko muuten tietämään,” Pena aloitti skarpaten oikein huolella kuulostaakseen järkevältä, ”kuka se oli, joka Yaskan kämppään tunkeutui?”

Mitä ihmettä?

Pena ja Yaska olivat toki joskus henganneet yhdessä, mutta en silti voinut kuin ihmetellä alamaailman nopeaa tiedonkulkua.

”Kuinka niin?” kysyin yrittäen kuulostaa neutraalilta.

Pena otti ison haukun banaanista ja tunki sen saman tien poskeensa voidakseen puhua.

”Yaska sanoi antavansa tonnin sille, joka käretyttää sen,” hän sanoi. ”Annan sulle puolet, jos kerrot.”

Huolestuin. En kaivannut koko paikallista alamaailmaa perääni. Entistä suuremmalla syyllä Yaska oli saatava telkien taakse.

”Valitettavasti en tiedä,” valehtelin. ”Mitä muuta Yaska sanoi?”

Pena mussutti banaania aikansa ja katseli kauas tulevaisuuteen.

”Uhkasi tappaa sen,” Pena lopulta sanoi.

Harkitsin vaihtoehtojani uudestaan. Tajusin, että sängyn alle piilottamani hiukset eivät säilyisi siellä ikuisesti. Huonolla tuurilla ne olisivat ainoat uhrin jäljet, jota asunnosta olisi löydettävissä. Ne oli siis taltioitava mahdollisimman pian. Ruumiin löytämisessä voisi kulua vielä viikkojakin ja sitten saat-taisi olla jo myöhäistä.

Sinne asuntoon on päästävä. Harmi vain, että mitään perustetta kotietsinnälle ei ole. Se taltiointi on kuitenkin tehtävä virallisesti, joten avaimestani ei ole hyötyä.

Yhtäkkiä ymmärsin jotain tärkeää Yaskan hetkeä aikaisemmin jättämästä rikosilmoituksesta. Se olisi pitänyt huomata jo paljon aikaisemmin, mutta toisaalta ihan tällaista tilannetta ei ollut aiemmin tullut eteen.

Mitään kotietsintämääräystä ei tarvita! Me menemme Yaskan asuntoon tekemään normaalia rikospaikkatutkintaa. Etsimme jälkiä tunkeutujasta ja mikä olisikaan parempi löytö kuin hiukset ja niistä saatu DNA!

Penan keskittyessä banaaniinsa minä lähdin reippain askelin löntystämään kohti poliisiasemaa.

Valitan, herra Karhu, mutta en voikaan noudattaa hyvää ohjettasi. Minua tarvitaan vielä hereillä, jotta paha saisi palkansa.

En tuntenut enää väsymystä. Olin aivan liian innoissani. Aina välillä kiihdyin vahingossa juoksuaskeleille ja jouduin pakottamaan itseni takaisin käyntiin. Tarvitsin asemalta vain varusteet ja partnerin. Onneksi minulla oli valvonnassa harjoittelija, koska ketään itseään kunnioittavaa valmistunutta kollegaa tuskin olisin saanut mukaan tällaiselle tehtävälle. Ahollekin keikka piti toki markkinoida oikein, mutta en uskonut sen muodostuvan ongelmaksi. Harjoittelijoiden pitäisi aina olla riemuissaan päästessään leikkimään teknistä tutkin-
taa ja tomuttamaan esiin sormenjälkiä.

16

Saapuessani perille Aho oli edelleen tuuraamassa minua rikosilmoitusten vastaanotossa. Hänellä näytti olevan käsittelyssä viikon hörhö, joka sillä kertaa oli vanha nainen tilittämässä saamastaan pysäköintivirhemaksusta. Menin sivuovesta turvapeksin turvalliselle puolelle ja istuin takavassemmalle odottamaan vuoroani. Ilmoittaja vaikutti olevan kiihtyneessä tilassa ja Aho kuunteli häntä keskittyneen näköisenä.

”—aivan turhaa kiusaamista,” asiakas paasasi nopeaan tahtiin heiluttaen samaansa tikettiä kädessään. ”Siis suoraan törkeää kunnon kansalaisten vainoamista. Eikö täällä saa edes apteekissa käydä? Pitääkö siitä maksaa kymmeniä euroja? Minä olen vanha nainen ja veroillani rakentanut tämän maan! Minä en pysäköi korttelin päähän ja... Kirjoitanko tätä ylös? Kirjoita nyt ylös hyvä nainen! Teen tästä valituksen nimismiehelle ja haastan oikeuteen sinut...”

Hän osoitti ahoa viivasuoralla kädellä. Sitten hän käänsi sen minua kohti ja jatkoi:

”ja sinut!”

Sen jälkeen hän käänsi huomionsa takaisin Ahoon, joka edelleen istui hievahtamatta.

”Minä olin Curt Engströmin salarakas! Voin soittaa hänelle vaikka heti ja hän hoitaa teille kaikille potkut.”

Hän otti puhelimen käteensä ja piti sormea sen päällä ikään kuin olisi painamassa ydinohjuksen laukaisunappia.

”Eikö teillä mitään parempaa tekemistä ole?” nainen jatkoi valitusvirttään. ”Murhamiehiä kulkee vapaalla jalalla ja

te... Mitä te teette? Istutte täällä sisällä. Jos menette ulos niin se on vain kiusataksenne minun laisiani veronmaksajia.”

Hän laittoi puhelimen takaisin laukkuunsa ja näytti parkkisakkoa vielä uudestaan Aholle kuin jalkapallon erotuomari keltaista korttia.

”Tämä ei tule jäämään tähän,” hän julisti. ”Minä mitätöin tämän surkean paperinpalan... Hah! Siinä onkin teillä ihmettelemistä, kun löydätte tämän kallisarvoisen lappusenne silputtuna pitkin kaupunkia.”

Hän alkoi kävellä takaperin kohti ulko-ovea ja jatkoi julistamistaan värisevällä äänellä

”Kerron Curtille, mihin kaikkien rakastama poliisi nykyään käyttää varansa. Sitten menee päivä tai kaksi ja teiltä tulee minulle kukkapaketti postissa anteeksipyyntökirjeen kanssa!”

Hän selvisi ovelle asti, avasi sen koko ajan nauraen ja poistui lopulta ulos. Hänen naurunsa kuului vielä hyvän tovin sen jälkeen. Kun se lopulta oli vaimentunut kokonaan, Aho kääntyi minuun päin.

”Hyvin hoidettu,” kehuin häntä.

”Kiitos,” hän vastasi. ”En tosin tehnyt mitään. Oletko sinä nyt valmis tulemaan tähän takaisin?”

Potkaisin pyörillä liikkuvaan tuoliini vauhtia ja liu’uin lähemmäksi Ahoa.

”En,” aloitin, ”sain paljon paremman idean.”

Olin tosiaan saanut hyvän idean siitä, miten saan Aholle perusteltua retken Yaskan luo:

”Sinunhan pitää tehdä jotain teknistä tutkintaa koulua varten, eikö?”

”Joo, pitää,” hän sanoi, ”mutta on minulla jo melkein kaikki kasassa.”

Se vastaus puristi turhat ilmat pois suunnitelmastani.

”Voisit silti lähteä mukaan eräälle rikospaikkatutkinnalle,” sanoin hieman pettyneenä. ”Sinne pitäisi lähteä heti. Mäkinen on minulle palveluksen velkaa, joten voin nakittaa hänet tähän siksi aikaa.”

Aho vaikutti kiinnostuneelta, kuten harjoittelijat aina vaihtelevaa poliisin työtä tarjottaessa.

”Sinähän muistat hyvän ystävämme ja vakioasiakkaamme Yaskan?” pohjustin.

Kiinnostus vaikutti vähenevän, mutta silti Aho nyökkäsi ja mumahti myöntävästi.

”Noh,” aloitin selitykseni, ”tämä kyseinen ääliö kävi tänä aamuna tekemässä ilmoituksen, jonka mukaan hänen kotiinsa on tunkeuduttu. Mitään järkevää perustelua herra ei tälle uskomukselleen antanut. Normaalisti voisimme tunkea tällaiset jutut silppuriin, mutta kun Yaska antaa meille tilaisuuden mennä tutkimaan hänen kotiaan, se on samalla myös tilaisuus saada hänet kiinni jostain.”

”Mutta eihän se ole kotietsintä,” Aho huomautti. ”Onko meillä peruste tutkia kaappeja?”

Aho vaikutti olevan tilanteen tasalla vähintään yhtä hyvin kuin minä – todennäköisesti paremmin.

”Ei tosiaan ole,” jouduin myöntämään, ”mutta jos lattialla makaa ruumis, tilanne muuttuu.”

”Sanoit Yaskan itse tehneen ilmoituksen,” Aho huomautti taas. ”Ei kai Yaskakaan kutsuisi poliisia kotiinsa, jos hänellä olisi levällään jotain... laittomuuksia?”

Aikamme väännettyämme sain Ahon uskomaan reissun Yaskan luokse olevan hyvä idea. Mäkinenkin oli riemuissaan saadessaan maksaa palvelusvelkansa takaisin muutaman tunnin päivystyksellä. Kaikki näytti menevän suunnitelman mukaan.

Jo varusteita pukiessa alkoi kuitenkin tulla mutkia matkaan. Seisoin asekaapin edessä tyhjä varustevyö päälläni pääni lyödessä tyhjää. Minun piti laittaa vyölle pistooli, kaasumute, käsiraudat, pamppu, sekä varalipas – se oli aivan selvää. Avaimeni ei kuitenkaan ollut lainkaan sellainen, jolla oma asekaappini aukeaisi. Se oli aivan liian iso. Kotioveeni se sujahti aina ilman mitään ongelmia, joten miksi ei kaikki voimankäyttövälineet sisältävään asekaappiin?

Seisoin siinä tuijottaen asekaappia kuin sonni uutta veräjää. Vilkaisin Ahoa, joka ammattilaisen elkein oli jo saanut kaikki varusteet päälleen. Ihmettelin, mikä hänen salaisuutensa oli. Asekaapin avaamiseen oli selkeästi jokin poliisien salainen kädenpuristus, jonka olin yhtäkkiä unohtanut.

”Onko ongelmia?” Aho lopulta kysyi.

Huomasin suuni olleen auki ties kuinka pitkään.

”On,” vastasin rehellisesti. ”En saa kaappia auki. Näytätkö omaa avaintasi?”

Aho kaivoi taskustaan avainnippun ja näytti minulle yhtä avainta siitä. Se oli paljon pienempi kuin kotiavaimeni ja asekaapin avaamiseen juuri oikean kaltainen. Otin oman avainnippuni tarkasteluun ja vertasin sitä omaan asekaapin avaimeni. Ne näyttivät ihan samoilta.

Miksi yritin avata tätä kotiavaimellani?

Suuri häpeän tunne yritti vallata ajatuksiani, mutta se ei saanut tilaa. Keskittymiseni meni kaikki raskaaseen hengittämiseen ja kapean näkökenttäni ihmettelemiseen. Tunsin paniikin nousevan. Yritin hätistellä sitä pois työntämällä avainta äkkiä lukkoon, mutta en meinannut millään osua.

Hikipisaroita oli jo ilmestynyt otsalleni avaimen vihdoinkin sujahtaessa paikoilleen. Käänsin sitä ja ovi aukesi helposti. Laitoin äkkiä voimankäyttövälineet vyölleni lievimmästä aloittaen. Välttelin viimeiseen asti pistooliin koskemista, koska se vaikutti aivan vieraalta. Lopulta sekin oli kuitenkin pakko ottaa käteen.

Jokin sarja tarkistuksia tähän liittyi? Mistä se piti aloittaa? Mitä siinä piti tehdä?

Jostain lihasmuistista sormeni löysivät lippaan irrottavan napin. Vedin täyden lippaan irti pistoolista ja tuijotin sitä. Tuijotin myös tyhjäksi kuvittelemaani pistoolia.

Oliko se ladattu? Miten se tarkistettiin? Mikä minua oikein vaivaa?

Huomasin Ahon seuraavan toimiani tai toimimattomuuttani. Siispä laitoin hätäisesti lippaan takaisin paikoilleen ja työnsin pistoolin koteloonsa vyölleni toivoen, ettei se laukeaisi.

”Etkö pidäkään sitä ladattuna?” Aho kysyi.

Ääni tuntui kaikuvan jostain todella kaukaa, vaikka Aho seiso vieressäni. Näkökenttäni sumeni.

”Mennään,” mumisin ja harpoin Ahon ohi, jottei hän näkisi silmissäni kasvavaa pelkoa.

Vaelsin zombin lailla sokkeloisia kellarikäytäviä asekaapilta pysäköintihalliin. Matka tuntui pitkältä. Välillä horjahdin ja jouduin ottamaan seinästä tukea, mutta laahustin

eteenpäin. Joku käveli vastaan ja tervehti. Minulla ei ollut aavistustakaan, kuka hän oli. Saatoin tervehtiä takaisin.

Lopulta päädyimme pysäköintihalliin johtavalle metallovelle. Painoin kahvan alas ja vedin, mutta ovi ei hievahtanutkaan. Nostin kahvan takaisin ylös ja painoin sen sitten taas alas tunnustellen ja kuulostellen. Mekanismi vaikutti toimivan normaalisti. Salpa oli selvästi auennut, joten yritin vetää uudestaan.

Miksi se ei aukea? Onko siinäkin kuitenkin jokin lukko?

Kiskoin ja riuhdoin ovea kaikin voimin, mutta turhaan. Se vain nauroi minulle ärsyttävää provosoivaa nauruaan. Aloin jo suunnitella kostoja. Otin askeleen taaksepäin kapealla käytävällä jättäen minun ja oven väliin ihmisen mentävän tilan.

”Eikö se aukea?” Aho kysyi ja kokeili ovea.

Hän painoi kahvasta ja työnsi oven auki kevyen näköisesti. En ymmärtänyt. Levitin käsiäni.

Tilavaan halliin astuminen tuntui kuin pintaan nousulta pitkän sukelluksen jälkeen. Haukoin henkeä raahautuessani eteenpäin Ahon perässä. Tulosuunnastamme katsoen oikealla seinustalla oli kaksi vanhaa majjaa valmiina lähtöön ja niiden takana vähäinen määrä tutkinnan käytössä olevia siviili-autoja. Joku pesi ilmeisesti omaa autoaan hallin keskellä olevalla huoltopaikalla. Hän moikkasi meidät nähdessään ja moikkasin automaattisesti takaisin.

En tunnistanut häntä. Olin melko varma, etten ollut koskaan nähnytäkään. Siinä hän kuitenkin oleskeli poliisiautojen keskellä ilman, että kukaan kiinnitti häneen huomiota. Jos hän vaikka olisikin jokin aivan ulkopuolinen, hän voisi silti vaikka rakentaa pommia siellä hallissa. Hän voisi tehdä sitä viikkokausia kenenkään siihen puuttumatta, kunhan vain

näyttäisi siltä, että hän omistaa paikan. Se oli taas yksi osoitus siitä, miten pitkälle rikollisella polulla pärjäsi pelkällä röyhkeydellä.

”Mikä auto otetaan?” Aho kysyi.

Järkeni juoksi vielä sen verran, että tunnistin tyypillisen sudenkuopan. Moni sanoisi *ihan sama*, jos valinnalla ei oikeasti ollut väliä. Se oli virhe. Silloin hyvässä tapauksessa kysyjä yleensä ehdottaisi jotain ja hakisi vielä hyväksyntää valinnalleen, jolloin selvittäisi yhdellä ylimääräisellä kysymyksellä. Huonossa tapauksessa kysyjä ei osaisi valita ja kaikkien aikaa tuhrautuisi jonninjoutavaan seisoskeluun. Oikea ratkaisu oli valita vain jokin – ei ollut väliä mikä, koska sehän oli *ihan sama*. Silloin kysyjä hyväksyy valinnan suoraan, eikä asiasta tarvitse käydä enempää keskustelua.

”Tämä,” sanoin osoittaessani minua lähinnä olevaa autoa.

Kuten teoriani ennusti, Aho meni mitään sanomatta hakemaan avaimet läheisestä kaapista ja palasi pian valitun auton luokse. Muodon vuoksi kurkkasin tavaratilassa tekniset tutkintavälineet sisältävään salkkuun. Protokollan mukaan olisi pitänyt tarkistaa jokaisen luetteloidun esineen olemassaolo, kunto ja riittävyys, mutta vähemmän yllättäen en jaksanut tehdä sitä. Katsoin vain salkun näyttävän täydeltä. Aho sen sijaan tarkisteli autoa hyvinkin perusteellisesti.

Sulkiessani takaluukun minua alkoi huimata. Otin molemmin käsin tukea autosta ja roikotin päätäni. Sumea pimeys valtasi taas hetkeksi silmiäni, kunnes se hiljalleen vetäytyi pois.

”Oletko kunnossa?” Aho kysyi. ”Vaikutat tosi väsyneeltä.”

Sehän se oli! Kaikki tämä on aivan normaalia yliväsymyksestä johtuvaa oireilua. Jos lyhyttä torkkua taukotilan

sohvalla ei lasketa, heräsin viimeksi yöunilta... noin 30 tuntia sitten.

"Olen väsynyt," myönsin. "Voitko sinä ajaa?"

"Voin, mutta oletko sinä työkunnossa?" Aho kysyi kuulostaen aidosti huolestuneelta.

"Joo," valehtelin. "Kyllä tämä tästä."

Laahustin auton oikealle puolen, avasin etuoven ja lysähdin apukuskin paikalle.

Onpa mukava penkki. Tässä voisi vaikka nukkua.

17

Saavuimme Yaskan asuintalon pihalle ilman, että minulla oli mitään muistikuvia matkasta. En kuitenkaan uskonut nukuneeni. Olin vain ollut kytkettynä pois päältä.

Noustessani autosta huomasin voivani pahoin. Se tunne tuli vatsasta, mutta ei ollut tavallinen pistävä vatsakipu, eikä edes oksettava olo. Se oli jotain kokonaisvaltaisempaa. Halusin vain heittäytyä pitkäksi ja sulkea silmäni määräämättömäksi ajaksi. Kaduin jo sitä, etten ollut noudattanut herra Karhun neuvoa ja mennyt kotiin nukkumaan. Valitsemani polku oli kuitenkin kuljettava loppuun, joten otin tutkintasal-kun käteeni ja aloitin pitkän kävelyn kohti Yaskan rapun ovea.

Rapun ovi oli lukossa, kuten asiaan kuului. Kaivoin esiin Yaskan avaimen, joka edelleen oli taskussani, ja avasin oven sen enempää ajattelematta.

Pahus.

"Mistä tuo avain tuli?" Aho kysyi aivan aiheellisesti.

Mitä ihmettä sanon hänelle? Ei minulle ole mitään laillista perustetta pitää Yaskan avainta hallussani.

"Ai miten niin?" kysyin pelatakseni aikaa.

Tälle tilanteelle ei ole mitään uskottavaa selitystä. Totuuskaan ei ole kovin uskottava. Aho on fiksu, eikä hän varmasti niele mitään hätäisesti keksittyä pajunköyttä. Olisipa harjoittelijani sittenkin ollut joku yksinkertaisempi tapaus...

"Antoiko Yaska sen meille tätä tutkintaa varten?" Aho kysyi.

Juuri näin! Keksi sinä se luonnollisin selitys. Tuo oli jo paljon parempi kuin mikään minun keksimäni. Harmi etten voi

käyttää tuota suoraan, koska se räjähtäisi naamalle, jos asiasta kysyisi Yaskalta.

"Vähän sinne päin," vastasin mysteerisesti. "Tähän rapuun tulee aika usein asiaa, joten meillä on hyvä olla avain omasta takaa."

Olin ylpeä sepityksestäni. Se vihjasi juuri sopivasti väittämättä tai kiistämättä kuitenkaan mitään suoraan. Se myös kuulosti joltain kokeneempien poliisien hyväksi havaitulla käytännöltä, joka oli vain vähän normien vastaista. Se antoi Aholle mahdollisuuden antaa asian olla menettämättä yöuniään.

"Onko meillä niitä paljonkin?" Aho kysyi, ikävä kyllä.

"Ei," vastasin lyhyesti.

En keksinyt mitään järkevää sanottavaa, joten toivoin lyhyen vastauksen kannustavan unohtamaan koko jutun. Harpoin vielä reippaasti eteenpäin jättäen Ahon selkäni taakse, minkä toivoin entisestään nostavan kynnyistä jutusteluun kai-kuvassa rapussa.

Selvisin Yaskan ovelle ilman lisäkysymyksiä ja uskoin väistäneeni luodin. Varmuuden vuoksi soitin nopeasti ovikelloa. Asunnosta kuului välittömästi askelia ja pian ovea jo rapisteltiin sisäpuolelta.

"Onko kotietsintälupaa?" Yaskan ääni kuului oven läpi.

"Tulimme selvittämään kuka tunkeutui asuntoosi," ilmoitin kovalla äänellä. "Emme tee kotietsintää."

Seurasi pitkä hiljaisuus. Vilkaisin Ahoa, joka kelpo harjoittelijan lailla seisoi porraskäytävän kaiteen takana hieman suojassa ja katseli tarkkaavaisen näköisenä ympärilleen. Häntä ei ainakaan mahdollinen naapuriasunnon rikoskumppani päässyt yllättämään selkäpuolelta.

Olin juuri aikeissa kovistella ovea, kun hiljaisuus yllättäen päättyi lukon rapinaan ja oven avautumiseen. Sitten Yaska jo seisoikin kynnyksellä päällään valkoiset löysät bokserit ja hi-haton verkkopaita. Hänen silmänalusensa olivat huomattavan tummat. Hän katsoi molempiin suuntiin ovelta ja vetäytyi sitten askeleen verran sisään.

”Ai toit muijasikin,” hän sanoi.

En halunnut jäädä kalistelemaan sapeleita, joten jätin kommentin huomiotta.

”Teemme rikospaikkatutkintaa,” selitin. ”Etsimme jälkiä, joita se tunkeutuja olisi voinut jättää.”

”Ei täällä mitään jälkiä ole,” Yaska tuhahti pysyen oviaukon tukkeena.

Hymyilin hänelle pikaisesti.

”Jätä sen arviointi asiantuntijoille,” sanoin. ”Onko asunnossa muita tällä hetkellä?”

Yksinkertaiset kysymykset houkuttelivat yleensä asiakkaitamme vastaamaan niihin.

”Ei,” Yaska sanoi ja siirtyi kauemmaksi, minkä tulkitsin meille kutsuna käydä sisään.

Nyökkäsin Aholle sisään menon merkiksi ja hän tuli perässäni.

”Näytätkö mistä löysit sen rytätyn tupakka-askin?” kysyin Yaskalta, vaikka toki tiesin.

Hän otti muutaman askeleen kohti olohuonetta ja osoitti sitten sohvan alle.

”Tuolta noin,” hän sanoi.

Kävelin siihen kohtaan, jossa olin kaatunut.

”Ja mihin olit sen jättänyt?” kysyin.

Yaska osoitti sohvan vierelle, väärään paikkaan.

”Ja paskat,” sanoin. ”Ei se siellä ollut.”

Yaska kivettyi tuijottamaan minua. Ja vaikken kääntynyt-kään katsomaan, Aho epäilemättä teki selkäni takana samoin.

Voi Jyri, Jyri... Et todellakaan ole työkunnossa. Mitäs jos lataat tallennuksen ulkopuolelta ja yrität uusiksi?... Aijoo, eihän se käy. Miten siis aiot nyt elää speaktaakkelinomaisen möllytyksesi kanssa? Vai aiotko tehdä niitä vielä lisää?

”Mistä sinä sen tiedät?” Yaska kysyi epänormaalilla äänellä.

En kai astunut Yaskan tarkoituksella virittämään ansaan? Olisiko hän niin ovela? Sillä tosin ei ollut nyt väliä, koska oli sekunti tai pari aikaa keksiä taas jotain todella sukkela.

”En minä tiedäkään,” yritin. ”Miten sinä voit tietää? Onko siinä sohvan vieressä jokin tupakka-askille varattu paikka?”

Yaska vaihtoi lonkkaleponsa puolta.

”Kai nyt vittu oman asuntoni tunnen,” hän sanoi hyökkävästi.

Päätin yrittää samaa kuin hetkeä aikaisemmin rapussa Ahon kanssa ja käänsin tilanteelle selkäni.

”Tarkistetaan nyt ensin, ettei se tunkeutuja enää ole asunnossa,” julistin.

Kävelin vauhdilla makuuhuoneen oviaukolle. Katsoin sisään toivoen näkeväni naisen ruumiin sängyn vieressä. Valitettavasti kaikki näytti kuitenkin aivan normaalilta – sillä erotuksella, että seinältä puuttui Yaskan muotokuva.

”Missä se hieno taulu on?” kysyin ärsyttääkseni.

”Annoin sen mutsille,” Yaska vastasi nopeasti.

Nautin hetkestä.

”Äitisihän on kuollut,” väitin vastaan, koska muistin tarkistaneeni asian joskus.

”Joo,” Yaska sanoi, ”tarkoitin sun mutsia.”

Se ärsytti.

”Miksi valehtelet?” kysyin. ”Me olemme täällä auttamassa. Olet kerrankin rikoksen uhri.”

”No tehkää sitten työtänne,” Yaska tiuskaisi. ”Vittuilette vaan.”

Yaska hiljeni ja poistui takavasemmalle. Viitoin Ahon luokseni. En uskaltanut lukea hänen naamaansa, joten en katsonut suoraan sitä kohti.

”Tutki makuuhuone,” käskin, vaikken yleensä käskenyt.

”Mitä etsin?” Aho kysyi epämurkkuuden huokuvan hänen äänestään.

”Ihmistä,” vastasin.

Aho meni makuuhuoneeseen minun jäädessä Yaskan kanssa olohuoneeseen.

”Oletko edelleen sitä mieltä,” aloitin, ”että täällä ei ole käynyt ketään muuta sen jälkeen, kun minä olin täällä viimeksi kotietsinnällä?”

”Olen varma siitä,” Yaska valehteli vakuuttavasti.

”Eikö yhtäkään yhden illan juttua?” kysyin tarkentavasti, vaikka olin painostanut samassa asiassa jo rikosilmoitusta jätettäessä, eikä se silloinkaan ollut ollut viisasta.

Onnekseni Aho pelasti minut huutamalla makuuhuoneesta:

”Täällä on tosi outo haju!”

Haiseeko kalalle?... Voi ei, en kai sanonut sitäkin ääneen?

Katsoin ympärilleni ja helpotukseksi huomasin sillä kertaa pitäneeni mölyt mahassani.

”Millainen haju?” kysyin kävellessäni Ahon luokse.

”En ole varma,” hän vastasi. ”Jokin tuttu haju se on.”

Aho meni kontilleen nuuhkimaan.

”Se tuntuu tulevan sängyn alta,” hän ilmoitti.

Yaska rymisteli makuuhuoneen oviaukolle, jonka itse tunkin kokonaan sillä hetkellä. Hän tunki väkisin ohitseni.

”Yaska?” aloitin. ”Ei kai sinulla ole mitään salattavaa sängyn alla?”

Hän kääntyi katsomaan minua vihaisesti oma tilani sisäpuolelta.

”Onko sulla?” hän kysyi.

Nielaisin. Siinä tilanteessa olisin halunnut nokittaa, mutta melkein kaikki pelimerkkini olivat jo pöydällä. Seuraava mölätys saattaisi hyvinkin paljastaa minut.

”Täällä on kala!” Aho huudahti osittain sängyn alta.

”Mitä vittua?” Yaska tiuskaisi ja kumartui katsomaan.

En voinut olla kokematta pientä nautintoa tilanteesta.

”Noniin, siitä saatte sormenjäljet!” Yaska riemuitsi pääsängyn alla.

Aho nousi pystyyn polviensa varaan.

”Poliisikoulussa sanottiin,” Aho aloitti, ”että sormenjälkiä on saatu kaikkialta paitsi nesteen pinnalta.”

Hän kääntyi katsomaan minua.

”Mutta saadaanko kalasta?”

”Älkää koskeko siihen!” Yaska huudahti kiihtyneenä kömpessä pystyyn. ”Soittakaa KRP paikalle.”

Aho katsoi minua odottavan näköisenä.

”Ei taideta,” sanoin. ”Enkä usko, että kalan nahasta saa sormenjälkiä.”

Olin levollisin mielin, koska en ollut mielestäni koskenut kalaan suoraan. Olin käsitellyt sitä vain käärepaperin läpi.

Käärepaperi! Muistinko ottaa sen mukaani?

Aho kurkkasi uudestaan sängyn alle ennen kuin ehdin tehdä mitään. Ja sitä paitsi olinhan minä koskenut kalaan paljain käsinkin, koska en ollut muuten saanut sitä asemiin.

"Täällä on paperiakin," hän sanoi. "Sellaista, mihin kaupasta ostettu kääritään."

Eivvv... Voivvv... Nyt pitää toimia nopeasti.

"Näytä," sanoin ja sukelsin Ahon viereen.

Sängyn alla tosiaan oli minulle hyvin tuttu käärepaperi, jossa epäilemättä oli aivan riittävästi minun sormenjälkiäni. Sen enempää asiaa kaunistelematta kurotin siihen paljaalla kädelläni ja vedin sen näkyville.

"Älä nyt vittu..." Yaska yritti estää minua. "Urpo!"

Nyt nähdään olisiko minussa ainesta Hollywoodiin.

"Hups," töksäytin ja ravistin paperin kädestäni sängyn päälle.

"Pilasit sen tahallasi!" Yaska syytti aiheellisesti.

En uskaltanut katsoa Ahoa. Nostin kädet rauhoitteluvaan asentoon.

"Ei hätää," sanoin. "Otetaan minulta vertailusormenjäljet."

Sormenjälkiä taltioidessa otettiin usein vertailusormenjälkiä sellaisilta henkilöiltä, jotka olisivat saattaneet jättää taltioidut jäljet, mutta jotka eivät liittyneet tutkittavaan tapaukseen. Se oli tavallista esimerkiksi baarimurroissa. Näissä tapauksissa vertailusormenjäljet otettiin työntekijöiltä. Ne sitten lähetettiin rikostekniseen laboratorioon yhdessä taltioitujen jälkien kanssa.

”Ja sinulta myös,” sanoin Yaskalle.

Selitin käsitteen Yaskalle juurta jaksain saadakseni kieroksia alas. Sen jälkeen, parhaanakin puhujana, kehotin itseäni ja Ahoa vetämään hanskat käteen. Ehdotin myös Ahon etsivän sängyn alta lisää johtolankoja ja hän kävikin siihen työhön intoa puhkuen. Sillä aikaa taltioin kalan käärepaperin läpinäkyvään pussiin, johon kirjoitin asiaan kuuluvasti löytöpaikan tiedot. Itse kalaa en nähnyt aiheelliseksi ottaa mukaan.

Kaivoin laukusta vertailusormenjälkilomakkeet, alustan, mustepullon ja telan. Tuleva askartelu hiukan pelotti, koska en ollut ottanut sormenjälkiä musteella sitten poliisikoulun. Normaalisti epäiltyjen sormenjäljet taltioitiin poliisiasemalla valtavalla laitteella, joka olemuksensa perusteella oli peräisin avaruudesta. Asiakkaat eivät koskaan heittäytyneet hankaliksi sen kanssa. Se oli niin vaikuttava, että he halusivat saada jätettyä mahdollisimman hyvät sormenjäljet.

Samalla kun itse tutkailin laukkaa, Aho nousi ylös ja poimi sieltä taskulampun. Sen jälkeen hän meni takaisin lattiatasoon möyrimään.

”Mitä te nyt vielä etsitte?” Yaska tivasi.

”Lisää johtolankoja,” selitin. ”Vai onko täällä jotain, mitä et toivo meidän löytävän?”

Yaska näytti minulle keskisormea.

”Täällä on hiuksia!” Aho huusi sängyn alta. ”Ne voisi hyvin olla jäänyt kalamieheltä.”

Bingo. Paitsi että... voihan minultakin olla jäänyt hiuksia sänkyyn kiinni... Paitsi että... Juuri äsken sukelsin sinne rähmi-mään sitä paperia todistajien läsnä ollessa.

”Millaisia?” kysyin Aholta. ”Nehän voi kuulua vaikka Yaskalle.”

Luin Yaskan naamaa hyvin tarkasti. Vielä hän ei näyttänyt olevan huolissaan.

”Pitkiä ja vaaleita,” Aho tarkensi. ”Ne on patjan ja tukipuiden välissä. Ehkä kalamies onkin kalanainen.”

Yaskan hätäännys oli käsin kosketeltavissa. Se tuntui hyvälle.

”Onko täällä käynyt vieraita, joilla on pitkä vaalea tukka?” kysyin Yaskalta pitäen hymyn vain vaivoin kurissa.

Yaska vilkaisi minua, sitten katsoi sänkyä ja sitten taas minua.

”Muijia täällä käy paljon,” hän sanoi yllättävänkin vakuutavasti. ”En minä muista ketkä on blondeja ja ketkä ei.”

”Hetki sitten sanoit, ettei täällä ole käynyt ketään,” huomautin.

”No vittu ei ole pariin viikkoon käynyt,” Yaska tiuskaisi. ”Aiemmin kävi.”

Otin muistivihkoni esille ja olin kirjoittavinani siihen jotain peittääkseni virneeni.

”En tajua,” Yaska jatkoi. ”Miten niitä hiuksia voi olla tuolla?”

”No miten se kala voi olla täällä?” Aho sanoi nousten samalla ylös pitäen muutamaa hiusta kädessään.

”Näytä,” Yaska sanoi ja ryntäsi Ahon luo.

Ennen kuin minä tai Aho olimme ehtineet reagoida, Yaska oli repinyt hiukset Ahon kädestä.

”Joo, nää on mun omia,” hän valehteli yrittämättä edes olla uskottava.

Sitten tapahtui jotain, mitä mieluummin en olisi nähnyt. Yaska tunki hiukset suuhunsa ja lyhyen yrittämisen jälkeen ainakin näytti siltä kuin olisi nielaissut ne.

”Miksi noin teit?” Aho kysyi hämmentyneen oloisena. ”Niistä olisi saatu DNA-näyte.”

Yritin edelleen karistaa näkyä mielestäni ajattelemalla raakaa jauhelihaa syöviä pultsareita. Se onnistui vasta, kun vaihdoin jauhelihan naudasta sika-naudaksi. Aho kyyristyi uudestaan sängyn viereen, mutta Yaska esti häntä katso-
masta sängyn alle.

”Nyt riittää,” Yaska sanoi. ”Haluan teidät ulos täältä nyt heti!”

Kaikki tapahtui niin äkkiä, ettei minulla ollut ratkaisua valmiina. Näytti siltä, että päästäksemme tutkimaan lisää, meidän olisi pitänyt ensin niputtaa Yaska. Se taas olisi ongelmallista monestakin syystä. Ensinnäkin, olin epävarma onnistuisimmeko edes siinä. Toisekseen, voisi olla vaikeasti perusteltavissa käyttää voimakeinoja rikoksen uhriin teknisen tutkimuksen yhteydessä. Oli aika ajatella järkevästi. Minun piti laittaa vähintäänkin harjoittelijan turvallisuus etusijalle.

”Okei, me lähdemme,” sanoin.

Pakkasin ripeästi tutkintasalkkumme. Ohjatessani Ahoa ulos makuuhuoneesta huomasin hänen puristavan käsiään tiukasti nyrkissä. En syyttänyt siitä. Minunkin teki mieli tirvaista Yaskaa turpaan – lähes joka päivä – mutta painimista asiakkaiden kanssa kannatti silti välttää viimeiseen saakka.

”Ne vertailusormenjäljet,” sanoin Yaskalle lähtiessämme. ”Sinun sormenjäljet epäilemättä ovat jo meillä rekisterissä, joten ei niitä tarvitse tässä ottaa. Omani voin ottaa poliisiase-
malla.”

”Sepä kiva,” Yaska vastasi.

Hän silminnähdessä rauhoittui heti, kun olimme ulkona maakuuhuoneesta.

”Onko teillä jo teoria valmiina?” hän kysyi. ”Tuliko vihainen kalakauppias ilmastointikanavia pitkin, vai?”

Katsoin olohuoneen katon rajassa olevia ilmastointiaukoja. Kissa olisi mahtunut juuri ja juuri niitä pitkin, mutta senkin olisi pitänyt osata ruuvata ritilät takaisin paikalleen poistuessaan.

”Ei vielä,” sanoin. ”En kuitenkaan usko tekijän olleen kalakauppias.”

Lyhyt lausahdukseni piti sisällään sekä valeen, että totuuden. Minulla toki oli teoria valmiina. Ja siihen ei liittynyt kalakauppiasta.

”No mikä lie kalastaja,” Yaska jatkoi.

”Ei sekään,” intin vastaan. ”Siinä käärepaperissa oli kaupan tarra.”

Pitikä sekin nyt hieroa Yaskan naamaan...

”Ehkä joku sieltä kaupasta osaa auttaa,” Aho sanoi silmät säihkyen. ”Jos yhden päivän aikana kovin moni ei ole ostanut kokonaista siikaa sieltä.”

Nyt äkkiä ulos täältä ennen kuin Aho keksii tässä ja nyt sen olleen minä. Ja toivottavasti Yaska ei ehtinyt huomata, minkä kaupan tarra siinä paperissa oli.

”Me tutkimme asiaa,” sanoin avatessani oven rappukäytävään. ”Ilmoitamme sitten, jos jotain selviää.”

Ohjasin Ahon ulos ja menin itse heti perässä. Olin sulke-massa asunnon ovea rauhallisesti, kun Yaska yllättäen tarttui siihen ja pauskasi sen kiinni. Pamaus kaikui rappukäytävässä hyvän tovin.

Kävelimme Ahon kanssa ulos rapusta sanaakaan sanomatta. Autolle päästyämme huomasin hänen edelleen puristavan oikeaa kättään nyrkissä, joten avasin suuni.

"Haluatko puhua jostain?" kysyin, kuten huolehtivan ohjaajan kuuluikin.

Aho näytti ensin yllättyneeltä, mutta sitten avasi nyrkinsä ja näytti sen sisältöä minulle. Hänen kämmenellään oli pätkä vaaleaa hiusta.

"Loistavaa," kehuin ja näytin peukkuja ylös.

"Miksi Yaska ei haluaisi meidän tutkivan näitä hiuksia?" Aho kysyi.

Tiesin varsin hyvin, miksi.

"Jotain salailtavaa hänellä on," vastasin ympäripyöreästi. "Kenelle ikinä ne hiukset kuuluivatkaan, Yaska tuskin haluaa meidän saavan sitä selville."

"Miksi Yaska olisi sitten kutsunut meidät kotiinsa?" Aho kysyi.

"Ei hän kutsunutkaan," muistutin.

Aho avasi tutkintasalkun mietteliään näköisenä. Seurasin hänen moitteetonta toimintaansa hiuksen taltioinnissa.

"Yaska vaikutti aika yllättyneeltä," Aho sanoi, "siinä vaiheessa, kun ne hiukset löytyivät. Ei kai meitä olisi päästetty sisään, jos Yaska olisi epäillyt jotain kiusallista löytyvän?"

"Ei hän näyttänyt tietävän kalastakaan," huomaustin.

Aho kirjoitti viimeiset löytötiedot hiuksen sisältävän pus-sin kylkeen.

"Joku on siis halunnut tehdä Yaskalle kiusaa," Aho aloitti, "ja siksi on käynyt piilottamassa kalan hänen sänkynsä alle. Todennäköisesti ne hiukset kuuluvat sille tekijälle. Yaska taas

tunnisti tekijän siinä vaiheessa, kun näytin niitä hiuksia, mutta hän ei halunnut poliisiin tietävän.”

Aho pakkasi tavarat takaisin tutkintasalkkuun ja nosti sen auton tavaratilaan.

”Käydäänkö sen kaupan kautta paluumatkalla?” hän ehdotti.

Juttu alkoi minustakin vaikuttaa mielenkiintoiselta. Sitä olisi ollut hauska selvittää, jos en itse olisi ollut siinä osallisena. En halunnut edistää omaa kiinni jäämistäni, mutta pelkäsin myös Yaskan pääsevän kannoilleni kalatiskin myyjää kovistelemalla – sikäli, kun hän ymmärtäisi tehdä niin. Oli siis aihetta käydä siellä itse ensin.

”Käydään ihmeessä,” sanoin.

Tunnistin heti sen riskin, että kalatiskillä olisi palvelemissa sama henkilö, joka oli sen pahamaineisen siian minulle edellisenä iltana myynyt. Hän saattaisi hyvinkin muistaa minut, jos näyttäisin naamaani. Vaatteidenkin olivat sattuneesta syystä samat. Sen syötön jos Aholle antaisin lapaan, olisi pelini jo varmasti pelattu.

Pelisi saattaa olla jo nyt pelattu. Olet osoittanut Aholle pakkomielleesi Yaskaa kohtaan, näyttänyt pitäväsi hallussa avainta Yaskan rapun oveen, möläytellyt käsittämättömiä tyhmyyksiä ja hyvin epäilyttävästi rähminyt todistusaineistoa Yaskan kotona. Jos Aho ei vielä yhdistä sinua ja mystistä kalamiestä (tai -naista), hän vähintäänkin epäilee sinun olevan sotkeutunut johonkin hämäräpuuhaan.

Aho ajoi markettia kohti kiitettävän turvallisesti. Haaveilin maailmasta, jossa kaikki ajaisivat siten. Se olisi minun kaipaamani kurin ja järjestyksen maailma ja Ahon kaipaama oikeudenmukaisuuden maailma. Ne saattoivat jopa olla sama

paikka. En halunnut häiritä sitä fantasiaa puhumalla, joten annoin Ahon ajaa rauhassa.

Fantasia kuitenkin rikkoutui, kun pari risteystä ennen määränpäättä joku idiootti ajoi viereiseltä kaistalta härskisti punaisia päin. Me odotimme vasemmalle kääntyvien valon vaihtumista vihreäksi ja tämä sankari ajoi suoraan. Sillä paikkakunnalla ei ollut kovin montaa liikennevaloristeystä, joten ei olisi luullut olevan liikaa vaadittu kunnioittaa edes niitä muutamaa.

”Lähdetäänkö perään?” Aho kysyi.

Mokomakin ansaitsee rangaistuksen unelmointini häirinnästä.

”Lähdetään,” vastasin.

Puoli tuntia myöhemmin pysäköimme marketin pihaan. Sakkovihko oli ohentunut yhden liuskan verran – tai oikeastaan kolmen liuskan, koska se koostui kolmen eri värisen liuskan seteistä. Ne olivat ohutta paperia. Kun kirjoitti päällimmäiseen, teksti tuli näkyviin myös kahdessa alemmassa. Yksi kappale oli asiakkaalle, yksi syyttäjälle ja yksi päätyi jonnekin mustaan aukkoon. En ollut koskaan kuullut kenenkään käsittelevän sitä kolmatta kappaletta, mutta silti se piti aina jättää tiettyyn lokerikkoon.

Vielä markettiin sisään kävellessä yritin keksiä keinoa kiemurrella itseäni turvaan. En kuitenkaan millään saanut ajatuksiani kasattua riittävän hyvin. Aina kun olin saamassa, ajatus luiskahti ankeriaan lailla karkuun. Näkökenttänikin alkoi taas sumentua.

”Poliisista, päivää,” Aho sanoi kalatiskin palveluhenkilölle ja näytti virkamerkkiään.

Minulla ei ollut mitään muistikuvaa kaupan läpi kävelemisestä. Vilautin hätäisesti omaakin virkamerkkiäni, kun en muutakaan osannut. Vasta siinä kohtaa tajusin, että tiskin takana oli eri henkilö kuin edellisenä iltana. Se oli helpotus, mutta hengitykseni silti kiihtyi kiihtymistään. Yritin tasata sitä.

”Etsimme henkilöä, joka on eilen ostanut täältä kokonaisen siian,” Aho jatkoi. ”Voitteko auttaa?”

Vanha kalatiskin rouva jäykistyi, kuten kunnan kansalaiset usein poliisiin edessä tekivät.

”E-en ollut töissä silloin,” hän sanoi pahoittelevalla sävyllä. ”Mutta kollega taisi olla, odottakaa hetki...”

Sen sanottuaan hän ripeästi kipitti tiskin toiseen päähän ja katosi varastoon johtavan oven taakse. Kuulin hänen vielä huutavan:

”Neea, tule äkkiä tänne! Poliisilla on asiaa! Neea!”

Minua oli palvellut nuori nainen, jonka nimi voisi hyvinkin olla Neea.

Mitä sinä siinä vielä rauhassa seisoskelet? Nyt poistut paikalta ja äkkiä! Mikä tahansa veruke kelpaa! Oksenna vaikka!

Oksentaminen tuntui hyvältä idealta. Sitä ei välttämättä pitäisi edes teeskennellä. Silmissäni nimittäin sumeni entisestään ja vatsani tuntui kääntyvän ympäri. Äkkiä iski myös huimaus, jonka johdosta lysähdin polviasentoon. Haukoin henkeä, mutten tuntunut saavan. Ylävartaloani kannatelleista käsistäni katosi voimat ja otin lattian vastaan poskellani. Jossain kaukana kaikui huuto, josta erotin juuri ja juuri oman nimeni.

18

Avasin silmäni. Makasin lattialla kylkiasennossa oikealla kyljelläni. Edessäni oli tyhjä rullakko ja sen takana likainen seinä. Ähisin ja vaikeroin hieman, koska vastaavassa tilanteessa tunnuttiin aina tekevän niin.

”Hei, heräsit,” kuulin Ahon sanovan.

En kääntynyt katsomaan äänen suuntaan. Pian Aho kumartuikin eteeni ja katseli minua huolestuneen näköisenä.

”Älä liiku,” hän komensi, ”ambulanssi on kohta täällä.”

Huomasin suuni olevan auki, joten suljin sen. Katsoin varovaisesti ympärilleni ja päättelin makaavani kaupan varas-
totilan lattialla.

”Mitä tapahtui?” kysyin uneliaalla äänellä.

”Tuo on minun repliikkini,” Aho vastasi. ”Yhtäkkiä lysähdit lattialle tajuttomana.”

Prosessoin saamaani informaatiota hetken.

”Saitko selville, kuka sen kalan osti?” kysyin, koska se tuli ensimmäisenä mieleeni.

”Unohda se,” Aho pahaenteisesti väisti kysymyksen. ”Olet vaikuttanut tänään todella väsyneeltä. Yaskan luonakin olit jotenkin poissa tolaltasi ja teit virheitä.”

Se piti täysin paikkansa, mutta sen kuuleminen harjoittelijalta tuntui erityisen pahalta.

”Soitin Lampiselle,” Aho jatkoi. ”Sinun pitää soittaa myös, kunhan sinut on ensin tarkastettu.”

Sopivasti juuri silloin valkotakkiset saapuivat – vaikkei heillä valkoisia takkeja ollutkaan – jonkun kaupan työntekijän saattamina. Kaksi ensihoitajaa otti minut haltuunsa ja tekivät

tarkistuksia ihailtavan tehokkaasti. Sopivan tilaisuuden tullen kerroin heille valvomisesta ja stressaavasta yöstä menemättä yksityiskohtiin. Hyvin pian he totesivat, että todennäköisesti tarvitsin vain lepoa. Olisin saanut mennä heidän mukanaan sairaalaan niin halutessani, mutta en halunnut. Päätin vihdoinkin noudattaa herra Karhun neuvoa ja suunnata suoraan kotiin.

Matka ei ollut pitkä, mutta Aho vaati saada antaa minulle kyydin. Vain idiootti olisi vastustanut. Ahon tehtävänä oli myös viedä voimankäyttövälineeni ja suojaliivini takaisin poliisiasemalle säilytykseen, joten pakkasin ne tavaratilaan. Oma autoni oli jäänyt poliisiaseman pihalle, mutta se sai odottaa. Minun tehtävänä oli levätä. Siitä työstä minut erotti enää yksi auton sisällä käytävä epäilemättä epämiellyttävä keskustelu:

”Haluatko puhua siitä?” Aho kysyi käynnistettyään moottorin.

Mistä? Siitäkö, että ostin sen kalan ja kävin tunkemassa sen Yaskan sängyn alle? Vai viittaatko pyörtymiseeni? Oikeasti haluaisin puhua naisten alusvaatteista.

”Tänään on ollut vähän vaikea päivä,” sanoin esittäen asian kenties turhan lievästi. ”Voidaanko puhua kaikesta siten, kun seuraavan kerran tulen töihin?”

Aho vilkaisi minua, eikä hänen kasvoillaan ollut inhoa ja paheksuntaa. Olin näkevinäni vain aitoa huolta.

”Voidaan,” hän sanoi. ”Ota vain ihan rauhallisesti.”

Se kuulosti joltain, mitä häiriköille yleensä sanottiin. Olin silti kiitollinen.

”Kiitos,” vastasin. ”Ja anteeksi.”

Ahon suupielet nytkähtivät hieman ylöspäin. Olin ylpeä harjoittelijastani. Poliisivoimat saisi hänestä vielä esimerkillisen vahvistuksen. Olisin halunnut kertoa hänelle kaiken, mutta kaksi asiaa esti sen. Ensinnäkin, olin aivan liian väsynyt. Toisekseen, en aikonut tehdä enää mitään muuta ennen kuin olin nukkunut vähintään kellon ympäri.

Muutaman minuutin päästä olin jo kotiovellani. Jaksoin juuri ja juuri nostaa kättä vilkuttaakseni Aholle. Sen jälkeen laahustin seiniä pitkin ovelle, jonka ainakin luulin johtavan omaan asuntooni. Avaimeni sopi lukkoon, joten astuin sisään. Ympärilleni katsomatta etenin makuuhuoneeseen hitaasti, mutta varmasti. Onnekseni olin syväoppinut sen, että nukkumaan mennessä piti aina jaksaa ottaa päällysvaatteet pois ja kömpiä peiton alle. Muuten lepo oli tehotonta. Pääni laskeminen tyynylle jäikin sitten viimeiseksi asiaksi, mitä siitä päivästä muistiini jäi.

19

Heräsin. Verhojen raosta ei kajastanut valoa. Ajatukseni laukkasivat nopeasti ja organisoidusti, mikä oli olennainen muutos edellisen hereillä oloni loppuvaiheille. Lihaksistani sen sijaan oli kaikki voima kadonnut. En tiennyt, kauanko olin nukkunut.

Vessahätä pakotti minut kaikesta huolimatta nousemaan istuma-asentoon. Nälkä ja jano olivat myös läsnä. Vatsassani oli kuitenkin kummallinen olo, jonka johdosta mieleni teki vain vettä. Kampesin itseni vaivalloisesti seisomaan ja aloin raahautua vessaa kohden.

Perille päästyäni sytytin valot, jotka olivat siihen hetkeen aivan liian kirkkaat. Samaan aikaan kirosin ja ihmettelin sitä, ettei asuntojen vessoissa oletuksena ollut minkäänlaista yövalo-optiota. Oma pönttöni sijaitsi keskellä isoa kylpyhuonetta, jossa lähempänä ovea oli pesutorni ja kauempana suihku, sekä sauna. Molemmat silmät suljettuina hapuilin kohti pönttöä. Välillä varovasti raotin toista silmääni ihan vähän tarkistaakseni kurssini.

Istuin alas, koska väsyneenä pissasin mieluummin istua. Samalla muistin, että pelimies olisi jättänyt kylpyhuoneen valot pimeiksi ja sytyttänyt vain käytävän valon. Se oli kuitenkin minulle myöhäistä.

Toimitukseni valmistuttua näin jo paremmin. Siitä huolimatta painoin vahingossa ison huuhtelun nappia ja tunsin välittömästi syyllisyyttä maapallon tuhoamisesta. Siitä aiheutuneen pahan maun lisäksi suussani maistui kaikki Yaskaan liittyvät tapahtumat. Siispä kaivoin sähköhammasharjan

peilikaapista, laitoin siihen liikaa hammastahnaa ja suristelin menemään niin, että vaahto valui suupielistä rinnuksille. Oikeaoppisen kahden minuutin jälkeen syljin ylimääräiset lavuaariin. Sitten huuhtelin kasvoni odottamatta veden muuttuvan lämpimäksi. Kuivattuani naamani liian pieneen käsipyyhkeeseen tunsin vihdoin olevani taas elossa.

Kävelin käytävän ja olohuoneen kautta keittiöön. Menin kiertotietä nähdäkseni, mitä mieltä seinällä roikkuva tikittävä kello oli vuorokaudenajasta. Olohuoneeseen piti laittaa valot, jotta näkisin viisarit kunnolla. Ne osoittivat puoli seitsemää. Minulla ei ollut ollut kellonajan suhteen mitään odotuksia saatikka toiveita, joten en ajatellut sitä sen enempää. Menin vain keittiön kaapille hakemaan kulhon ja kaadoin siihen runsaasti suklaahippuja sisältäviä raksuvia muroja. Sitten avasin jääkaapin ottaakseni sieltä maitoa...

...mutta se oli loppu.

Minulta kesti monta sekuntia hyväksyä kamala totuus. Siitä tilanteesta ei ollut mitään kunniallista ulospääsyä. Joko häviäjän lailla söin murot kuivana, häviäjän lailla laitoin niihin maidon sijasta vettä, häviäjän lailla kaadoin ne vaikeasti takaisin pakkaukseensa tai häviäjän lailla heitin ne pois.

Valitsin häviäjän ratkaisun ja jätin murot lautaselle. Tiesin vallan hyvin niiden nahistuvan nopeasti, eivätkä ne pysyisi ihanan rapsakoina, vaikka saman tien juoksisin lähikauppaan maitoa ostamaan. Lykkäsin vain väistämätöntä. Lyötynä miehenä kulautin yksinäisen smoothien ykkösellä alas ja lyyhistyin television ääreen.

Arki-ilta puoli seitsemän... Kai tähän aikaan jo jotain katsottavaa tulee? Joltain hömppökanavilta luulisi vähintäänkin

tulevan jotain remontointia tai kilpailijoiden ulos äänestämistä.

Aloitin selaamisen ykkösestä. Siellä oli uutiset menossa, kuten melkein aina tuntui olevan. Kakkosella oli hieman yllättäen uutisikkuna. Kolmosella taas ruutuun pärähti heti Huomenta Suomen logo.

Katsoin kelloa seinällä. Sitten kaivoin puhelimeni esiin ja katsoin sen näytöllä olevaa kelloa. Katsoin vielä päivämääränkin varmuuden vuoksi. Asiasta ei jäänyt mitään epäselvyyttä. Olin vain arvioinut nukkumiseni keston 12 tuntia alkanuttiin.

Jätin ykköskanavan uutiset taustalle pulisemaan. Yleensä minun ei tarvinnut arvioida nälkääni kelloa katsomalla, mutta sillä kertaa koin sen aiheelliseksi. Palasin keittiöön laittamaan kaurapuuron tulille. Edellisestä kerrasta olikin jo vierähtänyt aikaa. Sen valmistumista odotellessa rouskutin muroja kuivana, minkä aikana join kaksi lasillista vettä.

Televisiossa oli jo aamun ensimmäinen studiovieras pääsyt ääneen, kun puuroni oli vihdoin valmista. Lappasin sen lautaselle liian isolla kauhalla, jolloin osa puurosta jäi kattilan kulmiin. Menin takaisin television ääreen lusikoimaan mestarin aamiaista. Katselin ruutua kuin akvaariota. Vasta muutaman lusikallisen jälkeen kiinnitin puheeseen huomiota. Biologin näköinen nainen kertoi intoa puhkuen hyönteisistä. Studioisäntä nyökkäili ja hymyili kohteliaasti. Pian huomasin itsekin tekeväni niin.

Elämä tuntui mukavan rauhalliselta. Muistin kuitenkin, että edellisenä päivänä asia ei ollut ollut niin. Mietin hetken miksi. Sitten muistin. Elämä tuntui taas hankalalta.

Minulla on tänään yksi velvollisuus ja se on soittaminen Lampiselle. En aio tehdä mitään muuta.

En kuitenkaan soittaisi ennen kuin vasta kahdeksalta. Siihen asti piti tappaa aikaa.

Sen jälkeen voisin mennä vaikka kalaan. Kenties tällä kertaa tärppäisi. Se sopisikin hyvin tähän surulliseen tarinan kaareen. Juuri kun olisin löytänyt elämäni rakkauden, minulta lähtisi ensin virka alta ja sen jälkeen Yaska nitistäisi minut.

Muistin taas pelätä Yaskan kosta. Hän saattoi jo tietää kaiken. Yhtä lailla hän ei välttämättä tiennyt mitään, mutta realistinen mahdollisuus oli. Jos hän tietäisi, hän ei yrittäisi mitään vähempää kuin tappaa minut. Se tuntui ikävältä ajatukselta, mutta toisaalta silloin hänellä ei olisi mitään intressiä piiloutua minun asuntooni.

Ellei hän sitten suunnittele viiltävänsä kurkkuani auki minun nukkuessa.

Olin tyytyväinen, että se ajatus tuli päähäni vasta nukkutuani univelat pois. Päädyin kuitenkin kaikesta järkeilystäni huolimatta tarkastamaan kaikki asuntoini vähäiset miehen mentävät piilopaikat. Sitten päätin mennä suihkuun huuhtomaan viemäristä alas viimeisetkin merkit edellisistä päivistä. Käyttämäni vaatteetkin oli aiheellista pestä, joten kävin hakemassa makuuhuoneen lattialle riisumani mytyn.

Kauhaisin vaivalloisesti kaikki vaatteet kerralla syliin. Odotin ainakin yhden sukan tippuvan matkan aikana kuormasta. Lattialta kuuluvaa kilahdusta sen sijaan en ollut odottanut. Käänsin katseeni äänen suuntaan ja näin lattialla avaimen.

Yaskan avain, kuinkas muuten. Kaikkien hankaluuksieni instrumentti. Ken sinuun tarttuu, se sinuun hukkuu.

Heitin vaatekasan pesukoneen eteen ja palasin poimaan avaimen – oman luomukseni, joka lopulta oli tuhonnut minut. Fyysisen toimintonsa lisäksi se myös avasi alamaailman ja ylämaailman erottavan portin. Alhaalta kömmittiin toisinaan ylös ja välillä onnistuttiin jäämäänkin. Sen sijaan ylhäältä alaspäin oli jaossa vain menolippuja. Jos joku joskus palasi sieltä, hän oli jo muuttunut alamaailmalaiseksi.

Sillä hetkellä keksin, mitä avaimelle tekisin. Se ratkaisi samalla päivän ohjelmankin. Minun oli marssittava Tuomionvuorelle ja tuhottava Valtasormusavain sen tulisessa kidassa. Koska sopivaa tulivuorta ei kuitenkaan pikaisella googlettamisella löytynyt kävelymatkan päästä, jouduin tyytymään Alduin-joen vastineeseen. Sieltä se turmiollinen kapistus saattaisi vielä jonakin päivänä löytää tiensä jonkin epäonnisen sielun käsiin, mutta se ei olisi enää minun murheeni.

Suihkun jälkeen kaivoin kalastusvälineeni komerosta. Paras aamusyöntiaika oli jo takanapäin, mutta se ei ollut enenkään minua haitannut. Autoni oli edelleen toivottavasti poliisiaseman pihassa, joten kohtaloni oli kävellä. Laitoin vielä pesukoneen päälle ja poistuin sitten asunnosta kaikkien vakuutusyhtiöiden ohjeiden vastaisesti.

Kotoani oli lyhyt matka kaupungin läpi virtaavalle joelle, mutta vakio-onkipaikalleni sai jokea seurata hyvän tovin. Matkalla joelle ehdin jo hetkeksi unohtaa kaikki epämiellyttävät tapahtumat edellisiltä päiviltä. Kävelin paikallisen kuuluisuuden mukaan nimetyn torin halki ja sen jälkeen vesistö jo pilkisti talojen välistä. Parhaalla paikalla oli seudun ykköshotelli, jossa kuulemma useampikin presidentti oli joskus majoittunut. Kerran olin käynyt sen ravintolassa diivailemassa, kun en vielä ollut oppinut paikallisille tavoille.

Saavuttuani joelle lähdin kävelemään rantaa seuraavaa ulkoilureittiä pohjoiseen. Vastaan juoksi yksi aamuvirkku hölkkääjä, jota en tunnistanut, mutta joka kuitenkin moikkasi minulle. En moikannut takaisin, mitä kaduin välittömästi jälkeeni. En päässyt paikkaamaan tilannetta, koska muita ulkoilijoita ei juuri näkynyt – muutamaa napit korvilla kulkevaa koiran ulkoiluttajaa lukuun ottamatta.

Arvostin vallitsevaa hiljaisuutta. Sellaista ei Helsingissä päässyt missään kokemaan. Kävely tuntui hyvältä, vaikka olikin kylmä ja vaikka minulla olikin kantamuksia.

Alitettuani tienoon suurimman sillan olin jo lähellä määränpäätäni. Edessäni näkyi pieni kallioinen niemen kärki, jonka takana lymysi vanha betoninen laiturin rämä. Kohteeni nähdessäni yritin taas keksiä, mitä varten se oli alun perin rakennettu. Jatkoin matkaani aina laiturin kärkeen, jossa normaalisti istuskelin ongella.

Perillä laskin onkivehkeeni alas. Vastarantaa tuijottaen käteni meni taskuuni, jossa se hipelöi siellä tuomiotaan odottanutta avainta. Pian jo pyöritin avainta käsissäni silmiäni alla. Aiemmin olin ollut varma päätöksestäni, mutta siinä seisossa epäröin taas. Vallasta luopuminen tuntui vaikealta. Ajattelin kaikkea hyvää, mitä sillä esineellä voisi vielä saada aikaan.

Kuten mitä?

Sitten ajattelin taas, miten paljon paremmin asiat olisivatkaan ilman mokomaa kapistusta. Tiesin tulleeti turmelluksi. Se tuskin johtui vallasta, vaan pikemminkin sukeltamisesta liian syvälle.

Älköön kukaan joutuko kokemaan sitä, mitä minä olen kokenut. Tämä päättyy tähän!

Harkitsin elokuvaan sopivan ajatukseni lausumista ääneen, mutta en kehdannut tehdä sitä. Aika oli tullut. Siirsin avaimen heittokäteeni ja latasin linkoa.

Puhelin soi.

Normaalisti sellaisessa tilanteessa olisi kuka tahansa laittanut avaimen takaisin taskuunsa ja vastannut ensin puhelimeen. Sitä taas olisi saanut vielä katua. Hyvät olisivat voittaneet heti, jos sen avaimen olisi vain heittänyt menemään puhelusta huolimatta. Sen sijaan, kun avain jäi taskuun, tiedossa oli pahaa vastaan pitkä kamppailu, josta ei selvittäisi ilman menetyksiä.

Olenko kova jätkä?

Heitin avaimen jokeen kaikin voimin niin kauas kuin ikinä. Hetken päästä ulapalla näkyi tyydyttävä molskahdus.

Olen.

Valtava taakka vierähti pois harteiltani. Nautin siitä hetken. Sitten katsoin puhelinta. Soittaja oli Aho. Painoin vihreän luurin kuvaa.

"Hyvät voitti," vastasin puhelimeen.

"Aha, no hyvä," Aho sanoi. "*Kuules, meidän pitää puhua.*"

"Sitä minä vähän pelkäsinkin," sanoin nöyrästi.

"*Lampinen tenttasi minua eilen aika pitkään,*" Aho selitti. "*Kerroin, että kävimme Yaskan luona ja että olit vaikuttanut todella väsyneeltä aamusta alkaen.*"

Ahon äänen sävyssä oli jotain tavallisuudesta poikkeavaa. Sanoma oli selvä. Hän ei ollut laverrellut minun hämäräpuuhistani vielä kenellekään. Mutta siinä oli selkeästi myös uhkaus mukana. Hän tiesi. Ja hän tulisi vaatimaan minulta selvitystä.

"Voidaanko tavata?" Aho jatkoi. *"Mieluummin ennemmin kuin myöhemmin."*

Totuuden hetki ei ollut enää kaukana.

"Tavataan vaikka heti," myönnyn. *"Olen ongella. Tule tänne."*

Annoin hänelle ohjeet paikkani löytämiseen.

"Hyppään saman tien autoon," Aho ilmoitti. *"Olen siellä 20 minuutissa."*

Suljin puhelun kohteliaasti, mutta tehokkaasti. Sitten istuuduin laiturin nokkaan. Laitoin saman tien syötin koukuun. Heitin siiman veteen ja jäin seuraamaan kohon liikkeitä.

Ilma maistui hyvälle. Odotin tulevaa tunnustustani innolla. Saisin syytteet ja todennäköisesti tuomion vähintäänkin virkavelvollisuuden rikkomisesta, mikä tietäisi varmoja potkuja. Sillä hetkellä kuitenkin tuntui siltä, etten edes pitänyt poliisin työstä. Paljon mieluummin olisin vaikka...

Leipuri.

Mietin työpöydälläni notkuvaa paperipinoa. Se katoaisi kertarysäyksellä elämästäni. En jäisi kaipaamaan sitä. Enää yhdellä asialla oli merkitystä.

Kun minut vedetään kölin ali, minun on tehtävä kaikkeni vetääkseni Yaskan mukanani.

Toteutuksen suunnittelu sai kuitenkin odottaa vielä ainakin reilun vartin. Sen ajan keskityin mieluummin kohon tuijottamiseen.

20

”Jyri,” Aho lausui takaani saadakseen huomioni.

Vilkaisin olkani ylitse. Aho seiso i turvallisen välimatkan päässä, mikä sai minut tuntemaan itseni asiakkaaksi. En syyttänyt siitä. Nousin seisomaan ja käännyn ympäri.

”Minä olen se kalamies,” tunnustin suoraan pitäen viisimetristä teleskooppionkea kädessäni.

Aho piti etäisyytensä.

”Siltä se alkoi tosiaan vaikuttaa,” hän sanoi.

En kiirehtinyt sanomaan mitään muuta. Tunnustus tuntui hyvälle. Olo oli samalla tavalla vapaa kuin teininä sen jälkeen, kun oli vuosien jahkailun jälkeen pyytänyt tyttöä treffeille. Itselleni niin tosin oli käynyt vain kerran ja silloinkin olin saanut rukkaset, mutta se oli silti tuntunut hyvältä. Se tuntui edelleen hyvältä.

”Miksi?” Aho kysyi.

Se oli paras mahdollinen kysymys. Silti en ollut miettinyt siihen vastausta valmiiksi. Kun valtasormus ei enää poltellut taskussani, en voinut kuin ihmetellä omaa käytöstäni.

”Tilaisuus teki varkaan,” vastasin mielestäni totuudenmukaisesti.

”En tosin varastanut mitään,” tarkensin äkkiä.

”Paitsi muutaman tyhjän kirjekuoren,” tarkensin lisää.

Huokaisin.

”Haluatko kuulla pitkän tarinan?” kysyin.

Aho antoi hyväksyvän merkin, joten aloitin heti. Lähdin liikkeelle Yaskasta. Sitten siirryin kotietsinnän kautta avaimeen. Kerroin ensimmäisestä tiedusteluretkestäni,

kirjeistä ja jauhopaketesta. Seuraavaksi oli vuorossa kala, josta pääsi helposti sängyn alla tapahtuvaan osaan. Kuoleman kohdalla Ahon ilme muuttui. Kerroin vielä autoepisodista ja oletetusta ruumiin hävittämisestä. Lopetin tarinan taukokuoneen sohvalle.

”Ja siitä eteenpäin tiedätkin jo kaiken,” sanoin. ”Sen avaimen heitin jokeen äskettäin.”

Aho oli siirtynyt tarinan aikana normaalille vuorovaikutusetäisyydelle.

”Olet liemessä,” hän totesi.

Nyökkäsin.

”Varsinkin, kun kerroit kaiken minulle,” hän jatkoi.

Nyökkäsin uudestaan.

”Mutta se Yaska...” Aho sanoi. ”Meillä on siis Yaskan kuristaman naisen DNA ja silminnäkijä teolle. Eikö niiden luulisi jo riittävän?”

”Pahoin pelkään,” aloitin, ”että uskottavuuteni tuomioistuimen edessä on kärsinyt. Eikä meillä ole mitään, mihin sitä DNA:ta voisi verrata.”

Aho otti puhelimensa esiin ja avasi karttasovelluksen.

”Siispä kaivetaan se ruumis esiin,” hän sanoi päättäväisesti. ”Näytäpä vielä kartalta, missä kohtaa kadotit Yaskan sen takaa-ajokohtauksenne lopuksi.”

Orientoiduin hetken. Sitten tarkensin kartan viimeiseen risteykseen, josta olin nähnyt Yaskan kääntyvän. Seurasin tietä, kunnes kartalla näkyi jokin puron tapainen.

”Tuosta kohtaa kymmenen minuuttia,” sanoin.

Aho zoomasi ulos ja sen jälkeen heti takaisin sisään hiekan toisessa kohdassa.

”Tiedän missä Yaska kävi,” hän julisti.

Viisitoista minuuttia myöhemmin seisoin Ahon kanssa suon laidalla. Kyseessä ei ollut virallinen virkistysalue, mutta pitkospuut kulkivat silti suon halki. Ahon paikallistuntemuksen mukaan niitä ylläpidettiin talkoovoimin. Joku Ahon koirahullu ystävä oli kuulemma osa sitä ylläpitorinkiä. Auton oli saanut kätevästi pysäköityä tien vieressä olevalle tasaiselle maastolle. Se epäilemättä oli muovautunut sellaiseksi juuri lukuisten autojen ansiosta.

Aloimme edetä pitkospuita pitkin. Näytti tosiaan siltä, että vain muutaman kymmenen metrin kävelyllä saisi ruumiin upotettua suohon helposti. Yaska olisi todennäköisesti hankkiutunut taakastaan eroon mahdollisimman nopeasti, joten ensisijainen etsintäalue ei ollut laaja. Vesi oli kuitenkin tummaa. Paljain silmin ei nähnyt pintaa syvemmälle.

”Olisipa ruumiskoira,” haikailin ääneen.

Aho otti mitään sanomatta puhelimensa taas esiin ja laittoi sen pian korvalleen.

”Moikka, onko paha paikka?” hän kysyi puhelimelta.

Aho naurahti saamalleen vastaukselle.

”Kuules, pääsisitkö nyt heti Justuksen kanssa keikalle?” Aho kysyi.

Hän kertoi tarkan sijaintimme hyvin. Olisin varmaan itsekin osannut niillä ohjeilla perille. Aho jutteli vielä hetken mukavia, kunnes sulki puhelun.

”Ruumiskoira tulee puolessa tunnissa,” hän ilmoitti minulle.

”Justus?” varmistin.

”Vanhan kaverin vanha koira,” Aho selvensi. ”Nyt se on jo eläkkeellä, mutta taito on tallella.”

Seurasi hetken hiljaisuus, jollaisen aikana läsnäolijat yleensä miettivät seuraavaa puheenaihetta. En tosin keksinyt mitään. Tilanne alkoi pian käydä epämukavaksi. Sitä ei sietäisi puolta tuntia.

”Virka-aseman väärinkäyttö,” Aho lopulta sanoi, mikä sai minut huokaisemaan helpotuksesta. ”Sen lisäksi kotirauhan rikkominen, vahingonteko ja varkaus.”

Nyökkäilin nöyränä, mutta viimeinen särähti.

”Varkaus?” ihmettelin. ”Eikö se menisi näpistyksenä? Ne hän olivat vain tyhjiä kirjukuoria.”

”Omaisuuksien arvo on kyllä vähäinen,” Aho myönsi, ”mutta veit sen suunnitelmallisella tunkeutumisella toisen kotiin.”

Totuuden mukaisesti esitettyinä se kuulosti todella pahalta.

”Nojoo,” hyväksyin Ahon järkeilyn. ”Eipä sillä paljoa merkitystä ole. Potkut tulee jo siitä ensimmäisestä.”

Pääsääntöisesti poliisikin sai törttöillä vapaa-ajallaan melkoisesti menettämättä virkaansa, mutta virka-aseman väärinkäyttöä kohtaan ei oltu ollenkaan suopeita.

Päädyimme seisomaan pitköspuiden alkuun. Aho poimi maasta pienen kiven ja heitti sen kevyesti jorpakkaan. Tein itse perässä, mutta jostain testosteronisesta syystä minun piti heittää kivi pidemmälle.

”Jos olisitkin murtautunut sinne sorkkaraudalla,” Aho spekuloi heittoani arvioidessaan, ”olisi rikos paljon lievempi.”

Hän oli oikeassa. Silloin se ei olisi virka-aseman väärinkäyttöä. Se olisi vain tavallinen murto. Tai jos tekotapa ei olisi selvillä, voisin vaikka vedota siihen, että ovi oli auki. Mitään murtojälkiähän ei ollut. Tuskin pystytään myöskään todistamaan, että minä olin ollut taulun putoamisen takana. Kenties Yaska ei osaa edes epäillä sitä. Vielä, jos Yaska ei ole huomannut kirjeiden vaihtuneen, ei jäljelle jäisi muuta kuin kotirauhan rikkominen.

Suljin silmäni ja palasin muutaman kymmenen minuuttia ajassa taaksepäin. Kaiken kertominen Aholle ei ehkä ollutkaan ollut niin järkevää. Jos olisin pitänyt kiinni pääsäännöstä, enkä olisi myöntänyt mitään, olisin lähes kuivilla.

Jos tarkkoja oltiin, se pääsääntö oli hieman monimutkaisempi. Kaikkea ei kannattanut kiistää. Kannatti myöntää kaikki sellainen, minkä poliisi pystyi joka tapauksessa osoittamaan. Kaikesta epäselvästä kannatti lausua mahdollisimman vähän. Satujen sepittäminen osui yleensä omaan nilkkaan, koska silkat valheet oli usein helppoa todistaa juuri siksi itseksseen. Jos tutkittavana oli esimerkiksi murto nakkikioskiin, amatööri saattoi väittää, ettei ollut koskaan käynytkään kohteessa. Se taas näytti oikeudessa aika huonolta lausumalta, kun kioskin sisältä löytyi kuitenkin syytetyn sormenjäljet. Ammattilainen olisi väittänyt käyneensä joskus asiakkaan roolissa kioskin sisällä mistä tahansa eksoottisesta syystä menemättä yksityiskohtiin.

Pahus, eihän minua tosiaan vedä mikään muu syvään veteen kuin tunnustukseni Aholle. En saa sitä enää tekemättömäksi, mutta olisiko mitään mahdollisuutta saada Aho pitämään suunsa kiinni?

Katsoin Ahon selkää toivoen oppivani jotain. Päädyin kuitenkin miettimään, kuinka pieni hän oikeasti olikaan suojalivinsä alla. Siinä liivissä oli se hyvä puoli, että se sai pahimman kynäniskan näyttämään sopivan rotevalta. Se myös häivytti tehokkaasti naisten naiselliset muodot.

”Olet oikeassa,” vastasin lopulta Aholle. ”Sorkkarauta olisi ollut parempi – tai se, etten olisi tunnustanut kaikkea sinulle.”

Sen sanominen sai Ahon kääntymään minua kohti. Pallo oli heitetty hänelle. Katsoin häntä silmiin yrittäen pitää kasvoiltani kaiken anelemisen poissa. Mikä ikinä hänen ratkaisunsa olikaan, halusin hänen kuitenkin päätyvän siihen itse.

”Varastin kerran paidan,” Aho yhtäkkiä töksäytti ja heitti pallon hetkeksi takaisin minulle.

En osannut reagoida, joten Aho joutui hakemaan pallonsa takaisin.

”Olin silloin 14,” hän jatkoi. ”Kaverin kanssa saatiin sellainen päähänpisto. En ollut koskaan aiemmin varastanut mitään, enkä sen jälkeenkään.”

Aho kuulosti syvästi anteeksi pyytävältä, mikä sai minut tuntemaan oloni syylliseksi.

”Nykyisen ostoskeskuksen tilalla oli silloin eräs halpahalli,” hän kertoi. ”Kerran karkkihyllyllä tulimme jotenkin ajatelleeksi, että olisi *siistiä* varastaa paita. Enempää harkitsematta menimme suoraan vaateosastolle ja laitoimme molemmat jonkin pinossa olleen paidan myyttynä omien paitojemme alle kuin se olisi maailman luonnollisin asia. Emme edes katsoneet kokoa.”

Aho kääntyi takaisin suolle päin ja jatkoi.

”Jännitys tuli vasta sitten, kun aloimme lähestyä kassaa. Siinä oli silloin joku toinen asiakas ostostensa kanssa ja meinasin aluksi jäädä jonottamaan. Kaverini lähti kuitenkin kävelemään ohi ja minä, sydän hakaten, seurasin perässä. Siinä oli kaksi kassaa vierekkäin ja sen käyttämättömän kohdalla oli sellainen portti kiinni...”

Aho näytti käsillään ja ymmärsin kyllä, millainen tilanne oli. Siitä oli joskus aika hankala päästä ohi, jos piti poistua ostamatta mitään. Se oli varmaan tarkoituskin. Jotenkin yhteiskunnassa oli onnistuttu pääsemään sellaiseen tilanteeseen, että kaupasta poistuminen tyhjin käsin tuntui lähes rikolliselta.

”Juuri silloin se edellä ollut asiakas siirtyi maksamaan,” Aho jatkoi. ”Tiedäthän, juuri siihen portin kohdalle? Siitä ei mitenkään mahtunut ohi. Menin silloin aivan paniikkiin ja yritin kiivetä sen pienen portin yli...”

Aho näytti kädellään korkeutta, jolla kuvittelinkin sellaisen portin yläreunan olevan.

”...Se oli juuri niin korkealla, etten saanut jalkaa heitettyä siitä yli. Tyhmyyksissäni yritin sitten hypätä, mutta jotenkin rämähdin sen portin päälle. Makasin kohta maassa rikki menneen portin päällä ja näin kaverini juoksevan ovesta ulos. Se kassalla ollut asiakas jotain kauhisteli ja kysyi, olenko kunnossa. Olin niin kauhuissani, etten saanut sanaa suustani. Noustessani ylös tajusin sen varastettavan paidan pudonneen oman paitani alta...”

Kuuntelin suu auki. Aho oli viimeinen henkilö, jonka olisin kuvitellut olleen lapsena myymälävarkaissa. Ei siinä sinänsä mitään ihmeellistä ollut, koska kaikki tekivät lapsena

tyhmyyksiä. Huomion arvoista sen sijaan oli se ilmeinen tunnelataus, jolla Aho sitä tapahtumaa muisteli.

”...Muistan hyvin sen vanhan kassaneidin ilmeen. Siinä oli samaan aikaan kauhistusta ja voitonriemua. Hän alkoi heti huutaa Jormaa paikalle sillä kiihkeydellä, millä itse olisin huu-
tanut palokuntaa sammuttamaan ruutivarastoa lähenevää tulipaloa. Olin niin jäykkänä kauhusta, etten edes lähtenyt karkuun...”

Arvelin saavani pian tietää tämän Jorman roolin tarinassa, joten en kysynyt.

”...Kohta jostain löntysti paikalle mies huoltomiehen haalareissa. Kassaneiti osoitti minua viivasuoralla kädellä ja sanoi myymälävarkaaksi. En muista miten minua siinä käsiteltiin. Muistan vain istuneeni jossain takahuoneessa tämän Jormaksi osoittautuneen miehen kanssa ja ajatelleen elämäni olevan ohi. En ollut koskaan aiemmin ollut tekemisissä poliisin kanssa ja se tuleva kohtaaminen pelotti minua enemmän kuin mikään muu. En osannut ajatella, että alle 15-vuotiaana seuraukset oikeasti rajoittuisivat keskusteluun vanhempieni kanssa. Kun poliisit sitten lopulta tulivat, itkin vain hysteerisesti koko ajan...”

Ymmärsin sen poliisin pelon. Vaikka kunnan kansalaiset suhtautuivatkin poliisiin erittäin positiivisesti, he myös pelkäsivät asiakkaaksi joutumista yli kaiken. Ongelmanuoret taas pitivät poliisia vain osana koneistoa, joka oli jatkuvasti häiritsemässä heidän elämäänsä. Yleensä hankalat tapaukset pelkäsivät vain sitä, että heidän pahoista teoistaan kerrotaan heidän vanhemmilleen. Sitten oli vielä niitä, joita ei kiinnostanut mikään. Sellaisista kasvoi Yaskoja.

”...Seuraava muistikuvani onkin jo siitä, kun isäni saapui. Tavallisen teinin tavoin olin ottanut isääni etäisyyttä, mutta sillä hetkellä olisin halunnut vain heittäytyä isäni syliin. Poliisit kuitenkin seisoivat siinä välissä, joten jouduin istumaan yksin koko sen ajan, kun poliisit selittivät tilanteen isälleni. Kun isäni vihdoinkin tuli luokseni, oli tunnekuohuni jo laantunut ja olin siirtynyt uhmakkaaseen tilaan...”

Aho laittoi toisen kätensä naamansa peitoksi ja painoi päänsä alas.

”...Hävettää vieläkin ajatella sitä. Ei sitä surkukupaisaa varkauden yritystä, vaan sitä käytöstä isääni kohtaan... Joka tapauksessa poliisit halusivat tietysti tietää, kuka se kaverini kaupassa oli ollut ja Jorma halusi saada kaverini viemän paidan takaisin. Kuvittelin silloin, ettei sellaisessa tilanteessa kuulunut ilmiantaa kaveria. Pelkäsin, ettemme olisi enää kavereita, jos kertoisin. Joten en kertonut. Häntä ei koskaan saatu kiinni.”

”Sinusta kuitenkin kasvoi kunnan kansalainen,” sanoin myötätuntoisesti. ”Mites siitä kaveristasi?”

Aho naurahti, mutta siinä seassa oli myös itkahdusta.

”En tiedä,” hän sanoi värisevällä äänellä. ”Se kaveri ei koskaan soittanut minulle sen jälkeen. Minäkään en soittanut hänelle. Olimme eri kouluissa, joten emme myöskään törmänneet. En tosiaan ole nähnyt häntä sen jälkeen, kun hän juoksi siitä kaupasta ulos kymmenen vuotta sitten.”

Aloin nähdä, mikä tarinan tarkoitus oli.

”Kaduttiko se, ettet ilmiantanut häntä?” kysyin nopeuttaakseni omaa tuhoani.

Aho pyyhki kyyneliä hihaansa.

”Kyllä kadutti,” hän vastasi. ”Kaduttaa edelleen.”

”Noh, nyt se rikos on jo vanhentunut,” yritin sukkelasti lohduttaa.

Minkäänlainen Ahon ohjailu tai painostaminen salaisuuksieni pitämiseen ei tullut enää kysymykseenkään. Minun olisi pitänyt olla esimerkkinä omalle harjoittelijalleni, mutta sen sijaan olinkin paljastunut oman käden oikeuteen tarttuvaksi cowboyksi. Lisäksi vielä, omaa työpaikkaani suojellakseni, olisin antanut murhamiehelle huomattavasti etumatkaa.

”Mutta kaikessa vakavuudessa,” sanoin, ”en halua, että menetät yöuniasi minun takiani. Itse tein valintani jo silloin, kun astuin sisään siihen suutarin liikkeeseen. Sen valinnan kanssa joudun nyt elämään lopun elämäni.”

Äkkiä huomasin pienen hopeareunuksen synkissä pilvissä ja tartuin siihen heti:

”Minua lohduttaa kuitenkin tieto siitä, että tein sen virheen aivan itse. Kukaan ei ohjailut tai painostanut minua tekemään tyhmyyksiä, vaan se kaikki lähti omasta päästäni.”

Aho katsoi minua punertavin silmin ja epäilemättä sulatteli hetken viimeisintä jakamaani viisautta.

”Miten se lohduttaa?” hän kysyi.

Osasin odottaa sitä.

”Monet mieluummin syyttävät muita, aiheesta tai ilman,” selitin. ”Minua sen sijaan vain ärsyttää, jos joku toinen on syyppää ongelmiini.”

Aho nyökkäili siihen malliin, että puheenaiheen voisi unohtaa. Teinkin sen ja siirryin ihaillemaan suota – tuota malliesimerkkiä vastenmielisestä rapakosta, jonka mukaan Suomikin oli kuulemma saanut nimensä.

Hiljainen odotuksemme päättyi epämääräisen ajan jälkeen vanhan tummansinisen farmariauton kurvaamiseen meidän käyttämän auton vierelle. Siihen liittyi omituinen raahaava ääni, joka toivottavasti johtui vain repsottavasta roiskeläpästä. Kuljettajan paikalta kömpi ulos ihminen, jonka sukupuolesta en ollut varma. Hän ei vaikuttanut erityisen pitkältä, eikä erityisen lihaksikkaalta, mutta hän oli silti iso ole-matta kuitenkaan pyöreä.

”Moikka, Heini!” hän pirteästi huudahti tavallisella naisen äänellä.

Aho asteli reippaasti hänen luokseen ja he halasivat tut-tavallisesti. Se oli kaunis näky. Tulokkaan sisälle olisi mahtu-nut kolme Ahoa. Sen jälkeen naiset menivät yhdessä avaa-maan takakontin, josta hyppäsi ulos koira.

Se oli yllättävän pieni. Olin jotenkin kuvitellut haisteluteh-täviin käytettyjen koirien olevan aina isoja, mutta tämä oli hädin tuskin kissaa isompi. Sama se toki minulle oli, jos se kerta osasi haistaa ruumiin suon pohjasta. Ihmettelin kuiten-kin mistä oma ennakkokäsitykseni oli kummunnut.

Aho esitteli minut asiaan kuuluvasti tälle koiran omista-jalle, jonka nimi ei tarttunut päähäni ollenkaan. Koiran nimen kuitenkin muistin. Aho hoiti myös tehtävän selittämisen me-nemättä yksityiskohtiin enempää kuin oli välttämätöntä. Pian Justus jo tepasteli reippaasti pitkospuiden alkuun omis-tajansa sönköttäessä sille koirapuhetta. Jäimme Ahon kanssa rannalle odottamaan, koska koiralle piti antaa työrauha.

”Kuinka vanhoja kavereita te olette?” kysyin rupatellak-seni jotain aikamme kuluksi.

"Hiekkalaatikolta asti," Aho vastasi. "Muistan hyvin sen, kun Mari sai Justuksen."

Nimi oli siis Mari... Hän tosiaan oli Marin näköinen.

"Ei siitä pitänyt alun perin ruumiskoiraa tulla," Aho jatkoi. "Mutta kykyjenetsijä löysi sen sattumalta."

Kohotin kulmakarvojeni, mutta Aho ei nähnyt sitä, joten vaikutus jäi saamatta. En tuntenut koiramailmaa ollenkaan. Minulla ei ollut aavistustakaan siitä, miten koira päätyy töikseen haastelemaan ruumiita, huumeita, rahaa, hometta, tai mitä ikinä joku joskus vielä keksiikään. En siis voinut tehdä mitään valistunutta arvausta siitä, oliko Aho tosissaan.

"Välillä ajattelen sitä piilevää potentiaalia," sanoin vaihtaakseni puheenaihetta itselleni mieluisempaan. "Joka päivä kadulla saattaa kävellä vastaan ihmisiä, joista olisi voinut sopivassa ohjauksessa tulla Jordaneita, Pelejä, Bolteja..."

"Ai keitä?" Aho kysyi.

Naiset...

"Michael Jordan – kaikkien aikojen koripalloilija," selitin. "Pele – kaikkien aikojen jalkapalloilija. Usain Bolt – kaikkien aikojen pikajuoksija... Muuten, sitten kun olet Haluatko miljonääriksi -ohjelmassa, sinulta saatetaan kysyä Pelen oikeaa nimeä."

"Joo, kyllä Usain Boltin tiesin," Aho sanoi. "Taivutit sitä vain hämäävästi. Mutta en tosiaan tunne koripalloilijoita ja jalkapalloilijoita. Pesäpalloilijoita kyllä—"

"Edison Arantes do Nascimento," valistin kysymättä, kun Aho ei suostunut kohteliaasti kysymään. "Matti Kyllönenkin innostui kerran Pelestä, kun—"

"Eikös se ole joku hiihtäjä?" Aho kysyi.

Putosin kärryiltä.

”Ai kuka?”

Sitten pääsin takaisin kärryille.

”Ei, vaan Matti Kyllönen oli formulaselostaja,” sanoin. ”Pele oli heiluttamassa ruutulippua Brasilian osakilpailussa.”

”Ahaa, nyt tajusin,” Aho sanoi sen kuuloisena, että koki oikeasti juuri tajunneensa jotain. ”Jossain elokuvassakin oli kerran joku nyrkkeilymestari, joka uransa jälkeen päätyi baarimikoksi. Entisillä huippu-urheilijoilla ei tosiaan ole välttämättä ollenkaan kysyntää maailmassa.”

Jonninjoutava selostukseni oli lentänyt harvinaisen komeasti ikkunasta ulos. Sen myötä keskustelu oli lähtenyt täysin lapasesta.

”Niin,” vastasin, kun en halunnut enää oikoa väärinkäsityksiä. ”Jo lukion historian opettajani sanoi, että potentiaalisia Hitlereitä kävelee joka päivä kadulla vastaan. Tarvittaisi vain sopiva tilaisuus. Yhtä lailla sinäkin saattaisit olla maailman paras... härkätaistelija, jos vain saisit tilaisuuden kokeilla.”

Koira alkoi haukkua parin kymmenen metrin päässä suolla.

”Nyt se merkkää!” Mari ilmoitti meille.

Omituinen keskustelumme sai jäädä historiaan ja harpoimme Ahon kanssa koiraosaston luokse. Koira räksytti kohti synkkää silmäkettä. Jos pitkospuita pitkin raahaisi ruumista, se olisi helppoa upottaa suohon juuri siitä kohtaa. Oli kuitenkin ilmeistä, että kaikenlainen naaraaminen tulisi olemaan tuhoon tuomittua ilman asiallisia välineitä.

”Soitatko sinä vai soitanko minä?” Aho kysyi.

Vähän ajan päästä seurasimme taas tilanteen etenemistä suon reunalta. Pelastuslaitos teki omia juttujaan ja Lampinenkin oli juuri saapunut paikan päälle. Vahingosta viisastuneena en rynnännyt hänen syliinsä tunnustamaan kaikkea. Onnekseni myös paikallislehden toimittaja oli jotenkin saanut tilanteesta vihiä ja häiriköi tutkinnan johtajaa asiaan kuuluvilla kysymyksillä.

”Ihan kohta on meidän vuoromme,” Aho sanoi minulle aistien varmaan viimeisten kahdenkeskisten sekuntien olevan käsillä. ”Mitä aiot kertoa Lampiselle?”

”Totuuden,” vastasin, ”mutta mahdollisimman vähän siitä. Entä sinä?”

Aho luki kasvojani vielä yhden kerran.

”Mahdollisimman vähän,” hän sanoi. ”Sinähän minut tänne johdatit. Olen vain harjoittelija, joka raahautui mukana. Saat itse päättää, mitä kaikkea tunnustat.”

Yllätyin.

”Et kai tule katumaan sitä vielä vuosien päästä?” kysyin, koska olen tyhmä mies.

Lopeta puhuminen nyt heti!

”Kantakoski!” Lampinen huudahti vähän matkan päästä.

”Se taitaa olla sinusta kiinni,” Aho coolisti tokaisi ja hätisti minut tutkinnan johtajan suuntaan.

Kävelin Lampisen luokse tuntien itseni syylliseksi – mitä tietysti olinkin.

”Hyvää työtä,” hän heti alkuun kehui. ”Mutta mistä te tiesitte etsiä täältä ruumista?”

Joku lipeväkielinen olisi ehkä saanut kuitattua koko tilanteen sopivalla valheella koiran ulkoiluttamisesta. Mutta valehteleminen oli heikkous, enkä kokenut olevani heikko.

”Seurasin Yaskaa toissa yönä,” vastasin totuudenmukaisesti. ”Kadotin hänet vähän ennen tätä suota. Minulla oli syy epäillä, että hän yrittää hankkiutua ruumiista eroon. Aho sitten osasi paikallistuntemuksena avulla ohjata meidät oikeaan paikkaan.”

”Aikamoista, aikamoista,” Lampinen kommentoi.

Tiesin, ettei seuraavaa kysymystä voinut jättää kysymättä. Se taas merkitsi omien viranomaishankaluuksieni alkua.

”Miksi seurasit Yaskaa?” Lampinen kysyi.

Huokaisin.

”Se on pitkä tarina,” sanoin. ”Valitettavasti kerron sen mieluummin vasta puhuttuani lakimiehen kanssa.”

Tämä vastaus näytti yllättävän Lampisen täysin.

”Kantakoski, Kantakoski...” hän voivotteli. ”Mitä sinä olet mennyt tekemään?”

Hänen äänensävyensä ei ollut syyttävä, eikä paheksuva. Siitä huokui aito huoli, mutta myös harmittelu – mahdollisesti tulevasta paperisodasta.

”Parempi etten sano siitä mitään nyt,” toistin aiempaa viestiäni. ”Mutta tiedän Yaskan olevan murhaaja. Olin paikalla, kun hän kuristi jonkun minulle tuntemattoman venäjää puhuneen naisen. Kunhan ruumis saadaan ylös, voin tunnistaa sen Yaskan uhriksi. Voin kertoa nyt jo, että uhrilla oli sydän tatuoituna molemmissa nilkoissa. Lisäksi meillä on Yaskan asunnosta taltioitu hius, jonka DNA tulee epäilemättä vastaamaan ruumiista otettuja näytteitä.”

Juuri silloin pelastusmiehistö alkoi liikehtiä suolla.

”Saatiin ylös!” sieltä huudettiin.

Kävelimme Lampisen kanssa pitkospuita pitkin pelastusmiehistön luokse. Sinertävä naisen ruumis oli asetettu selälleen pitkospuiden päälle. Tunnistin sen heti samaksi, jonka tyhjät silmät olivat tuijottaneet minua meidän maatessa vierakkain Yaskan makuuhuoneen lattialla.

”Sydämet molemmissa nilkoissa,” Lampinen sanoi minulle. ”Käydään hakemassa Yaska koppiin.”

Lampinen soitti jollekulle, oletettavasti päivystävälle komisariolle, ja sopi Yaskan etsintäkuulutuksesta. He myös keskustelivat useamman partion lähettämisestä Yaskan kotiooitteeseen välittömästi. Sen jälkeen Lampinen sulki puhe-
lun.

”Sinuakin pitää kuulustella,” hän sanoi minulle määrävällä äänellä. ”Jokela on tämän jutun päätutkija. Sovi hänen kanssaan mahdollisimman pian sopiva aika. Katsotaan sen jälkeen, tarvitseeko tähän sotkea toista poliisilaitosta tai KRP:tä.”

Viimeisellä lauseellaan Lampinen viittasi siihen, että poliisien tekemiä rikoksia tutki aina puolueettomuuden nimissä jokin toinen poliisilaitos. Riittävän raflaavissa jutuissa kaikki kaatui lopulta Keskusrikospoliisin syliin. Toistaiseksi minun roolini oli kuitenkin olla todistajana.

”Katsotaan,” vastasin tyhjästi. ”Käyn vain kotona ja soitan sen jälkeen heti Jokelalle.”

”Hyvä,” Lampinen sanoi ja kääntyi takaisin ruumiin puoleen.

Palasin Ahon luokse suon laitaan. Ihailin sitä, missä hiljaisuudessa töitä tehtiin. Elokuvisa vilkkuisi

hälytysajoneuvojen valot kaikkialla ja helikopteri pörräisi tapahtumapaikan yllä. Suon laidalla olisi alimman kastin poliisien ylläpitämä barrikadi, jonka takaa satapäinen yleisö pyrki hivuttautumaan lähemmäs tapahtumapaikkaa. Joka puolella olisi reporttereja kameraryhmineen ja salamavalot räiskyisivät. Mutta ei Suomessa. Täällä suon laitaan oli pysäköity yksi paloauto, yksi ambulanssi ja neljä henkilöautoa. Vilkkuvaloja ei ollut missään. Viranomaisradiokin oli aivan hiljaa. Se yksi toimittaja seisoi yksinään poissa tieltä kirjoittamassa muistiinpanoja.

”Saanko kyydin kotiin?” kysyin Aholta.

Aho kaivoi auton avaimen taskustaan ja ojensi sen minulle.

”Edustan ensipartiota,” hän sanoi. ”Minua tarvitaan täällä vielä.”

Otin avaimen vastaan.

”Vien vain onkivehkeeni kotiin ja menen sitten asemalle,” sanoin. ”Pitää myös kaivaa itselleni joku oikeusavustaja.”

”Hei, muistatko sen kärjäistunnon, jossa käytiin yhdessä?” Aho sanoi sen kuuloisena, että jokin hyvä ehdotus oli tuloillaan.

Harjoittelijan velvollisuuksiin kuului myös käydä seuraamassa jotain kärjäoikeuden istuntoa ja raportoida siitä poliisikoululle. Eräässä minun tutkittavana olleessa jutussa oli ollut muutama viikko takaperin sopivasti istunto, jota itse olin halunnut mennä seuraamaan. Aholla oli juuri silloin ollut istuntohaku päällä, joten menimme sinne yhdessä.

”Sen syytetyn avustajahan oli ollut todella hyvä,” Aho jatkoi. ”Kysyisit häntä.”

Ajatus ei kuulostanut lainkaan hullummalta. Se lakimies oli tosiaan ollut erittäin vakuuttava. Syytetty oli toki hävinnyt jutun, mutta sitä ei voinut vierittää avustajan syyksi. Hän oli tehnyt aivan kaikkensa päämiehensä hyväksi.

”Mikäs sen tyyppin nimi oli?” kysyin.

”Joku Mika tai Mikko se taisi olla,” Aho vastasi. ”Kai sen jostain näkee?”

Sama mies oli ollut jo kuulusteluissa läsnä, joten kuulustelupöytäkirjoissa hänen nimensä ainakin lukisi. Hyvästelin Ahon siltä erää, hyppäsin autoon ja hurautin oman taloni eteen näkemättä yhtäkään rikosta matkalla.

21

Kotiin päästyäni heitin onkimisvälineeni väliaikaisesti eteisen nurkkaan. Jäin miettimään kenkien pois ottamista. Olin kuitenkin vapaalla – sairauslomalla omalla ilmoituksella. Minulla ei ollut mitään velvollisuutta rynnätä poliisiasemalle heti. Jokelakin varmaan oli jo ruumiin löytöpaikalla ja viettäisi siellä vielä hyvän tovin. Voisin aivan yhtä hyvin tutustua paikallisiin oikeusavustajiin omalla tietokoneellani kaikessa rauhassa.

Riisuin ulkovaatteeni ja lysähdin sohvalle. Vasta siellä muistin, että minunhan piti mennä koneelle. En kuitenkaan jaksanut nousta ylös. Päivä oli ollut henkisesti raskas siinä missä edellinen ja sitäkin edellinen. Kellonaika ei ollut otollinen televisiolähetysten katsomiselle, mutta avasin vastaanottimen silti. Päädyin katsomaan jotain minulle tuntematonta brittidraamasarjaa. En nauttinut siitä.

Puolisen tuntia myöhemmin jakso loppui. Se kannusti minua sulkemaan töllöttimen ja nousemaan ylös, mutta vain lysähtääkseni uudestaan toisen ruudun ääreen. Paikallisia oikeusavustajia oli melko helppo googlettaa, mutta listan tyhjentyvyydestä ei ollut mitään takeita. Vähemmän yllättäen kukaan ei myöskään mainostanut erikoistuneensa poliisien tekemiin rikoksiin. Jos olisin tehnyt valinnan siinä ja silloin, se olisi ollut täysin sattuman varassa. Paremmen tiedon puutteessa halusin sen jonkun Mikan tai Mikon, joten jätin asian odottamaan poliisiasemalle menoa.

Päädyin hetkeksi pelaamaan erästä jonninjoutavaa nettiräiskintäpeliä. Siihen aikaan päivästä vastustajien taso oli

heikko. Asiansa osaavat pelaajat olivat vielä koulussa. Nimimerkkini M4gnumKill3r nousi nopeasti tuloslistan kärkeen.

Olin hyvin tietoinen nimimerkkini sopimisesta paremmin varhaisteinipojalle. Sellaisena olin sen keksinytkin. Valitettavasti tässä pelaamassani pelissä ei voinut vaihtaa muille näkyvää pelaajanimeä, vaan siinä näkyi aina pelitilin nimi. Se taas oli pitänyt valita uniikiksi silloin kivikaudella, kun koko järjestelmään liittyi. Eikä sitä ollut mahdollista vaihtaa perustamatta kokonaan uutta tiliä ja aloittamatta kaikkea tyhjästä. Olin jäänyt epäkatu-uskottavaan loukkuun, enkä ollut ainoa. Minun nimimerkkini ei edes ollut pahimmasta päästä.

Aikani aloittelijoita jyrättyäni sain tarpeekseni. Kun Windowsin taustakuva tuli ruudulle, huomasin, miten kova nälkä minulla oli. Kellokin oli pannut tikittäen oikein tosissaan. Jos mielin hoitaa asioita vielä virka-ajan puitteissa, oli syytä ryhtyä toimimaan. Päätin mennä jääkaapille ja sen jälkeen ulos. Kävelin siis keittiöön ja avasin jääkaapin oven kuten tsiljoona kertaa aiemminkin...

...Jäin tuijottamaan jääkaappiin. Ymmärsin heti, ettei sen avaaminen tulisi enää koskaan tuntumaan luonnolliselta. Jääkaapin hyllyillä ei sinänsä ollut mitään, mikä ei jääkaappiin kuuluisi, mutta oli silti aiheellista kysyä:

Kuka? Miten? Miksi? Milloin?

Hyllyt notkuivat jauhelihaa – sika-nautaa, jos tarkkoja oltiin. Ensisilmäyksellä arvelin sitä olevan noin neljä kiloa. Kaikki muu loisti poissaoloaan. Poikkeuksen teki ovihyllyyn ilmestynyt pullo Felix-ketsuppia.

Hypähdin kauemmas jääkaapista siltä varalta, että se puree. Ovi painui hiljalleen kiinni itsekseen. Jääkaapin ovea tuijottaessani yritin kerätä ajatuksiani. Toivoin seonneeni.

Elättelin toiveita siitä, että jos avaisin oven uudestaan, jauhelihat olisivat kadonneet. Kokeilin onneani...

...ei, siellä ne edelleen olivat. Huomasin myös ylähyllyllä olevan kirjekuoren, jonka otin käteeni. Siinä ei ollut muita merkintöjä, kuin minun nimeni käsin kirjoitettuna – aivan samalla tavalla kuin Katjan kirjeissä. Kuori tuntui tyhjältä, eikä minun tarvinnut avata sitä tarkistaakseni sisältöä. Oloni oli kuin olisin juuri katsonut Ring-elokuvasta tutun videonauhahan. Niskakarvat pystyssä laitoin kirjekuoren takaisin jääkaappiin ja suljin oven.

Joku on tuon kaiken jääkaappiin laittanut, eikä se joku ole minä – ellen sitten ole kävellyt unissani. Sen jonkun oli oltava Yaska, koska missään muussa vaihtoehdossa ei olisi järjen hiventä. Mutta miten Yaska on asuntooni päässyt? Murtautuiko hän tänne? Ei, mitään murtojälkiä ei ole näkynyt. Onko hänellä siis avain? Kävikö hän täällä tänään minun ollessa etsimässä ruumista?

Muistin aiemmat havaintoni vinoon menneestä taulusta, loppuun käytetystä voista ja televisiotasolle jätetystä pelikotelosta.

Olivatko ne kaikki sittenkin Yaskan tekosia? Oliko hän kostaakseen antanut minun maistaa omaa lääkettäni? Vai oliko hän sattumalta aloittanut samanlaisen kiusanteon samaan aikaan kuin minäkin?

Koin saaneeni jo välttävät teoriat alkuperäisille kysymyksilleni. Oli peruspoliisityön vuoro. Rikospaikalle saapuessa piti aina ensin varmistaa, ettei tekijä vielä piileskellyt jossain.

Mahdollisuus Yaskasta asunnossani tuntui äkkiä huomattavan todennäköiseltä vaihtoehdolta. Se sai minut pelkäämään. Hapuilin ympäriltäni jotain kättä pidempää ja käteni

tarttui aitoon japanilaiseen kokkiveitseen. Suomen poliisit eivät kuitenkaan olleet mitään Navy Sealeja, joten minäkään en osannut käyttää veistä aseena. Päädyin pitämään sitä tärisessä käsissäni kuin taskulamppua.

Hiivin olohuoneen puolelle. Siellä oli vain vähän miehen mentäviä piilopaikkoja. Yaskaa ei näkynyt. Vilkuilin parvekkeen ovelta uhkaavan eteiskäytävän suuntaan. Siellä oli vielä kylpyhuone, komero ja makuuhuone – paljon kulmia ja suljettuja ovia, joiden takaa voi hyökätä.

Äkkiä selkäni takaa kuului natinaa. Hypähdin ympäri ja viilsin veitsellä ilmaa.

Parvekelasit natisevat tulessa... toivottavasti.

Kesäkausi oli mennyt jo, eikä parvekkeellani ollut mitään kalusteita. Avasin kuitenkin parvekkeen oven varmistaakseni, ettei kukaan maannut ikkunalaudan alla. Ei, siellä oli pelkkä tyhjä betonilattia. Suljin oven ja lähdin varovasti keittiön kautta eteistä kohden.

Siivutin hiljalleen avautuvaa tilaa, kuten armeijassa oli opetettu. Eteinen oli tyhjä. Sitten kurotin kylpyhuoneen oven kahvaan ja repäisin oven auki. Se paukahti seinään ja kimposi siitä takaisin siten, että jäi lopulta vain vähän raolleen. Kurotin uudestaan ja tönäisin sitä varovasti enemmän auki. Sitten kurkistin sisään. Kaikki näytti normaalilta, mutta huoneen perällä olevaa saunaa ei siitä nähnyt kokonaan. Lähestyin sitä varovasti ja katsoin lasioven läpi sisään. Kulmaan jäi juuri ihmisen kokoinen alue, johon ei nähnyt. Avasin saunan oven ja ryntäsin pimeää kulmaa kohden veitsi edellä. Jos siellä olisi ollut mitä tahansa, se olisi saanut veitsestä. Mitään ei kuitenkaan ollut sielläkään. Jäljelle jäi makuuhuone ja komero.

Jos minä olisin Yaska, missä minä olisin piilossa?... Sängyn alla tietenkin!

Etenin varoen makuuhuoneen ovelle. Komeron ovi ja rappukäytävään johtava ovi jäivät selkäni taakse.

Samassa juuri selkäni takaa kuului kova, kimeä kilahdus, joka sai minut lähes hyppäämään kattoon. Veitsen putoamisesta kädestä ei ollut pelkoa, koska puristin sitä rystyset valkoisina.

Ovikello. Onkohan kukaan kilisyttänyt sitä koko sinä aikana, kun olen asunut täällä?

Katsoin ovisilmästä ja näin rapussa kaksi luotiliivein varustautunutta virkapukuista poliisia. En erottanut, keitä he olivat.

Mikä onnenpotku!

Avasin oven vauhdilla.

”Hyvä kun tulitt—” olin sanomassa, mutta minua lähempänä oleva virkaveli keskeytti minut.

”Pudota veitsi!” hän huusi ja perääntyä vetäisten samalla pistoolin esiin.

Pian molemmat jo osoittivat minua aseella. Hetkeen ainoa minussa liikkunut ruumiinosa oli silmäluomet, joita räpyttelin tilannetta ihmetellen. Toinen partiomies oli minulle tuttu vain naamaltaan, mutta toinen oli Heimonen, kukapa muukaan. Sopivasti provosoituna häneen olisin voinut veitseni upottaakin, enkä uskonut hänenkään jäävän suremaan, jos saisi syyn ampua minut omaan kotiin.

”Pudota veitsi,” nimetön partiomies toisti suojasta porraskäytävän kaiteen takaa. ”Poliisi on varautunut ampumaseen käyttöön. Pudota veitsi!”

Ihailin sitä, miten käskytyks tuli protokollan mukaan – juuri siten, kuin koululla oli opetettu. Tunsin myös aivojeni alkavan taas toimia. Ymmärsin tilanteen vakavuuden. Puoliksi pudotin, puoliksi heitin veitsen viereeni lattialle. En pudottanut sitä jalkojeni juureen, koska en halunnut sen osuvan varpasiini.

”Se ei ollut teitä varten,” selitin. ”Etsin Yaskaa.”

Toinen partiomies laittoi aseensa takaisin koteloon ja Heimonen seurasi pian perässä hieman pettyneen näköisenä.

”Yaskaa?” nimetön mies ihmetteli.

”Yaska saattaa olla piilossa täällä,” sanoin melkein kuiskaten, ettei Yaska kuulisi. ”Siis täällä asunnossani.”

Virkaveljet vilkaisivat toisiaan.

”Miksi Yaska olisi siellä?” Heimonen kysyi epäuskoisella äänellä, mikä ärsytti minua.

”Minulla on jääkaapissa valtava kasa jauhelihaa,” vastasin. ”Sika-nautaa. En ikinä osta sika-nautaa. Eikä siinä vielä kaikki... Siellä on myös pullo Felix-ketsuppia. Siis Felix-ketsuppia! Eihän kukaan käytä Felix-ketsuppia!”

”Otetaanpas nyt ihan rauhallisesti,” nimetön virkaveli sanoi tehden käsillään rauhoittavaa elettä. ”Me olemme täällä, koska hätäkeskukseen tuli eräs ilmoitus. Sen mukaan joku oli nähnyt miehen heittävän ruumiin suohon ja tulleen sen jälkeen tähän asuntoon kantaen mukanaan mattorullaa, jonka sisällä ruumis oli ollut. Tiedätkö siitä jotain?”

Ilmeisesti kenttäpartioille asti ei ollut tullut tietoa siitä, että minä sen ruumiin olin löytänyt.

”Tulin juuri sieltä suolta,” sanoin. ”Minä sen ruumiin löysin yhdessä Heini Ahon kanssa.”

Olin aina vihannut niitä poliiseja, jotka ongelmiin joutuesaan ilmoittivat heti olevansa poliiseja. En aikunut itse tehdä sitä, vaikka oli mahdollista, etteivät molemmat näistä herroista minua tunnistaneet. Tutkinnassa tuli lopulta aika vähän tavattua kenttämiehiä.

”Enkä minä mitään mattorullaa ole kantanut,” jatkoin. ”Siinä on varmaan soittajalle sattunut väärinkäsitys.”

”Voimmeko kuitenkin tulla sisään?” nimetön kysyi.

Näytin kädelläni, että voivat. Peräännyin itse melkein keittiöön asti. Heimonen oli heti avaamassa komeron ovea.

”Hei, varokaa,” huudahdin. ”Yaska voi olla siellä!”

Heimonen vilkaisi minua osoittaen, ettei ottanut varoitustani vakavasti. Sitten hän avasi oven. Hetken ulkopuolelta katseltuaan hän katosi sisälle.

”Täällä on mattorulla,” Heimonen pian mölisi komerosta.

En säilyttänyt mattorullia komerossani. Otin muutaman riipeän askeleen komeroa kohti, mutta nimetön virkaveli esti minua.

”Se sopii kuvaukseen,” Heimonen jatkoi.

”Mikä helvetin mattorulla?” urputin. ”Näyttäkää!”

Nimetön virkaveli talutti minut eteisessä paikkaan, josta pystyin hallitusti katsomaan komeroon sisälle. Heti kun näin Heimosen ruskean maton kanssa, ymmärsin mistä oli kysymys.

”Tuo ei ole minun,” väitin, kuten kiinni jääneet aina, joskin sillä kertaa väite oli totuudenmukainen. ”Se on Yaskan matto. Yaska yrittää lavastaa minut. Hän se toi tänne sitä jauhelihaa ja ketsuppiakin... Felix-ketsuppia!”

Jos kyseessä ei olisi ollut matto, vaan jokin pienempi esine, olisin myös epäillyt Heimosen istuttaneen

todistusaineiston. Hän olisi huomaamatta vetäissyt sen taskustaan ja väittänyt sitten löytäneensä sen kohteesta. Sitä näki aina välillä Hollywood-elokuvissa.

”Oli Yaska lavastanut tai ei,” nimetön virkaveli aloitti, ”ymmärrät varmaan, että asia pitää tutkia. Me soitamme muutaman puhelun. Mennään tuonne ulos partioautolle selvittämään asiaa.”

Se oli koodikieltä sille, että kohde laitetaan poliisiauton kiinniottotilaan. Tiesin myös, että mussuttamalla saattoi voittaa ainoastaan mustelmia ja lisäsyytteen virkamiehen vastustamisesta. Yaska oli pelannut korttinsa hyvin. Minulta menisi paljon aikaa hukkaan, kun vakuuttelisin syyttömyytteni pallo jalassa.

”Laitan vain kengät jalkaan,” vastasin.

22

Puoli tuntia myöhemmin minua kirjattiin jo sisään poliisivankilaan. Kiinnioton perusteena oli todennäköisin syn epäily syyllisyydestäni rikokseen, josta ei ole säädetty lievempää rangaistusta kuin kaksi vuotta vankeutta. Vartijat olivat sentään olleet ihmeissään nähdessään minut asiakkaana ja kohtelivat minua hyvin. Kysyttäessä vastasin tilanteen olevan vain väärinkäsitys.

Häpeä iski siinä kohtaa, kun minua talutettiin koppikäytävää pitkin omaan luukkuuni. Sillä ei ollut merkitystä, että kukaan ei ollut näkemässä. Oven pamahtaessa selkäni takana kiinni häpeäni kuitenkin vaihtui kertaheitolla vihaksi.

Yaska saisi vielä maksaa. Heti kun pääsen vapaaksi... jos pääsen vapaaksi, kaivan hänet esiin. Sitten saadaan tarinalle arvoisensa päätös, kun minä ja Yaska ratkaisemme erimielisyytemme nyrkein auringonlaskun hämärässä hiekkarannalla.

Vapaaksi oli päästävä mahdollisimman pian. Sen edistämiseksi olin kuitenkin huonoimmassa mahdollisessa paikassa. Vaikutusmahdollisuuteni rajautuivat kuulusteluun. Asiansa osaava kuulustelija taas ei uskoisi mitään, mitä epäilty sanoo. Tarvitsin jonkun ulkopuolelta. Ihan ensimmäiseksi piti saada puhua avustajan kanssa. Piti siis soittaa sille ”jollekulle Mikalle tai Mikolle”.

Vain muutamaa minuuttia oven sulkemisen jälkeen siinä oleva hiukan päätä pienempi luukku avautui. Jokela ei ilmeisesti halunnut istuttaa minua kopissa mahdollisimman pitkään rangaistusmielessä.

”Valitettavasti juttu siirtyy toistaiseksi KRP:lle,” Jokela ilmoitti anteeksi pyytävään sävyyn. ”Haluatko avustajan paikalle?”

Henkirikoksesta epäiltyjä ei juurikaan kuulusteltu ilman avustajan läsnäoloa.

”Haluan,” vastasin. ”Voisitko tehdä palveluksen?”

Selitin hänelle, kenet halusin avustajakseni.

”Mikael Berg,” Jokela sanoi. ”Hyvä valinta.”

Hän poistui etsimään Bergin puhelinnumeroa. Minä jäin tuijottamaan metallista ovea. Aikani sitä tehtyäni lysähdin betonisen sängyn päälle asetetulle patjalle. Koin olevani pohjalla.

Julkisuudessa usein puhuttiin vankiloiden liian hyvistä oloista. Jupisin siitä itsekin. Maallikot eivät kuitenkaan tienneet, että kaikkien kaipaamaa koppihoitoakin oli tarjolla. Sitä nimittäin sai poliisivankilassa. Kovia rangaistuksia vaativien ihmisten intressien mukaista oli pitää pahiksia mahdollisimman pitkään poliisivankilassa tutkintavankeudessa. Vaikka tutkintavankeutta ei saanutkaan käyttää rangaistuksena, sitä silti tehtiin. Vähintäänkin kuulusteluja ajoitettiin tarkoituksella seuraavaan aamuun, jotta saataisi pidettyä rikollisia vielä yhden yön ajan karussa betonisellissä.

Pitkältä tuntuneen odotuksen jälkeen oven luukku taas aukesi. Jokela ojensi minulle puhelimen, johon oli valmiiksi näppäilty numero. Painoin saman tien vihreää luuria. Vastaus tuli jo ensimmäisen hälytysäänien jälkeen.

”*Asianajotoimisto Nylander, Berg ja Johansson. Kuinka voin auttaa?*”

Se oli naisen ääni, joten tiedossa oli ikävää puhelinjumbua – ei siksi, että naiset olisivat hankalia, vaan siksi, että

vastaaja ei ollut Mikael Berg. Asiaa selvitellessäni mietin ruotsinkielisten nimien näennäistä yliedustusta asianajotoimistojen nimissä. Sama yliedustus näkyi myös pörssiyhtiöiden hallituksissa.

Lopulta sain itse Bergin puhelimen päähän. Hän vaikutti heti kiinnostuvan jutustani ja lupasi saapua paikalle puolessa tunnissa.

Noin tuntia myöhemmin minun, Karhun ja Ahon lisäksi oli neljäskin henkilö, joka tiesi kaiken. Ennen kuin ilmoittauduimme kuulusteluun, Berg teki minulle vielä olennaisimmat asiat hyvin selväksi: Minä olin käynyt Yaskan luona vain kerran. Olin päässyt sisään renkuttamalla vanhaa samankaltaista avainta lukossa. En ollut tehnyt mitään temppuja jauhopakettilla, en ollut vaihtanut taulun kiinnitysruuvia ja en ollut vienyt kirjeitä. Tarkoitukseni oli vain jäynänä piilottaa kala sängyn alle ja poistua. Epäonnekseni juuri silloin Yaska oli kuitenkin tullut kotiin ja olin jäänyt sängyn alle jumiin. Sen pitkän odotuksen aikana jouduin valitettavasti todistamaan henkirikosta. Yaskan nukahdettua pääsin pakenemaan. Ennen kuin olin rauhoittunut tarpeeksi soittaakseni hätäkeskukseen, Yaska tuli ulos asunnostaan. Minulla oli vahva syy epäillä hänen yrittävän piilottaa ruumiin, joten lähdin seuraamaan häntä. Seurannan aikana soitin hätäkeskukseen. Silloin tein virheen, kun en kertonut koko totuutta. Kadotin Yaskan seurannan aikana. Seuraavana päivänä Yaskan matto ja jauhelihat olivat ilmestyneet komerooni minun poissa ollessani. Pystyin osoittamaan, että Yaskalla oli ollut samanlaiset

jauhelihavuoret kotonaan. Kaikki muu oli spekulointia, johon minun ei pitänyt ottaa kantaa.

Olin tyytyväinen sillä tavalla muisteltuun tapahtumien kulkuun. Se kuulosti niin uskottavalta, että kymmenen vuoden kuluttua saatoin oikeasti muistaa sen tapahtuneen niin. Berg todella osasi asiansa. Myöntäisin kaiken, mikä oli todistettavissa, mutta en kuitenkaan sen enempää auttaisi omien rikoksieni selvittämisessä.

Kuulustelu sujui hyvin. Kerroin tuntemattomalle KRP:n tutkijalle sovitusti oman tarinani ja vastailin esitettyihin kysymyksiin ammattilaisen tavoin. Välillä Berg tuli väliin ja huomautti kysymyksen asiattomuudesta tai muuten vain ohjeisti minua jättämään tietynlaiset kysymykset omaan arvoonsa. Hyvin moneen kertaan tulin vakuutelleeksi, että minä en ollut tappanut ketään.

En se ollut minä, vaan Yaska.

Kyse ei sentään ollut kaverista, jonka nimeä en muistanut. Selitykseni kova ydin kuulosti kuitenkin tekaistulta. Kun materiaaliset todisteet puhuivat karua kieltä, viimeisenä oljenkortena niitä väitettiin lavastetuiksi. Senkin olin jo tehnyt. Onneksi epäillyn sanaan ei ollut tarkoituskaan luottaa. Pelkkä tapon peittelyssä käytetyn maton löytyminen minun kotoani tuskin toisi minulle tuomiota, eikä minua vastaan vaikuttanut olevan juuri muuta aineistoa. Se riittäisi varmaan juuri ja juuri siihen, että tunnustukseeni uskottaisi, mikäli sellaisen antaisin.

Toisin kuin monet tuntuivat luulevan, Suomessa tunnustaminen ei ollut tuomioautomaatti. Mitä vakavampi rikos oli kyseessä, sitä enemmän näyttöä vaadittiin epäillyn sanan lisäksi. Myymälävarkauksissa tunnustus toki riitti. Silloin

tekijälle kirjoitettiin sakko ja asia oli sillä selvä. Jotkut ammatitunnustajat saattoivat siten saada aiheettomiakin sakkoja, mutta sitä ongelmaa oli pidettävä vähäisenä. Henkirikoksien kohdalla täytyi kuitenkin olla varma, ettei oikea tekijä ollut vain maksanut jollekulle syntipukiksi ryhtymisestä. Sitä nimittäin tapahtui – Suomessakin.

Kuulustelun jälkeen Berg esitti vahvan näkemyksensä siitä, että vangitsemiselleni ei olisi perusteita. Yleisen käsityksen vastaisesti rikollisia ei heti pidätetty, eikä virutettu sellissä viikkokausia. Sen sijaan, jos kiinni otettu haluttiin pitää poliisin hallussa pidempään, päällystöön kuuluvan virkamiehen piti määrätä epäilty pidätettäväksi. Pidätys puolestaan oli vain välitila ennen vangitsemista. Jos epäilty piti vangita tutkinnan ajaksi, siihen tarvittiin tuomioistuimen päätös, joka oli saatava neljän vuorokauden kuluessa. Tässäkin asiassa vanhat virkaveljeni toisinaan haikailivat 80-luvulle. Kuulemani mukaan silloin kuka tahansa oli voitu laittaa koppiin kolmeksi viikoksi pelkällä poliisin päätöksellä. Silloin vielä rikollisetkin pelkäsivät poliisia. Nykyään enää vain kunnan kansalaiset pelkäsivät.

Virka-aika oli jo päättynyt, kun minut saatettiin takaisin karsinaani. Valitettava kohtaloni oli kuitenkin virua siellä vähintään yön yli. Vaikka niitä betonikuutioita pestiin tiuhaan painepesurilla ja ties millä myrkyillä, sitä sanoinkuvaamatonta laitapuolen kulkijan hajua ei koskaan saatu kokonaan pois. Siinäkin sellissä oli varmasti vuosien saatossa jokaiselle pinnalle roiskunut kaikkia mahdollisia ruumiin eritteitä.

Menin istumaan sängylle, jonka nimittäminen sängyksi edellytti melkoista hyväntahtoisuutta. Kelloa ei ollut näkyvillä, mikä oli ehkä vain hyvä asia. Ajan taju kuulemma katosi

kopissa nopeasti. Ammattilaisten mukaan aika kannatti käyttää lepoon ja kaikki ruoka kannatti syödä. Liika pohdiskelu saisi vain aivot solmuun.

Aioin uhmata sitä varoitusta. Niin paljon oli tapahtunut. Yritin yhdistellä pisteitä ja nähdä asioita Yaskan näkökulmasta. Päädyin ajattelemaan kaikkia yhteensattumia ja yhtäläisyyksiä minun ja Yaskan välillä. Se haiskahti. Jos olisin itse jutun tutkija, enkä tietäisi Yaskasta mitään, epäilisin koko henkilön olevan minun keksintöni.

Tuijotin metallin väristä vessan pönttöä. Se ei houkutelut istumaan. Jostain syystä kuvittelin Yaskan siihen. Jollain oudolla tavalla jopa toivoin Yaskan ilmestyvän siihen. Meillä olisi tulevana yönä paljon puhuttavaa.

Palasin miettimään jauhelihaa. Nuorena miehenä olisin hyvinkin voinut syödä paketin paistettua jauhelihaa pelkällä ketsupilla maustettuna – en tosin Felix-ketsupilla. Kyse oli periaatteesta. Tuskin olin ikinä maistanutkaan Felix-ketsupia, eikä sillä maulla oikeastaan ollut väliäkään. Hinnallakaan ei ollut väliä. Vaikka se olisi maistunut miltä ja ollut minkä hintaista, olisin silti halunnut identifioida itseäni kuluttamalla Heinzia. Samasta syystä en asioinut Lidlissä. Tärkeintä oli se, miltä asiat näyttivät minusta itsestäni.

”Valitan, Felix,” sanoin hiljaa. ”Sinulla ei ollut koskaan edes mahdollisuutta.”

Yhtäkkiä muistin monta elokuvaa ja peliä kerralla. Kaikissa niissä paljastui lopussa, että joku tarinan henkilöistä ei ollut ollut todellinen, vaan päähenkilön kuvitelmaa. Vasta jälkikäteen katsoja huomasi jekun. Aina tämän mielikuvitushenkilön ollessa näkyvillä kohtaaminen oli ovelasti rakennettu siten,

ettei hän ollut vuorovaikutuksessa kenenkään muun kuin päähenkilön kanssa.

Ei kai Yaska ollut mielikuvitukseni tuotetta?

Palasin ensikohtaamiseemme. Kuulustelin häntä silloin erääseen pyörävarkauteen liittyen. Muistikuvani siitä ei ollut tarkka, mutta ainakaan sillä kertaa muita ei ollut ollut läsnä. Olisinko voinut puhua itsekseni? Kukaan ei olisi välttämättä huomannut, jos olisin syöttänyt juttuun keksityt henkilötiedot. Juttu olisi vain jollain verukkeella suljettu, eikä Yaskaa olisi saatu koskaan tuomiolle – tietenkään, koska häntä ei olisi olemassa.

Ei, kyllähän Aho ainakin tapasi Yaskan minun silmieni alla.

Samassa sellin oven luukku avautui. Kuin kutsuttuna, Aho kurkkasi sisään.

”Hei, miten pärjäilet?” hän kysyi.

Nousin ylös ja laahustin ovelle. En kuitenkaan mennyt niin lähelle, että Ahon olisi pitänyt pelätä minun tarttuvan häneen kiinni.

”Mitään pitäviä todisteita ei ole,” vastasin kysymyksen ohi. ”Eikä voisikaan olla, koska Yaska on lavastanut minut.”

”Siltä se vaikuttaa,” Aho sanoi. ”Minäkin tein vähän omaa tutkimustani. Muistat varmaan meidän ensimmäisen kotietsinnän Yaskan luona?”

Alku kuulosti lupaavalta.

”Se puhelimien etsintä,” vastasin odottaen jo innolla jatkoa.

”Se juuri,” Aho sanoi. ”Otin silloin paljon valokuvia. Kävin niitä läpi ja muutamassa näkyy lattialla juuri sellainen matto, joka sinun kotoasi taltioitiin. Sitä ei ollut siellä enää, kun me nimme etsimään jälkiä tunkeilijasta.”

Näytin peukkuja ylös.

”Hyvää työtä,” kiitin. ”Harmi vain, että vaikka se näyttääkin hyvältä, sekään ei lopulta todista mitään.”

”Saatat kuitenkin päästä huomenna vapaaksi,” Aho jatkoi. ”Sieltä suosta nostetusta ruumiista lähetettiin näyte laboratorioon kiireellisenä. Huomenna tiedetään, täsmääkö DNA siihen hiukseen, joka Yaskan asunnosta taltioitiin.”

Nostin toisenkin peukun pystyyn.

”Täsmää,” sanoin. ”Hoidit sen hiushommankin hienosti.”

Aho näytti vaivaantuneelta, kuten vaatimattomat ihmiset aina kehuja saadessaan.

”Paljonko kello muuten on?” kysyin.

Aho vilkaisi olkansa yli oletettavasti vartijan kopin luona olevaa kelloa.

”Tulee kohta seitsemän,” hän vastasi.

”Mitä sinä vielä täällä teet näin myöhään?” ihmettelin ääneen.

Jos jonkin suuren rikoksen tutkinta oli juuri akuutissa vaiheessa niin jutun tutkija saattoi joutua tekemään pitkää päivää. Harjoittelijan ei kuitenkaan pitäisi koskaan joutua sellaiseen tilanteeseen. Poliisin työt eivät tekemällä loppuneet. Paljon tärkeämpää oli pitää siviilielämä kunnossa.

”Mene kotiin,” kehotin isällisesti. ”Puhutaan lisää sitten, kun olen vapautunut.”

”Menen kyllä,” Aho vastasi. ”Jaksamisia.”

Hän sulki luukun jättäen minut jälleen yksin. Se tosin tuntui häiritsevän paljon vähemmän kuin vielä hetkeä aikaisemmin. Ahon tiedot saivat mielialani kohoamaan. Pidin aamuista vapautumistani itsestään selvänä. Yaskan fyysisellä

olemassa olollakaan ei tuntunut olevan enää merkitystä, mikä innosti minua pohtimaan sitä asiaa lisää.

Yaska oli ollut kiinniotettuna, kun olin hakenut hänet kuulusteluun kännykkävarkauksiin liittyen. Periaatteessa olisin voinut mennä avaamaan tyhjän sellin oven ja kävellä sitten yksin tyhjään kuulusteluhuoneeseen. Olisin voinut jutustella siellä itsekseni mukavia muutaman tunnin, minkä lopuksi olisin kirjoittanut siitä vakuuttavan kuulustelupöytäkirjan. Yaskasta oli toki olemassa kiinniottopöytäkirjakin, mutta kaiminä olisin voinut senkin kirjoittaa vaivihkaa itse. Useat työ-kaverini olivat puhuneet Yaskasta, mutta mitä jos ne kaikki jutut olivat lähtöisin joistain minun liikkeelle laskemista huhuista?

Alkoi tuntua siltä, että halusin nähdä itseni mestariveijarina, joka olisi sellaiseen juoneen kykeneväinen.

Mutta äh... Minähän tunkeuduin kala kädessä Yaskan asuntoon juuri silloin siksi, koska yksi virkapartio oli kirjoittanut Yaskalle sakon Itärajan tuntumassa. Sen perusteella kuvittelin reitin olevan selvä. Yaskan oli siis pakko olla todellinen, ellen sitten ollut kuvitellut niitä kahta poliisimiestäkin. Jos sille linjalle lähtisin, joutuisin kyseenalaistamaan aivan kaiken.

Vaikka kaikki ympärilläni olisikin kuvitelmaa, arvelin tietämättömyyden olevan totuutta parempi vaihtoehto. Matrixisakin olisi kannattanut suosiolla ottaa se sininen pilleri. Päätin siis jättää asian sikseen. Elin siitä lähtökohdasta, että aistihavaintoni kuvasivat todellisuutta... jonka määrittelyyn en halunnut enää lukion filosofian tuntien jälkeen sukeltaa. Sen sijaan asetuin pitkäkseni ja yritin nukahtaa.

Yritin edelleen, kun vartija havahdutti minut kolistelemalla luukkua. Epäilin iltapalatoimitusta.

"Aamupala," hän tyhjästi ilmoitti.

Hetkeen en uskonut. Sen jälkeen siirryin epäilemisen sijasta arvostamaan olosuhteiden tuomaa ajan tajun menettämistä.

Oven luukun alle sai tarvittaessa pienen tason, jolle ruokatarjotin asettui. Siinä oli halvinta mahdollista palaleipää, epämääräinen muoviin pakattu sulatejuustosiivu, halvin mahdollinen margariininappi, lasi vettä, sekä pieni jogurttipurkki. Vettä lukuun ottamatta en tykännyt niistä yhdestäkään, mutta söin silti kaiken. Asetin tyhjän tarjottimen takaisin siihen, mistä olin sen ottanutkin.

Seisoin keskellä selliäni odottaen vain vapautumisen hetkeä. Ymmärsin myös pohtia olennaista kysymystä.

Mitä ihmettä minä teen ulos päästyäni?

Sitä varmaan kaikki pidempään kopissa istuneet miettivät. Häviäjät menivät ensimmäiseen räkälään juomaan itsensä niin humalaan, että päätyivät heti takaisin poliisin haltuun. Voittajat menivät perheensä luokse, eikä heistä sen koommin poliisissa kuultu.

Koin nähneeni jo tarpeeksi. Yaska jäisi varmasti kiinni aikanaan. Oli myös syytä epäillä, että olin edelleen merkattu mies hänen silmissään. Ajatus maiseman vaihtamisesta houkutteli.

Voisin mennä vanhempieni luokse odottamaan tilanteen rauhoittumista.

Lopulta koppini ovi aukesi. Avaaja oli vartija, jonka seurassa oli Lampinen, sekä minua kuulustellut KRP:n tutkija.

”Olet vapaa mies, Kantakoski,” KRP:n mies sanoi. ”Tarinasi on saanut vahvat todisteet.”

Vartija viittoili minua poistumaan sellistä, minkä teinkin ilomielin.

”Olen pahoillani,” Lampinen sanoi. ”Toivottavasti ymmärrät, ettei meillä ollut vaihtoehtoja.”

Ymmärsinhän minä. Nyökkäsin vastaukseksi.

Seurasin vartijaa hoitamaan uloskirjaukseni. Muut miehet kävelivät mukana.

”Se matto,” keskusrikospoliisilainen aloitti, ”kävi ilmi, että se oli peräisin Yaskan asunnosta.”

”Mikä ei tietenkään vielä yksinään todistanut mitään,” Lampinen huomautti väliin.

”Juuri näin,” KRP:n mies jatkoi. ”Mutta tänään saimme labrasta vahvistuksen, että uhrin DNA:ta oli myös Yaskan asunnossa.”

Vartija antoi minulle vähäiset tavarat, jotka minulla oli ollut kiinniottohetkellä mukana. Tarkistin lompakon sisällön, vaikka sitä joku voisi epäluottamuslauseena pitääkin.

”Liitimme sinut epäillyksi siihen Yaskan tekemään ilmoitukseen,” Lampinen kertoi. ”Nimikkeenä on vain kotirauhan rikkominen. Yaskahan julisti jo ilmoitusta tehdessään vaativansa rangaistusta, joten juttu on pakko viedä loppuun asti.”

En uskonut voivani taivutella Yaskaa luopumaan rangaistusvaatimuksesta. Ja vaikka voisinkin, syyttäjä saattaisi ajaa juttua eteenpäin vedoten yleiseen etuun. Niin minä ainakin tekisin.

”Otetaan siitä vielä erillinen kuulustelu,” Lampinen jatkoi. ”Jos viitsisit siinä vielä vahvistaa sen, mitä kerroit jo eilen. Voidaan käyttää vaikka sitä samaa tekstiä. Pudotetaan siitä vain pois kaikki, mikä ei suoraan liity siihen kotirauhan rikkomiseen.”

”Käykö joskus toiste?” tarkistin, koska minua ei ollenkaan huvittanut viettää sillä kertaa enempää aikaa siinä rakennuksessa.

”Ilman muuta, ehdottomasti,” Lampinen kiirehti vastamaan. ”Ja sanomattakin lienee selvää, että pidä ihmeessä loppu viikko vapaata.”

Se oli tosiaan ollut sanomattakin selvää. Ajatus työpisteen ääreen raahautumisesta suoraan kopissa vietetyn yön jälkeen tuntui suorastaan huvittavalta.

”Siinä oli kaikki,” vartija sanoi ja liu’utti minulle pöytää pitkin uloskirjauspaperin. ”Tuohon tarvitaan enää allekirjoitus.”

Allekirjoitin lukematta ja ojensin paperin takaisin varti-jalle. Sitten käännyn ympäri ja aloin tottumuksesta kävellä kohti poliisiaseman tiloihin johtavaa ovea.

”Tuota kautta ulos,” vartija huikkasi perääni ohjaten mi-nut asiakkaiden käyttämälle ovelle.

Hän painoi nappia, minkä johdosta ulko-oven sähkölu-kosta alkoi kuulua särisevää ääntä.

”Soita minulle maanantaina,” Lampinen huusi vielä pe-rääni.

Nostin hieman kättäni kuittauksen merkiksi. Sitten avasin ulko-oven ja astuin aamuhämärään rakennuksen huomiota herättämättömälle takasivulle.

Oli kylmää ja kosteaa. Mitä ikinä tekisinkään seuraavaksi, sen keksiminen saattoi hyvin odottaa autoon pääsemistäni.

Autoni toivon mukaan oli edelleen parkissa etuovien luona, joten lähdin kävelemään sinne seinää seuraten. Julkisivun puolelle päästyäni näinkin autoni. Näin myös sen vieressä odottavan näköisenä seisoskelevan kauniin nuoren naisen – Ahon.

”Huomenta,” lausahdin ilmoittaakseni tulostani.

”Huomenta,” Aho vastasi. ”Miten yö meni?”

”Siinähan se,” sanoin. ”Mutta se hajui... Ei sitä usko ennen kuin sen kokee.”

Aho asetti itsensä lähtökuoppiin etumatkustajan oven viereen.

”Mikä on suunnitelma?” hän kysyi.

En aikonut estää kyytiini nousemista. Kävelin kuljettajan puolelle avaamaan keskuslukituksen.

”Suunnitelmani on keksiä jokin suunnitelma autoon päästyäni,” vastasin ja avasin oven.

Lupia kyselemättä Aho avasi myös oven ja istuutui kansani autoon työnnettyään ensin istuimella lojuneet revityt kirjekuoret jalkatilaan.

”Yaskalla on haku perässä,” Aho muistutti. ”Ennemmin tai myöhemmin hän jää kiinni. Toisaalta sekin käy, jos hän onnistuu poistumaan maasta.”

Juuri silloin tajusin, ettei minulla ollut sillä paikkakunnalla enää turvasatamaa, joka oma kotini oli aiemmin ollut.

”Minulle se ei käy,” aloitin, ”jos hän ehtii tappaa minut ensin. Nyt kun tämä on mennyt henkilökohtaiseksi, minun pitäisi varmaan pitää matalaa profiilia Yaskan kiinni jäämiseen asti. Hänellä ei ole enää mitään menetettävää, joten hän voi tehdä käytännössä mitä tahansa.”

Helsinki tuntui kovin houkuttelevalta.

”Täältä pitää päästä pois,” jatkoin.

Aho taputteli keskikonsolia.

”Istut auton ratissa,” hän muistutti.

Aho nojautui minua kohden ja hetken ehdin jo toivoa hänen tekevän jotain hellää. Sen sijaan hän kuitenkin vain katsoi mittaristoa.

”Ja bensaa näyttää riittävän,” hän jatkoi. ”Voit mennä minne tahansa.”

Helsinkiin oli matkaa monta sataa kilometriä. Normaalisti menin aina junalla. Arvelin kuitenkin kaiken taakseni jättämän irtaimiston päätyvän Yaskan riistaksi. Siihen kuului autoni, sekä kaikenlaista tärkeää pikkusälää, jonka hakeminen edellytti valitettavasti vielä käyntiä leijonan luolassa.

”Kyllä,” vastasin Aholle. ”Pitää vain käydä kotona ensin.”

Käännyin katsomaan Ahoa silmiin.

”Tulisitko henkivartijakseni?” kysyin. ”Kotona käymisen ajaksi.”

23

Kymmenen minuuttia myöhemmin pysäköin taloni eteen. En laittanut autoa normaalille paikalleen, vaan jätin sen tarkoituksella nopeaa poistumista varten tien varteen. Lyhyen ajomatkan aikana aurinko oli symbolisesti alkanut paistaa ja säteet osuivat jo tyylikkäästi omaan parvekkeeseeni. Sopivaan aikaan vuodesta ne lävistivät aamulla melkein koko asuntoni.

Aho oli onneksi suostunut pyyntööni, joten tunsin oloni huomattavasti turvallisemmaksi. Olimme tosin molemmat vapaalla, eikä meillä ollut mitään voimankäyttövälineitä mukana. Turvanani oli siis aseeton pienikokoinen nainen.

Suunnitelmani oli hakea kotoa tietokone, kassillinen vaatetta, passi ja hammasharja. Siihen ei pitäisi montaa minuuttia kulua. Sitten vain hyppäisin autoon, hyvästelin Ahon ja ajaisin Helsinkiin ilman pysähdyksiä. Jotenkin minusta tuntui, että omalla kotikentälläni Helsingissä olisin koskematon. Yaska, maalaisena pikkutekijänä, olisi siellä täysin minun armoillani.

Saavuimme Ahon kanssa asuntoni ovelle. Kuulostelin hetken, mutta rapussa oli sattumalta juuri silloin muuta hälinää, eikä ollut toivoakaan erottaa mitään. Siispä työnsin avaimen varovasti lukkoon välttäen sitä tuttua asunnon sisällä kuuluvaa rapinaa, joka syntyi avaimen raapiessa lukon ulkoista metallipintaa. Käänsin avainta ja vedin oven ripeästi auki.

Edessä oli vielä sisäovi. Laitoin käden sen kahvalle ja olin juuri painamassa sitä alas, kun olin kuulevinani asunnosta ääniä – jotain kolinaa. Vilkaisin takanani seissyttä Ahoa, joka

totisella ilmeellään ilmaisi, että hänkin oli kuullut jotain. Antamatta kolinan aiheuttajalle enempää aikaa valmistautua tuloomme, työnsin oven auki ja syöksyin vauhdilla sisään.

Sekuntia myöhemmin, eteiseen päästyäni, kuulin lisää ääniä. Oli ilmeistä, että olohuoneessa oli joku. Äänet olivat kuitenkin minulle vieraita. Ne eivät tulleet mistään tavanomaisesta toiminnasta, kuten kävelemisestä tai tavaroiden heittelemisestä. Jatkoin syöksyäni eteiskäytävän päähän, josta näki koko olohuoneen. Toista sekuntia myöhemmin näin mikä äänen aiheutti. Jos olisin tehnyt listaa asioista, joiden olisin odottanut aiheuttavan sellaista ääntä asunnossani, tämä vaihtoehto ei olisi ollut kovin korkealla.

Se oli Yaska, missä ei toki ollut enää mitään erityisen yllättävää... Mutta siinä oli, että hän roikkui katosta hirttoköysi kaulansa ympärillä sätkien ja henkensä edestä epätoivoisesti ilmaa potkien.

Aho kirkaisi takanani. Näin keittiöjakkaran kyljellään lattialla vähän matkan päässä Yaskasta. Aamuaurinko paistoi minusta katsoen suoraan Yaskan takaa ikään kuin hän olisi astumassa taivaan porteista sisään.

Pällistelin vielä muutaman sekunnin kymmenyksen, minkä jälkeen vaistojen varassa juoksin Yaskan luokse pyrkien kannattelemaan hänen painoaan. Sain kuitenkin Yaskalta kivuliaan potkun käteeni sitä yrittäessä, mikä sai minut hypähtämään taaksepäin. Potku vaikutti tahallislta.

Lyhyen aikalisäni aikana muistin ”plus yksi” -säännön. Kun löytää yhden mielenkiintoisen asian, sitä helposti laskee suojausena ja unohtaa, että niitä voi olla lisää. Oli varsin mahdollista, ettei Yaska ollutkaan yksin.

”Varo, täällä voi olla muitakin!” huudahdin Aholle, joka seisoi edelleen eteisessä kauhistuneen näköisenä.

Keskittymättä Ahoon enempää syöksyin uudestaan Yaska kohden. Torjuin villinä väpättäviä jalkoja ja sainkin miehestä halausotteen reisien kohdalta. Nostin kaikin voimin poistaakseni vetoa köydestä. Rimpuileva aikuinen mies osoittautui raskaaksi kannateltavaksi.

Mihin se köysi on oikein ripustettu?

”Katkaise köysi!” huusin Aholle.

”Miten?” Aho huusi takaisin.

Kaistani ei riittänyt asian pohtimiseen. Samassa sain läpsäisyn pääläelleni. En voinut irrottaa käsiäni suojelemaan päätäni, joten painauduin tiukemmin kiinni katostani roikkuvaan mätään hedelmään.

”Keksi jotain!” huusin Aholle.

Jatkoin omaa tappeluani. Pian kuulin keittiön vetolaatikoiden avautuvan vauhdilla yksi toisensa jälkeen.

”Missä on keittiöveitset?” Aho kiireesti tivasi kuulostaen jopa hieman vihaiselta.

Minuakin ärsytti, jos jonkun toisen kotona jokin tarvitsemani asia ei ollut sen loogisella paikalla.

”Toiseksi ylin vetolaatikko,” puuskutin vaivoin. ”Hellan oikealla puolella!”

Keskittymiseni herpaantui ja nostin päätäni liiaksi. Yaska tarttui heti tilaisuuteen ja läimäytti minua kivuliaasti vasempaan ohimoon. Painoin pääni takaisin tiukasti Yaskaan kiinni ja työnsin häntä eteenpäin kuin amerikkalaisen jalkapallon pelaaja.

”Ei siellä ole!” Aho tilitti.

Äkkiä piuhani yhdistyivät.

”Eteisen lattialla!” huudahdin pitäen sillä kertaa pääni tiukasti Yaskassa kiinni.

Viimeinen havaintoni veitsestä oli tosiaan se, kun pudotin sen eteisessä lattialle virkapartion käskystä. Iltapäivälehdessä lukemani ohjeen mukaisesti minulla oli vain yksi keittiöveitsi, joka sitten oli huomattavan laadukas.

Aho juoksi eteiseen, huusi ”Löytyi!” ja juoksi pian takaisin veitsi kädessä.

Tunsin voimieni hupenevan kovaa vauhtia. En jaksaisi kannatella Yaskaa loputtomiin.

”Äkkiä!” hoputin Ahoa.

Aho haki kaatuneen keittiöjakkaran ja asetti sen pystyyn Yaskan taakse. Enempää en nähnyt, koska jouduin keskittymään omaan kamppailuuni.

Äkkiä Yaska saikin nostettua toista jalkaansa ja ponnisti rintakehästäni. Otteeni kirposi. Yaska lennähti taaksepäin kaataen samalla juuri jakkaralle kiivenneen Ahon lattialle. Aho kierähti hallitun näköisesti alas, mutta veitsi lensi ilmojen halki jonnekin keittiön suuntaan. Yaska rojauti taas kau-lansa varaan ja hänen ääntelynsä oli sen mukaista.

”Heini, oletko kunnossa?” tarkistin.

Se oli varmaan ensimmäinen kerta, kun kutsuin Ahoa etunimellä. Annoin Yaskan roikkua hetken.

”Joo,” hän vastasi noustessaan ylös. ”Mihin se veitsi meni?... Aj, tuolla.”

Aho poimi veitsen keittiön lattialta.

”Hei, työnnetään pöytä siihen alle!” hän ehdotti.

Se olikin hyvä idea – paljon parempi kuin köyden katkominen jakkaran päältä kurottaen. Ruokapöytäni oli pieni ja helposti raahattava. Aho sai sitä helposti liikuteltua yksin.

Minulla oli kiire ottelemaan Yaskan kanssa. Ilmeisesti hän alkoi olla jo Tuonelan lautalla, koska hän teki huomattavasti vähemmän vastarintaa minun ottaessa hänet syleilyyni.

Pian kuului pöydän raahaamisen ääntä. Yaskan jalat painautuivat minua päin pöydän reunan edellä. Hän taisi itsekin ymmärtää tilanteen, koska epätoivoinen rimpui lu ylt yi taas. Yritin nostaa häntä pöydän päälle siinä heti onnistumatta.

”Pidä tiukasti kiinni siitä veitsestä nyt,” ohjeistin Ahon kii vetessä pöydälle.

Käteni tärisivät jo fyysisestä rasituksesta. Kumma kyllä myös alaselkäni tuntui olevan tule ssa. Taisteluasentoni ei varmaan ollut se kaikkein ergonomisin.

”En jaksa pidellä enää kauaa!” muistutin.

Juuri silloin Yaska ponnisti taas taaksepäin ja alkoi huitoa käsillään Ahoon päin. Olin edellistä kertaa paremmin varautunut, eikä otteeni kirpoamisesta ollut pelkoa. En kuitenkaan voinut mitenkään hallita Yaskan käsiä. Aho huudahti pariin otteeseen kuin tennispelaaja. Oletin ja toivoin hänen hakkaavan köyttä poikki.

Verta alkoi roiskua päälleni. Sitten tunsin taas Yaskan käsien huitovan minun päätäni, mutta siinä oli voimaa paljon odotettua vähemmän. Huomasin vahingossa lintsanneeni ja lähes roikkuvani Yaskassa. Ryhdistäydyin ja nostin häntä taas niin korkealle, että köysi löystyisi. Sainkin hänet ujutettua pöydän päälle ainakin osittain, jolloin en kannatellut enää koko painoa.

Aho jatkoi ähinää ja puhinaa. Katsoin hieman ympärilleni ja yllätyin näkemästäni veren määrästä. Se pakotti minut kysymään:

”Kenen verta tämä on?”

Aho puuskutti hetken ennen kuin vastasi.

”Se tunki kätensä väliin juuri kun olin lyömässä,” Aho vastasi siihen sävyyn, että uhri oli itse syyllinen vammaansa. ”Ja ei tämä köysi katkea!”

”Vaihdetaan!” ehdotin. ”Ota Yaskasta kiinni!”

Tunsin Yaskan ruhon kevenevän vielä lisää. Päästin irti ja otin hieman etäisyyttä. Yaskan oikeasta kädestä ruiskusi iloisesti verta jostain kämmenen alueelta. Aho piteli Yaskaa kiinni takaapäin erittäin epämurkavan näköisesti veitsi edelleen kädessään. Yaska huitoi vielä sokkona käsillään ja onnistui viiltämään toistakin kättään veitseen. Näytti siltä kuin hän olisi pyrkinytkin siihen.

”Pudota se veitsi,” ohjeistin.

Tiesin, miten vaikeaa oli päästää esineestä irti äärimmäisen stressaavassa tilanteessa. Ahollakin meni siihen monta sekuntia. Poimin veitsen heti sen asetuttua pöydälle harmittellen pöydän pintaan tullutta naarmua. Sitten hypähdin pöydän päälle lihavan kissan ketteryydellä.

Huitaisin köyttä saman tien veitsellä kuin metsuri puun runkoa kirveellä. Se oli yllättävän vaikeaa. Köysi oli vahvaa, eikä helpolla katkennut. Huitaisin uudestaan ja veitsi jäi köyteen jumiin. Aloin sitten sahata sitä poikki, mikä tuntui toimivan paremmin. Sitä tehdessäni huomasin Yaskan lopettaneen rimpuilun.

”Nyt se katkeaa!” varoitin Ahoa vain hetkeä ennen kuin se todella katkesi.

Yaska lysähti koko painollaan Ahon syliin. Aholla ei ollut mitään mahdollisuutta pitää kiinni, joten ruho rysähti velttona lattialle.

Hetken aikaa olimme kaikki kolme liikkumatta. Kohtauksen erotti valokuvasta vain Yaskasta hiljalleen pulppuava veri. Köysi oli edelleen kireän näköisenä Yaskan kaulalla. Aho liikkui ensin ja meni riuhtomaan sitä. Seurasin pian perässä.

Köyttä olikin vaikeaa saada pois. Kovalla vääntämisellä saimme sitä lopulta hieman löysätyä. Sen jälkeen pujotin veitsen väliin ja aloin sahata sitä pois. Lopulta onnistuin, mutta tulin viimeisellä vedolla vahingossa viiltäneeksi Yaskaa vielä korvaan. Hän ei kuitenkaan reagoinut siihen.

”Hengittääkö?” kysyin Aholta.

Aho kokeili ilmapirtaa ja kuulosteli.

”Ei,” hän vastasi.

Minulla ei ollut mitään aikomusta elvyttää. Tulkoot vaikka tuomio.

”Mitäs nyt tehdään?” Aho kysyi edelleen hengästyneenä.

Itsekin huomasin huohottavani. Vastaus kysymykseen tuli selkärangasta.

”Soitan hätäkeskukseen,” sanoin.

Kiirettä pitämättä otin puhelimen esiin. Näpyttelin tutut numerot 1-1-2. Protokollan mukaisesti kerroin ensin oman nimeni, minkä jälkeen selitin missä olen ja mitä on tapahtunut. Sen jälkeen hätäkeskuspäivystäjä otti tilanteesta kopin. Mokoma kysyi minulta ensimmäisenä osasinko elvyttää. Kun en voinut valehdellakaan, päädyin painelemaan Yaskan rintakehää virkamiesmäisellä antaumuksella. Jos se olisi tehonnut, olisin kyseenalaistanut kaiken, mitä elvyttämisestä opetetaan. Aikani paineltuani vaihdoimme Ahon kanssa. Intoni näytti tarttuneen häneenkin, joten saatoin astua kauemmas levollisin mielin.

Katselin ympärilleni. Veri oli tahrinut olohuoneen melko näyttävästi. Vasta silloin huomasin keittiön työtasolla olevan iskuporakoneen, joka ei kuulunut minulle. Lattialla oli myös valkeaa jauhetta, joka epäilemättä oli peräisin katosta. Katsoin ylös ja sain teorialleni vahvistuksen. Yaska oli itse asentanut olohuoneen kattoon vahvan näköisen koukun, johon hän oli köyden ripustanut. Hän ei selvästikään ollut vetänyt itseään jojoon hetken mielijohteesta.

Kävelin lipastolle, jonka päällä pidin tietokonettani. Avausin ylimmän vetolaatikon ja poimin sieltä passin käteeni. Sitteen etenin haamumaisen hiljaa kylpyhuoneeseen, jonka peili-kaapista otin hammasharjan. Nämä tärkeimmät esineet kannossa palasin Ahon luokse.

”Olisinpa vain ottanut nämä,” sanoin. ”Olisin jättänyt hirttäytyvän Yaskan huomiotta, poiminut mukaani ne tavarat, joita tulin hakemaankin, ja lähtenyt sitten ajamaan kohti Helsinkiä.”

Aho lopetti painelemisen teeskentelyn.

”Kunpa olisimme tulleet muutamaa minuuttia myöhemmin,” hän sanoi.

Nyökkäsin. Se oli rehellisesti sanottu.

”Yaska voitti,” sanoin nöyrästi. ”Hyvä ja paha kävivät lopputappeluun auringon nousussa. Paha voitti ja siksi makaa tässä nyt kuolleena.”

Aho nousi ylös ja tuli viereeni katsomaan ruumista.

”Mutta miksi?” hän kysyi. ”Miksi Yaska tuli tänne tappaamaan itsensä?”

Minulla ei ollut mitään vaikeuksia nähdä Yaskan motiiveja.

”Epätoivoisen miehen epätoivoinen teko,” totesin.

Istuin yhdelle ruokapöydän alkuperäisen paikan ympärille jääneistä tuoleista.

”Tästähän soppa syntyi,” naurahdin.

Huomasin Ahon olevan näyttävästi veren tahrima. Mahdollisesti olin itsekin. Aho istuutui sohvan käsinojalle toiselle puolen huonetta.

”Onneksi kuitenkin lähdit mukaani,” sanoin. ”Yksin olisin ollut ongelmissa.”

Sitten vaihdoin moodia. Muistin Ahon olevan harjoittelija, josta minä olin vastuussa.

”Oletko ennen nähnyt kuollutta ihmistä?” kysyin huolestuneena.

Joidenkin piti kuulemma sulatella ruumiiden näkemistä enemmän. Ensimmäinen minun näkemäni ruumis oli sattumalta lojunut asunnossaan niin pitkään, ettei se näyttänyt enää kovin paljoa ihmiseltä. Se ei ollut herättänyt minussa mitään tunteita. Toisaalta eräs kurssikaverini kertoi päätyneensä ensimmäisinä harjoittelupäivinänsä ensipartiossa paikalle, kun joku nuori oli pudonnut parvekkeelta viidennestä kerroksesta. Se olisi varmaan koskettanut minuakin.

”En,” Aho vastasi epävarman kuuloisena. ”Mutta ei tässä mitään.”

Niin ne taisivat kaikki aina sanoa.

Elokuvisa saattoi käydä niin, että vasta toiminnan loputtua joku huomasi saaneensa luodista. Hän ei osannut sanoa, milloin häneen oli osunut. Ensiajatukselta se kuulosti epäuskottavalta, mutta poliisikoulun opettajat kertoivat sen olevan totta. Kun oli tarpeeksi adrenaliinia veressä, pystyi melkoisiin suorituksiin. Silloin toisarvoiset seikat jäivät helposti huomaamatta – kuten ammutuksi tuleminen.

”Oletko muuten kunnossa?” tarkistin.

”Joo,” hän vastasi heti.

Aikamme odoteltuamme ovikello soi. Oven läpi ilmoitettiin poliisin olevan paikalla. Nousin ylös kävelläkseni keittiön läpi eteiseen avaamaan oven. Katsoin vielä kerran edelleen kädessäni ollutta passia ja hammasharjaa haikeudella. Harmittelin sitä, etten ollut lähtenyt ajoissa. Hetken mielijohdteesta avasin passin katsoakseni sen viimeistä voimassaolopäivää – ihan vain siltä varalta, että lentokentällä olisikin odottanut ikävä yllätys.

...Lentokentällä olisi todellakin odottanut erittäin ikävä yllätys.

Pitelin käsissäni Yaskan passia, joka luonnollisesti oli ollut minun lipaston laatikossani. Saatoin vain arvailla, milloin ne olivat vaihtuneet. Seuraavaksi tarkastelin hammasharjaa, jossa ei valitettavasti ollut yksilöiviä tunnisteita.

Ovikello soi uudestaan.

Lätkäisin passin keittiön työtasolle. Sitten avasin tiskialtaan alapuolella olevan kaapin ja nakkasin hammasharjan roskiin. Mieleni teki tuikata koko asunto tuleen. Vähintäänkin oli perusteellisen siivouksen paikka. Kaikki henkilökohtainen käyttötavara oli uusittava, sekä kaikki tekstiilit ja astiat pestävä.

Laahustin kohti asuntoni ovea. Eteisessä katsoin itseäni peilistä, mikä olikin pirstävä näky. Pääni oli kauttaaltaan veressä ja vaatteissani oli suunnilleen saman verran roiskuja

kuin Aholla. Rapusta kuului taas uhkaava tiedotus poliisin paikalla olosta.

”Avaanko minä?” Aho kysyi.

”Avataan vaikka yhdessä,” vastasin. ”Tässä riittääkin selitettävää.”

